

**Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине**

Predmet broj: S1 1 K 019201 16 Kri

Datum: objavljivanja   22.01.2021. godine
pismenog otpravka   02.04.2021. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Zoran Božić, predsjednik vijeća
sudija Mira Smajlović, član
sudija Mediha Pašić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
SAKIBA MAHMULJINA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Sedin Idrizović

Branioци optuženog: Fahrudin Ibrišimović i Nermin Mulalić

Sadržaj

IZREKA	3
Obrazloženje	18
I KRIVIČNI POSTUPAK	18
A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES.....	18
B. PROCESNE ODLUKE.....	20
C. DOKAZNI POSTUPAK.....	41
D. ZAVRŠNE RIJEČI.....	43
II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	52
III STANDARDI DOKAZIVANJA	55
NALAZI SUDA – OSUĐUJUĆI DIO IZREKE PRESUDE	59
OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNIH DJELA.....	59
i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava	67
ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije	75
iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom	78
iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.....	109
Tačka 1. osuđujućeg dijela izreke presude (napadni boj „Proljeće – 95-2“)	113
Tačka 2. osuđujućeg dijela izreke presude (operacija „Farz-95“)	132
E. IZMJENE U ODNOSU NA ČINJENIČNI OPIS IZ OPTUŽNICE.....	156
F. KRIVIČNA ODGOVORNOST	157
IV ODMJERAVANJE KAZNE	162
V ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA	164
VI ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU	164
NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE	164
NALAZI SUDA – ODBIJAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE	170
ANEKS (popis materijalnih dokaza)	174

Sarajevo, 22.01.2021. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Zorana Božića, kao predsjednika vijeća, te sudija Mire Smajlović i Medihe Pašić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Amele Spahić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Sakiba Mahmuljina, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), krivičnog djela Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ, te krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 KTRZ 0003206 05 od 23.12.2015. godine, koja je potvrđena dana 31.12.2015. godine, a izmijenjena dana 22.07.2020. godine, nakon održanog usmenog i javnog glavnog pretresa na kojem je u jednom dijelu bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Sedina Idrizovića, te optuženog Sakiba Mahmuljina i njegovih branilaca, Fahrudina Ibrišimovića i Nermina Mulalića, donio je i dana 22.01.2021. godine javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI:

SAKIB MAHMULJIN, sin Hamdije i Aide, djevojački Fejzić, rođen 13.10.1952. godine u Kozarcu, opština Prijedor, nastanjen u ..., JMB: ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., penzioner, oženjen, otac dvoje djece, pismen, VSS, nije služio vojsku – bio profesionalno vojno lice u bivšoj JNA, nema odlikovanja, general, srednjeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

I

KRIV JE

što je:

tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine (Armije R BiH) i Vojske Republike Srpske (VRS), na području općine Zavidovići, u periodu od druge polovine mjeseca jula do kraja septembra mjeseca 1995. godine:

1. Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile napadni boj pod nazivom "Proljeće 95-II" na širem području Vozuće u općini Zavidovići, pripadnicima Odreda, koji su bili podređeni komandantu Trećeg korpusa Armije R BiH, Sakibu Mahmuljinu, predali su se dana 21.07.1995. godine vojnici VRS i to ratni zarobljenici Momir Mitrović, Predrag Knežević, Igor Guljevatej, Krstan Marinković, Petko Marić, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Goran Stokanović, Vinko Aksentić, Vlado Ćučić, Gojko Vujičić, Duško Pejičić i sanitetsko osoblje "S5" i Velibor Trivičević, koje su isti sproveli do mjesta Livade, gdje su držani tri dana, nakon čega su preživjeli zarobljenici iz mjesta Livade prebačeni u logor Odreda u mjestu zvanom "13. kilometar", u blizini Kamenice, općina Zavidovići, gdje su držani sve do 24.08.1995. godine, kada su pripadnici Odreda predali navedene zarobljenike Trećem bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH, koji su ih sproveli u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su u periodu od 23.07.1995. godine do 24.08.1995. godine pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju, na način što su:

- a) U noći 23/24.07.1995. godine, u logoru jedinice Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici ove jedinice su sanitetsko osoblje "S5" i Velibora Trivičevića, te ratne zarobljenike Igora Guljevateja, Krstana Marinkovića, Velibora Tošića, Miodrag Samca, Gojka Vujičića, Petka Marića,

Vladu Ćučića, Vinka Aksentića, Gorana Stokanovića i Duška Pejičića, natjerali da legnu potrbuške na zemlju i vezali za neutvrđeni visoki predmet u predjelu skočnih zglobova vojnim opasačem, tako da se samo gornjim dijelom tijela i glavom oslanjao na zemlju, a ostalim zarobljenicima su vezali noge u predjelu skočnih zglobova crijevom u koje su naizmjenično upumpavali i ispuštali vazduh, usljed čega se crijevo povremeno širilo i stezalo skočne zglobove tih zarobljenika, što je kod istih izazvalo veliki bol i istovremeno su ih udarali rukama, nogama i drvenim predmetima po cijelom tijelu, dok su još Krstanu Marinkoviću prosipali mokraću po glavi, na koji način su pripadnici Odreda navedenim ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede,

- b) U drugoj polovini mjeseca jula 1995. godine, u logoru Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnik Odreda je ratnog zarobljenika Gojka Vujičića lišio života pucanjem iz vatrenog oružja u predjelu glave, a potom mu je odsjekao glavu koju su pripadnici Odreda prinosili zarobljenom sanitetskom osoblju "S5" i Veliboru Trivičeviću, te ratnim zarobljenicima Igoru Guljevateju, Krstanu Marinkoviću, Veliboru Tošiću, Miodragu Samcu, Petku Mariću, Vladi Ćučiću, Vinku Aksentiću, Goranu Stokanoviću i Dušku Pejičiću i tjerali ih da ljube tu odsječenu glavu, te su potom Gojkovu glavu okačili na zidu prostorije, ispred imenovanih zarobljenika, na koji način su ovim zarobljenicima namjerno nanosili tešku duševnu patnju,
- c) U vremenskom periodu od 23.07. do 23.08.1995. godine, u logoru Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su zarobljenom sanitetskom osoblju "S5" i Veliboru Trivičeviću i ratnim zarobljenicima Igoru Guljevateju, Krstanu Marinkoviću, Veliboru Tošiću, Miodragu Samcu, Petku Mariću, Vladi Ćučiću, Vinku Aksentiću, Goranu Stokanoviću i Dušku Pejičiću, namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ih u više navrata udarali nogama, rukama, štapovima i kundacima od pušaka po svim dijelovima tijela, od kojih udaraca su zarobljenici bili krvavi, Igoru Guljevatej su izbili 11 zuba, Miodrag Samac je od navedenih udaraca nekoliko puta padao u

nesvijest, Vinku Aksentiću su tim udarcima polomili nekoliko rebara sa desne strane i isti je izgubio vid na jednom oku od udaraca tzv. "čvokom", Krstanu Marinkoviću je oko bilo natečeno i krvavo od tih "čvoka", odnosno udaraca prstom u predjelu oka, a Velibor Trivičević trpio je bolove od zabijanja sablje u njegovu nogu,

- d) U vremenskom periodu od 23.07. do 23.08.1995. godine u logoru jedinice Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici ove jedinice su zarobljenom sanitetskom osoblju "S5" i Veliboru Trivičeviću i ratnim zarobljenicima Krstanu Marinkoviću, Miodragu Samcu, Veliboru Tošiću, Vinku Aksentiću Igoru Guljevateju, namjerno nanosili tešku duševnu patnju, prijetivši im da će ih ubiti, stavljajući im pri tome ispod vrata nož, sablju ili ručnu testeru, Igoru Guljevatej stavili vrh pištolja u usta i ispalili metak iz puške pored uha, dok su još zamahivali prema njima sjekirama i noževima.

2. Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile, pod komandom komandanta Trećeg korpusa Sakiba Mahmuljina, vojnu operaciju pod nazivom "Farz-95" na području tzv. "Vozučkog džepa" u općini Zavidovići, dana 11.09.1995. godine, pripadnicima 5. bataljona 328. Brdske brigade, u blizini sela Kesten, predalo se 63 vojnika VRS i tri civila ... nacionalnosti, da bi u selu Kesten ta tri civila "S4", "S3" i Slobodanka Jović i 51 ratni zarobljenik iz ove grupe i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagoja) Radojčić, Božidar (Milovan) Todorčić, Čedo (Milivoje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagojević, Žoran (Ilija) Šalić, Drago (Petar) Stjepanović, Ranko (Jovo) Đurić, Veljko (Pavo) Vasilić, Jovan (Maksim) Vasić, Milan (Jovo) Vučenović, Nedeljko (Branko) Vučić, Nevenko (Spasoje) Žarić, Milivoje (Dušan) Ilić, Nedo (Milan) Jović, Miloš (Sreto) Jović, Mitar (Sreto) Jović, Dalibor (Zdravko) Jorgić, Radojica (Milan) Jotić, Svetko (Rade) Kaurin, Neđo (Dušan) Kopanja, Borislav (Jovo) Kreka, Milanko (Dušan) Lazarević, Ranko (Dujko) Lazić, Dragutin (Ranko) Lukić, Marko (Marko) Marić, Mirko (Miroslav) Maticčić, Slađan (Milan) Pavlović, Zdravko (Jovo) Panić, Miladin (Janko) Pejić, Miloš (Milivoje) Pejić, Dejan (Miloš) Pejić, Slobodan

(Nedeljko) Petrović, Vlado (Dragić) Piljagić, Nedeljko (Stevo) Rauković, Sveto (Čedo) Ristić, Milovan (Borislav) Savić, Branko (Blago) Todorović, Mirko (Milan) Čupeljić, Borislav (Vojin) Vasić, Jovica (Simeun) Đukić, Novak (Milenko) Ilić, Radenko (Branko) Kodžo, Drago (Branko) Marković, Simon (Milan) Pirc, Stevo (Jovan) Rajak, Nenad (Božo) Gligorić, Slobodan (Vaskrsija) Marković, Zdravko (Bogdan) Narić i Obrad (Đorđe) Pterušić, oteli pripadnici Odreda, uz prijetnju upotrebe oružja od pripadnika 5. bataljona 328. bbr i odveli u logor Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini sela Kamenica, te su zatim dana 15.09.1995. godine od pripadnika jedinice vojne policije 35. Divizije oteli, uz prijetnju upotrebe oružja Milenka (Ljubo) Petrovića, dok su još dana 17.09.1995. godine zarobili i u logor Odreda na 13. kilometru u blizini sela Kamenice doveli još 10 pripadnika VRS i to: Nebojšu Banjca, Dragu Gajića, Boru Glavića, Mila Gojića, Milorada Panjića, Nedeljka Pećanca, Radivoja Račića, "S2", Nedeljka Vučkovića i još jednog vojnika, gdje je ovih deset zarobljenika držano sve do 29.09.1995. godine, kada su ih zajedno sa tri navedena civila predali bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH i prebačeni su u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su, u periodu od 11.09.1995. godine do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i prema dvoje civila, na način što su:

- a) U periodu od 11.09.1995. do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, uz upotrebu vatrenog i hladnog oružja, ubili su 52 ratna zarobljenika i to: Savu (Đorđe) Todorovića, Radovana (Blagoja) Radojčića, Božidara (Milovan) Todorića, Čedu (Milivoje) Dabića, Miodraga (Božo) Đakovića, Radomira (Vlado) Blagojevića, Zorana (Ilija) Šalića, Dragu (Petar) Stjepanovića, Ranka (Jovo) Đurića, Veljka (Pavo) Vasilića, Jovana (Maksim) Vasića, Milana (Jovo) Vučenovića, Nedeljka (Branko) Vučića, Nevenka (Spasoje) Žarića, Milivoja (Dušan) Ilića, Nedu (Milan) Jovića, Miloša (Sreto) Jovića, Mitra (Sreto) Jovića, Dalibora (Zdravko) Jorgića, Radojicu (Milan) Jotića, Svetka (Rade) Kaurina, Neđu (Dušan) Kopanju, Borislava (Jovo) Kreku, Milanka (Dušan) Lazarevića, Ranka (Dujko) Lazića, Dragutina (Ranko) Lukića, Marka (Marko) Marića, Mirka

(Miroslav) Matičića, Slađana (Milan) Pavlovića, Zdravka (Jovo) Panića, Miladina (Janko) Pejića, Miloša (Milivoje) Pejića, Dejana (Miloš) Pejića, Slobodana (Nedeljko) Petrovića, Vladu (Dragić) Piljagića, Nedeljka (Stevo) Raukovića, Svetu (Čedo) Ristića, Milovana (Borislav) Savića, Branka (Blago) Todorovića, Mirka (Milan) Čupeljića, Borislava (Vojin) Vasića, Jovicu (Simeun) Đukića, Novaka (Milenko) Ilića, Radenka (Branko) Kodžu, Dragu (Branko) Markovića, Simona (Milan) Pirca, Stevu (Jovan) Rajaka, Nenada (Božo) Gligorića, Slobodana (Vaskrsija) Markovića, Zdravka (Bogdan) Narića, Obrada (Đorđe) Pterušića i Milenka Petrovića, od kojih je do sada pronađeno i identifikovano deset ratnih zarobljenika i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagoje) Radojčić, Božidar (Milodan) Todorić, Čedo (Milovoje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagojević, Zoran (Ilija) Šalić, Drago (Petar) Stjepanović, Obrad (Đorđe) Petrušić, i Milenko (Ljubo) Petrović, dok su ostali navedeni ratni zarobljenici evidentirani kao nestale osobe i do danas nisu pronađeni.

- b) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku "S2" namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede na način da su ga prilikom ispitivanja udarili nogom u predjelu stomaka, od kojeg udarca je izgubio dah, zatim su ga udarili crijevom po leđima, od kojih udaraca su mu leđa bila modra, zatim su mu prislanjali spravu na vrat, koja je proizvodila elektrošokove i od kojih elektrošokova se sav gršio i još su ga udarali drvenom drškom po golim tabanima, od kojih udaraca je trpio snažne bolove.
- c) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Bori Glaviću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja više puta udarili nogom u predjelu stomaka, zatim su ga više puta udarili metalnom šipkom po leđima,

- a jedne prilike ga je jedan pripadnik ove jedinice gazio vojničkim čizmama po leđima, što je izazvalo velike bolove.
- d) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Neđi Pećancu namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja više puta udarili metalnom šipkom po leđima i nogama, iako je bio vezan, od kojih udaraca je Neđo Pećanac osjećao velike bolove, a nakon završenog ispitivanja ga je pripadnik Odreda gurnuo niz stepenice i Neđo Pećanac je pao i slomio rebro.
- e) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Nedeljku Vučkoviću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarili nogom u glavu i slomili mu jedan od prednjih zuba, zatim su ga udarali željeznim šipkama i kablovima po leđima i glavi, te drvenom palicom po tabanima, od kojih je udaraca Nedeljko Vučković trpio snažne bolove i bio je modar po leđima.
- f) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Miletu Gojiću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarili više puta plastičnim crijevom po glavi i ramenima, zatim željeznom šipkom po leđima, te su ga podvrgavali elektrkošokovima tako što su mu stavljali žice oko vrata ili nogu i priključivali žicu na akumulator, usljed čega je Mile Gojić padao u nesvijest.
- g) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su

ratnom zarobljeniku Miloradu Paniću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali željeznom šipkom i šlaufom za vodu po leđima, te drvenom šipkom po tabanima, zbog čega je trpio tešku fizičku i duševnu bol.

- h) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Nebojši Banjcu namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da je, prilikom vođenja na ispitivanje prolazio kroz "špalir", tako da su ga pripadnici ove jedinice prilikom prolaska pored njih, udarali rukama, nogama i kundacima pušaka po tijelu i glavi, a potom su ga udarali kablovima po leđima, drvenom letvom po bosim tabanima i koljenima, te su mu zaboli nož u lijevu nogu, od kojih udaraca je Nebojša Banjac padao u nesvijest i izbijena su mu tri zuba iz gornje vilice i šest zuba iz donje vilice.
- i) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Dragi Gajiću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali drvenom palicom po leđima, bosim tabanima i ispod koljena, usljed čega je Drago Gajić trpio snažne bolove i bio modar po leđima, tabanima i ispod koljena, a od udaraca mu je pukla koža na leđima i tabanima.
- j) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Radivoju Račić namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali pesnicom u stomak, kablom po leđima i grudima, drvenom drškom po golim tabanima i ispod koljena, te su mu prislanjali na tijelo crni manji predmet i pravili elektrošokove, tako da je od ovih udaraca gubio svijest, te mu je popucala koža na leđima.

k) U vremenskom periodu od 11.09. do 13.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su civilima "S4" i "S3" namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su prilikom ispitivanja "S4" u više navrata tukli gumenom palicom po cijelom tijelu, od čega i danas osjeća bolove u predjelu ruku i glave, a "S3" su u više navrata tukli rukama po glavi i upotrebom električnog uređaja pržili po dlanovima, zbog čega je zadobila opekotine po dlanovima,

dakle, u svojstvu komandanta Trećeg korpusa Armije R BiH, kao nadređena osoba, suprotno pravilima međunarodnog običajnog prava, kao i odredbama članova 86. i 87. Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba i zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, te Naredbi Predsjedništva R BiH o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama R BiH, **u tačkama 1. a), b), c) i d)** osuđujućeg dijela izreke presude, propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela, a u tačkama **2. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j) i k)** osuđujućeg dijela izreke presude, propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je znao da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela i propustio je da preduzme nužne i razumne mjere da se kazne učinioci navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je znao da su njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin učinili navedena krivična djela,

čime je

radnjama u tačkama 1.a), b), c) i d) osuđujućeg dijela izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika – nečovječno postupanje, iz člana 143. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je preuzet na

osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ¹ (KZ SFRJ), **radnjama u tačkama 1.b) i 2.a) osuđujućeg dijela izreke presude** krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika – ubistvo iz člana 144. KZ SFRJ, **radnjama u tačkama 1.a), b), c), d), 2.b), c), d), e), f), g), h), i) i j)** krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika – nečovječno postupanje iz člana 144. KZ SFRJ, te **radnjama u tački 2.k) osuđujućeg dijela izreke presude** počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva – nečovječno postupanje iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona,

Pa Vijeće, optuženom primjenom članova 33., 38., 41., 42. i 43. KZ SFRJ za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, za krivično djelo Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, te na osnovu člana 33., 38. i 41. KZ SFRJ za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, te se optuženom, uz primjenu člana 48. stav 2. tačka 3. KZ SFRJ i z r i č e

JEDINSTVENA KAZNA ZATVORA U TRAJANJU OD 10 (DESET) GODINA

**

Na osnovu odredbe člana 188. stav 1. ZKP BiH optuženi se obavezuje da naknadi troškove krivičnog postupka, o čijoj visini će Sud donijeti posebno rješenje, nakon što prikupi sve potrebne informacije.

***

---

¹ U daljem tekstu: KZ SFRJ – Skupština SFRJ je usvojila Krivični zakon Bosne i Hercegovine na sjednici Saveznog vijeća, održanoj dana 28.09.1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44, od 08.10.1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike Bosne i Hercegovine (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuju na parnicu.

II

Na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, optuženi se

OSLOBAĐA OD OPTUŽBE

da je:

tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Vojske Republike Srpske na području općine Zavidovići, u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine i to:

1. za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin, izvodile napadni boj pod nazivom "Proljeće 95-II" na širem području Vozuće u općini Zavidovići, pripadnicima Odreda El Mudžahidin, koji su bili podređeni komandantu Trećeg korpusa A RBiH, Sakibu Mahmuljinu, su se dana 21.07.1995. godine predali vojnici Vojske Republike Srpske i to ratni zarobljenici Mitrović Momir, Predrag Knežević, Igor Guljevatej, Krstan Marinković, Petko Marić, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Goran Stokanović, Vinko Aksentić, Vlado Ćučić, Gojko Vujičić, Duško Pejičić i sanitetsko osoblje "S5" i Velibor Trivičević, koje su isti sproveli do mjesta Livade, gdje su držani tri dana, nakon čega su preživjeli zarobljenici iz mjesta Livade prebačeni u logor Odreda El Mudžahidin u mjestu zvanom "13. kilometar", u blizini Kamenice, općina Zavidovići, gdje su držani sve do 24.08.1995. godine, kada su pripadnici Odreda predali navedene zarobljenike Trećem bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH, koji su ih sproveli u Centar za prihvatanje ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su u periodu od 23.07.1995. godine do 24.08.1995. godine pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo

i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju, na način što su:

a) u vremenskom periodu od 21.07. do 23.07.1995. godine u mjestu Livade, općina Zavidovići, pripadnici Odreda El Mudžahidin lišili života ratne zarobljenike Momira Mitrović i Predraga Knežević, na način što su im odsjekli glave koje su pokazivali ratnim zarobljenicima "S5", Veliboru Trivičević, Igoru Guljevatej, Miodragu Samac i Vinku Aksentić,

b) dana 21.07.1995. godine u mjestu Livade, više pripadnika Odreda El Mudžahidin su namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede ratnim zarobljenicima Vinku Aksentić i Igoru Guljevatej i to na način što su Vinka Aksentić istovremeno udarali nogama, rukama, kundacima pušaka, drvenim palicama i crijevom za vodu po cijelom tijelu, a jedan pripadnik ove jedinice je za to vrijeme prebacio dio odjeće preko Vinkovog bosog stopala i zagrizao mu prst od noge i od ovih udaraca je izgubio svijest i tekla mu je krv iz usta, a Igora Guljevatej su udarali rukama, nogama i držalicom od lopate po svim dijelovima tijela, od kojih udaraca je Igor Guljevatej krvario u predjelu nosa, ruku i koljena.

c) u vremenskom periodu od 21.07. do 23.07.1995. godine, u prostoriji kuće u mjestu Livade, općina Zavidovići, nakon što su sanitetsko osoblje "S5", Velibor Trivičević i ratni zarobljenici Igor Guljevatej, Krstan Marinković, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Gojko Vujičić, Petko Marić, Vlado Ćučić, Vinko Aksentić, Goran Stokanović i Duško Pejičić, dovedeni i zatvoreni u navedenu prostoriju, pripadnici Odreda El Mudžahidin su ih vezivali na način da su im stavljali kolac ispod savijenih koljena, a ruke ispod kolca, tako da unutrašnjom stranom laktova obuhvate kolac i potom im žicom vezali ruke u predjelu zglobova ispred koljena, a oko vrata su im vezali omču od žice koju su povezali sa kolcem između nogu, tako da su bili u zgrčenom položaju i licem uz savijena koljena, a svaki pokret dijelovima tijela je stezao omču oko vrata i davio ih, te su ih pripadnici Odreda El Mudžahidin držali u ovakvom položaju najmanje jednu noć i za to vrijeme ih udarali nogama po cijelom tijelu i drvenim štapovima po savijenim koljenima, usljed čega su trpili velike bolove u leđima, mišićima i ručnim zglobovima, dok su još Velibora Trivičević, Igora

Guljevatej, Miodraga Samac i Vinka Aksentić vezivali na način da su im naredili da legnu na stomak, te im noge savili u koljenima, stavili ruke na leđa, pa im žicom povezali skočne zglobove sa ručnim zglobovima i sve to žicom povezali sa vratom u obliku omče, tako da su bili oslonjeni na pod samo stomakom, a najmanji pokret nogama im je stezao omču oko vrata i davio ih i u ovakvom položaju držali najmanje jednu noć, a Miodraga Samac su vezanog tukli šakama po cijelom tijelu, od kojih udaraca je gubio svijest, na koji način su pripadnici Odreda El Mudžahidin navedenim ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede.

d) Dana 22.07.1995. godine, u mjestu Livade, općina Zavidovići, dva pripadnika Odreda El Mudžahidin su namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede ratnom zarobljeniku Miodragu Samac i sanitetskom osoblju Veliboru Trivičević i "S5" i to na način što je jedan od njih čakijom Veliboru Trivičević zarezao oba uha i ubadao ga tom čakijom po licu, a Miodrag Samac je zarezao jedno uho i ubadao ga po licu, dok je drugi pripadnik Odreda El Mudžahidin "S5" nagazio grlo stajanjem čizmom na vrat, od čega je "S5" trpio bolove u predjelu vrata,

a komandant Trećeg korpusa Armije R BiH Sakib Mahmuljin, kao nadređena osoba je, suprotno pravilima međunarodnog običajnog prava, kao i odredbama članova 86. i 87. Dopunskog protokola broj I uz Ženevske konvencije od 12. Avgusta 1949. Godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, suprotno zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. Godine, te suprotno Naredbi Predsjedništva R BiH o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama R BiH, propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja jer je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela,

čime bi

radnjama u tačkama 1. c) i d) oslobađajućeg dijela izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. Krivičnog zakona Socijalističke

Federativne Republike Jugoslavije, odnosno radnjama u tačkama **1.a), b), c) i d) oslobađajućeg dijela izreke presude** krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, a sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.

**

U odnosu na oslobađajući dio presude, optuženi se, u skladu sa odredbom člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobađa dužnosti naknade troškova, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

***

Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnicu.

III

Na osnovu odredbe člana 283. tačka b) ZKP BiH, prema optuženom

ODBIJA SE OPTUŽBA

da je:

tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Vojske Republike Srpske na području općine Zavidovići, u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine i to:

2. Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile, pod komandom komandanta Trećeg korpusa Sakiba Mahmuljina, vojnu operaciju pod nazivom "Farz-95" na području tzv. "Vozućkog džepa" u općini Zavidovići, dana 11.09.1995. godine, pripadnicima 5. bataljona 328. Brdske brigade, u blizini sela Kesten, predalo se 63 vojnika VRS i tri civila ... nacionalnosti, da bi

u selu Kesten ta tri civila "S4", "S3" i Slobodanka Jović i 51 ratni zarobljenik iz ove grupe i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagoja) Radojčić, Božidar (Milovan) Todorić, Čedo (Milivoje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagojević, Žoran (Ilija) Šalić, Drago (Petar) Stjepanović, Ranko (Jovo) Đurić, Veljko (Pavo) Vasilić, Jovan (Maksim) Vasić, Milan (Jovo) Vučenović, Nedeljko (Branko) Vučić, Nevenko (Spasoje) Žarić, Milivoje (Dušan) Ilić, Nedo (Milan) Jović, Miloš (Sreto) Jović, Mitar (Sreto) Jović, Dalibor (Zdravko) Jorgić, Radojica (Milan) Jotić, Svetko (Rade) Kaurin, Neđo (Dušan) Kopanja, Borislav (Jovo) Kreka, Milanko (Dušan) Lazarević, Ranko (Dujko) Lazić, Dragutin (Ranko) Lukić, Marko (Marko) Marić, Mirko (Miroslav) Matičić, Slađan (Milan) Pavlović, Zdravko (Jovo) Panić, Miladin (Janko) Pejić, Miloš (Milivoje) Pejić, Dejan (Miloš) Pejić, Slobodan (Nedeljko) Petrović, Vlado (Dragić) Piljagić, Nedeljko (Stevo) Rauković, Sveto (Čedo) Ristić, Milovan (Borislav) Savić, Branko (Blago) Todorović, Mirko (Milan) Čupeljić, Borislav (Vojin) Vasić, Jovica (Simeun) Đukić, Novak (Milenko) Ilić, Radenko (Branko) Kodžo, Drago (Branko) Marković, Simon (Milan) Pirc, Stevo (Jovan) Rajak, Nenad (Božo) Gligorić, Slobodan (Vaskrsija) Marković, Zdravko (Bogdan) Narić i Obrad (Đorđe) Pterušić, oteli pripadnici Odreda, uz prijetnju upotrebe oružja od pripadnika 5. bataljona 328. bbr i odveli u logor Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini sela Kamenica, te su zatim dana 15.09.1995. godine od pripadnika jedinice vojne policije 35. Divizije oteli, uz prijetnju upotrebe oružja Milenka (Ljubo) Petrovića, dok su još dana 17.09.1995. godine zarobili i u logor Odreda na 13. kilometru u blizini sela Kamenice doveli još 10 pripadnika VRS i to: Nebojšu Banjca, Dragu Gajića, Boru Glavića, Mila Gojića, Milorada Panjića, Nedeljka Pećanca, Radivoja Račića, "S2", Nedeljka Vučkovića i još jednog vojnika, gdje je ovih deset zarobljenika držano sve do 29.09.1995. godine, kada su ih zajedno sa tri navedena civila predali bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH i prebačeni su u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su, u periodu od 11.09.1995. godine do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i prema dvoje civila, na način što su:

k) – optužnica Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0003206 15 od 23.12.2015. godine, potvrđena dana 31.12.2015. godine

U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda EI Mudžahidin izveli iz logora Odreda EI Mudžahidin na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, ratnog zarobljenika "S1", kako bi im pokazao mjesto na kojem je odbacio pušku i tom prilikom ga je pripadnik ove jedinice ubadao nožem po leđima i glavi i htio mu je odsjeći uho zbog čega mu je iz tih mjesta tekla krv i trpio je velike fizičke bolove,

Čime bi optuženi, radnjama u tački 2.k) optužnice Tužilaštva BiH od 23.12.2015. godine, potvrđene dana 31.12.2015. godine, počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.

*

Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

**

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuje na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

I KRIVIČNI POSTUPAK

A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES

1. Tužilaštvo BiH je dana 23.12.2015. godine podiglo optužnicu broj T20 KTRZ 0003206 05 od 23.12.2015. godine protiv optuženog Sakiba Mahmuljina, koja je potvrđena dana 31.12.2015. godine, kojom je optuženom na teret stavljeno izvršenje krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), krivičnog djela Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ, te krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.
2. Na ročištu za izjašnjenje o krivnji, održanom dana 04.02.2016. godine, optuženi se izjasnio da nije kriv za počinjenje krivičnih djela koja mu se stavljaju na teret potvrđenom optužnicom.
3. Na pretpretresnom ročištu održanom dana 25.02.2016. godine, u skladu sa odredbom člana 233.a ZKP BiH, razmatrana su pitanja relevantna za glavni pretres, odnosno za što efikasnije provođenje postupka.
4. Glavni pretres u predmetu počeo je dana 23.03.2016. godine čitanjem potvrđene optužnice Tužilaštva BiH, te iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva.
5. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH, iznoseći uvodnu riječ, naveo je kako će segmente dokazivanja podijeliti u tri dijela, u prvom dijelu će dokazivati inkriminisane radnje koje su pripadnici jedinice „El-Mudžahidin“ činili, drugi segment jeste odnos „nadređeni-podređeni“, zatim efektivnu kontrolu optuženog nad jedinicom, koja će biti okosnica dokazivanja tokom postupka, dok će treći segment biti informacije koje je optuženi posjedovao. U vezi s tim, tužilac je naveo kako se vodio parametrima, kao što su: formalnost procedure, njegov položaj, ovlaštenje i moć optuženog da izdaje naređenja, raspolaganje sredstvima, ovlaštenja za unapređivanje i smjenjivanje vojnih lica, učestvovanje optuženog u pregovorima, a koje parametre će Tužilaštvo dokazati predloženim dokazima optužbe.
6. Nakon iznesene uvodne riječi, odbrana optuženog zadržala je pravo iznošenja koncepta odbrane nakon što Tužilaštvo BiH izvede svoje dokaze.

7. Glavni pretres u ovom predmetu okončan je dana 09.12.2020. godine, iznošenjem završne riječi optuženog.

B. PROCESNE ODLUKE

Isključenje javnosti

8. Na glavnom pretresu održanom dana 13.07.2016. godine, Vijeće je donijelo odluku da o isključenju javnosti iz razloga što je postupajući tužilac iznio prijedlog za određivanje mjera zaštite za svjedoka, čije saslušanje je bilo planirano za taj dan, nakon čega je svjedok, u sjednici zatvorenoj za javnost, iznio razloge zbog kojih traži mjere zaštite i kojem je Vijeće dodijelilo mjeru zaštite u vidu pseudonima „S-12“, te je javnost bila isključena za sve vrijeme njegovog svjedočenja.

9. Na pretresu održanom 15.02.2017. godine, Vijeće je javnost isključilo na prijedlog Tužilaštva BiH, s kojim prijedlogom se odbrana saglasila, a iz razloga što je postupajući tužilac izjavio da će, prilikom saslušanja svjedoka Ekrema Alihodžića, svjedoku prezentovati veliki broj dokumentacije koja sadrži povjerljive dijelove, koji se javnosti ne bi smjeli otkrivati, na šta je javnost kasnije i upozorena, odnosno, da se imena spomenuta od strane ovog svjedoka ne smiju iznositi u javnost. Javnost je isključena i na glavnom pretresu održanom dana 15.03.2017. godine, prilikom unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka, iz već pomenutih razloga.

10. Dana 10.05.2017. godine Vijeće je donijelo odluku da se javnost nakratko isključi, jer je imalo informaciju da svjedok optužbe, koji je pozvan kao javni svjedok tog dana, ima određene mjere zaštite od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Međutim, nakon što je svjedok saslušan na navedenu okolnost, isti je izjavio da su mu ranije određene mjere zaštite ukinute, te da nema prepreka da isti svjedoči pod punim imenom i prezimenom.

11. Na glavnom pretresu održanom dana 07.06.2017. godine, donesena je odluka o isključenju javnosti iz razloga što je postupajući tužilac iznio prijedlog za određivanje mjera zaštite za svjedoka koji je pozvan za taj dan, te je Vijeće, nakon što je saslušano sve razloge, istom dodijelilo mjeru zaštite u vidu pseudonima „S-13“.

12. Dana 30.08.2017. godine, Vijeće je javnost isključilo za vrijeme svjedočenja svjedoka „S-4“, a sve u skladu sa ranije donesenim Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 019201 15 Km4 od 14.12.2015. godine, kao i svjedoci „S-10“ dana 10.01.2018. i 17.01.2018. godine, te svjedok „S-11“ dana 15.11.2017., 06.12.2017. i 13.12.2017. godine.

13. Na glavnom pretresu održanom dana 04.10.2017. godine, javnost je isključena nakon što je odbrana optuženog navela da bi se sjednica trebala isključiti za javnost jer je svjedok „S-8“ spomenut pod imenom i prezimenom u određenim dokumentima i da bi se, iznošenjem istih u javnost, mogao otkriti identitet tog svjedoka, međutim, postupajući tužilac naveo je da je upravo zbog toga ovaj svjedok i dobio mjere zaštite i da nema potrebe da se sjednica zatvara za javnost prilikom svjedočenja istog, koju argumentaciju je na kraju prihvatilo i ovo Vijeće.

14. Prije samog kraja ročišta održanog dana 08.11.2017. godine, na prijedlog odbrane optuženog, Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti, a radi iznošenja određenih nedoumica u vezi saslušanja svjedoka „S-11“.

15. Za vrijeme saslušanja svjedoka Tužilaštva BiH „S-14“, na glavnom pretresu dana 13.06.2018. godine, javnost je bila isključena, a iz razloga što je isti svjedok, prilikom svjedočenja pred MKSJ, saslušan u sjednici zatvorenoj za javnost.

16. Na glavnom pretresu održanom dana 10.04.2019. godine, Vijeće je donijelo odluku o zatvaranju dijela sjednice za javnost, a na prijedlog odbrane, zbog razjašnjenja u vezi načina saslušanja svjedoka planiranog za naredno ročište u ovom predmetu, imajući u vidu da je taj svjedok imao dodijeljenje mjere zaštite od strane MKSJ.

17. Nakon što je odbrana optuženog predložila da se svjedočenje svjedoka „S-20“ u cjelosti održi u sjednici zatvorenoj za javnost, imajući u vidu da su svjedok i njegova porodica imali određenih neugodnosti, ali i da se isti boji za svoju sigurnost, Vijeće je donijelo odluku da se dijelovi sjednice zatvore za javnost, a u kojima bi se svjedoku mogla postaviti pitanja koja bi u pitanje dovela otkrivanje njegovog identiteta, obzirom da je svjedok imao i dodatne mjere zaštite – svjedočenje iz druge prostorije uz distorziju lika i glasa, s čim su se stranke i branioci saglasili, pa je tako javnost bila isključena na glavnim pretresima održanim u dane 17.04.2019. i 08.05.2019. godine.

18. Na glavnom pretresu održanom na dane 13.11.2019. i 20.11.2019. godine, Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti, imajući u vidu da su ranije Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 0190201 16 Kri od 06.11.2019. godine preuzete mjere zaštite koje je svjedok „SO-1“ imao u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure (IT-01-47)*, u kojem predmetu je ovaj svjedok također svjedočio u sjednici zatvorenoj za javnost, a koje mjere se *mutatis mutandis* imaju primjenjivati u bilo kojem drugom postupku, pa tako i u ovom krivičnom postupku pred Sudom BiH, a sve u skladu s odredbom Pravila 75 (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

Mjere zaštite za svjedoke

19. Tužilaštvo BiH je na glavnom pretresu održanom dana 13.06.2017. godine predložilo da se svjedoku odrede mjere zaštite u vidu dodjele pseudonima i da se prilikom njegovog svjedočenja isključi javnost, obzirom da ga je svjedok obavijestio o tome da je nekoliko dana ranije dobio poziv sa skrivenog broja i ponuđen mu je novac ukoliko odbije da svjedoči u ovom predmetu, te kada je odbio, još jednom je dobio poziv u kojem mu je priječeno na način da je istom rečeno da mu je „bolje da ne dolazi i da ne svjedoči. Navedeno je potvrdio i svjedok lično, rekavši da je prilikom poziva slagao da on nije ta osoba, ali da ga je strah i da ne zna ko ga je zvao i odakle. Odbrana optuženog navela je da nikada i nije sporila događaje i ono što se oštećenima desilo, ali da razumije strah svjedoka i da Vijeće treba donijeti odluku kakvu smatra ispravnom. Vijeće je nakon toga svjedoku dodijelilo pseudonim „S-12“ i sjednicu zatvorilo za javnost za vrijeme svjedočenja ovog svjedoka.

20. Na glavnom pretresu održanom dana 07.06.2017. godine, svjedok „S-13“, ranije predložen i pozvan kao javni svjedok optužbe, naveo je kako se osjeća ugroženim od strane „Arapa“ jer su mu već jednog sina ubili „četnici“, te da ne želi da mu drugog sina ubiju ljudi koji ne „razumiju neke stvari i ne shvataju istinu“, kao i da je jedan od tih „Arapa“ tražio njegovu kćerku da oženi, te kada to svjedok nije dozvolio, isti su ga tukli i da i dalje osjeća strah zbog svjedočenja. Branilac optuženog izjavio je da se odbrana ne protivi

obzirom da se radi samo o pseudonimu. Nakon ovakve argumentacije svjedoka, Vijeće je donijelo odluku da se svjedoku dodijeli mjera zaštite u vidu pseudonima „S-13“.

21. Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 019201 16 Kri od 23.01.2018. godine preuzete su mjere zaštite za svjedoka „ZN“, koji je pod navedenim pseudonimom svjedočio pred MKSJ u predmetu broj *IT-01-47-T, Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure*, te je ovim Rješenjem svjedoku dodijeljen greškom pseudonim „S-13“, međutim, imajući u vidu da je isti pseudonim već ranije dodijeljen svjedoku saslušanom dana 07.06.2017. godine, na glavnom pretresu održanom dana 13.06.2018. godine predsjednik Vijeća konstatovao je da se svjedoku ipak dodjeljuje pseudonim „S-14“, kao i da će svjedok svjedočiti u sjednici zatvorenoj za javnost, a sve u skladu s odredbom Pravila 75 (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

22. Vijeće je svjedoku „S-20“ na glavnom pretresu održanom dana 17.04.2019. godine dodijelilo mjere zaštite koje se ogledaju u pseudonimu i svjedočenju iz druge prostorije, uz distorziju glasa i lika, a sve imajući u vidu da je ovaj svjedok svjedočio pred MKSJ, te je donesena i odluka o isključenju javnosti u određenim dijelovima svjedočenja ovog svjedoka, a sve iz razloga zaštite identiteta ovog svjedoka.

23. Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 0190201 16 Kri od 06.11.2019. godine preuzete su mjere zaštite koje je svjedok „SO-1“ imao u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure (IT-01-47)*, u kojem predmetu je ovaj svjedok također svjedočio u sjednici zatvorenoj za javnost, a koje mjere se *mutatis mutandis* imaju primjenjivati u bilo kojem drugom postupku, pa tako i u ovom krivičnom postupku pred Sudom BiH, a sve u skladu s odredbom Pravila 75 (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

Ponovni početak glavnog pretresa (član 251. stav 2. ZKP BiH)

24. Na statusnoj konferenciji održanoj dana 25.02.2016. godine, predsjednik sudećeg vijeća postavio je pitanje strankama i braniocima u vezi toga da li će biti primjedbi zbog eventualnog protoka roka od 30 dana između ročišta za glavni pretres, na šta su stranke odgovorile da se neće protiviti.

25. U toku glavnog pretresa u ovom krivičnom postupku, na nastavcima glavnog pretresa održanim dana 07.09.2016., 30.08.2017., 29.08.2018., 17.10.2018., 03.07.2019., 04.09.2019., 22.01.2020., 22.06.2020., 02.09.2020., 14.10.2020. i 02.12.2020. godine, od strane predsjednika Vijeća konstatovano je da je između nastavaka glavnog pretresa od 13.07.2016. i 07.09.2016., 12.07.2017. i 30.08.2017., 04.07.2018. i 29.08.2018., 05.09.2018. i 17.10.2018., 29.05.2019. i 03.07.2019., 24.07.2019. i 04.09.2019., 18.12.2019. i 22.01.2020., 26.02.2020. i 22.06.2020., 22.07.2020. i 02.09.2020., 02.09.2020. i 14.10.2020., te 14.10.2020. i 02.12.2020. godine protekao rok od 30 dana. Slijedom navedenog, na pretresima održanim dana 07.09.2016., 30.08.2017., 29.08.2018., 17.10.2018., 03.07.2019., 04.09.2019., 22.01.2020., 22.06.2020., 02.09.2020., 14.10.2020. i dana 02.12.2020. godine, u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je donijelo odluku da glavni pretres počinje iznova, međutim, stranke i branioci saglasile su se da se ponovo ne čita ranije pročitana optužnica broj T20 KTRZ 0003206 05 od 23.12.2015. godine, koja je potvrđena dana 31.12.2015. godine, a izmijenjena dana 22.07.2020. godine, kao i da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, odnosno da se svjedoci iznova ne pozivaju i saslušavaju, nego da se koriste iskazi dati na ranijem glavnom pretresu.

26. U vezi s tim, a imajući u vidu odredbu člana 251. stav 2. ZKP BiH, kao i prethodnu saglasnost stranaka i branilaca u tom pravcu, Vijeće nije ponovo izvodilo dokaze, već su svi ranije izvedeni dokazi prihvaćeni u ovom postupku.

Odbijanje Prijedloga Tužilaštva BiH za prihvatanje utvrđenih činjenica

27. Vijeće je dana 19.05.2016. godine donijelo Rješenje kojim je odbilo Prijedlog Tužilaštva broj T20 0 KTRZ 0003026 05 od 18.02.2016. godine za prihvatanje činjenica utvrđenih u predmetima *Tužilac protiv Duška Tadića* (IT-94-1-T prvostepeni postupak) i *Tužilac protiv Duška Tadića* (IT-94-1-A drugostepeni postupak) Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) kao neosnovan.

28. Član 4. Zakona o ustupanju daje mogućnost Sudu da iskoristi ranije utvrđene činjenice pravomoćnim odlukama MKSJ u cilju ekonomičnosti postupka, istovremeno

štiteći prava optuženog na pravično suđenje. Naime, Zakon o ustupanju predmeta mora se tumačiti kao *lex specialis* u odnosu na ZKP, odnosno odredbe članova 15. i 273., koje se odnose na načelo slobodne ocjene dokaza i neposrednog izvođenja dokaza. Međutim, iako se teret dokazivanja prebacuje sa optužbe na odbranu, bitno je napomenuti da tako utvrđene činjenice predstavljaju oborivu pretpostavku, što znači da odbrana u svakom trenutku može osporavati navedene činjenice.

29. Opće shvatanje utvrđenih činjenica, kako to pokazuje sudska praksa Suda BiH² i praksa MKSJ³, jeste da one stvaraju pravnu pretpostavku vrijednosti te pojedinačne činjenice. I odredbe ZKP BiH⁴, kao i odredbe Konvencije⁵, omogućavaju optuženom da

---

² Neka od rješenja o utvrđenim činjenicama koja su donijela pretresna vijeća Suda BiH:

Rješenje u predmetu protiv *Radovana Stankovića*, predmet br. X-KR-05/70 od 13.7.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Gcjka Jankovića*, predmet br. X-KR-05/161 od 4.8.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Miloša Stupara i dr. (Kravica)*, predmet br. X-KR-05/24 od 3.10.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Momčila Mandića*, broj X-KR-05/58 od 5.2.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Kreše Lučića*, br. X-KR-06/298 od 27.3.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Nenada Tanaskovića*, predmet br. X-KR-06/165 od 26.6.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Žejka Leleka*, predmet br. X-KR-06/202 od 3.7.2007. g; drugo Rješenje u predmetu protiv *Momčila Mandića*, predmet br. X-KR-05/58 od 5.7.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Žejka Mejakića i dr*, predmet br. X-KR-06/200 od 22.8.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Mitro Raševića i Save Todović*, predmet br. X-KR-06/275 od 2.10.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Jadranka Palje*, predmet br. X-KR-06/290 od 14.11.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Milorada Trbića*, predmet br. X-KR-07/386 od 13.12.2007. g. , Rješenje u predmetu *Paško Ljubičić* broj X-KR-06/241 od 07.01.2008. godine, rješenje u predmetu *Zdravko Miha.jević* broj X-KR-07/330 od 07.04.2008. godine i rješenja u predmetu *Predrag Kujundžić* broj X-KR-07/442 od 07.05.2008. godine i od 08.05.2008. godine

Neke od usmenih odluka o utvrđenim činjenicama koje su kasnije uključene u prvostepenu presudu:

Prvostepena Presuda u predmetu protiv *Neđe Samardžića*, predmet br. X-KR-05/49 od 7.4.2006. g, str. 10.-13.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Dragcja Paunovića*, predmet br. X-KR-05/16 od 26.5.2006. g, str. 13.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Bobana Šimšića*, predmet br. X-KR-05/04 od 11.7.2006. g, par. 49; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Nikole Kovačevića*, predmet br. X-KR-05/40 od 3.11.2006. g, str. 19.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Marka Samardžje*, predmet br. X-KR-05/07 od 3.11.2006. g, str. 15.-18.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Radislava Ljubinca*, predmet br. X-KR-05/154 od 8.3.2007. g, str. 15.-20.

Preispitivanje rješenja pretresnih vijeća o utvrđenim činjenicama u drugostepenim presudama:

Drugostepena Presuda u predmetu protiv *Dragcja Paunovića*, predmet br. X-KRŽ-05/16 od 27.10.2006. g, str. 5.; drugostepena Presuda u predmetu protiv *Neđe Samardžića*, predmet br. X-KRŽ-05/49 od 13.12.2006. g, str. 8.-12.; drugostepena Presuda u predmetu protiv *Radovana Stankovića*, predmet br. X-KRŽ-05/70 od 28.3.2007. g, str. 10. (str. 9. verzije na engleskom jeziku); drugostepena Presuda u predmetu protiv *Nikole Kovačevića*, predmet br. X-KRŽ-05/40 od 22.6.2007. g, str. 5.-6.

³ Do sada najbolje razrađen primjer koji daje pregled prakse MKSJ/MKSR: Odluku o činjenicama o kojima je presuđeno u predmetu protiv *Vujadina Popovića i dr*, predmet br. IT-05-88-T od 26.9.2006. g, kojom se dodatno razrađuju kriteriji obrazlagani u dvjema odlukama MKSJ-a o činjenicama o kojima je presuđeno, u predmetu protiv *Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T od 28.2.2003. g. i 24.3.2005. g.

⁴ Član 6. stav 2. ZKP BiH

⁵ Član 6. stav 3. tačka d) Konvencije

osporava bilo koju utvrđenu činjenicu koju je prihvatio Sud. Na taj način je zadovoljen princip pravičnosti i jednakosti u postupanju. Ako imamo u vidu da se svi dokazi prihvaćeni kao utvrđene činjenice mogu osporavati na suđenju korištenjem svih pravnih ili činjeničnih argumenata ili protivdokaza⁶, slijedi zaključak da je ispoštovan i princip dokaznog postupka. Sud BiH nije obavezan da svoju presudu temelji na nekoj činjenici utvrđenoj u presudama MKSJ. Umjesto toga, utvrđene činjenice se prihvataju i razmatraju u svjetlu svih dokaza izvedenih tokom suđenja, u skladu sa principom slobodne ocjene dokaza iz člana 15. ZKP BiH. Usvajanjem ovakvog pristupa ispoštovan je osnovni princip pretpostavke nevinosti iz člana 3. stav 1. ZKP BiH i člana 6. stav 2. Konvencije. Relevantna sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava podržava ovakav pristup, ali pod uslovom da se optuženom pruži mogućnost osporavanja prihvaćenih činjenica.⁷

30. U predmetu Suda BiH broj X-KR-05/24 protiv optuženih *Miloša Stupara i dr.*, sudeće vijeće je dana 03.10.2006. godine donijelo rješenje u kojem je navelo kriterije koje je smatralo odgovarajućim za primjenu prilikom korištenja svog diskrecionog prava iz člana 4. Navedeni kriteriji uzimaju u obzir prava optuženih, zaštićenim zakonima Bosne i Hercegovine, a koji uključuju osnovna prava zaštićena Evropskom konvencijom. U isto vrijeme, Vijeće je uzelo u obzir dosadašnju praksu MKSJ u tumačenju pravila 94. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

31. Što se tiče kriterija, kako je navedeno u ranijim rješenjima ovog Suda u drugim predmetima⁸, Vijeće svoje zaključke bazira na Odluci Pretresnog vijeća MKSJ-a od 26.09.2006. godine u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Vujadina Popovića i dr.* (IT-05-88-T). Naime, pomenuti kriteriji zahtijevaju da činjenica o kojoj je presuđeno može biti primljena na znanje ukoliko je: jasna, konkretna i može se identifikovati, ograničena na

---

⁶ Utvrđene činjenice su dokazi i mogu se osporavati kao i svi drugi dokazi svim sredstvima koja su procesno dopuštena. Ocjenu da li je osporavanje bilo uspješno ili ne donosi Sud u svojoj pravomoćnoj presudi. Isti zaključak je donio Sud BiH u svom Rješenju o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv Jadranka Palije, predmet br. X-KR-06/290 od 14.11.2007. g, na str. 5.

⁷ Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Salabiaku p. Francuske*, donesena 07.10.1988. g, 13 EHRR 379, par. 28.-29. Vidi i obrazloženje u Rješenju o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv *Milorada Trbića*, predmet br. X-KR-07/386 od 13.12.2007. g, str. 12.

⁸ Predmeti Suda *Željko Mejakić i dr.* (X-KR-06/200), *Paško Ljubičić* (X-KR-06/241), *Zdravko Mihajević* (X-KR-07/330) i *Predrag Kujundžić* (X-KR-07/442)

zaključke o činjenicama i ne uključuje pravne karakterizacije, pobijana je na suđenju i spada u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili je pobijana na suđenju, a sada spada u dio presude koji je predmet žalbe, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Nadalje, ista ne smije potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, niti biti predmet (razumnog) spora između strana u predmetu, te se ne može zasnivati na sporazumima o priznanju krivnje u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje.

32. Nakon razmatranja ovih kriterija u kontekstu argumenata koji su izneseni u ovom predmetu, Vijeće smatra da predložene činjenice u Prijedlogu Tužilaštva BiH nisu relevantne za postupak koji se vodi protiv optuženog Sakiba Mahmuljina.

33. Naime, potvrđenom optužnicom Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0003206 05 od 12.12.2015. godine, optuženom se na teret stavlja da je počinio krivično djelo tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme međunarodnog oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, odnosno oružanog sukoba međunarodnog karaktera zbog djelovanja Vojske Republike Srpske (VRS) za račun Savezne Republike Jugoslavije, pod koji je potpadao i oružani sukob između Armije Republike Bosne i Hercegovine i VRS na području opštine Zavidovići u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine. U vezi s tim, Vijeće napominje da se sve predložene činjenice odnose na razvoj događaja u BiH od kraja 1991. godine i u toku 1992. godine, te primarno na aktivnosti JNA, zbog čega je navedeni prijedlog i odbilo, jer se isto u ovom trenutku neće baviti analizom dokaznog materijala koji se odnosi na utvrđivanje postojanja ili nepostojanja međunarodnog oružanog sukoba i tokom 1995. godine, nego će to učiniti prilikom donošenja sudske odluke, nakon svih provedenih dokaza Tužilaštva i odbrane.

34. Zbog svih navedenih razloga, Vijeće se nije upuštalo u razmatranje ispunjenosti ostalih navedenih kriterija pojedinačno, te je prijedlog Tužilaštva BiH za prihvatanje činjenica kao utvrđenih odbilo zbog irelevantnosti za ovaj postupak.

Vještačenje zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića i Huseina Hercega

35. Tužilaštvo BiH je, u potvrđenoj optužnici, predložilo saslušanje svjedoka Jusufa Jašarevića i Huseina Hercega. Međutim, postupajući tužilac je na glavnom pretresu naveo kako svjedoci nisu zdravstveno sposobni za neposredno saslušanje pred Sudom, predlažući da se njihovi iskazi pročitaju u skladu s odredbom člana 273. ZKP BiH. Kako bi utvrdio da li su svjedoci zaista u nemogućnosti da pristupe u Sud BiH radi davanja iskaza, nakon što je Sudu dostavljena relevantna medicinska dokumentacija za ove svjedoke, Sud je dana 27.12.2017. godine izdao dvije naredbe za vještačenje po vještaku medicinske struke, specijalisti neuropsihijatrije, Muhamedu dr Ahmiću, radi sačinjavanja nalaz i mišljenja na okolnosti utvrđivanja opšteg zdravstvenog stanja svjedoka Huseina Hercega i Jusufa Jašarevića, te da li su isti, usljed ustanovljene zdravstvene dijagnoze, sposobni da svjedoče na glavnom pretresu u predmetnom krivičnom postupku i da li bi time bilo pogoršano njihovo zdravstveno stanje, kao i da je potrebno navesti kada će isti, obzirom na njihovu dijagnozu, biti u prilici to činiti.

36. Vještak Muhamed dr Ahmić, specijalista neuropsihijatrije, u pogledu zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića, naveo je da je, analizirajući dostavljenu medicinsku dokumentaciju, došao do zaključka da je opšte zdravstveno stanje svjedoka teško, da je isti ..., te da je riječ o ..., jer su kod svjedoka dijagnosticirana ..., bolesti za koje je karakteristično ..., što sve ukazuje na to da je svjedok nesposoban za svjedočenje. Kada je u pitanju svjedok Husein Herceg, vještak je izjavio da isti također lošeg opšteg zdravstvenog stanja i da je zaključio da je svjedok ... te da bi učešćem na ročištu bilo pogoršano njegovo zdravstveno stanje, zbog čega predlaže da novo medicinsko vještačenje koje bi trebalo uključivati i neposredni pregled svjedoka, ali i eventualni uvid u novu medicinsku dokumentaciju sa istim zadacima kao što je to bilo u prvobitnoj naredbi, a sve u cilju donošenja ocjene o njegovoj raspravnoj sposobnosti.

37. Nakon što je odbrana optuženog ukazala na sumnju na nesposobnost svjedoka Jusufa Jašarevića da da iskaze koji su predloženi za čitanje od strane Tužilaštva BiH, a koje je svjedok dao u fazi istrage 07.09. i 14.09.2015. godine, imajući u vidu da je svjedok pretrpio ... i da njegovo narušeno zdravstveno stanje nije dovedeno u pitanje u datim iskazima, ali i da je vještak, u pogledu svjedoka Huseina Hercega, izjavio da će biti potrebe ponovo vještačiti zdravstveno stanje svjedoka nakon nekog vremena, a na

temelju uvida u noviju medicinsku dokumentaciju i neposrednog pregleda svjedoka, Vijeće je donijelo odluku o dopuni vještačenja.

38. Tako je Vijeće dana 05.07.2018. godine donijelo Dopunu naredbe za vještačenje na osnovu nove medicinske dokumentacije, koja je vještaku dostavljena u prilogu, te neposrednog pregleda svjedoka Huseina Hercega na njegovoj kućnoj adresi, sa zadatkom da vještak sačini nalaz i dā mišljenje na okolnost utvrđivanja opšteg zdravstvenog stanja svjedoka, te da li je isti, usljed ustanovljene zdravstvene dijagnoze, sposoban da svjedoči na glavnom pretresu u predmetnom krivičnom postupku i da li bi time bilo pogoršano njegovo zdravstveno stanje, kao i da je potrebno navesti kada će isti, obzirom na njegovu dijagnozu, biti u prilici to činiti.

39. Tako je vještak Muhamed dr Ahmić, dostavio Sudsko-psihijatrijski nalaz i mišljenje od 01.08.2018. godine⁹ u kojem je naveo da dostavljena medicinska dokumentacija ukazuje na pogoršanje zdravstvenog stanja svjedoka, te da se u nalazima neuropsihijatarata, pored ostalih, navode ... i ... Vještak je dalje naveo da je, tokom pregleda, svjedok Husein Herceg ispoljavao kliničku sliku ... koja je posljedica mnogih ..., te da svjedok ne razumije svoj položaj u aktuelnom postupku, ne može adekvatno komunicirati sa drugim sudionicima postupka, zbog čega je zaključak vještaka da je kod istog prisutna ..., te da kod svjedoka postoji definitivno ....

40. Kada je u pitanju ponovljeno vještačenje zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića, po Dopuni naredbe Suda BiH od 02.08.2018. godine, kojom je vještak Muhamed dr Ahmić, bio dužan sačiniti nalaz i dati mišljenje, na osnovu nove medicinske dokumentacije, koja je vještaku dostavljena u prilogu, na okolnost da li je svjedok Jusuf Jašarević, usljed ustanovljene zdravstvene dijagnoze, bio sposoban da dā iskaz u fazi istrage u Tužilaštvu BiH, i to na dane 07.09.2015. godine i 14.09.2015. godine, vještak je dostavio dopunjeni Sudsko-psihijatrijski nalaz i mišljenje dana 15.08.2018. godine¹⁰. U istom je navedeno da je nesporno da je svjedok Jusuf Jašarević imao moždani udar po tipu začepjenja krvnih sudova, te je hospitaliziran u JU Opća bolnica "Prim. dr Abdulah

---

⁹ Nalaz i mišljenje vještaka Muhameda dr Ahmića od 01.08.2018. godine uložen je kao dio dokaza Tužilaštva BiH, broj T-992

¹⁰ Nalaz i mišljenje vještaka Muhameda dr Ahmića od 15.08.2018. godine na okolnost zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića uložen je kao dio dokaza Tužilaštva BiH, broj T-991

Nakaš" u periodu od 21.01.2014. do 14.02.2014. godine i da se po otpustu opisuje ..., kao i da je nakon prvog kontrolnog pregleda, nesporedno nakon rehabilitacije u Fojnici, evidentirano poboljšanje na neurološkom planu, dok se u psihičkom statusu evidentira ..., što podrazumijeva ..., ali ni jedna jasno ne prevladava do razine da potvrđuje pojedinačnu dijagnozu, te da je u martu 2015. godine postavljena dijagnoza ..., koji .... Vještak, međutim, ističe da se mora naglasiti da ni jedan od opisanih simptoma ne dovodi u pitanje vjerodostojnost nečijeg svjedočenja ili raspravnu sposobnost, kao i da je evidentno da svjedok saraduje na kontrolnim pregledima i sam daje podatke o svom zdravstvenom stanju, ali i da se pri tome ne navode kognitivne smetnje niti da je oštećeno testiranje realiteta. Zbog svega navedenog, vještak je u svom zaključku naveo da je svjedok Jusuf Jašarević *tempore acti* bio sposoban za davanje iskaza u fazi istrage i to na dane 07.09.2015. i 14.09.2015. godine.

41. Nakon što je vještak dana 29.08.2018. godine usmeno izložio svoje nalaze i dao mišljenje, odbrana je istima ponovo prigovarala iz razloga što je smatrala da bi vještačenje trebao obaviti neko od vještaka koji su pregledali svjedoke i čiji su nalazi dostavljeni u sklopu dopunjenih naredbi Suda BiH, te da je vještak iznio potpuno suprotno mišljenje u pogledu zdravstvenog stanja svjedoka Huseina Hercega i da je jedini razlog zbog čega odbrana traži ponovno vještačenje činjenica da je svjedok Husein Herceg također pretrpio moždani udar 2014. godine, kao i da odbrana i dalje smatra da svjedok Jusuf Jašarević nije bio sposoban dati iskaze u istrazi, a koji su predloženi za čitanje.

42. Vijeće je ovakve prijedloge odbrane odbilo iz razloga što je vještak, koristeći sva stečena znanja i dugogodišnje iskustvo, u dovoljnoj mjeri obrazložio svoj nalaz i mišljenje u pogledu sposobnosti svjedoka da daju svoje iskaze, kao i njihovom zdravstvenom stanju, uvjerivši Vijeće da isti zaista nisu sposobni da se pojave pred Sudom i neposredno svjedoče u ovom predmetu, kao i da je vještak detaljno obrazložio svaki svoj zaključak i adekvatno odgovorio na sva postavljena pitanja, kako od strane članova ovog Vijeća, tako i od postupajućeg tužioca i branioca optuženog, te našavši ovakve nalaze i mišljenje vještaka utemeljenim na dostavljenom medicinskoj dokumentaciji, ali i pregledu svjedoka.

Ponovo izdavanje naredbe za vještačenje zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića u pogledu sposobnosti svjedoka da da svoj iskaz neposredno na glavnom pretresu u svojstvu svjedoka

43. Odbrana optuženog je, nakon što je počela sa izvođenjem subjektivnih dokaza odbrane, dostavila Sudu podnesak koji se odnosi na navodno pojavljivanje svjedoka Jusufa Jašarevića na određenim javnim skupovima, smatrajući da postoje razlozi koji ukazuju na to da bi svjedok mogao biti sposoban da učestvuje u postupku, zbog čega je odbrana ponovo predložila da se isti pozove i sasluša kao svjedok u ovom krivičnom predmetu.

44. Vijeće je na glavnom pretresu održanom dana 18.12.2019. godine, našavši da su se pojavile nove okolnosti koje ukazuju na eventualnu mogućnost svjedoka da neposredno da svoj iskaz na glavnom pretresu, donijelo odluku da izda novu naredbu za vještačenje zdravstvenog stanja ovog svjedoka, što je učinjeno dana 22.01.2020. godine, kada je naloženo vještaku Almi Bravo Mehmedbašić, specijalisti neuropsihijatru da, na osnovu medicinske dokumentacije, i na osnovu neposrednog pregleda svjedoka, te cjelokupne medicinske dokumentacije koju je svjedok dužan predočiti vještaku, sačini nalaz i dā mišljenje na okolnost da li je svjedok Jusuf Jašarević, usljed ustanovljene zdravstvene dijagnoze, sposoban da pristupi na glavni pretres u ovom krivičnom predmetu i dā svoj iskaz u svojstvu svjedoka.

45. Vještak je dana 05.02.2020. godine na glavnom pretresu detaljno obrazložila svoj Nalaz i mišljenje¹¹ u pogledu zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića, ističući da je, prilikom vršenja testova kojim je ispitivala stanje svjedoka, pored oštećenja ..., primijetila i ..., te da misli da svjedok boluje od ... i ..., nastalih nakon.... Dalje je vještak navela da su kod svjedoka ..., kao i da su navedena .... Lijek ... koji svjedok uzima, po mišljenju vještaka, možda može malo .... Uz navedena ... kod svjedoka, vještak ističe da su prisutni i .... Uzimajući u obzir navedeno, vještak u svom zaključku ističe da Jusuf Jašarević nije sposoban da učestvuje kao svjedok u krivičnom predmetu i da iznese

---

¹¹ Sudsko – psihijatrijski nalaz za Jusufa Jašarevića, dr Alma Bravo Mehmedbašić od 31.01.2020. godine (T-993)

precizno, tačno i pouzdano svjedočenje. Osim toga, vještak smatra da bi izlazak pred Sud mogao biti rizičan i po njegovo zdravlje zbog stresa, te da se svjedok boji da će nešto reći pogrešno, da će zamjeniti neke događaje zbog tih ..., što je vrlo autentično, te bi samo pojavljivanje pred Sudom, za svjedoka predstavljao stres koji bi mogao biti riziko faktor od ... i da se zbog ... njegovi iskazi ne mogu uzeti kao vjerodostojni. Vještak je također navela da svjedok nema ..., ..., tako da se ništa ne može uzeti kao precizno i vjerodostojno. Iz svih navedenih razloga, vještak je mišljenja da svjedok Jusuf Jašarević nije sposoban za svjedočenje.

46. Na osnovu ovakvog nalaza i mišljenja vještaka, Vijeće je donijelo odluku da se svjedok Jusuf Jašarević neće pozivati radi davanja iskaza na glavnom pretresu.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

47. Nakon što je provedeno vještačenje zdravstvenog stanja svjedoka Jusufa Jašarevića i Huseina Hercega, kako je to već navedeno, te nakon što je utvrđeno da svjedoci nisu sposobni da daju svoj iskaz neposredno pred ovim Vijećem u toku glavnog pretresa, Vijeće je donijelo odluku da se iskazi svjedoka, dati u fazi istrage u ovom predmetu, pročitaju na glavnom pretresu.

48. Tako su na glavnom pretresu održanom dana 29.08.2018. godine pročitani iskazi od strane postupajućeg tužioca i uloženi u spis predmeta kao dokazi Tužilaštva BiH¹², a odbrana je iznijela pitanja koja bi svjedoku postavila da je svjedok iskaz dao neposredno u sudnici, što će kasnije biti detaljno obrazloženo u dijelu koji se odnosi na ocjenu provedenih dokaza.

49. Na glavnom pretresu 05.09.2018. godine, Tužilaštvo je predložilo da se pročita iskaz svjedoka Krstana Marinkovića, imajući u vidu da je svjedok preminuo, što je Vijeće

---

¹² Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusufa Jašarevića, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 07.09.2015. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusufa Jašarević, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 14.09.2015. godine (T-991); Zapisnik o saslušanju svjedoka Husein Herceg, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 23.06.2015. godine (T-992)

i utvrdilo na osnovu predočenog, a kasnije i u spis uloženog, izvoda iz matične knjige umrlih.¹³

50. Imajući u vidu nespornu činjenicu smrti svjedoka, Vijeće je donijelo odluku da se pročita iskaz svjedoka Krstana Marinkovića¹⁴, a sve u skladu s odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH.

Odbijanje prijedloga odbrane za izuzeće vještaka Martina Frančeševića

51. Tužilaštvo BiH je u potvrđenoj optužnici predložilo saslušanje Martina Frančeševića, u svojstvu vještaka vojne struke.

52. Prije samog saslušanja istog na glavnom pretresu, odbrana optuženog se na glavnom pretresu održanom dana 14.03.2018. godine obratila sudećem vijeću, navodeći da je, u pripremi za vještačenje ovog vještaka, a nakon prethodnog glavnog pretresa, iz medija došla do informacije da je Tužilaštvo BiH u predmetu protiv optuženih Sakiba Halilovića i dr. tražilo izuzeće ovog vještaka, odnosno, isto se desilo na statusnoj konferenciji u tom predmetu, te, prema izvještajima koji su mediji prenijeli, između ostalog na portalu „BIRN“ koji izvještava o suđenjima za ratne zločine, navedeno je da je tužilac Miroslav Janjić, postupajući tužilac u tom predmetu podnio prijedlog za izuzeće vještaka Frančeševića zbog njegove pristrasnosti. Prema medijskim navodima, odbrana je navela da je tom prilikom tužilac u tom predmetu istakao da Tužilaštvo BiH vodi istragu protiv vještača Frančeševića zbog ratnih zločina počinjenih nad Srbima u Brčkom. S tim u vezi, odbrana ističe da se iz dostavljenog nalaza vještaka može vidjeti da je vještak Martin Frančešević bio komandant, odnosno zapovjednik 108. brigade HVO, te je za pretpostaviti da se ta istraga odnosi na period kada je vještak obnašao tu funkciju, kao i da je odbrana, odmah po saznanju, putem OKO-a zatražila da joj se dostavi audio zapis sa te statusne konferencije, a što odbrani još uvijek nije dostavljeno. Pored toga, odbrana navodi da se obratila i Tužilaštvu BiH sa zahtjevom za dostavu informacija vezano za

---

¹³ Izvod iz matične knjige umrlih –Krstan Marinković, Opština Prnjavor, broj: 02-202-60/15, od 02.11.2015. godine

¹⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka – Krstan Marinković, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05, od 20.05.2015. godine

istragu koja se vodi protiv vještaka, ali da nisu dobili ni taj odgovor, zbog čega je odbrana predložila da se odloži svjedočenje vještaka, sve dok odbrana ne prikupi sve relevantne činjenice vezano za to što je istakao tužilac u drugom predmetu, te ako Vijeće odbije predmetni zahtjev, odbrana bi podnijela zahtjev za izuzeće vještaka u skladu sa članovima 29., 30. i 34. ZKP BiH.

53. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH naveo je da je iz samog nalaza vidljivo, a što je odbrani poznato, da je još u maju mjesecu 2015. godine, od strane Tužilaštva BiH angažovan po naredbi ovaj vještak u svojstvu vještaka, nakon čega je isti sačinio svoj nalaz i mišljenje, dakle puno prije navoda na koje se poziva odbrana optuženog, a koji nalaz vještaka je predložen u ovoj potvrđenoj optužnici. Tako tužilac ističe da, u vrijeme angažovanja tog vještaka, nije raspolagao bilo kakvim informacijama da je eventualno zaprimljena prijava protiv tog lica odnosno, konkretno Martina Frančeševića, te da je Tužilaštvu to bila nepoznanica, kao i da postoji naredba za vještačenje, vještak je sačinio svoj nalaz i mišljenje i pozvan je da iznese svoj nalaz i mišljenje. U tom smislu, tužilac smatra da se u konkretnom slučaju treba držati odredbi ZKP koje se odnose na okolnosti u kojima propisano ko ne može biti vještak, dakle jasno je propisano, ali i da se vodi istraga protiv vještaka, samo po sebi ne isključuje mogućnost dakle da vještak Martin Frančešević iznese svoj nalaz i mišljenje koji je davno sačinio.

54. Branilac optuženog je nakon ovakvog izjašnjenja tužioca naveo da se, u slučaju da se vodi istraga za ratne zločine počinjene nad Srbima u Brčkom, vezano za nekoga ko je bio zapovjednik brigade, može sasvim razložno postaviti pitanje da taj vještak, uz svo dužno poštovanje, može imati lični interes da npr. daje tumačenje komandne odgovornosti na način da trebaju biti odgovorni komandanti višeg nivoa, a da komandant brigade ne može biti odgovoran, kao i da njegov nalaz može biti i samoinkriminirajući, što bi, po mišljenju odbrane, za tog vještaka bio podsticaj da stvari tumači na drugačiji način. U tom smislu, branilac se poziva na član 29. tačka f) ZKP BiH, navodeći da se pravila o izuzeću primjenjuju na vještaka na isti način kao i za sudije i druge učesnike u krivičnom postupku, te da ta odredba propisuje da za izuzeće može biti opravdano postojanje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u pristrasnost, u ovom slučaju vještaka, te da se ta razumna sumnja temelji na činjenici koju funkciju je vještak obnašao u ratu i na činjenici da se protiv njega očigledno vodi istraga. U smislu tumačenja člana 29. tačka f) ZKP

branilac ukazuje na stav Apelacionog vijeća ovog Suda koji je, prije ocjene razloga za izuzeće koji se mogu svrstati u subjektivne i objektivne, to vijeće se poziva na princip anglosaksonskog sistema koji je preuzet i od strane Evropskog suda za ljudska prava, po kojem pravda, ne samo da treba da bude učinjena, nego i treba da bude viđena da je učinjena, jer sa pozicije prava optuženog i sa pozicije javnosti koja prati svaki predmet ratnog zločina, ta razumna sumnja u pristrasnost može biti sasvim opravdana. Samom tom činjenicom da se vodi istraga da se istraga vodi protiv vještaka koji je obnašao funkciju komandanta brigade i da se ta istraga odnosi na princip odgovornosti po članu 73. Statuta, odnosno principima komandne odgovornosti koji su i predmet ovog predmeta, ne kao direktni izvršilac.

55. Nakon ovakvog prijedloga odbrane, Vijeće je donijelo odluku da se odloži glavni pretres od 14.03.2018. godine iz razloga što je potrebno dodatno vrijeme da se pribave određene informacije, kako bi Vijeće moglo odlučiti o zahtjevu za izuzeće vještaka.

56. Odbrana je 30.03.2018. i 03.04.2018. godine dostavila Sudu podneske koji se odnose na komunikaciju odbrane sa Tužilaštvom BiH, u kojima se navodi da je Tužilaštvo BiH odbilo dostaviti naredbu o sprovođenju istrage protiv Martina Frančeševića u drugom predmetu, zbog čega se odbrana usmeno obratila Vijeću na glavnom pretresu dana 04.04.2018. godine, tražeći da Sud naloži postupanje po navedenom.

57. Međutim, imajući u vidu da je naredba o sprovođenju istrage interni akt Tužilaštva BiH, ali i da se radi o istrazi u drugom predmetu, Vijeće je odbilo prijedlog odbrane optuženog za izuzeće vještaka vojne struke Martina Frančeševića, imajući u vidu da je ovaj vještak već dao svoj pismeni nalaz u fazi istrage u ovom predmetu, kao i da će odbrana optuženog svakako imati priliku da pobija nalaz i mišljenje vještaka prilikom unakrsnog ispitivanja, ali i u toku izvođenja dokaza odbrane.

Odbijanje prijedloga Tužilaštva BiH za izuzeće vještaka Kenana Dautovića

58. Tužilaštvo BiH je dana 25.02.2020. godine podnijelo pismeni prijedlog za izuzeće Kenana Dautovića, vještaka vojne struke, predloženog od strane odbrane podneskom od 04.10.2018. godine.

59. Sud je prije toga, Naredbom za vještačenje od 20.11.2018. godine naložio vještaku da sačini nalaz i mišljenje na okolnosti detaljno navedene u predmetnoj Naredbi, a kako je to odbrana ranije koncipirala u svom prijedlogu za vještačenje.

60. U svom prijedlogu za izuzeće vještaka, Tužilaštvo je navelo da je na strani 2. dostavljenog nalaza i mišljenja vidljivo da je vještak u periodu od 1993-1994. godine obavljao dužnost pomoćnika komandanta za obavještajne poslove OG Zapad i 7. Korpusa, dok je 1995-1996. godine komandovao 712. brigadom A R BiH, u sastavu 7. Korpusa, a OG Zapad bila je u sastavu 3. Korpusa A R BiH, tako da je nadređena komanda bila komanda tog Korpusa, te je optuženi Sakib Mahmuljin od oktobra 1993. godine, sve dok nije počeo obavljati poslove komandanta 3. Korpusa, obavljao dužnost načelnika Štaba 3. Korpusa. U tom periodu, kako Tužilaštvo ističe, optuženi je bio nadređeni starješina vještaku, te je činjenica da je vještak u svom nalazu obuhvatio i period 1993. i 1994. godine, odnosno period kada je vještak obavljao dužnost starješine u sastavu 3. Korpusa, izvodeći zaključke o vrlo bitnim činjenicama. U vezi navedenog, Tužilaštvo smatra da se ne može očekivati od vještaka da sačini potpuno objektivnan nalaz i mišljenje, te da u konkretnom predmetu može jedino da se sasluša u svojstvu svjedoka, ukoliko ima relevantna saznanja o činjenicama. Tužilaštvo dalje navodi da su odredbom člana 98. stav 2. ZKP BiH propisani razlozi za izuzeće vještaka, zatim da je činjenica da zakonodavac nije imao u vidu ratne zločine kada je donosio ovu odredbu, pa da eksplicitno navede da se za vještaka ne može odrediti lice koje je bilo u istoj jedinici kao i optuženi ili mu je bio nadređeni, ali da nema smetnje da se primijeni analogija ove odredbe jer je logika ista. Upravo zbog toga Tužilaštvo smatra da je omogućeno da se vještak izuzme, shodno primjeni odredbi za izuzeće sudije i to ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu pristrasnost. Tužilaštvo ističe da su i vještak i optuženi, u sklopu svojih ovlaštenja i dužnosti, provodili iste zadatke i ciljeve, imali zajedničke interese koji su vrlo uski, te da je dovoljno istaći da je vještak sačinjavao izvještaje o neprijatelju koji su dostavljani 3. Korpusu u vrijeme kada je optuženi bio načelnik Štaba 3. Korpusa i praktički, drugi čovjek po hijerarhiji u tom Korpusu, zbog čega Tužilaštvo smatra da je teško očekivati potpunu objektivnost vještaka u sačinjavanju njegovog nalaza i mišljenja, te da se takva sumnja može otkloniti jedino izuzećem vještaka, shodno članu 34. stav 1., u vezi sa članom 29. tačka f) i 98. stav 2. ZKP BiH.

61. Na glavnom pretresu od 26.02.2020. godine, odbrana optuženog usmeno se izjasnila u vezi predmetnog prijedloga Tužilaštva BiH, smatrajući isti neosnovanim, prvenstveno iz razloga što u ovom predmetu već postoji odluka o zahtjevu odbrane za izuzeće vještaka Martina Frančeševića od 04.04.2018. godine, te da se dio obrazloženja te odluke odnosi na navode Vijeća koji se odnosi na to da će odbrana imati priliku da pobija nalaz vještaka Tužilaštva u unakrsnom ispitivanju ili svojim nalazom, kao i da sve navedeno od strane Tužilaštva treba da se koristi u unakrsnom ispitivanju vještaka Kenana Dautovića i to sa ciljem pobijanja nalaza i eventualne diskriminacije vještaka. Odbrana je također istakla da, imajući u vidu sadržaj i navode prijedloga, želi skrenuti pažnju da se stiče dojam da Tužilaštvo, s jedne strane, pokušava vrlo visoko postaviti ljestvicu ko zapravo može biti vještak, zanemarujući činjenicu da je za postojanje subjektivnog elementa za izuzeće neophodno postojanje razumne, a ne obične sumnje u nečiju nepristrasnost, ali i da je zakonodavac zasigurno odredio takvu definiciju da mora postojati veći nivo sumnje iz razloga da bi se dosegnuo razumni standard iste. Tako odbrana, navod Tužilaštva da je optuženi bio nadređen vještaku kao načelnik štaba, za koji odbrana smatra da uopšte ne postoji, smatra neutemeljenim, ističući da Tužilaštvo nije pružilo nikakvo objašnjenje na kojem vojnom principu se zasniva takva tvrdnja, obzirom da se ne daje nikakv konkretan dokaz o njihovom odnosu koji bi mogao zadovoljiti standard razumne sumnje, ali i da su već izvedeni dokazi o tome da se optuženi kretao u zoni odgovornosti i učestvovao u borbenim dejstvima zajedno sa jedinicama 1., 2. i 7. Korpusa, kao i da je isto činio s drugim korpusima. U vezi s tim, odbrana navodi da ni jedan starješina iz tih korpusa ne bi mogao biti vještak u ovom predmetu po stavu Tužilaštva i da nema dokaza navedenih na okolnosti u kojim je dejstvima učestvovao vještak, te da je netačno da se u zoni odgovornosti vještaka nalazio bilo kakav kamp na 13. kilometru, obzirom da je isti bio u zoni odgovornosti u Lašvi, kao i da se pogrešno tumače odredbe člana 98. ZKP BiH. Odbrana se također osvrnula na navode Tužilaštva u vezi toga da su optuženi i vještak provodili iste zadatke i ciljeve, imali zajedničke interese koji su veoma uski, kao i da je vještak sačinjavao izvještaje koji su se dostavljali optuženom, ističući da, po takvom stavu, ni jedan pripadnik OS BiH, niti bilo koje drugo lice koje je imalo iste ciljeve za vrijeme rata kao optuženi, ne bi mogao biti vještak u ovom predmetu, smatrajući okolnosti na koje se Tužilaštvo poziva uopštene i

apstraktne, te da optužnica protiv optuženog i krivična djela koja se istom stavljaju na teret, ni na koji način ne pogađaju interese vještaka, ali i da je odbrana prijedlog za vještačenje sačinila na sasvim druge okolnosti, posebno naglasivši da se zahtjev uopšte ne temelji na tome kojoj jedinici je vještak pripadao.

62. Cijeneći navedeni prijedlog Tužilaštva i izjašnjenje odbrane na isti, nakon vijećanja i glasanja na pomenutom glavnom pretresu, Vijeće je odbilo prijedlog Tužilaštva za izuzeće vještaka, imajući u vidu preširoko postavljen postavljen zahtjev za izuzeće te dosadašnju praksu i argumentaciju odbrane u tom pravcu, ali i činjenicu da će Vijeće, prilikom donošenja konačne odluke, nalaze i mišljenja vještaka optužbe i odbrane cijeniti u skladu s ostalim provedenim dokazima.

Prihvatanje izmijenjene optužnice nakon provedenog dokaznog postupka

63. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH dostavio je izmijenjenu optužnicu broj T20 0 KTRZ 0003206 05 na glavnom pretresu održanom dana 22.07.2020. godine, a u skladu sa odredbom člana 275. ZKP BiH.

64. Usmeno obrazlažući izmjenu optužnice, tužilac je naveo da se izmjene, prije svega, odnose na karakter sukoba, odnosno da je izostavljen dio koji se odnosi na karakter sukoba, a zatim i na usklađivanje činjeničnog stanja u skladu sa kazivanjima svjedoka oštećenih, kada su u pitanju same zabranjene radnje prema oštećenima. Kada su u pitanju tačke 1. 2. optužnice u dijelu koji se odnosi na same radnje optuženog, tužilac je naveo da je izostavljen značajan broj blanketnih odredbi, s tim što su određene, već postojeće blanketne odredbe ostavljene, te da je jedini dodatak u odnosu na tačku 2. optužnice, dakle pored drugih blanketnih odredbi, onaj koji se odnosi na postupanje koje je suprotno naredbi Predsjedništva o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama, koji dio je sada naznačen i u tački 1. optužnice. Pritom je tužilac izjavio da se na taj način neće iznositi nove činjenice, neće se govoriti o nekom drugom, novom događaju. Što se tiče pravne kvalifikacije, postupajući tužilac je naveo da pravna kvalifikacija ostaje identična u svim tačkama, uz izuzetak da je u tački 2. izostavljena jedan od podtačaka, obzirom da je Tužilaštvo u međuvremeno odustalo od tačke pod oznakom 2.1) potvrđene optužnice.

65. U svom pismenom izjašnjenju od 20.08.2020. godine, odbrana optuženog prigovorila je načinu izmjene optužnice od strane Tužilaštva, obzirom da je i Tužilaštvo istaklo da se izmjena prvenstveno odnosi na karakter oružanog sukoba. S tim u vezi, odbrana je istakla da ista nije izvela ni jedan dokaz koji bi se odnosi na karakter sukoba, te se postavlja pitanje kako je moguće da je u decembru 2015. godine Tužilaštvo tretiralo 123 dokaza kao dokaze koji potkrijepljuju tezu Tužilaštva o postojanju međunarodnog oružanog sukoba, a da u julu mjesecu 2020. godine iste te dokaze cijeni kao dokaze koji podržavaju tezu o postojanju oružanog sukoba. U tom smislu odbrana se pozvala na odredbu člana 275. ZKP koja, kao uslov za izmjenu optužnice, propisuje da se ista može izmijeniti ako provedeni dokazi ukazuju da se činjenično stanje iz iste izmijenilo, zbog čega odbrana smatra ovakvu izmjenu optužnice neosnovanom, pritom se pozivaju i na praksu MKSJ i MKSR u pogledu pravila za izmjenu optužnice. Pored toga, odbrana je istakla kako je primijetila da je Tužilaštvo optužnicu izmijenilo i u dijelu koji se odnosi na obavezu komandanta za preduzimanje mjera za spriječavanje učinjenja krivičnih djela, kao i obaveze kažnjavanja, smatrajući da se ni ove izmjene ne mogu podvesti pod izmjenu činjeničnog stanja, kako to propisuje sam ZKP BiH. U skladu s navedenim, odbrana je predložila da Sud odbije ovakav zahtjev Tužilaštva BiH za izmjenu optužnice i istom naloži da podnese novi zahtjev za izmjenu, a koji bi bio u skladu sa citiranom odredbom ZKP BiH.

66. Vijeće je razmotrilo izmjene optužnice u svjetlu istaknutih prigovora od strane odbrane i utvrdilo da su isti neosnovani.

67. Naime, imajući u vidu prigovor odbrane koji se odnosi na to da ZKP BiH ne propisuje da se optužnica može izmijeniti ukoliko provedeni dokazi ne ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje, te da to u konkretnom nije slučaj, Vijeće podsjeća odbranu da se odredba člana 275. ZKP BiH zasniva na načelu akuzatornosti, odnosno, da ista postupajućem tužiocu daje pravo i mogućnost (*“ako tužilac ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje...”*) da mijenja optužnicu ukoliko smatra da je došlo do izmjene činjeničnog stanja.

68. Dakle, Vijeće smatra da se u konkretnom slučaju ne radi o zahtjevu za izmjenu optužnice, kako to potencira odbrana u svom pismenom izjašnjenju, obzirom da je,

uvidom u izmijenjenu optužnicu, Vijeće utvrdilo da između ranije (potvrđene) optužnice i opisa djela u izmijenjenoj optužnici postoji istovjetnost u osnovnim elementima. Pritom Vijeće podsjeća da se izmjena mora kretati u granicama subjektivnog i objektivnog identiteta, analogno članu 280. ZKP BiH, zbog čega is am ZKP BiH predviđa samo izmjenu optužbe, ali ne i procesnu ustanovu proširenja optužbe koju su poznavali raniji procesni zakoni.

69. U suprotnom, ako je izmijenjena optužnica potpuno novi optužni akt, novi činjenični opis i novi zakonski naziv krivičnog djela, odnosno ukoliko ista predstavlja nove i teže optužbe protiv optuženog, onda bi se izmijenjena optužnica trebala dostaviti na postupak potvrđivanja, a glavni pretres nastaviti po ranijoj optužnici, što u konkretnom nije slučaj.

70. S tim u vezi, Vijeće smatra da se u konkretnom slučaju radi o subjektivnoj, tužiočevoj, ocjeni provedenih dokaza, kako bi isti odlučio da li je potrebno da optužnicu izmijeni, dok je na samom Vijeću obaveza odlučivanja o tome da li sačuvan subjektivni i objektivni identitet između optužnice i presude.¹⁵ Također, neosnovan je prigovor odbrane koji se odnosi na to da nisu provedeni dokazi od strane odbrane na okolnosti karaktera oružanog sukoba, te da sada tužilac dokaze optužbe cijeni drugačije, odnosno, kao dokaze kojima potkrijepljuje postojanje oružanog sukoba, a ne međunarodnog oružanog sukoba kako je to bilo naznačeno u potvrđenoj optužnici i da nema novih provedenih dokaza na koje bi se Tužilaštvo moglo navesti kao argument za izmjenu optužnice, zbog čega se Vijeće u ovom dijelu poziva i na odluku Ustavnog suda BiH u predmetu broj AP-5747/18 od 04.06.2020. godine¹⁶ u kojoj je kao neosnovana ocijenjena apelantova tvrdnja da optužnica nije mogla biti izmijenjena jer nije proveden niti jedan novi dokaz.

71. Dakle, Vijeće nije ovlašteno da ulazi u tužiočevu ocjenu i njegovu procjenu da dokazi, izvedeni na glavnom pretresu, ukazuju na to da se izmijenilo činjenično stanje u optužnici i istom ne može uskratiti pravo da na glavnom pretresu izmijeni optužnicu.

72. Kada je u pitanju sama izmjena optužnice, Vijeće je ovlašteno samo u pogledu odlučivanja da li će dozvoliti odgađanje pretresa radi pripremanja odbrane, ali ne i da

---

¹⁵ Ovakav stav zauzet je i u predmetu *Nihad Bcjadžić*, broj S1 1 K 008494 17 Kžk od 13.07.2018. godine, par. 19.

¹⁶ Paragraf 186.

tužiocu odbije izmjenu optužnice, dok se pitanje zabrane preinačenja na gore ocjenjuje i rješava prilikom donošenja presude po toj novoj, izmijenjenoj optužnici.¹⁷

73. Također, u pogledu prigovora odbrane u vezi izmjene optužnice u dijelu koji se odnosi na obavezu komandanta za preduzimanje mjera za spriječavanje učinjenja krivičnih djela, kao i obaveze kažnjavanja, smatrajući da se ni ove izmjene ne mogu podvesti pod izmjenu činjeničnog stanja, Vijeće nalazi da se u konkretnom slučaju zapravo radio jezičkim formulacijama koje ne predstavljaju nove obaveze optuženog kao komandanta, nego drugačije formulišu već postojeće, a u skladu sa članom 86. Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije iz 1949. godine.

74. Vijeće također podsjeća da odbrana nije uskraćena za pravo da dostavi detaljno izjašnjenje u pogledu izmjene optužnice, što se može utvrditi uvidom u transkript glavnog pretresa od 22.07.2020. godine, na kojem se branilac optuženog usmeno izjasnio o navedenom, ali i uvidom u pismeni podnesak odbrane od 20.08.2020. godine koji se odnosi na detaljnije izjašnjenje odbrane u tom pogledu.

C. DOKAZNI POSTUPAK

75. Na prijedlog Tužilaštva BiH, u toku glavnog pretresa saslušani su sljedeći svjedoci: svjedok „S-5“ dana 06.04.2016. godine, Velibor Trivičević dana 20.04.2016. godine, Igor Guljevatej dana 18.05.2016. godine, Miodrag Samac i Velibor Tošić dana 08.06.2016. godine, svjedok „S-12“ dana 13.07.2016. godine, Ahmet Šehić dana 07.09.2016. godine, Ramiz Suljić i Muhamed Omerašević dana 21.09.2016. godine, Fuad Zilkić dana 05.10.2016. godine, Omer Muhić i Enes Maličbegović dana 02.11.2016. godine, Fikret Skejić i Ahmet Odžačkić dana 07.12.2016. godine, Neđo Pećanac dana 21.12.2016. godine, Safet Sivro dana 28.12.2016. godine, Nedjeljko Vučković i Mile Gojić dana 11.01.2017. godine, Izudin Hajdarhodžić i Šemsudin Starčević dana 08.02.2017. godine, Ekrem Alihodžić dana 15.02.2017., 22.02.2017. i 15.03.2017. godine, Zaim Mujezinović dana 05.04.2017. godine, Salih Spahić dana 12.04.2017. godine, Mladen Sepi dana

---

¹⁷ ...

19.04.2017. godine, Sejfulah Mrkaljević dana 10.05.2017. godine, Nešad Šabić dana 17.05.2017. godine, Hamdija Šljuka dana 24.05.2017. godine, svjedok „S-13“ i Sinan Aličić dana 07.06.2017. godine, svjedok „S-6“, Slobodan Jović i Draženko Dabić dana 14.06.2017. godine, Milorad Panić i svjedok „S-7“ dana 05.07.2017. godine, Nebojša Banjac i Radivoje Račić dana 12.07.2017. godine, svjedoci „S-3“ i „S-4“ dana 30.08.2017. godine, Goran Krčmar i svjedok „S-2“ dana 13.09.2017. godine, svjedok „S-8“ dana 04.10.2017. godine, Edin Šarić i Mirza Glavaš dana 11.10.2017. godine, svjedok „S-9“ dana 01.11.2017. godine, Drago Gajić i Boro Glavić dana 08.11.2017. godine (putem video linka s Okružnim sudom u Banja Luci), svjedok „S-11“ dana 15.11.2017., 06.12.2017. i 13.12.2017. godine, svjedok „S-10“ dana 10.01.2018. i 17.01.2018. godine, Kadir Jusić dana 24.01.2018. godine, Fadil Hasanagić dana 21.02.2018. i 07.03.2018. godine, svjedok „S-14“ dana 13.06.2018. godine, dok su iskazi svjedoka Jusufa Jašarevića, Huseina Hercega i Krstana Marinkovića pročitani na glavnom pretresu, u skladu s odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, kako je to već obrazloženo u dijelu presude koji se odnosi na procesne odluke.

76. U svojstvu svjedoka odbrane, na glavnom pretresu saslušani su svjedoci: Haso Ribo dana 07.11.2018., 14.11.2018. i 21.11.2018. godine, Alija Lončarić dana 28.11.2018. godine, Zijo Brzina dana 05.12.2018. godine, Ismet Alija dana 19.12.2018. godine, Zuhdija Sarajlić dana 26.12.2018. godine, Jusuf Halilagić dana 16.01.2019. godine, Jasmin Odobašić dana 23.01.2019. godine, Vahid Karavelić dana 13.02.2019. godine, Edin Husić dana 20.02.2019. godine, Nermin Pešto dana 27.02.2019. godine, Fikret Čuskić dana 13.03.2019. godine, Haris Ćatić dana 29.03.2019. godine, Nehru Ganić dana 03.04.2019. godine, Sead Rekić dana 10.04.2019. godine, svjedok „S-20“ dana 17.04.2019., 24.04.2019., 08.05.2019. i 29.05.2019. godine, Fevzija Babić dana 03.07.2019. godine, Halim Husić dana 10.07.2019. godine, Zijad Ljevaković dana 17.07.2019. godine, Halil Mehtić dana 24.07.2019. godine, Šaćir Arnautović dana 04.09.2019. godine, Hajrudin Hubo dana 11.09.2019. godine, Vahid Bogunić dana 18.09.2019. godine, Fadil Imamović dana 30.10.2019. i 06.11.2019. godine, svjedok „SO-1“ dana 13.11.2019. i 20.11.2019. godine, Nihad Fejzić i Faik Uzunović dana 18.12.2019. godine.

77. Kao vještaci predloženi od strane Tužilaštva BiH, na glavnom pretresu saslušani su: Martin Frančešević dana 04.04.2018., 18.04.2018. i 09.05.2018. godine, Sabiha Brkić Silajdžić i Željko Karan dana 06.06.2018. godine, dok su u svojstvu vještaka odbrane saslušani Paul Cornish dana 02.10.2019. godine i Kenan Dautović dana 26.02.2020. i 22.06.2020. godine.

78. U svojstvu vještaka Suda, a na okolnosti zdravstvenog stanja svjedoka i sposobnosti svjedočenja neposredno na glavnom pretresu, saslušani su vještaci medicinske struke, specijaliste neuropsihijatri Muhamed dr Ahmić dana 04.07.2018. i 09.08.2018. godine, te Alma dr Bravo Mehmedbašić dana 05.02.2020. godine.

79. U spis predmeta uložen je veliki broj materijalnih dokaza Tužilaštva i odbrane, čiji popis se nalazi u *Aneksu* ove presude.

80. Nakon što su stranke i branioци izjavili da nemaju prijedloge za dopunu dokaznog postupka, predsjedavajući sudećeg vijeća je dana 02.09.2020. godine, postupajući saglasno odredbi člana 276. ZKP BiH, objavio da je dokazni postupak završen.

D. ZAVRŠNE RIJEČI

a) Završna riječ Tužilaštva BiH

81. U svom završnom obraćanju, Tužilaštvo BiH se prvenstveno osvrnulo na pojam komandne odgovornosti i mjerodavnog prava, pozivajući se na praksu MKSJ u pojedinim predmetima, kao i u dijelu koje se odnosi na kršenje pravila međunarodnog prava, gdje navodi da isto proizilazi iz brojnih materijalnih dokaza i iskaza svjedoka optužbe.

82. Kada je riječ o postojanju odnosa nadređeni – podređeni, kao o jednom od elemenata komandne odgovornosti prema međunarodnom običajnom pravu, Tužilaštvo ističe da je, u konkretnom slučaju, odnos između optuženog Sakiba Mahmuljina i pripadnika Odreda El Mudžahidin bio *de iure* nadređen položaj, detaljno obrazlažući navode koji, kako to Tužilaštvo BiH smatra, potvrđuju formalno i stvarno nadređen položaj

optuženog. Tužilaštvo je također navelo i da je nadređeni, u svojstvu komandanta 3. Korpusa u kontinuitetu izdavao naređenja podređenoj jedinici i da je ta jedinica izvršavala naređenja, što, po mišljenju optužbe, predstavlja značajan pokazatelj postojanja efektivne kontrole nad tom jedinicom.

83. U tački 1. izmijenjene optužnice, optuženom Sakibu Mahmulinu Tužilaštvo na teret stavlja da je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti predmetna krivična djela, te da nije poduzeo radnje kojima bi spriječio počinjenje krivičnih djela od strane pripadnika tog Odreda, u prilog čega je Tužilaštvo u ovom dijelu završne riječi naveo niz informacija koje, kako navodi, upućuju na zaključak da je optuženi imao razloga da zna da se pripadnici Odreda spremaju počiniti zločin, odnosno koje su optuženog barem mogle upozoriti na rizik izvršenja takvih krivičnih djela, jer su ukazivale na potrebu za dodatnim informacijama kako bi se utvrdilo da li su njegovi podređeni počinili takve zločine ili su se spremali da ih počine.

84. Tačkom 2. izmijenjene optužnice, optuženom se stavlja na teret da je znao da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti predmetna krivična djela koja su kasnije i počinili, a optuženi je propustio da preduzme radnje da iste spriječi, odnosno kazni za počinjene radnje. U tom smislu, Tužilaštvo se osvrnulo na dokaze iz kojih proizilazi znanje optuženog da se njegovi podređeni spremaju počiniti zločine, posebno imajući u vidu činjenicu da su oteli zarobljenike od druge jedinice i odveli ih u svoj vojni logor i da to u periodu nakon dešavanja opisanim u tački 1. optužnice, postaje obrazac ponašanja prema zarobljenicima, te Tužilaštvo navodi da su provedeni mnogi dokazi koji potvrđuju da je optuženi znao da su pripadnici Odreda ubili zarobljenike VRS.

85. Tužilaštvo ističe da se, obzirom da je komandant 3. Korpusa bio blagovremeno obaviješten o činjenici da pripadnici Odreda El Mudžahidin odbijaju da predaju ratne zarobljenike, zatim da je imao stvarne mogućnosti da spriječi zločine, da mu je od ranije bilo poznato da su isti činili zločine, da mu je bilo poznato nedisciplinovano i kriminalno ponašanje pojedinih pripadnika ove jedinice koji su prolazili nekažnjeno, da je bio u fizičkoj blizini i često komunikaciji sa starješinama ove jedinice, može zaključiti da optuženi, kao komandant 3. Korpusa, nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi

krivična djela ubistva i mučenja ratnih zarobljenika, najprije u mjestu Livade, a potom i u logoru Odreda na 13. kilometru.

86. Na kraju svog završnog obraćanja, Tužilaštvo BiH navodi da je odbrana optuženog osporavala postojanje formalno i stvarno nadređenog položaja komandanta 3. Korpusa prema odredu El-Mudžahidin, te da je u svom osporavanju tvrdila i da Odred El Mudžahidin nije dio Armije R BiH, zbog čega isti nije u lancu komandovanja, odnosno sistemu RIK-a, nego je imala položaj saveznika, kao i da je Odredom neko drugi komandovao izvan A RBiH, Tužilaštvo navodi da brojni dokazi potvrđuju da je komandant 3. Korpusa komandovao i imao kontrolu nad ovom jedinicom, ali i da je ključna razlika između svjedoka i vještaka optužbe i odbrane u tome što svjedoci i vještaci optužbe imaju uporište u materijalnim dokazima.

87. Imajući u vidu sve navedeno, Tužilaštvo BiH smatra da su dokazane sve odlučne činjenice koje se optuženom stavljaju na teret, te predlaže da se optuženi oglasi krivim i kazni po zakonu.

b) Završna riječ odbrane

88. Odbrana u svojoj završnoj riječi prvenstveno je istakla da je ostalo nejasno šta je zapravo slučaj Tužilaštva, odnosno na koji način Tužilaštvo želi prikazati i dokazati odnos nadređeni – podređeni između generala Sakiba Mahmuljina i Odreda El Mudžahidin, navodeći da se stiče dojam da Tužilaštvo taj odnos prikazuje na tri potpuno različita načina, koji isključuju jedan drugog i tako eliminiraju bilo kakvu mogućnost postojanja odnosa nadređeni – podređeni između optuženog i Odreda El Mudžahidin, odnosno neposrednih izvršilaca. U smislu pravne kvalifikacije, odbrana navodi da se Tužilaštvo opredijelilo na primjenu KZ SFRJ, ali odbrana primjećuje da se optuženom ne stavlja na teret propuštanje kažnjavanja za prvu tačku optužnice kao i različiti vidovi *mens rea*, odnosno različiti vidovi njegovih navodnih saznanja o počinjenim krivičnim djelima za tačku 1. i 2. Optužnice, kao i da predmetna optužnica sadrži slične navode i stoga ne bi trebalo biti upitno da je postojanje odnosa nadređeni – podređeni između optuženog i

izvršioca krivičnog djela prvi (a kao i drugi uslovi) eliminatorni uslov bez čijeg postojanja jednostavno nema ni krivične odgovornosti nadređenog. Obzirom da se radi o krivičnoj odgovornosti, odbrana navodi da je u vrlo bliskoj vezi s postojanjem odnosa nadređeni – podređeni i obaveza na strani Tužilaštva da izvan svake razumne sumnje dokaže da je takav odnos postojao između optuženog i izvršilaca krivičnih djela koja se pominju u optužnici. Po mišljenju odbrane, Tužilaštvo u ovom predmetu nije dokazalo izvan svake razumne sumnje ni ko su izvršioци krivičnih djela iz tačaka 1. i 2. Optužnice, niti je dokazalo da je optuženi bio nadređeni upravo tim izvršiocima.

89. Kada je riječ o identifikovanju direktnih izvršilaca, odbrana navodi da je Tužilaštvo bilo obavezno da dokaže odgovornosti optuženog izvan svake razumne sumnje u smislu njegovog stvarnog ostvarivanja efektivne kontrole nad izvršiocima krivičnih djela, a ne na aspraktan način u odnosu na Odred El Mudžahidin. Odbrana smatra da se na osnovu provedenih dokaza ne može doći do zaključka da je bilo koji od navedenih faktora u završnoj riječi zadovoljen u pogledu optuženog i Odreda i/ili, što je još važnije, izvršilaca krivičnih djela iz optužnice. Bez da na bilo koji način prihvaća tezu Tužilaštva, odbrana ipak ukazuje da se stiče dojam da Tužilaštvo zaboravlja na svoje svjedoke koji su također iznijeli tvrdnje o tome da Odred nije bio u sistemu RIK-a, te da odbrana smatra da Tužilaštvo nije izvan svake razumne sumnje dokazalo da je optuženi imao efektivnu kontrolu niti nad Odredom niti nad izvršiocima krivičnih djela. Kada je riječ o sistemu rukovođenja i komandovanja, odbrana ističe da, zbog koncepta nalaza vještaka Kenana Dautovića, nema potrebe da odbrana istog detaljno analizira jer on sadržajno daje vrlo precizne i utemeljene odgovore na sva ključna pitanja, uključujući i one koji se odnose na odrednice RIK-a i efektivne kontrole. Odbrana tako navodi da dokazi ukazuju da optuženi, pored toga što nije imao efektivnu kontrolu nad Odredom, nije imao nikakvu moć da provede nužne i razumne mjere protiv počinitelaca krivičnih djela iz optužnice. Tužilaštvo se u toku postupka uopšte nije bavilo tim i nije provodilo dokaze o tome kakvu je moć za provođenje nužnih i razumnih mjera optuženi imao. Odbrana smatra da, ako se provođenje nužnih i razumnih mjera svodi na puku upotrebu sile, onda je to dodatni dokaz nepostojanja efektivne kontrole, a samim tim i nepostojanja odnosa nadređeni – podređeni.

90. Dalje odbrana ističe da je odbrana na početku završne riječi identificirala tri kumulativna uslova za postojanje komandne odgovornosti, nepostojanje prvog uslova (nadređeni – podređeni) i trećeg uslova (mogućnost poduzimanja nužnih i razumnih mjera i kažnjavanja), samo po sebi isključuje bilo kakvu mogućnost da optuženi može biti oglašen krivim. Pored toga, odbrana smatra da je Tužilaštvo o identifikovanju izvršilaca upravo zbog svih specifičnosti Odreda trebala provesti dokaze i dokazati izvan svake razumne sumnje ko su ti izvršiocima, kao i na isti način dokazati da li je optuženi imao efektivnu kontrolu upravo nad tim izvršiocima, te je, ako je takva efektivna kontrola postojala, a svjedočenje svjedoka "S-8" i "S-20" kao pripadnika Odreda (kao i drugih svjedoka) pokazuje da nije, Tužilaštvo moralo dokazati ko je imao tu efektivnu kontrolu unutar Odreda El Mudžahidin.

91. U odnosu na tačku 1. Optužnice, odbrana ističe da je navedeno da je optuženi imao razloga da zna, a za tačku 2. da je znao da se njemu podređeni pripadnici Odreda spremaju učiniti krivična djela, odnosno da je znao da su ih učinili i da je propustio da ih kazni jer je znao da su ta djela već počinili. Međutim, pri ocjeni šta je optuženi imao razloga da zna, odbrana navodi da je vrlo bitno da njemu nisu dostavljane informacije koje su kolale između SVB i SDB, kao i prema njihovim direktno nadređenim, odnosno upravi SVB i MUP-u. U tom smislu, odbrana smatra da pred ovim Sudom nije proveden ni jedan dokaz koji bi ukazao da je optuženi imao bilo kakvog razloga da zna da se pripadnici Odreda spremaju počinuti ratne zločine iz tačke 1. Optužnice, te kako se tačkom 1. Optužnice optuženom ne stavlja na teret da je propustio da kazni počinioce krivičnih djela iz te tačke, nema ni potrebe da se odbrana posebno bavi tim pitanjem.

92. Na osnovu navedenih argumenata, kako u pogledu nepostojanja odnosa nadređeni – podređeni između optuženog i izvršilaca krivičnih djela iz tačke 1., tako i nepostojanja dokaza izvan svake razumne sumnje koji bi mogli ukazati da je optuženi imao razloga da zna da će se krivična djela iz te tačke počinuti, odbrana smatra da je jedini mogući zaključak da se optuženi treba osloboditi od odgovornosti za tu tačku optužnice, također ističući da se ni iz jednog provedenog dokaza ne može izvan svake razumne sumnje zaključiti na koji način i pod kojim okolnostima su ubijeni Momir Petrović i Predrag Knežević, kao i Gojko Vujičić.

93. U pogledu tačke 2. Optužnice, svi argumenti o nepostojanju efektivne kontrole nad izvršiocima krivičnih djela, po mišljenju odbrane, istovjetni su onima koji se odnose na tačku 1. Odbrana također ističe da su izneseni argumenti o nepostojanju stvarne moći da optuženi kazni počinioce krivičnih djela iz tačke 2. dostatni da bi se njegova krivična odgovornost u potpunosti isključila, navodeći da Tužilaštvo BiH tvrdi da je optuženi znao, a ne da je imao razloga da zna.

94. Precizirajući optužnicu u tom dijelu upravo na način da je u vezi s tačkom 2. optuženi nešto znao, odbrana navodi da je Tužilaštvo činjenični opis optužnice odredilo u tom dijelu koji se ne može mijenjati, pritom smatrajući da, ako Tužilaštvo nije u toku postupka dokazalo izvan svake razumne sumnje da je optuženi znao za ono što mu se stavlja na teret tačkom 2., njegova krivična odgovornost za tu tačku ne može ni postojati.

95. Odbrana je također jedan dio svoje završne riječi posvetila iskazu svjedoka Fadila Hasanagića, između ostalog ističući da postoji dramatična razlika u iskazima koje je ovaj svjedok dao pred MKSJ u predmetu protiv *Rasima Delića*, u odnosu na ono što je rekao pred ovim Sudom, ukazujući na značajne razlike koje dovode do zaključka da se njegovom iskazu ne može pokloniti nikakva vjera. Pored toga, odbrana navodi da svjedočenje svjedoka "S-10" zaslužuje posebnu pažnju, imajući u vidu sve nelogičnosti koje u potpunosti urušavaju tezu Tužilaštva o tome da je optuženi znao da pripadnici Odreda nečovječno postupaju i ubijaju ratne zarobljenike. Odbrana također navodi kako želi skrenuti pažnju i na svjedočenje svjedoka "S-8" kao jedinog svjedoka iz Odreda El Mudžahidin kojeg je pozvalo Tužilaštva da svjedoči o tome šta se događalo na 13. Kilometru, ističući kako je njegovo svjedočenje bitno iz tri razloga, a to su: identifikovanje izvršilaca, unutrašnja struktura i efektivna kontrola unutar Odreda El Mudžahidin i vremenski okvir.

96. Odbrana se osvrnula i na operativnu akciju "Vranduk", koja ima značajnu ulogu u ocjeni svih aspekata predmetne optužnice. U tom smislu, odbrana smatra da su dokumenti, prikupljeni operativnom akcijom "Vranduk", kao akcijom koja je provođena, ne protiv bilo kojeg pojedinca, nego protiv Odreda u cjelini, zasigurno potvrdili zaključak da Odred El Mudžahidin nije nikada postao dio sistema RIK-a, niti je nad njim bilo ko od vojnih ili civilnih vlasti uspostavio efektivnu kontrolu. Odbrana je u drugim dijelovima ove

završne riječi skrenula pažnju na navedene dokaze i smatra da nema potrebe da ih se ponovo pominje. Po mišljenju odbrane, zavođenje operativne akcije "Vranduk" ne potvrđuje samo da Odred El Mudžahidin nije bio u sistemu RIK-a, već i da optuženi nije imao ni jednog razloga da taj Odred smatra jedinicom pod svojom efektivnom kontrolom, a što u mnogome određuje šta je on mogao i trebao uraditi u vezi s postupcima pripadnika tog odreda.

97. U svojim prigovorima u završnoj riječi, odbrana je također još jednom osporila zakonitost svih dokaza koji se odnose na izvršene obdukcije, navodeći da u cjelosti ostaje kod svih ranije iznesenih argumenata, posebno onih predočenih u trenutku kada je Tužilaštvo uvelo materijalne dokaze koji se odnose na to pitanje. Odbrana također u cjelosti navodi kako ostaje kod svih prigovora koji se odnose na dokaze replike. Odbrana smatra svojom obavezom, a i pravom da ukaže da Tužilaštvo, osim što nije izvan svake razumne sumnje dokazalo krivnju optuženog, nije ni dokazalo da ubistvo iz tačke 1. optužnice može predstavljati krivično djelo iz optužnice, obzirom da nisu razjašnjene sve okolnosti tog događaja o kojem su neki od svjedoka Tužilaštva svjedočili na način da se zapravo moglo raditi o nužnoj odbrani, a ne ubistvu kao ratnom zločinu. Odbrana ističe kako u cjelosti ostaje i kod prigovora koji se odnose na postupak izmjene optužnice. Na kraju svoje završne riječi, odbrana se veoma detaljno osvrnula na argumente Tužilaštva, smatrajući da Tužilaštvo nije pružilo dokaze koji bi sa apsolutnom sigurnošću dokazali krivnju optuženog, te da se činjenice na koje se poziva Tužilaštvo ne mogu ni uzeti kao da postoje. Pored toga, odbrana je ukazala na činjenice koje čak i u višem stepenu od vjerovatnoće ukazuju da optuženi nije kriv za djela koja mu se optužnicom stavljaju na teret, ističući kako vjeruje da su izneseni dokazi i argumenti dostatni da Sud donese presudu kojom se optuženi oslobađa od svih optužbi.

c) Završno obraćanje optuženog Sakiba Mahmuljina

98. U svom obraćanju optuženi je istakao da ni danas, nakon što je tužilac iznio završnu riječ, još uvijek nema saznanja o tome ko su počinioci djela iz optužnice, kao i ko su njihovi naredbodavci. Pored toga je naveo da, za 15 godina, koliko se predmet nalazi u Tužilaštvu, optuženi i njegova odbrana nisu dobili ni jedan dokument koji bi išao u korist optuženom, kao i da je Tužilaštvo pred sam kraj ovog predmeta odlučilo da mijenja

karakter rata u BiH, te da je dovoljno samo pogledati dijelove inicijalne optužnice. Po mišljenju optuženog, svi dokazi potvrđuju postojanje međunarodnog sukoba, zasigurno pokazuju efektivnu kontrolu Vojske Jugoslavije nad Vojskom Republike Srpske, ističući da ovo suđenje nije suđenje jednom čovjeku koje se desilo pod mirnim i idealnim uslovima, te da tužilac potpuno zanemaruje da je on svoju komandantsku ulogu ostvarivao u uslovima nedovoljno izgrađenog sistema RiK-a i da pravo komandne odgovornosti može biti relevantno samo ako oni koji rade na njegovom razvoju ne pokušavaju da od njega naprave nešto što je realno neizvodivo. Optuženi smatra da je za pravdu važno da se uvaži stvarnost okruženja u kome se doktrina komandne odgovornosti primjenjuje i da pravda može biti zadovoljena samo ako se u obzir uzmu sve okolnosti u kojima se jedan komandant može naći. Istakao je da u momentu priznanja RBiH, BiH uopšte nije imala armiju, te da je na BiH izvršena agresija, kao i da je Armija BiH bila vojska u formiranju, i da je struktura vremenom uspostavljena, te da je smatrao da je njegova patriotska i građanska dužnost da učestvuje u odbrani svoje domovine. Optuženi tako ističe da je dužnost komandanta primio na osnovu naredbe, a ne konkursa, što nije bila njegova ni želja ni ambicija. Odred je već bio prisutan u zoni Trećeg korpusa i on je zatekao to stanje, a da su do tada komandanti trećeg korpusa bili Hadžihasanović i Alagić, koji Odred nisu stavili pod bilo kakvu, a kamoli efektivnu kontrolu. Optuženi u tom smislu ističe da je problem stranaca prevazilazio njegovu poziciju komandanta Korpusa, te da postoji sasvim dovoljno dokaza da je komanda Trećeg korpusa tražila stav o tome kako riješiti status i odnos prema strancima, kao i da optuženi nije bio u poziciji da može uticati na političke odluke o formiranju, postojanju i rasformiranju. Pored prisustva Odreda u svojoj zoni odgovornosti, optuženi navodi da je Treći korpus imao oko 36.000 vojnika koji vode rat protiv agresora, te da je osnovni zadatak Korpusa bio sačuvati slobodnu teritoriju i spriječiti genocide, ističući da se linija odbrane Korpusa prostirala na dužini od 186 kilometara. Optuženi smatra da je postupajući tužilac optuženog u optužnici i u toku ovog postupka, pokušao da ga prikaže kao nekog superkomandanta, koji stiže i komanduje svakom vojniku i od kog se očekuje da sam riješi svaki problem kao da nema čak 7 nivoa u lancu komandovanja, od komandanta Korpusa do vojnika, kao i da je u vršenju svoje dužnosti sve učinio da zna i bude informisan o svemu što je kao komandant trebao da zna.

99. Optuženi je dalje istakao da, ako je Predsjedništvo, koje ga je i postavilo na ovu funkciju bilo nezadovoljno njegovim radom, mogli su ga smijeniti, te da nikada nije naredio da se povrijedi međunarodno humanitarno pravo, nego je uvijek naređivao da se postupa u duhu Ženevskih konvencija, ističući da vojnici nisu i ne smiju biti kao agresori na njihovu zemlju. Optuženi smatra da je jedan od rijetkih komandanata koji je omogućio Međunarodnom Crvenom krstu da vrši obuku iz međunarodnog humanitarnog prava sa njegovim oficirima, te da njegova pozicija, kao osnov za optužnicu, nalaže tužiocu da pronade počinioce, naredbodavce i pomagače, a da im tužilac daje imunitet. Optuženi smatra da taktika postupajućeg tužioca da amnestira izvršioce može stvoriti nekompletnu i na kraju ponuditi iskrivljenu sliku događaja povrede međunarodnog humanitarnog prava, te da se 555 ratnih dana, koliko je bio komandant, nije desio niti jedan zločin ili povreda međunarodnog humanitarnog prava od strane vojnika koji su izvršavali njegova naređenja i koji su bili pod njegovom efektivnom kontrolom.

100. Optuženi dalje navodi da on i njegova odbrana nisu imali dovoljno vremena da ispituju vještaka Tužilaštva, generala Martina Frančešćevića, koji je za vrijeme rata bio komandant 108. HVO brigade koja je *de iure* bila podređena Drugom korpusu A RBiH, a koji je za svoj nalaz koristio dokumente koje mu je selektirao postupajući tužilac, koji ga je i usmjerio da isključivo potvrdi navode iz optužnice, te da su jedini ispravni dijelovi tog nalaza dijelovi u kojima je prepisana literatura i prepisivanje dijela presude MKSJ predmetu protiv *Rasima Delića*.

101. Optuženi je istakao da je Treći korpus imao samo broj ljudi da bi se zvao korpusom, a sve ostalo, od opremljenosti, obučenosti i tako dalje, ne bi moglo biti dovoljno ni za brigadu. Referirajući se na pismo Predsjednika Predsjedništva u vezi sa ponašanjem pripadnika Armije prema ratnim zarobljenicima, postupajući tužilac bez ijednog dokaza tvrdi da se pismo odnosi na ponašanje prema ratnim zarobljenicima koji su zarobljeni u operaciji "Farz-95", te da je logično da, ako su imali saznanja šta se radi, Predsjednik uputi dopis svim korpusima, bez da se referira na neki konkretan događaj. U tom smilu, optuženi ističe da je izričito tražio od svoje odbrane da na svaki način izbjegnu mogućnost povređivanja osjećaja oštećenih, te da su njihovi iskazi bili nelogični i kontradiktorni. Kada je riječ o postupanju prema civilima, istakao je da je bilo kakav nečovječan ili odnos koji bi bio ispod onog što je potrebno za vođenje krivičnog postupka za njega potpuno

neprihvatljivo, te da je suprotno njegovom odgoju, vjerskim i životnim principima da ne spriječi ili kazni bilo koga ko bi i pomislio da naudi bilo kojem civilu.

102. Na kraju svog izlaganja, optuženi se osvrnuo na svoju porodičnu tragediju koja se može povezati sa komandnom odgovornošću, navodeći kako je, u logoru Omarska u kojem su ubijena njegova 3 brata, Osman, Nagib i Omer, šef obezbjeđenja tog logora pred MKSJ oslobođen u dijelu odgovornosti za ubistva koja su činili čuvari logora kojima je on bio nadređen, jer tužilaštvo nije uspjelo dokazati ko su tačno ubice i nisu mogli identifikovati izvršioce. Dalje je naveo da su u Prijedoru, 30. na 31. mart 1994. godine, u svojoj kući u samom centru grada ubijene njegove dvije sestre i njegov zet, kao i da su poznati počinioci tog zločina, ali da niko iz tog lanca komandovanja nije optužen po principu komandne odgovornosti, ističući da se jedino može nadati da će se počinioci ovog zločina naći pred Sudom, a da se njihovim nadređenim neće suditi na način na koji je on optužen. Na kraju svog obraćanja, optuženi je izjavio da je ponosan na svoju ulogu u odbrani od agresije na svoju domovinu, da nikada nije bilo kojem vojniku pod njegovom komandom naredio da povrijedi bilo koji zakon ove države, ili bilo koji akt međunarodnog humanitarnog prava, te da vjeruje u pravdu i istinu i od ovog Vijeća očekuje pravednu presudu.

II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

103. Vijeće je najprije razmotrilo primjenu materijalnog prava, te je prvenstveno imalo u vidu da iz optužnice proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno tokom 1995. godine, u kojem periodu je na snazi bio Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ.

104. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), te članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdilo da je optuženi Sakib Mahmuljin počinio krivična

djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, krivično djelo Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ, te krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona, za koja djela ga je i oglasilo krivim.

105. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3. i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

106. U članu 7. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Ovaj član ne uječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

107. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica, i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinioca. Sud procjenjuje u svakom konkretnom slučaju koji je zakon blaži za učinioca. Vijeće je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, našlo nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnih djela, nalazeći da je u konkretnom slučaju on blaži po učinioca, uzevši u obzir kaznu propisanu za ista.

108. Jednostavno poređenje tekstova zakona na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju supstitute kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

109. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema konkretnom učiniocu, a što jasno proizilazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je "*blaži za učinioca*". Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinioca na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za učinioca.

110. U konkretnom slučaju, zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela – KZ SFRJ, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi – KZ BiH, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi Sakib Mahmuljin oglašen krivim kao krivičns djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika i krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika. Obzirom na navedeno, jasno je da postoje zakonski uslovi za vođenje krivičnog postupka protiv počinioca za navedena krivična djela i njegovo kažnjavanje.

111. Pitanje retroaktivnosti primjene krivičnog zakona od izuzetnog je pravnog značaja i kao takvo je već bilo predmetom analize i ocjene u nekoliko odluka Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koje imaju direktne implikacije na postupanje Suda BiH u predmetima ratnih zločina, obzirom da se radi o obvezujućoj domaćoj i međunarodnoj sudskoj praksi.

112. Vijeće je, shodno prethodnom, a imajući u vidu stavove Ustavnog suda BiH, koji odstupa od prakse Evropskog suda, jer ne predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca preispituje za svaki slučaj pojedinačno, već jasno određuje da će se u svim

slučajevima, u kojima oba zakona propisuju isto krivično djelo, na učinoca primijeniti KZ SFRJ, ovaj zakon primijenilo u konkretnom slučaju, obzirom da je stav Ustavnog Suda BiH obvezujući i za Sud BiH.

113. Kako su navedena krivična djela, za koja se optuženi tereti u konkretnom slučaju, bila propisana članovima 142., 143. i 144. KZ SFRJ, to je, slijedom navedenog, te u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnih djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

III STANDARDI DOKAZIVANJA

114. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovalo nekim osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH kao i u Konvenciji, a koji će u nastavku biti navedeni.

115. Član 3. stav 1. ZKP BiH određuje da se svako smatra nevinim dok se ne utvrdi njegova krivica za krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

116. Svrha sudskog postupka jeste da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim Krivičnim zakonom BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

117. Odredbom člana 3. stav 1. ZKP BiH određena je pretpostavka nevinosti, koja predviđa da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

118. Procesna pretpostavka nevinosti je tzv. privremena pretpostavka (*praesumptio iuris tantum*) koja vrijedi dok se suprotno ne dokaže. Zbog usvajanja ove pretpostavke, optuženi je oslobođen tereta dokazivanja svoje nevinosti, dok je teret dokazivanja suprotnog od onog što predviđa pretpostavka nevinosti na tužiocu. Pretpostavka nevinosti ne odnosi se samo na krivnju optuženog, već i na sve druge bitne elemente koji

stoje u međusobnoj vezi u pojmu krivičnog djela (radnja izvršenja, protupravnost ili kažnjivost).

119. Smatra se, a što potvrđuju i odluke ESLJP, da presumpcija nevinosti ima, između ostalog, sljedeće posljedice:

(i) optuženi nije dužan dokazivati svjcu nevinost i teret dokazivanja leži na suprotnoj strani, dakle tužiocu i

(ii) sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i u situaciji kad o tome postoji razumna sumnja. Jedna od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti je izričita zakonska odredba sadržana u članu 3. stav (2) ZKP BiH prema kojemu „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine objektivna krivična djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

120. Riječ je o načelu *in dubio pro reo*, ili načelu koje je izraz pogodovanja optuženog. Neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se uvjerio u njezino postojanje koje mora proizilaziti iz dokaza izvedenih na glavnom pretresu i kad u tom pogledu postupajuće vijeće nema više nikakvih dvojbi. Pri tome, sve činjenice koje su *in peius* (na štetu) optuženog, moraju se utvrditi sa apsolutnom sigurnošću, odnosno, moraju se dokazati. Ukoliko se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. Sve činjenice koje su *in favorem* (u korist) optužene osobe uzimaju se kao da postoje i onda i kad su utvrđene samo sa vjerovatnošću (znači, ne sa sigurnošću). Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza „*pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima*“ sumnje ne daju otkloniti, prema normi iz navedenog člana, u sumnji sud rješava na način povoljniji za optuženog.

121. Rezultat primjene pravila *in dubio pro reo* uvijek mora biti izricanje presude „*u korist optuženog*“, što u slučaju sumnje oko pravno relevantnih činjenica, predviđenih

materijalnim krivičnim pravom, uključuje, ne samo blažu kaznu kada je krivica utvrđena, nego i oslobađajuću presudu u slučajevima u kojima glavni pretres nije mogao razjasniti sumnju oko pitanja je li optuženi počinio krivično djelo iz optužbe.

122. U ovom smislu je i odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH „*ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje*“ što znači, ne samo u slučajevima u kojima uopšte nisu izvedeni dokazi za optužbu, nego i u takvim u kojima bi ih bilo, ali bi oni bili nedovoljni da sud iz njih, na osnovu ocjene na glavnom pretresu, izvuče zaključke o nedvojbenom postojanju činjenica iznesenih u optužbi.

123. Član 14. ZKP BiH nalaže da je Sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji mu idu na teret.

124. Član 6. stav 1. Konvencije nameće obavezu svim sudovima da „*ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svjču odluku*“. Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, ova odredba nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane. U vezi s navedenim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, navesti po kom osnovu.

125. U vezi s navedenim, Vijeće je razmatralo i cijnilo sve dokaze izvedene na glavnom pretresu, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi, u skladu sa članom 281. ZKP BiH¹⁸, ali u nastavku presude će navesti samo one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku.

126. Vijeće također podsjeća na član 15. ZKP BiH, kojim se rukovalo i u kojem je sadržan jedan od temeljnih principa krivičnog zakonodavstva – princip slobodne ocjene dokaza, koji je ograničen jedino principom zakonitosti dokaza¹⁹, što znači da je ocjena

---

¹⁸ Član 281. ZKP BiH (Dokazi na kojima se zasniva presuda): „*Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima kcji su izneseni na glavnom pretresu. Sud je dužan savjesno ocjeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.*“

¹⁹ Član 10. ZKP BiH (Zakonitost dokaza): „*Sud ne može zasnovati svjču odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima kcje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima kcji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.*“

dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

127. Pored toga, Vijeće je imalo u vidu i praksu ESLJP²⁰ prema kojoj se sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

128. Isto tako, Vijeće je uzelo u obzir stav Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu *Kvočka i dr.* koji se odnosi na to da je stvar diskrecione ocjene pretresnog vijeća koje će pravne argumente razmotriti. Što se tiče zaključaka o činjenicama, pretresno vijeće dužno je da izvede samo one zaključke o činjenicama koji su od suštinske važnosti za utvrđivanje krivice po određenoj tački optužnice. Nije nužno osvrtni se na svaki iskaz svjedoka ili svaki dokaz u sudskom spisu.²¹

129. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, misleći pri tome, kako na sadržinu samog iskaza, tako i na njihovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza. Kredibilitet svjedoka ne zavisi samo od toga u kojoj mjeri poznaju događaj o kojem svjedoče, nego i od iskrenosti svjedoka, njegove pouzdanosti, kao i svijesti da se polaganjem zakletve pred sudom obavezao da govori istinu.

130. Za iskaz svjedoka nije isključivo bitno da je on dat iskreno, bitno je i da je iskaz pouzdan, zbog čega je Vijeće imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali i da na istu u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije, kao i traumatičnost samog događaja o kome svjedok svjedoči. Vijeće je uporedilo činjenice o kojima je svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

131. Također, Vijeće je ispitalo uložene materijalne dokaze kako bi odlučilo o njihovoj pouzdanosti i dokaznoj vrijednosti.

---

²⁰ ESLJP, *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21. januara 1999. godine.

²¹ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i dr.* (IT-98-30/1-A), paragraf 23-25.

132. Zapisnike o saslušanju svjedoka uložene u spis u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je cijenilo u vezi sa svim ostalim provedenim dokazima.

133. Dakle, temeljem odredbe člana 15. ZKP BiH, sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze, zbog čega je Vijeće pažljivo cijenilo sve izvedene dokaze, te će ocjenu istih, a naročito dokaze na kojima je temeljilo svoju odluku, dati u dijelu presude u kojem je obrazložena činjenična i pravna analiza optužbi koje su optuženim stavljene na teret.

NALAZI SUDA – OSUĐUJUĆI DIO IZREKE PRESUDE

OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNIH DJELA

134. Optuženi Sakib Mahmuljin, kako je već navedeno, oglašen je krivim za izvršenje krivičnih djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ, te krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.

135. Član 142. stav 1. KZ SFRJ glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki eksperimenti, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseeljavanje ili prisilno odnarođjavanje ili prevođenje na drugu vjeru; priseljavanje na prostituciju ili silovanje; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; priseljavanje na službu u oružanim snagama neprjateljske sile ili u njencj obavještajncj službi ili administraciji; priseljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje

stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

136. Član 143. KZ SFRJ propisuje da:

„Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da se prema ranjenicima, bolesnicima, brodolomcima ili sanitetskom ili vjerskom osobiju vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije ili nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, ili protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama materijala, sredstava sanitetskog transporta i zaliha sanitetskih ustanova ili jedinica koje nije opravdano vojnim potrebama ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

137. Konačno, član 144. KZ SFRJ propisao je da:

„Ko kršeći pravila međunarodnog prava naredi da se prema ratnim zarobljenicima vrše mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanje na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja ili lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje, ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

138. Iz citiranih zakonskih odredbi može se zaključiti da sva tri krivična djela za koja je optuženi oglašen krivim, imaju iste, zajedničke **opšte elemente, te je jedina razlika u pogledu statusa zaštićenog objekta, kako to i sam naziv krivičnog djela govori**

(zbog čega Vijeće neće posebno obrazlagati opšte elemente djela, osim u dijelu koji se odnosi na status žrtava):

- i. Djelo počinioaca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osobe koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobjene za borbu i koje su zaštićene odredbama Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine;*
- ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;*
- iii. Djelo počinioaca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;*
- iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.*

139. Dakle, za postojanje navedenih krivičnih djela, neophodno je utvrditi primjenu međunarodnih pravila u inkriminisanom periodu i da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter krivičnih djela.

140. Slijedom pomenutih zakonskih odredbi, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinilac zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno svijesću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeniti subjektivni odnos počinioaca prema djelu, što će Vijeće, u osvrtu na posebne radnje izvršenja u okviru pojedinačnih tačaka optužnice i učiniti.

141. Dakle, odredbe članova 142., 143. i 144. KZ SFRJ, između ostalog, temelje se i na Ženevskim konvencijama od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba i zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949.

godine, ali i na odredbama članova 86. i 87. Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije, te predmetna optužnica tereti optuženog da je postupao suprotno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija i odredaba Dopunskog protokola I. Pravila sadržana u članu 3. Konvencija smatraju se običajnim pravom i predstavljaju minimalni standard od kojeg zaraćene strane nikada ne bi trebale odstupiti, a kojim je propisano da:

„U slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter, a koji izbiju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjerjivati barem sjedeće odredbe:

1. Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe izbačene iz straja zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojim drugom sličnom razliku.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

a) nasilje što se nanosi životu i tjelesnom integritetu, osobito sve vrste ubistava, sakaćenja, okrutnosti i mučenja;

c) povreda ličnog dostojanstva, naročito uvredjivi i ponižavajući postupci;“

142. Član 86. Dopunskog Protokola uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine, predviđa odgovornost komandnog kadra za nepreduzimanje mjera kada je na to bio obavezan, što u konkretnom i jeste slučaj. Dakle, normativni instrument koji je u međunarodnom pravu formulisao princip komandne odgovornosti bile su odredbe članova 86. i 87. Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I) od 08.06.1977. godine, te, prema odredbi

člana 86. stav 2. Protokola I, za tešku povredu Ženevskih konvencija, pored podređenog koji je počinio djelo, odgovara i njegov komandant ako nije poduzeo sve njemu moguće mjere da takvu povredu spriječi ili kazni, premda je “znao” ili “je trebao znati” šta se desilo.

143. Navedena odredba glasi: “*Čirjenica da je povredu Konvencija ili ovog Protokola počinio neki potčirjeni, ne oslobađa njegove pretpostavljene krivične ili, ovisno o slučaju, disciplinske odgovornosti, ako su znali ili imali informacije koje su im u datim okolnostima omogućavale da zaključie da je taj potčirjeni počinio ili da će počiniti takvu povredu i ako nisu poduzeli sve moguće mjere u okviru svojih ovlasti kako bi spriječili ili suzbili tu povredu.*”

144. Članom 87. Protokola I precizirano je šta tačno podrazumijeva normativni standard “trebao znati” su obaveze država potpisnica istog u pogledu toga da od komandanta moraju “zahtijevati” spriječavanje, suzbijanje ili prijavljivanje povreda Konvencija i Protokola, kao i pokretanje disciplinskog ili krivičnog postupka protiv prekršilaca, dakle, ne samo poduzimanje preventivnih ili represivnih mjera, nego i prikupljanje svih važnih informacija o ponašanju podređenih koje su, po prirodi stvari, potrebne za poduzimanje tih mjera.²²

145. Žalbeno vijeće u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure*²³ jasno je istaklo da je komandna odgovornost bila dio međunarodnog običajnog prava koje se primjenjuje na ratne zločine počinjene tokom unutrašnjeg sukoba. Naime, ovo pitanje problematizovano je na način da se Protokol I, koji, kako je već navedeno, u članovima 86. i 87. upućuje na doktrinu komandne odgovornosti, odnosi samo na međunarodne oružane sukobe, dok Dopunski protokol II uz Ženevske konvencije, koji se odnosi na unutrašnje oružane sukobe, uopšte ne sadrži odredbe koje se tiču komandne odgovornosti.²⁴

146. S tim u vezi, Žalbeno vijeće potvrdilo je stav Prvostepenog vijeća u istom predmetu koji se odnosi na to “*da je komandna odgovornost bila dio međunarodnog običajnog prava*

---

²² Bojanić, I., Derenčinović, D., Horvatić, Ž., Krapac, D., Seršić, M., *Teorija zajedničkog zločinačkog pothvata i međunarodno kazneno pravo – izazovi i kontroverze*, Akademija pravnih znanosti Hrvatske, Zagreb, 2007., strana 18. I 19.; Bilten sudske prakse Suda BiH, broj 10/2020, strana 24.

²³ Odluka Žalbenog vijeća po interlokutornoj žalbi kojom se osporava nadležnost, obzirom na komandnu odgovornost, 16.07.2003. godine, MKSJ, IT-01-47-AP72, par. 31.

²⁴ *Ibid*, par. 28.

kcje se odnosi na međunarodne oružane sukobe i pr.je usvajar.ja Protokola I. Dakle, kao što je smatralo i Pretresno v.jeće, članom 86. i 87. Protokola I su u tom pogledu samo formulisali postojće star.je, a nisu stvarali novo pravo. Slično tome, činjenica da Protokol II ne pomir.je komandnu odgovornost u vezi sa unutrašnjim oružanim sukobima, ne utiče nužno na pitan.je da li je komandna odgovornost već bila dio međunarodnog običajnog prava kcje regulište unutrašnje oružane sukobe. Žalbeno v.jeće smatra da, u periodu relevantnom za ovu optužnicu, ona to jeste bila, i da taj zak.jučak n.je doveden u pitan.je cjelovanjem faktora kcji su dovely do previda kakvi se, iz raznih razloga, ponekad dešavaju prilikom sastav.jar.ja međunarodnih instrumenata.²⁵

147. Dakle, nesporna je činjenica da je doktrina komandne odgovornosti već dugi vremenski period dio međunarodnog prava, a Vijeće će mogućnost njene primjene kroz KZ SFRJ, koji je materijalni zakon primijenjen u konkretnom slučaju a koji istu, za razliku od Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, eksplicitno ne definiše u svojim odredbama, obrazložiti u dijelu koji se odnosi na elemente komandne odgovornosti.

148. Da je komandna odgovornost, u relevantnom periodu, bila dio međunarodnog običajnog prava koje se primjenjuje na ratne zločine počinjene tokom unutrašnjeg oružanog sukoba potvrđeno je i brojnim presudama MKSJ u kojima je obrazložena mogućnost primjene međunarodnog običajnog prava kada je u pitanju odgovornost komandanta u oružanom sukobu koji nema međunarodni karakter.

149. Tako se u presudi *Tužilac protiv Radoslava* navodi da „...načelo da v.cjni i drugi nadređeni mogu biti pozvani na krivičnu odgovornost za djela podređenih uvr.ježeno je u konvencionom i u običajnom pravu. To vr.jedi u kontekstu, kako međunarodnih, tako i unutrašnjih oružanih sukoba“, dok je u presudi MKSJ *Tužilac protiv Pavla Strugara* utvrđeno da je načelo individualne krivične odgovornosti nadređenog, koji nije spriječio ili kaznio svoje podređene zbog činjenja zločina, ustanovljeno u međunarodnom običajom pravu i može se primjeniti kako na međunarodne, tako i na unutrašnje oružane sukobe.

150. Kada je u pitanju pojam „organizovana v.cjna sila“, sa stanovišta međunarodnog običajnog prava, podrazumijeva se da, u oružanom sukobu (bilo međunarodnom, bilo

---

²⁵ *Ibid*, par. 29.

unutrašnjem) vojna sila, koja je uključena u takav sukob, organizovana, a kao takva, može postojati samo na osnovu odgovorne komande. U vezi s tim, Vijeće podsjeća na Pravilo o zakonima i običajima ratovanja na kopnu koji čini dodatak Haške konvencije IV iz 1907. godine u koji je načelo odgovorne komande uvršteno i gdje se navodi da: „zakoni, prava i obaveze u ratu važe ne samo za vojsku, nego i za paravojne i dobrovoljačke korpusne jedinice, između ostalih, ispunjava sljedeći kriterij: da im na čelu stoji osoba odgovorna za službe podređene“.

151. Princip odgovorne komande uvršten je i u Ženevsku konvenciju o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. godine, te u Dopunski protokol I iz 1977. godine (član 18. i član 33.) gdje se navodi da: „oružane snage strana u sukobu sastaju se od svih organizovanih oružanih jedinica, naoružanih grupa i naoružanih jedinica koje su pod komandom odgovornom toj strani za ponašanje svojih potčinjenih“, ali i u Dopunskom protokolu II u članu 1. gdje se navodi:

1. Ovaj protokol kojim se razvija i dopunjuje član 3. koji je zajednički za Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine, ne menjajući njegove postojeće uslove za primenu, primenjujuće se na sve oružane sukobe koji nisu obuhvaćeni članom 1. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I) koji se odvijaju na teritoriji visoke strane ugovornice između njenih oružanih snaga i otpadničkih oružanih snaga ili drugih organizovanih naoružanih grupa koje, pod odgovornom komandom, vrše takvu kontrolu nad delom njene teritorije koja im omogućuje da vode neprekidne i usmerene vojne operacije i da primenjuju ovaj protokol.

2. Ovaj protokol se neće primenjivati na situacije unutrašnjih nemira i zategnutosti, kao što su pobune, izolovani i sporadični akti nasilja i ostali akti slične prirode, jer to nisu oružani sukobi.

152. Iz navedenog proizilazi da odgovorna komanda ustvari znači dužnost komandanta, odnosno njegovu obavezu da osigura, između ostalog, da vojnici pod njegovom komandom poštuju pravila međunarodnog humanitarnog prava.

153. Sagledavajući rečeno u odnosu na mogućnost primjene doktrine komandne odgovornosti u unutrašnjem oružanom sukobu, a sa aspekta odgovorne komande, kao načela međunarodnog običajnog prava, Vijeće se ponovo poziva na Odluku po interlokutornoj žalbi u predmetu *Hadžihasanović i drugi*, u kojoj je, između ostalog, utvrđeno da „*prema relevantnim aspektima međunarodnog prava, oružane snage koje učestvuju u unutrašnjem oružanom sukobu smatraju se organizovanim, a samim tim i pod odgovornom komandom*“, a što dalje podrazumijeva i komandnu odgovornost, odnosno mogućnost kažnjavanja komandanta takvih jedinica za nedozvoljene radnje svojih potčinjenih.

154. Dakle, kada je u pitanju konkretan slučaj, Vijeće je utvrdilo da dokazi, izvedeni na glavnom pretresu, nesumnjivo potvrđuju da je Odred El Mudžahidin bila organizovana vojna jedinica u okviru Trećeg korpusa Armije R BiH, odnosno, da su u inkriminisanom periodu bili u sistemu rukovođenja i komandovanja, sa jasno određenim zadacima, te da je na čelu Trećeg korpusa bio optuženi Sakib Mahmuljin, sa svim dužnostima, pravima i odgovornosti, koje položaj nadređenog podrazumijeva, pa tako i odgovornost za radnje svojih podređenih.

155. Dakle, na osnovu izloženog, Vijeće nalazi da je individualna odgovornost nečinjenjem, kao oblik komandne odgovornosti primjenjiv i po KZ SFRJ, te da se primjena Protokola i Konvencija mora posmatrati kroz obavezu poštovanja normi međunarodnog prava, koje je, kako je rečeno, uvršteno u članove 142., 143. i 144. KZ SFRJ.

156. Na kraju, Vijeće podsjeća i na navode iz Preambule Protokola I koja određuje njegovu primjenjivost i gdje se navodi da: „*potvrđujući da je da odredbe Ženevskih konvencija i ovog Protokola, u punj mjeri treba da budu primjenjive, u svim prilikama, na sve osobe koje su zaštićene tim instrumentima, bez ikakve diskriminacije zasnovane na prirodi ili porijeklu oružanog sukoba ili na ciju kcji su strane u sukobu postavile ili im se pripisuje*“, što je još samo jedna potvrda da vrsta sukoba nije odlučujuća za pitanje odgovornosti za teška kršenja odredaba zajedničkog člana 3. Konvencija, kao i da činjenica da Dopunski protokol II ne predviđa komandnu odgovornost ne može i ne smije biti osnov za oslobađanje od odgovornosti komandanta koji u unutrašnjem oružanom sukobu ne spriječi ili ne kazni svoje potčinjene zbog počinjenja ratnih zločina.

i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava

157. U smislu primjene međunarodnih pravila u inkriminisanim periodu, Vijeće je imalo u vidu navode iz presude Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu *Tadić*, gdje je utvrđeno da se: „*međunarodno humanitarno pravo primjenjuje od početka oružanih sukoba sve do poslije prestanka neprijateljstava...*“

158. Zajednički član 3. Konvencija smatra se odredbom običajnog prava i obavezujući je za sve strane u sukobu, nemeđunarodnom ili međunarodnom, zbog čega je ova odredba bila važeća u vrijeme i na mjestu događaja za koje se optuženi tereti. Navedeni član zajednički je za sve Ženevske konvencije, odnosno isti je inkorporiran u sve četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine. Njegova suština jeste, osim što se primjenjuje u svim vrstama sukoba (međunarodni i nemeđunarodni), da svim osobama koje ne učestvuju direktno u neprijateljstvima garantuje određena prava, odnosno prema kojima se garantuje čovječno postupanje i zabranjuju određeni postupci, taksativno nabrojani u tačkama a) do d) člana 3. Konvencija.

159. Prema tome, da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencija. U konkretnom slučaju, Vijeće je utvrdilo da su pripadnici Odreda El Mudžahidin, u inkriminisano vrijeme podređeni optuženom Sakibu Mahmulinu, krivičnopravne radnje poduzeli prema civilima, sanitetskom osoblju i ratnim zarobljenicima.

160. Vijeće je utvrdilo da status zarobljenih lica iz tačke 1. osuđujućeg dijela izreke presude također nesporno proizilazi iz provedenih dokaza, odnosno, utvrđeno je da su u operaciji „Proljeće 95-II“ zarobljeni pripadnici Prnjavorske lake brigade, dok su zarobljeni „S5“ i Velibor Trivičević imali status sanitetskog osoblja, shodno članu 8. tačka c) Dopunskog protokola I i zajedničkog člana 3. lica zarobljena u operaciji „Farz 95“ u blizini sela Kesten bili su pripadnici VRS, dok su svjedoci „S-3“, „S-4“ i Slobodanka Jović imali status civila (tačka 2. osuđujućeg dijela izreke presude).

Ratni zarobljenici (tačke 1. i 2. osuđujućeg dijela izreke presude) i sanitetsko osoblje (tačka 1. osuđujućeg dijela izreke presude)

161. Tačkom 1. osuđujućeg dijela izreke presude, navedeno je da su pripadnici Odreda dana 21.07.1995. godine zarobili: Momira Mitrovića, Predraga Kneževića, Gojka Vujičića, Velibora Trivičevića, „S-5“, Igora Guljevateja, Krstana Marinkovića, Petka Marića, Velibora Tošića, Miodraga Samca, Gorana Stokanovića, Vinka Aksentića, Vladu Čučića i Duška Pejičića, a preživjeli zarobljenici predati su dana 24.08.1995. godine 3. bataljonu Vojne policije i isti su sprovedeni u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici.²⁶

162. Sva pobrojana lica, osim „S-5“ i Velibora Trivičevića, imala su status ratnih zarobljenika, dok su S-5 i Velibor Trivičević također bili pripadnici oružanih snaga, ali su imali status sanitetskog osoblja, kako to propisuju odredbe zajedničkog člana 3. Konvencija i član 8. tačka c) Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine.

163. Vijeće je, prije svega, na osnovu iskaza svjedoka zaključilo da su isti imali status ratnih zarobljenika, odnosno, da su u trenutku zarobljavanja od strane pripadnika Odreda bili pripadnici Prnjavorske lake brigade VRS.

164. Tako je svjedok Igor Guljevatej²⁷ naveo da je bio pripadnik Trećeg bataljona Prnjavorske lake brigade I Krajiškog korpusa, a zarobljen je 21.07.1995. u rejonu Ozrena, na prvoj borbenoj liniji. Svjedoci Miodrag Samac i Velibor Tošić izjavili su da su tokom sedmog mjeseca 1995. godine bili pripadnici Prnjavorske lake brigade VRS i da su se dana 21.07.1995. godine nalazili na koti 552 Vozučkog ratišta, u mjestu Podsjelovo.²⁸

165. Da su pomenuta lica imala status ratnih zarobljenika proizilazi i iz velikog broja uloženi materijalnih dokaza, između ostalog i: Razgovor sa ratnim zarobljenicima –

---

²⁶ „Informacija“ 3. bataljona Vojne policije, broj: 03/847-01/95, od 29.08.1995. godine, uloženi kao dokaz Tužilaštva broj T-476; Akt „Sprovedni list“, 3. bataljon Vojne policije, od 24.08.1995. godine, uloženi kao dokaz T-594

²⁷ Transkript glavnog pretresa od 18.05.2016. godine

²⁸ Transkript glavnog pretresa od 08.06.2016. godine

Izveštaj, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-99-24, od 22.07.1995. godine²⁹; Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici, broj: 03/1-163-292-1, od 23.07.1995. godine³⁰; Izveštaj komande 3. Korpusa, broj: 09/109-03-48/95, od 24.07.1995. godine³¹; Informacije – Rezultati IR sa zarobljenim agresorskim vojnicima, 3. Korpus – OSB, broj: 03/1-163-292-2, od 25.07.1995. godine³²; Službene zabilješke, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-348, od 28.08.1995. godine³³; Informacije – Rezultati IR sa RZ Samac Miodragom“ OSB 3. Korpusa, od 30.08.1995. godine ERN:0403-8107-0403-8108³⁴; Informacije – Rezultati IR sa RZ Stokanović Goranom i Guljevatej Igorom, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-343-1, od 30.08.1995. godine³⁵ i mnogih drugih.

166. Da su „S-5“ i Velibor Trivičević bili pripadnici Prve lake prnjavorske brigade u kojoj su obavljali dužnost sanitetskog osoblja, proizilazi prije svega iz njihovih iskaza datih u svojstvu svjedoka.

167. Tako iz iskaza svjedoka „S-5“³⁶ proizilazi da je po zanimanju bio ... i da je do trenutka zarobljavanja dana 21.07.1995. godine od strane pripadnika Odreda, bio na dužnosti u odjeljenju sanitetske službe 3. bataljona Lake prnjavorske brigade. S tim u vezi, svjedok je naveo da se njegova dužnost sastojala u ukazivanju medicinske pomoći ranjenim i oboljelim borcima VRS i civilima, kao i da je sanitetska služba 3. bataljona bila smještena u jednoj kući u selu Krčevine, na kojoj kući je crvenom bojom jasno naznačena oznaka crvenog krsta, a u kojoj kući je ovaj svjedok i zarobljen. Svjedok je također potvrdio da su se u sanitetskom odjeljenju još nalazili i Velibor Trivičević i Miroslav Knežević, a na rukavu je nosio i oznaku crvenog krsta.

168. Svjedok Velibor Trivičević potvrdio je navode svjedoka „S-5“, navodeći da je bio medicinski tehničar u 3. bataljonu Lake prnjavorske brigade i da je dana 21.07.1995. godine zarobljen zajedno sa ... „S-5“, kao i da je njegov zadatak bio pružanje medicinske pomoći vojnicima i civilima, ukoliko bi im se isti obratili za pomoć.

---

²⁹ Uložen kao dokaz Tužilaštva broj T-164

³⁰ Uložen kao dokaz Tužilaštva broj T-237

³¹ Uložen kao dokaz Tužilaštva broj T-165

³² Uložen kao dokaz T-412

³³ Uložen kao dokaz T-469

³⁴ Uložen kao dokaz T-479

³⁵ Uložen kao dokaz T-480

³⁶ Transkript glavnog pretresa od 06.04.2016. godine

169. Da su navedena lica bili sanitetsko osoblje potvrđuju i uloženi materijalni dokazi: Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici, broj: 03/1-163-292-1, od 23.07.1995. godine³⁷; Informacija – Rezultati IR sa zarobljenim agresorskim vojnicima, 3. Korpus – OSB, broj: 03/1-163-292-2, od 25.07.1995. godine³⁸; Službena zabilješka, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-344, od 26.08.1995. godine³⁹ i Informacija 3. bataljona Vojne policije, broj: 03/847-01/95, od 29.08.1995. godine.⁴⁰

170. Tačkom 2. osuđujućeg dijela izreke presude optuženom se stavlja na teret da je propustio spriječiti (a nakon izvršenje zabranjene radnje i kazniti) podređene pripadnike Odreda El Mudžahidin da izvrše ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima, koja lica su dana 11.09.1995. godine zarobljena od strane pripadnika 5. bataljona 328. bbr u blizini sela Kesten i odmah potom oteta, pod prijetnjom oružjem od strane pripadnika Odreda, a lica Slobodanka Jović, „S-3“ i „S-4“ imala su status civila, o čemu će riječi biti u nastavku.

171. Iz provedenih dokaza dakle proizilazi da su zarobljena lica bili pripadnici VRS i kao takvi, u smislu već citiranog zajedničkog člana 3. Konvencija (ali i Ženevske konvencije III) i Protokola I uz Ženevske konvencije, imala status ratnih zarobljenika, što su, prije svega, potvrdili brojni svjedoci na glavnom pretresu.

172. Tako je svjedok Muhamed Omerašević⁴¹, koji je bio prisutan prilikom zarobljavanja ovih vojnika VRS i otimanja od strane pripadnika Odreda, naveo je da su ovi oštećeni svi bili u uniformama, većina u maslinastim uniformama JNA, dok je dio bio u maskirnim uniformama, čije oružje je također bilo oduzeto. Svjedok Omer Muhić⁴² potvrdio je da je tog dana zarobljeno otprilike 60 vojnika i njihovo oružje, dok su svjedoci Ahmet Šehić⁴³ i Fuad Zilkić⁴⁴ izjavili su da su kritične prilike zarobljeni neprijateljski vojnici VRS.⁴⁵

---

³⁷ Uložen kao dokaz T-237

³⁸ Uložen kao dokaz T-412

³⁹ Uložen kao dokaz T-463

⁴⁰ Uložen kao dokaz T-476

⁴¹ Transkript glavnog pretresa od 21.09.2016. godine, strana 13.

⁴² Transkript glavnog pretresa od 02.11.2016. godine

⁴³ Transkript glavnog pretresa od 07.09.2016. godine

⁴⁴ Transkript glavnog pretresa od 05.10.2016. godine

⁴⁵ Navedeno su potvrdili i svjedoci Ahmet Odžačkić, Šemsudin Starčević, Sejfulah Mrkaljević, Hamdija Šljuka, Fadil Hasanagić i "S-10"

173. Da su lica, koja su dana 11.09.1995. godine zarobljena od strane pripadnika 5. bataljona 328. bbr u blizini sela Kesten, a koja su poslije, uz upotrebu oružja oteti od strane pripadnika Odreda, bili pripadnici VRS, potvrdili su u svojim iskazima i svjedoci „S-3“, „S-4“, „S-6“, „S-7“ i Slobodan Jović.

174. Tako je svjedok „S-6“ naveo da je dana 11.09.1995. godine zarobljen zajedno sa drugim vojnicima VRS, tačnije pripadnicima 4. Ozrenske brigade, te da se sjeća da su s njim bili još i „S-7“, Nenad Gligorić i njegov sin, Čedo Marušić, izvjesni Jović, Simić i mnogi drugi čijih imena se nije mogao sjetiti, ali zna da se radilo oko 50 vojnika.

175. Iz dokumenta pod nazivom „Izveštaj sa terena za dan 11.09.1995. godine“ komandira 2. čete 5. bataljona 328. bbr proizilazi da su dana 11.09.1995. godine zarobljeni agresorski vojnici, a zaplijenjeno je i preko 50 pušaka i dosta sitne municije.⁴⁶

176. Također, u tački 4. redovnog borbenog izvještaja od 13.09.1995. godine⁴⁷ navedeno je da je u Druga četa 5. bataljona 328. bbr dana 11.09.1995. godine u rejonu sela Kesten zarobila 51 neprijateljskog pripadnika i tri žene srpske nacionalnosti, kao i da su sve zarobljene, osim dvojice zarobljenika, preuzeli pripadnici Odreda El Mudžahidin, dok su ta dva zarobljenika predata Vojnoj policiji te brigade.

177. U dokumentu pod nazivom „Informacija – Ponašanje pripadnika Odreda El Mudžahidin na prikupljanju ratnog plijena na Vozućkom bojištu i odnos prema drugim jedinicama“ od 15.09.1995. godine, navedeno je da je dana 14.09.1995. godine, prilikom preuzimanja ratnog zarobljenika Milenka Petrovića iz pritvora, prišlo vozilo Odreda iz kojeg je izašlo šest naoružanih pripadnika i od patrole Vojne policije 35. Divizije (35. dKoV), uz prijetnju upotrebe oružja, istog oteli i odvezli sa sobom. U istom dokumentu također je navedeno da je Milenko Petrović pripadnik neprijateljske vojske i da je u januaru 1994. godine ilegalno napustio Zavidoviće i prebjegao u četnike.⁴⁸

---

⁴⁶ Uložen kao dokaz Tužilaštva broj T-108

⁴⁷ Redovni dnevni borbeni izvještaj komandanta 328. Brdske brigade, broj: 02/2-1147/95, od 13.09.1995. godine, uložen kao dokaz T-15

⁴⁸ Informacija – Ponašanje pripadnika Odreda „El – Mudžahedin na prikupljanju ratnog plijena na Vozućkom bojištu i odnos prema drugim jedinicama, OSB 3. Korpusa broj: 03/1-174-218, od 15.09.1995. godine, uložen kao dokaz T-247

178. Nakon toga, dana 17.09.1995. godine pripadnicima Odreda predalo se 10 pripadnika 2. krajiške brigade VRS, koji su tom prilikom odvedeni u logor Odreda, a radilo se o licima: Nebojši Banjac, Dragi Gajiću, Bori Glaviću, Milu Gojiću, Miloradu Panjiću, Nedeljku Pećancu, Radivoju Račiću, „S-2“, Nedeljku Vučkoviću, i još jednom vojniku, nakon čega su ova lica, tačnije dana 29.09.1995. godine predati Vojnoj policiji 3. bataljona Vojne policije i sprovedeni u Centar za prihvat ratnih zarobljenika u Zenici.⁴⁹

179. Pored toga, Vijeće je na uvid imalo i veliki broj materijalnih dokaza koji potvrđuju da su pomenuta lica imala status ratnih zarobljenika, među kojima su: Službena zabilješka 3. bataljona Vojne policije, od 29.09.1995. godine⁵⁰; Akt „Zarobljeni agresorski vojnici i lica srpske nacionalnosti“ OSVB Trećeg korpusa od 10.10.1995. godine⁵¹; „Primopredaja pripadnika tzv. VRS iz Odreda El Mudžahidin od 19.10.1995. godine⁵²; „Zarobljeni agresorski vojnici i civilna lica na Ozrensko-vozućkom ratištu“, OSVB Trećeg korpusa od 05.10.1995. godine⁵³, veliki broj službenih zabilješki o dovođenju zarobljenih lica poimenično.

Civili (tačka 2.k) osuđujućeg dijela izreke presude)

180. Vijeće je, u odnosu na ovu tačku optužnice, nesumnjivo zaključilo da su pripadnici Odreda El Mudžahidin, kojima je optuženi Sakib Mahmuljin bio nadređena osoba, dana 11.09.1995. godine, zajedno sa još 51 pripadnikom VRS, zarobili i tri žene srpske nacionalnosti, te su nečovječno postupali prema civilima „S-3“ i „S-4“, dakle radi se o kategoriji lica koja uživaju zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija.

---

⁴⁹ Vijeće je navedeno utvrdilo na osnovu iskaza svjedoka Nebojše Banjca, Radivoja Račića, „S-2“, Drage Gajića i drugih.

⁵⁰ Službena zabilješka 3. Bataljona vojne policije, broj: 03/1008-01/95, od 29.09.1995. godine (T-253)

⁵¹ Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici i lica srpske nacionalnosti, obavijest, OSVB 3. Korpus, broj: 03/1-163-489, od 10.10.1995. godine (T-254)

⁵² Primopredaja pripadnika tzv. „VRS“ iz Odreda „El Mudžahidin“, 3.bVP, broj: 03/1-1008-02/95, od 19.10.1995. godine (T-197)

⁵³ Zarobljeni agresorski vojnici i civilna lica na Ozrensko – vozućkom ratištu, spisak“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-444-1, od 05.10.1995. godine (T-614)

181. Prema definiciji iz člana 3. stav 1. IV Ženevske Konvencije, zaštićene kategorije lica su *“lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koja su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga”*. Dakle, u smislu odredbe zajedničkog člana 3. Konvencije, civilom se smatra lice koje *“ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima”*.

182. Za bolje razumijevanje definicije *“civila”* date u zajedničkom članu 3. Konvencija i razumjevanje termina *“neposredno u neprijateljstvima”*, Vijeće je uzelo u obzir i praksu MKSJ gdje se navedena sintagma definiše.

183. Shodno praksi MKSJ, osoba aktivno sudjeluje u neprijateljstvima kada učestvuje u ratnim dejstvima koji će *“po svom karakteru ili svrsi, vjerovatno nanijeti stvarnu štetu ljudstvu ili materijalno – tehničkim sredstvima oružanih snaga neprijatelja”*.

184. Vijeće je navedeno svojstvo oštećenih, u prvom redu, utvrdilo na osnovu izjava samih oštećenih, zaključujući da su zatvoreni civili nezakonito lišeni slobode, jer, iako prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava, zatvaranje civila u oružanom sukobu može biti dozvoljeno u izvjesnim okolnostima, ono je protupravno ako zatvaranje ili upućivanje zaštićenih lica na prinudni boravak nije apsolutno potrebno. Pored toga, čak iako je lišenje slobode u početku bilo u skladu sa pravom, ono prestaje onog trenutka kada se licu lišenom slobode ne onemogućiti da nadležni sud ili administrativni organ u što kraćem vremenskom roku ne ispita lišenje slobode.⁵⁴

185. Tako je svjedok „S-3”⁵⁵, svjedočeći na glavnom pretresu, navela da je zarobljena dana 11.09.1995. godine u blizini sela Kesten, zajedno sa civilima „S-4” i Slobodankom Jović, te sa oko 60 vojnika VRS, koji su također s njima zarobljeni, a među kojima se sjeća da su bili: Miloš Pejić, Dejan Pejić, Borislav i Branislav Vasić, „S-6”, „S-7”, Milovan Vasić i drugi. Dalje je svjedok navela da je, odmah po zarobljavanju, uniformisano lice ubilo Živinka Todorovića i Milenka Stanića⁵⁶, dok su te prilike izdvojeni „S-6” i „S-7” iz

---

⁵⁴ Prvostepena presuda *Tužilac protiv Darja Kordića i Marja Čerkeza*, IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine, par. 286-287

⁵⁵ Transkript glavnog pretresa od 30.08.2017. godine

⁵⁶ Da su dva lica ubijena potvrdio je i svjedok Ahmet Šehić, izjavivši da je on lično na spisak dopisao da su dva lica ubijena na putu u selo Kesten.

kolone. Svjedok je izjavila da su nju, svjedoka „S-4“ i Slobodanku Jović kratko uveli u salu u Kestenu u kojoj su se tada nalazili zarobljeni muškarci, te da je neko od vojnika rekao kako su ubili Slobodana Jogumirovića, kojeg je i ona poznavala. Poslije toga svjedok je navela da su njih tri svezali, stavili povez na oči i uveli u kombi, te da su od lica koja su ih vozila saznali da voze i dva kamiona sa zarobljenicima i da su došli do logora Kamenica. Nakon toga su ih uveli u jedan objekat, gdje je, za vrijeme ispitivanja, tučena, što se desilo i „S-4“ i Slobodanki Jović, te je, kada je skinula povez s očiju, vidjela kroz daske na objektu, kako vještaju i razapinju ljude, a te prilike je čula i pucnjavu. Svjedok je izjavila da su tu ostale dva dana i dvije noći, nakon čega su prebačene u Podbriježje u Zenici, a dana 28.09.1995. godine u zatvor u Zenici, gdje su više puta saslušavane.

186. Iskaz ovog svjedoka, potvrdila je i svjedok „S-4“⁵⁷, ističući da su kritične prilike, odmah po zarobljavanju, odvedeni u selo Kesten, gdje su nakratko uvedeni u salu koja se tamo nalazila, a u kojoj su te prilike bili zarobljenici, nakon čega su uvedeni u kombi. U vezi s tim, svjedok je navela da su u toku vožnje više puta stajali i svjedok je čula kako lica koja ih voze govore „*vozimo tri sabine i dva kamiona četnika*“ i da izraz „*sabina*“ znači „*kurva*“, kao i da je tokom vožnje čula kako se kamion kreće iza njih, nakon čega su saznali da su stigli u logor u Kamenicu. Svjedok je također izjavila kako je u logoru, gdje je boravila dva dana i dvije noći, više puta tučena gumenom palicom po tijelu, odnosno glavi, desnoj strani tijela i rukama, te je čula krikove, pucnjeve, kao i da je jedno lice koje se tu nalazilo reklo Slobodanki da su joj ubili oca.

187. Svjedok Edin Šarić potvrdio je da je organ bezbjednosti 35. Divizije dostavio izvještaj u kojem obavještava da su pripadnici Odreda oteli 52 zarobljenika od pripadnika 328. bbr, te da je imao priliku vidjeti taj spisak, kao i da je čuo da su, pored tih ratnih zarobljenika, te prilike zarobljene i tri žene, ali i da su svi osim njih tri ubijeni. Svjedok je također izjavio da je obavio razgovor sa tri zarobljene žene, za koje je naveo da su bile u vidno zapuštenom stanju i imale su tragove vezivanja na rukama, te da je iz obavljenih razgovora s istima saznao da su žene bile zajedno sa ostalim zarobljenicima u logoru na

---

⁵⁷ Transkript glavnog pretresa od 30.08.2017. godine

13. kilometru uz rijeku Gostović, o čemu je obavijestio svog pretpostavljenog u organu bezbjednosti.⁵⁸

188. Prema tome, imajući u vidu navedene činjenice, Vijeće nalazi da se u konkretnom slučaju radilo o civilima, koji ne učestvuju direktno u neprijateljstvima, dakle o kategoriji koja uživa zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencije.

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

189. Drugi (zajednički) opšti element krivičnih djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika i Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, kojeg je neophodno utvrditi jeste da je kršenje pravila međunarodnog prava učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.

190. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji "*svuda gdje se prikupilo oružanje sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države*".⁵⁹

191. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje "*na čitavj teritorji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavj teritorji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje*".⁶⁰

192. Iz provedenih dokaza jasno proizilazi da je u inkriminisanom periodu, na području općine Zavidovići postojao oružani sukob između Armije R BiH i VRS, a prije svega iz redovnih i vanrednih borbenih izvještaja koje su niže jedinice dostavljale nadređenim

---

⁵⁸ Transkript glavnog pretresa od 11.10.2017. godine

⁵⁹ *Tužilac protiv Dragojuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića*, predmet broj IT-96-23 I IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine

⁶⁰ *Kunarac et al.*, presuda Žalbenog vijeća, odjeljci 57 i 64. U odjeljku broj 64, Žalbeno vijeće smatra: "*da dužnost tužioca nije bila da postojanje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimetar tog područja. Postojanje oružanog sukoba nije ograničeno samo na djelove teritorije na kojima se konkretno odvijaju borbe, već postoji na čitavj teritorji pod kontrolom zaraćenih strana.*"

jedinicama 3. korpusa Armije, odnosno Generalštabu, zatim iz analiza borbenih dejstava, borbene gotovosti, zapovijesti za napad i mnogih drugih. Kako to iz dokaza proizilazi, jedan dio područja općine Zavidovići bio je u zoni odgovornosti 3. korpusa Armije R BiH, dok je drugi dio općine ulazio u zonu odgovornosti 1. krajiškog korpusa VRS.

193. Tako iz dokaza proizilazi da je u sastavu Prvog krajiškog korpusa VRS na tom području djelovale 4. Ozrenska Ipbr., 1. Srbačka Ipbr., 43. mtbr. i Prva prnjavorska brigada, te je na glavnom pretresu uložen veliki broj materijalnih dokaza u pogledu borbenih dejstava između jedinica Trećeg korpusa Armije R BiH i Prvog krajiškog korpusa VRS i to napadni boj „Proljeće“ i „Proljeće 95-II“ u toku maja i jula 1995. godine, dok je u mjesecu septembru izvedena i vojna operacija „Farz-95“, a što također potvrđuje postojanje oružanog sukoba između Armije i VRS na području Zavidovića u periodu obuhvaćenom osuđujućim dijelom izreke presude.

194. U vezi navedenog, Vijeće je izvršilo sljedeće dokaze: Redovni dnevni borbeni izvještaj komandanta 328. brdske brigade, broj: 02/2-1147/95, od 13.09.1995. godine⁶¹; Redovni dnevni b/i komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/410, od 23.09.1995. godine⁶²; Vanredni borbeni izvještaj komandanta 328. Bbr., broj: 02/2-1041/95, od 23.08.1995. godine⁶³; Izvođenje b/d – izvještaj, broj: 02/2-1-000-759/95, od 18.07.1995. godine⁶⁴; Izvještaj o izvođenju aktivnih b/d, broj: 02/3-2-506, od 18.07.1995. godine⁶⁵; Redovni borbeni izvještaj komandanta 3. Diverzantskog odreda, od 23.09.1995. godine⁶⁶; Redovni dnevni b/i“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-215, od 25.07.1995. godine⁶⁷; Izvještaj sa terena za dan 11.09.1995. godine, komandira II b. čete, od 15.09.1995. godine⁶⁸ i desetine drugih materijalnih dokaza, koji se u najvećem dijelu odnose na redovne i vanredne, dnevne, sedmične i mjesečne izvještaje 328. Bbr, 35. Divizije i komande Trećeg korpusa Armije R BiH.

---

⁶¹ Uložen kao dokaz T-15

⁶² Uložen kao dokaz T-16

⁶³ Uložen kao dokaz T-17

⁶⁴ T-20

⁶⁵ T-21

⁶⁶ T-105

⁶⁷ T-106

⁶⁸ T-108

195. Postojanje navedenog oružanog sukoba u inkriminisanom periodu potvrđuju i sljedeći dokazi: "Mjesečna analiza b/d u z/o 3. Korpusa za mjesec mart 1995. godine", iz aprila 1995. godine⁶⁹; "Analiza napadnog boja „Proljeće-95“, broj: 02/2-1-BoV-435/95, od 04.06.1995. godine⁷⁰; "Analize borbenih djelovanja komandanata 1. i 2. manevarskog bataljona u vremenu od 24.08. – 10.10.1995. godine", broj: 01/2-20, od 14.10.1995. godine⁷¹; "Analiza napadnog boja „Proljeće-95“", komandanta 35. Divizije, broj: 02/2-1-2223/95 od 01.06.1995. godine⁷²; „Angažovanje snaga – naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-120/95, od 11.09.1995. godine⁷³; Prva tačka zapovijesti za boj „F-95“, komanda 35. dKoV, broj: 09/109-10-14/95, od 23.08.1995. godine⁷⁴; Angažovanje snaga – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-111/95, od 11.09.1995. godine⁷⁵ i drugi dokazi koji potvrđuju postojanje oružanog sukoba, a koji se uglavnom ogledaju u donesenim zapovijestima za napad i naredbama komandi jedinica Trećeg korpusa za izvođenje ofanzivnih borbenih dejstava na širem području Zavidovića.

196. O postojanju oružanog sukoba u tom periodu svjedočili su skoro svi saslušani svjedoci, kako optužbe, tako i odbrane, a posebno u pogledu borbenih dejstava "Proljeće 95-II" i "Farz-95", o kojim dejstvima će biti više riječi u nastavku obrazloženja presude.

197. Iz navedenih dokaza, koji se odnose na vremenski period koji je prethodio periodu i radnjama iz optužnice, kao i na sam inkriminisan period sredinom mjeseca jula i početkom mjeseca septembra 1995. godine, jasno proizilazi da je na teritoriji BiH, a i konkretno na širem području općine Zavidovići, postojao oružani sukob između oružanih snaga Armije R BiH i VRS, čime Vijeće, ovaj element, nalazi dokazanim, isključujući svaku razumnu sumnju, te još jednom podsjeća da su u brojnim presudama MKSJ, kao i presudama Suda BiH, u odnosu na sukob između ove dvije strane, utvrđeni elementi oružanog sukoba.

---

⁶⁹ Uložen kao dokaz T-6

⁷⁰ T-14

⁷¹ T-113

⁷² T-114

⁷³ T-278

⁷⁴ T-452

⁷⁵ T-503

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

198. Jedan od uslova iz članova 142., 143. i 144. KZ SFRJ jeste da mora postojati veza između djela optuženog i oružanog sukoba. Dakle, da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je sagledati status optuženog u inkriminisanim periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog oružanog sukoba. U konkretnom, Vijeće je ispitalo da li je *“postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počinio zločin, njegovu odluku da ga počinio, način počinjenja zločina ili cijelom situacijom je počinjen”*.⁷⁶

199. Ovaj uslov ispunjen je ako je zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba.⁷⁷

200. Sudeće vijeće MKSJ u paragrafu broj 568 navedene presude navodi: *“...Humanitarno pravo primjenjuje se i daje na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali dotični događaji. Stoga, dovoljno je to što su zločini bili u tješnjoj vezi s neprijateljskim djelima koja su trajala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato djelo bude u tješnjoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zločini počinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale usljed borbi...”*⁷⁸

201. Da bi se utvrdilo da li je određeno djelo u dovoljnoj mjeri povezano sa oružanim sukobom, mogu se, između ostalog, cijeniti i sljedeći faktori: položaj optuženog, činjenica da je počinilac zločina borac, priroda žrtve, da žrtva nije borac, da žrtva pripada suprotstavljenoj strani, da se može smatrati da je to djelo u funkciji ostvarenja krajnjeg

---

⁷⁶ *Kunarac et al.*, predmet broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine, par. 58

⁷⁷ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kunarac i dr.*, par. 58-59

⁷⁸ *Kunarac et al.*, predmet broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine, par 568

cilja vojnog pohoda, te da počinjenje zločina proizilazi iz službenih dužnosti počinitelja ili spada u njihov okvir.⁷⁹

202. Kada je u pitanju povezanost počinilaca sa oružanim sukobom, Vijeće je, van razumne sumnje, utvrdilo da su počiniooci, odnosno pripadnici Odreda El Mudžahidin, postupali kao jedinica u organskom sastavu 3. korpusa Armije R BiH, odnosno, kao jedna od strana u sukobu, izvršavajući zadatke nadređenih komandi Armije i kao takvi, bili svjesni postojanja oružanog sukoba.

203. Inkriminisane radnje izvršenja krivičnih djela, koje će detaljnije biti opisane u dijelu obrazloženja presude koji se odnosi na borbene operacije „Proljeće 95-II“ i „Farz-95“, počinjene su od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, a koje operacije su izvršene u zoni odgovornosti 35. Divizije, odnosno, Trećeg korpusa Armije R BiH.

204. Uspješnim okončanjem napadnog boja „Proljeće 95-II“ Odred El Mudžahidin, zajedno sa drugim jedinicama u okviru Trećeg korpusa, ovladao je gredom Podsjelovo.

205. Bobena dejstva za napadni boj „Proljeće 95-II“ ubrzana su naredjenjima Generalštaba Armije R BiH od 16. i 17.07.1995. godine⁸⁰ koja su izdata svim korpusima u Armiji R BiH, a čiji je cilj bio, kako je to navedeno, da u zoni svoje odgovornosti izvode aktivna borbena dejstva, kako bi rasteretili pritisak VRS na području Žepe.

206. U skladu s tim naredjenjima, komanda Trećeg korpusa izdala je naredjenje 17.07.1995. godine⁸¹ 35. Diviziji za izvođenje borbenih dejstava. Svjedok Nešad Šabić⁸² objasnio je na koji način su tekle pripreme za akcije „Proljeće 95“ i „Proljeće 95-II“, navodeći da su u izradi plana napada učestvovala komanda Trećeg korpusa i 35. Divizije, kao i da su 328. i 329. brigada i Odred El Mudžahidin imali jasno definisane zadatke, što se može utvrditi i na osnovu zapovijesti za nastavak napadnog boja „Proljeće 95“, koji su određeni zadaci za izvođenje boja „Proljeće 95-II“.

---

⁷⁹ *Ibid*, drugostepena presuda, paragraf 59.

⁸⁰ Naredjenje, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1276, od 16.07.1995. godine (T-268) i Naredjenje, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1306, od 17.07.1995. godine (T-269)

⁸¹ Izvođenje b/d – izvještaj“, broj: 02/2-1-000-759/95, od 18.07.1995. godine

⁸² Transkript glavnog pretresa od 17.07.2017. godine, strane 16-20

207. Navedeno potvrđuju i dokumenti pod nazivom „Izvođenje b/d – izvještaj“ broj: 02/2-1-000-759/95, od 18.07.1995. godine⁸³ i Izvještaj o izvođenju borbenih aktivnosti, također od 18.07.1995. godine.⁸⁴

208. Uvidom u Zapovijest 35. Divizije za nastavak napadnoj boja „Proljeće – 95“ od 18.07.1995. godine može se utvrditi da je Odred bio na glavnom pravcu napada i nosilac borbenih dejstava, kojoj su dostavljeni pomenuta zapovijest, ali i karta napada, što je u svom svjedočenju potvrdio svjedok Nešad Šabić, kao i sadržaj dokumenta uz samu zapovijest.⁸⁵

209. Također, uvidom u Naređenje Komande Trećeg korpusa od 31.03.1995. godine⁸⁶ i Naređenje Komande Trećeg korpusa od 23.09.1995. godine⁸⁷, Vijeće je utvrdilo da je Odred bio pretpočinjjen 35. Diviziji, a imali su i svoj logor u mjestu Livade.

210. Za izvođenje napadnog boja „Proljeće 95-2“ Odredu je pretpočinjeno 240 pripadnika iz 328. i 329. brigade, a iz 5. bataljona 100 vojnika, dok je određeni broj vonika pretpočinjjen Odredu za nošenje ranjenika i inžinjersko uređenje novoosvojenih linija.⁸⁸

211. Iz informacije o borbenim dejstvima u zoni odgovornosti 35.dKoV od 24.07.1995. godine može se vidjeti da su pripreme za napad trajale do 21.07.1995. godine, te je Odred, dana 21.07.1995. godine zarobio određeni broj pripadnika VRS, prema kojima su počinjene radnje nečovječnog postupanja, o kojima će biti više riječi u dijelu presude koji se odnosi na događaje iz tačke 1. osuđujućeg dijela izreke presude, a koji su se dešavali u logoru u mjestu Kamenica.

212. Naredbom Predsjedništva R BiH od 26.02.1994. godine, optuženi Sakib Mahmuljin postavljen je na dužnost komandanta 3. korpusa Armije.⁸⁹ Do tog dana, po ranijoj naredbi Predsjednika Predsjedništva, optuženi je bio na dužnosti načelnika Štaba 3. korpusa.⁹⁰

---

⁸³ Uložen kao dokaz Tužilaštva broj T-20

⁸⁴ Dokaz Tužilaštva broj T-21

⁸⁵ Dokaz Tužilaštva broj T-168

⁸⁶ Dokaz Tužilaštva broj T-65

⁸⁷ Dokaz Tužilaštva broj T-66

⁸⁸ Dokazi Tužilaštva broj T-112 i T-258

⁸⁹ Naredba Predsjednika Predsjedništva, broj: 02-111-134/94, od 26.02.1994. godine, uložena kao dokaz T-24

⁹⁰ Naredba Predsjednika Predsjedništva, broj: 02-111-562/93, od 04.10.1993. godine – T-23

213. Također, činjenica jeste da je optuženi u inkriminisanom periodu obavljao pomenutu dužnost i da ista, pored toga što proizilazi iz uloženi materijalnih dokaza, proizilazi i iz iskaza mnogobrojnih svjedoka, kako optužbe, tako i odbrane, ali istu ni odbrana nije osporavala. Odbrana je osporavala postojanje efektivne kontrole optuženog nad Odredom i pripadnost sistemu RIK-a (rukovođenje i komandovanje), na šta će se Vijeće referisati u posebnom dijelu presude koji će se baviti isključivo elementima efektivne kontrole.

214. Iz dokaza, nadalje, proizilazi da je optuženi, znatno prije nego je postavljen na dužnost komandanta Trećeg korpusa Armije R BiH, dobio specijalni zadatak od komandanta ŠVK Rasima Delića da u njegovo ime obavi potrebne razgovore i dogovore sa predstavnicima jedinice mudžahedina iz Zenice po pitanjima ulaska jedinice u sastav Armije RBiH i upotrebi jedinice u zajedničkoj borbi protiv neprijatelja i način pretpočinjavanja komandi 3. korpusa, nakon čega je uslijedilo i formiranje Odreda EI Mudžahidin (13.08.1993. godine).

215. Brojni svjedoci, ali i materijalni dokazi, potvrdili su da je pravilo bilo da je optuženi imao isključivu komunikaciju s komandom Odreda EI Mudžahidin, odnosno, da je optuženi Sakib Mahmuljin bio autoritet kojem su pripadnici Odreda, prvenstveno komandni kadar istog, vjerovali.

216. Tako je dana 23.07.1993. godine⁹¹, dakle, još dok je bio na dužnosti načelnika Štaba 3. korpusa, optuženi je, ovlašten od strane komandanta Generalštaba Rasima Delića, da u njegovo ime „*obavi potrebne razgovore i dogovore s predstavnicima (komandnim kadrom) jedinice mudžahedina iz Zenice po sjedećim pitanjima: 1. ulazak jedinice mudžahedina u sastav Armije R BiH; 2. upotreba jedinice u zajedničkoj borbi protiv četnika i način pretpočinjavanja Komandi 3. korpusa.*“

217. Uvidom u Prijedlog komande 3. korpusa za formiranje odreda od stranih državljana, broj: 05/900-90 od 12.08.1993. godine⁹², jasno se može utvrditi da je dana 12.08.1993. godine, tadašnji komandant Trećeg korpusa, Enver Hadžihasanović, dostavio prijedlog Generalštabu, u kojem je, između ostalog, predloženo da se svi strani

---

⁹¹ Ovlaštenje, broj: 1/297-54, od 23.07.1993. godine – dokaz Tužilaštva broj T-31

⁹² Dokaz Tužilaštva broj T-32

državljeni – dobrovoljci sa područja zone odgovornosti Trećeg korpusa organizuju u odred, da naziv odreda bude "Elmudžahidin", kao i da će logističko obezbjeđenje regulisati organi logistike 3. korpusa.

218. Dana 13.08.1993. godine komandant ŠVK, general Rasim Delić, donio je naređenje kojim se formira Odred „El – Mudžahidin“ u zoni odgovornosti Trećeg korpusa, te kojim je Odredu dodijeljen i brojni naziv T-30030, broj vojne jedinice je 5689, a rukovalac plana mobilizacije je komanda Trećeg korpusa. Naređenjem je također određeno da će se Odred popuniti stranim državljanima – dobrovoljcima, koji se nalaze u zoni odgovornosti Trećeg korpusa, dok logističko obezbjeđenje Odred vrši po svim borbenim i neborbenim potrebama osloncem na logističku bazu Trećeg korpusa.⁹³

219. Navedeno je potvrdio i svjedok Kadir Jusić, koji je od optuženog Sakiba Mahmuljina naslijedio dužnost načelnika Štaba Trećeg korpusa i istu obavljao u inkriminisanom periodu, ističući da je pomenuto naređenje o formiranju Odreda vidio i ranije, te da zna da je isto u potpunosti realizovano.⁹⁴

220. Po naređenju komandanta Trećeg korpusa od 11.08.1994. godine⁹⁵ sjedište Odreda bilo je u mjestu Trokuće, odnosno u zgradi tadašnjeg preduzeća „Vatrostalna“ u Zenici, da bi kasnije, sredinom mjeseca aprila 1995. godine, formiran logor Odreda u mjestu tzv. 13. kilometar (lokacija od Zavidovića uzvodno uz rijeku Gostović) u blizini mjesta Kamenica u općini Zavidovići.⁹⁶

221. S druge strane, iz mnogobrojnih dokaza jasno proizilazi da je jedinica Odred El Mudžahidin, u inkriminisanom periodu, formalno i faktički bila u organskom sastavu 3. korpusa Armije R BiH, kojoj je direktno nadređen bio optuženi kao komandant 3. korpusa.

222. Da bi Vijeće utvrdilo da li je između optuženog Sakiba Mahmuljina i pripadnika Odreda El Mudžahidin, kao neposrednih izvršilaca krivičnih djela u inkriminisanom periodu postojao odnos nadređeni – podređeni, Vijeće će se prvenstveno osvrnuti na

---

⁹³ Naređenje komandanta Rasima Delića za formiranje Odreda „El-Mudžahidin“ broj: 14/75-86, od 13.08.1993. godine, uložen kao dokaz T-33

⁹⁴ Transkript glavnog pretresa od 24.01.2018. godine, strana 9.

⁹⁵ Naredba, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1002, od 11.08.1994. godine – dokaz Tužilaštva broj T-334

⁹⁶ Inženjersko uređenje rejona razmještaja logorske prostorije na trinaestom kilometru, broj: 02/2-1-000-413/95, od 18.04.1995. godine – T-195

dokaze na osnovu kojih je utvrdilo da je optuženi imao *de iure* i *de facto* položaj nadređenog u odnosu na pripadnike Odreda.

Elementi komandne odgovornosti

223. Elementi komandne odgovornosti propisani su članom 180. stav 2. KZ BiH, a jednaki su elementima koje poznaje Statut MKS (član 28.) i Status MKSJ (član 7. stav 3.), pri čemu je najznačajnije da su suštinski identični elementima koji su bili priznati u međunarodnom običajnom pravu u vrijeme počinjenja krivičnog djela.⁹⁷

224. Komandna odgovornost podrazumijeva odgovornost za nečinjenje, u smislu sprječavanja ili kažnjavanja za zločine koje su počinili podređeni, a težina koju valja pripisati takvom propustu nadređenog mora razmatrati srazmjerno težini zločina koji je počinio nadređeni.⁹⁸

225. Tri osnovna elementa komandne odgovornosti moraju biti ostvarena da bi se nadređeni mogao oglasiti krivim, a to su:

- i. Postojanje odnosa nadređeni – podređeni;*
- ii. Nadređeni je znao ili je bilo razloga da zna da će biti ili da već jeste počinjeno krivično djelo;*
- iii. Nadređeni nije poduzeo potrebne i razumno moguće mjere da to krivično djelo spreji ili da kazni izvršioca.⁹⁹*

226. Pored toga, kako bi nadređeni podlijegao odgovornosti na osnovu člana 7(3) Statuta, nije neophodno da je nadređenom bio poznat tačan identitet podređenih koji su počinili zločine.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Sud BiH, predmet X-KR-06/275 *Rašević i dr.*, prvostepena presuda od 28.02.2008. godine, strana 115.

⁹⁸ Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Halilović i drugi*, par. 54.; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 741.

⁹⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Tihomir Blaškić*, broj IT-95-14-A od 29.07.2001. godine, par. 484.

¹⁰⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 280., Drugostepena presuda u predmetu protiv *Nasera Orića*, par. 21.

227. Komandni položaj nadređenog u odnosu na počinioca, pravna je osnova nadređenog da djeluje kako bi spriječio krivična djela podređenih ili te podređene kaznio, kao i iz toga izvedene odgovornosti u slučaju kada ne preduzme mjere da to učini.¹⁰¹

228. Pored toga, Žalbeno vijeće u predmetu *Hadžihasanović i Kubura* objasnilo je i situaciju u kojoj se nalazi komandant koji ima vojne koristi od jedinice za koju zna da ima poseban položaj u smislu samostalnosti i koji time prihvata sve posljedice njenih postupaka. Iako iz okolnosti ove vrste može da proistekne neki oblik odgovornosti, „ako su konkretne pojednosti takve odgovornosti na odgovarajući način navedene u optužnici“, odgovornost komandanta na osnovu člana 7(3) Statuta nastupa samo ako se dokaže da je postojao odnos subordinacije.¹⁰²

229. KZ SFRJ eksplicitno ne predviđa komandnu odgovornost, niti u svoje odredbe inkorporira navedene elemente iste, međutim, radi utvrđene mogućnosti primjene iste kroz KZ SFRJ, Vijeće će u nastavku cijeliti postojanje elemenata komandne odgovornosti u konkretnom slučaju.

230. Dakle, kao što je već navedeno, prvi uslov prema praksi MKSJ, koju slijedi i Sud BiH, za postojanje komandne odgovornosti jeste da je optuženi u relevantnom periodu bio nadređen počiniocima krivičnih djela, odnosno, da je postojao odnos subordinacije. Da bi se utvrdilo da između optuženog i izvršioca krivičnog djela u osnovu postoji ovakav odnos, mora se dokazati da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad počiniocem.

231. Nadređeni je osoba koja posjeduje „*vlast ili ovlasti, bilo u de facto ili u de iure obliku, da spriječi počinjenje krivičnog djela od strane podređenog ili da kazni počinioca krivičnog djela*“. Pri ocjeni da li postoji odnos nadređeni – podređeni, nije važno da li je optuženi bio nadređena civilna ili vojna vlast.¹⁰³

232. *De iure* vlast nadređenog „*prima facie predstavlja razumnu osnovu za pretpostavku da je optuženi vršio efektivnu kontrolu nad svojim podređenim, ali je i daje potrebno da tužilaštvo dokaže da je on vršio efektivnu kontrolu.*“¹⁰⁴

---

¹⁰¹ Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 76.

¹⁰² Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 213.

¹⁰³ Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 76.

¹⁰⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 21.

233. Pri ocjeni efektivne kontrole relevantno je da li nadređeni ima stvarnu mogućnost da spriječi ili kazni krivično odgovornog podređenog. U predmetu *Čelebići* detaljno i jasno razrađeno je pitanje statusa komandanta, gdje je navedeno da komandni položaj svakako jeste neophodni preduslov za nametanje komandne odgovornosti, ali i da se ova tvrdnja svakako mora kvalifikovati tako što će se u obzir uzeti činjenica da se postojanje takvog položaja ne može utvrditi samo pozivanjem na formalni status.

234. Termin „nadređeni“ koristi se u članu 86. Dopunskog protokola I, koji dalje u članu 87. određuje da se dužnost vojnog komandanta da spriječi kršenja Ženevskih konvencija ne proteže samo na njegove podređene, već i na „*druge osobe pod njegovom kontrolom*“.

235. Mogućnost vršenja efektivne kontrole je nužna da bi se konstatovala komandna ili odgovornost nadređenog, odnosno za potrebe pripisivanja odgovornosti nadređenog ne stoji da status *de facto* mora biti ekvivalentan statusu *de iure*.¹⁰⁵ Dok god nadređeni ima efektivnu kontrolu nad podređenima, u toj mjeri da ih može spriječiti da počine krivična djela ili ih kazniti nakon što su ih počinili, smatrat će se odgovornim za počinjenje krivičnih djela ako nije iskoristio svoju mogućnost kontrole.¹⁰⁶

236. Vijeće će se, prije nego se osvrne na *mens rea*, odnosno, dokaze koji potvrđuju da je optuženi znao ili imao razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počiniti krivično djelo ili da su isto već počinili, baviti obrazloženjem formalno i stvarno nadređenog položaja optuženog, analizirajući dokaze koji potkrijepljuju utvrđenja Vijeća u pogledu odnosa optuženog i Odreda El Mudžahidin u svjetlu odnosa nadređeni – podređeni.

237. Kako je već ranije istaknuto, Odredu je dodijeljen brojni naziv jedinice i broj vojne jedinice od strane Generalštaba Armije, a Naredbom Komande Trećeg korpusa od 17.02.1995. godine naređeno je pomoćniku komandanta za logostiku da se izradi po jedan primjerak zastave sa nazivima jedinica, među kojima je, između ostalih, naveden i Odred El Mudžahidin.¹⁰⁷

---

¹⁰⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Zejnila Delalića*, par. 197.

¹⁰⁶ *Ibid*, par. 198.

¹⁰⁷ Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi izrade ratnih zastava, broj: 05/5-10, od 17.02.1995. godine – T-53

238. Da je Odred koristio pečat sa grbom Armije R BiH i zastavu, potvrđuju dokazi Tužilaštva BiH, kao što su potvrde Komande Odreda, rješenja o otpustu pojedinih pripadnika Odreda, potvrde o pripadnosti Armiji R BiH.¹⁰⁸

239. Optuženi Sakib Mahmuljin je dana 04.10.1995. godine predložio Generalštabu Armije da se Odred preformira u oslobodilačku brigadu po privremenoj ratnoj formaciji, navodeći da popunu preformirane jedinice treba izvršiti raspoloživim ljudstvom Odreda, dok se dalja popuna treba izvršiti prekomandom raspoloživog ljudstva iz jedinica Trećeg korpusa i demobilizacijom preko nadležnih OMO opština. U istom prijedlogu navedeno je da će se logističko i finansijsko obezbjeđenje novoformirane jedinice planirati i realizovati osloncem na nadležna odjeljenja Trećeg korpusa.¹⁰⁹

240. Da je ovaj Odred bio u organskom sastavu Trećeg korpusa, odnosno Armije R BiH, potvrđuju i dokumenti: Pregled elemenata mob. razvoja 3. Korpusa sa stanjem na dan 09.02.1994. godine¹¹⁰; Naređenje Generalštaba Armije o organizacijskim promjenama RJ u Z/O 3. Korpusa“, broj: 4/19-3, od 12.01.1995. godine¹¹¹; Mobilizacijski razvoj jedinica 3. Korpusa“, broj: 05/8-23, od 17.03.1995. godine¹¹² i mnogi drugi dokazi uloženi u spis predmeta.

241. Odred je prepočinjavan drugim jedinicama u toku 1993., 1994. i 1995. godine i to naređenjima nadređenog komandanta Trećeg korpusa, optuženog Sakiba Mahmuljina. Tako se iz pomenutih naređenja može vidjeti da je Odred bio prepočinjavan Komandi 7. Mbr.¹¹³, 330. lake brigade¹¹⁴, OG Sjever¹¹⁵, OG Bosna¹¹⁶, dok se dana 02.06.1995. godine prepočinjava 35. Diviziji, kojoj su bili prepočinjeni i u vrijeme izvođenja napadnog boja „Proljeće – 95-2“, da bi optuženi dana 23.09.1995. godine izdao Naređenje broj 02/3-1-

---

¹⁰⁸ Dokazi Tužilaštva BiH pod brojevima T-1000 do T-1005

¹⁰⁹ Prijedlog preformiranja odreda El-Mudžahidin, broj: 05/8-85, od 04.10.1995. godine – T-34

¹¹⁰ Pregled elemenata mob. razvoja 3. Korpusa sa stanjem na dan 09.02.1994. godine“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/4-321, od 09.02.1994. godine – T-324

¹¹¹ Dokaz T-1

¹¹² Dokaz T-2

¹¹³ Naređenje Komande 3. Korpusa o prepočinjavanju Odreda "El Mudžahid, broj: 02/3-2-378, od 09.04.1994. godine – T-62

¹¹⁴ Naređenje Komande 3. Korpusa o prepočinjavanju Odreda "El Mudžahid, broj: 02/3-2-426, od 20.04.1994. godine – T-63

¹¹⁵ Naređenje Komande 3. Korpusa o prepočinjavanju Odreda "El Mudžahid, broj: 02/3-2-561, od 24.06.1994. godine – T-61

¹¹⁶ Odluka komandanta 3. Korpusa za napad, broj: 02/3-1-747, od 24.10.1994. godine – T-70

381/405 kojim se prethodna naredba o pretpočinjavanju Odreda El Mudžahidin 35. Diviziji stavlja van snage i Odred se stavlja pod neposrednu komandu Komande 3. Korpusa.¹¹⁷

242. Da su pripadnici Odreda ujedno bili i pripadnici Armije R BiH, odnosno, da su bili tretirani kao i svi drugi pripadnici jedinica Armije, dokazuju i dokumenti uloženi na okolnost proizvođenja pripadnika Odreda u oficirske činove. Tako je Odlukom Predsjedništva od 05.08.1994. godine¹¹⁸, pored drugih pripadnika, u čin nadkapetana postavljen Abu Maali, komandant Odreda El Mudžahidin, dok su u čin kapetana proizvedeni: Muatez Bellah, zamjenik komandanta Odreda, Abu Aiman, pomoćnik komandanta za obavještajno – bezbjednosne poslove Odreda, Abdul Haris, pomoćnik komandanta za moral i vjerska pitanja Odreda i Al-Hamdani Sadieda Fadil, pomoćnik komandanta za logistiku Odreda.

243. Pripadnici Odreda imali su vojne iskaznice Armije R BiH, kao i pripadnici drugih jedinica Armije, a primali su i platu, što se može utvrditi na osnovu kopija vojnih knjižica uložениh u dokaze.¹¹⁹ Navedeno je potvrdio i svjedok „S-8“, koji je bio pripadnik Odreda, navodeći da je također imao vojnu knjižicu u kojoj je bilo naznačeno da je pripadnik Armije.¹²⁰

244. Svjedok Kadir Jusić, tadašnji načelnik Štaba Trećeg korpusa, izjavio je da je komandant Trećeg korpusa, optuženi Sakib Mahmuljin, bio ovlašten da donosi naređenja o prekomandi vojnika iz jedne u drugu organsku jedinicu, pa tako i u Odredu El Mudžahidin, obzirom da je postojala potreba da se ojača ova jedinica, posebno pred izvođenje vojne operacije „Farz-95“, ističući da je tada najviše pripadnika prekomandovano iz kakanjskog manevarskog bataljona u Odred, što potvrđuju i obavijesti o prekomandi.¹²¹

245. S tim u vezi, iz iskaza svjedoka „S-20“¹²², jednog od pripadnika Odreda, proizilazi da u Odredu nikada nije bilo više od jedne trećine stranih dobrovoljaca, dok se iz

---

¹¹⁷ Naređenje Komande 3. Korpusa o izvlačenju Odreda "El Mudžahidin, broj: 02/3-1- 381, od 23.09.1995. godine – T-66

¹¹⁸ Odluka o proizvođenju – unapređenju u činove ARBiH, Predsjedništvo ARBiH, broj: 02-111-540/94, od 05.08.1994. godine – T-569

¹¹⁹ Dokazi Tužilaštva BiH uloženi od broja T-1032 do T-1035

¹²⁰ Transkript glavnog pretresa od 04.10.2017. godine, strana 16.

¹²¹ Dokazi uloženi u spis pod brojem T-1015, 1016 i 1017

¹²² Transkript glavnog pretresa od 17.04.2019. godine

Prijedloga popune od 11.09.1995. godine¹²³ koji je komanda Odreda dostavila Komandi Trećeg korpusa može utvrditi da je Odred bio popunjen sa 750 vojnika, zajedno sa 13 podoficira i 12 oficira, od kojeg broja je bilo 225 stranih državljana.

246. Svjedok „S-11“, član Komande Trećeg korpusa, naveo je se lično obraćao organu za popunu i obuku u vezi dostavljanja spiskova vojnika Odreda, ali da mu navedeno nisu bili voljni dati, zbog čega je zamolio komandanta da im naredi da mu se dostavljaju spiskovi, nakon čega su isti redovno dostavljani na zahtjev ovog svjedoka.¹²⁴

247. Iz dokaza također proizilazi da je optuženi, u svojstvu nadređenog, predlagao dodjeljivanje pohvala i odlikovanja, pa je tako povodom godišnjice formiranja Trećeg korpusa predložio Generalštabu da se pismeno pohvali i Odred na čelu sa komandantom Abu Malijem, kao i da se određenom broju vojnika Odreda dodijele ratna priznanja zlatni ljiljan i srebrni štit, zatim da se nagrade pištoljem s posvetom i novčane nagrade, što je Generalštab kasnije i prihvatio.¹²⁵

248. Kako je Vijeće već nekoliko puta navelo, logistička baza Trećeg korpusa bila je logistički oslonac Odreda, što potvrđuju i već pomenute naredbe Komande Trećeg korpusa o formiranju jedinice, ali i Naredba o stavljanju van snage prethodne naredbe o prepočinjavanju Odreda 35. Diviziji od 23.09.1995. godine. Navedeno je potvrdio i svjedok Kadir Jusić, ističući da Odred ne bi mogao izvršavati zadatke iz zapovijesti komandanta da nije bila logistički obezbijeđena od strane Trećeg korpusa, navodeći da bi se u suprotnom radilo o paravojnoj formaciji koju snabdijeva neko drugi, odnosno, da bi to značilo da tom jedinicom i komanduje neko drugi, što, po riječima ovog svjedoka, Komanda Trećeg korpusa nije smjela dozvoliti i nije ni dozvoljavala.

249. Na pitanje šta znači logističko obezbjeđenje Odreda, svjedok Fadil Hasanagić¹²⁶ naveo je da to podrazumijeva tehničko obezbjeđenje u smislu naoružanja, municije,

---

¹²³ Prijedlog plana popune br. 05/4-1889 od 17.09.1995. godine sa aktom Komande odreda EI – Mudžahidin: „Plan popune ljudstvom i materijalnim sredstvima iz popisa za RJ Armije R BiH od 11.09.1995. godine, sve zajedno sa spiskovima pripadnika jedinice – T-994

¹²⁴ Transkript glavnog pretresa od 13.12.2017. godine, strana 51.

¹²⁵ Prijedlog za priznanja i stimulatívne mjere Komande 3. Korpusa, broj: 04/15-114, od 10.11.1995. godine; – T-90; Dodjela ratnih priznanja značka „ZLATNI LJILJAN“, broj: 8/2-5638-2, od 23.12.1995. godine – T-92; Dodjela ratnih priznanja „SREBRENI ŠTIT“, broj: 8/2-5638-3, od 23.12.1995. godine – T-93; Pohvale u povodu treće godišnjice Korpusa, broj 539, rukom ispisan na prvoj strani od 23.11.1995.godine – T-94

¹²⁶ Transkript glavnog pretresa od 21.02.2018. godine, strana 34-35

uniformi, hrane, ali i finansijsko obezbjeđenje u smislu dobijanja plate, isto kao što su to imale i druge jedinice.

250. Ovaj svjedok je naveo da je Odred bio obuhvaćen logističkim obezbjeđenjem i u akcijama „Proljeće“ i „Farz“, ističući da je težište na logističkom obezbjeđenju bilo iz Komande Korpusa u akciji „Farz“, imajući u vidu da je Komanda bila ta koja je rukovodila i komandovala tom akcijom. Navedeno je potvrdio i svjedok „S-10“¹²⁷, ističući da je Odred, u periodu kad nije bio u sastavu drugih jedinica, logistički bio oslonjen na logističku bazu Korpusa, dok je, za vrijeme pretpočinjnosti 35. Diviziji, bio oslonjen na logističku bazu 35. Divizije.

251. Pomoćnik komandanta 35. Divizije za logistiku, svjedok Mladen Sepi¹²⁸ izjavio je da su sve jedinice koje su učestvovala u borbenim aktivnostima bile obuhvaćene logističkom podrškom, uključujući i Odred El Mudžahidin. Pored toga, ovaj svjedok je naveo da je Odred imao prioritet u snabdijevanju tokom izvođenja akcije „Proljeće 95“, zbog značajne uloge koju je imao u tim aktivnostima, kao i u akciji „Proljeće 95-2“.

252. Da je logistička podrška Odreda i drugih jedinica koje su učestvovala u napadnom boju „Proljeće 95-2“ i operaciji „Farz-95“ vršena iz vlastitih sredstava i osloncem na logistiku 35. Divizije i Trećeg korpusa, može se zaključiti iz zapovijesti za napad za ove dvije operacije.¹²⁹

253. Vještak Martin Frančešević¹³⁰ naveo je da su jedinice, koje su učestvovala u ovim operacijama bile uvezane žičanom, radio-relejnomo i kurirskom vezom, kao i da su uspostavljeni centri veze u komandnim i na IKM (isturenim komandnim mjestima) jedinica, među kojima je bio i Odred. Tako je vještak naveo i da je u toku operacije „Farz-95“ komandant Trećeg korpusa direktno zaprimao izvještaje od strane komande Odreda putem induktorskog telefona, a sve vrijeme je između njih postojala žičana veza.

---

¹²⁷ Transkript glavnog pretresa od 17.01.2018. godine, strana 63.

¹²⁸ Transkript glavnog pretresa od 19.04.2017. godine, strana 7.

¹²⁹ Zapovijest, broj: 02/2-1-000-757/95, od 18.07.1995. godine - T-258 i Zapovijest komandanta 3.Korpusa za napad, broj: 02/3-1-381/02, od 18.08.1995. godine – T-26

¹³⁰ Vojna analiza i stručno mišljenje, vještak vojne struke Martin Frančešević, novembar 2015. godine – T-862 i transkript glavnog pretresa od 18.04.2018. godine

254. Također, iz iskaza svjedoka Fadila Hasanagića i dokumenta pod nazivom „Operativni dnevnik osmatračnice komandanta 3. Korpusa”¹³¹ može se jasno vidjeti da je komandant Trećeg korpusa blagovremeno i kontinuirano informisan o svim borbenim aktivnostima Odreda tokom odvijanja operacije “Farz-95”.

255. Nadalje, kada je u pitanju vođenje vojne evidencije pripadnika Odreda, iste su se vodile u nadležnom odjeljenju ministarstva odbrane i u samom Odredu, dok su personalne evidencije vođenje i u Komandi Trećeg korpusa, što potvrđuju materijalni dokazi i iskazi svjedoka. Tako se iz Spiska stranaca u oružanim snagama, Opštinskog sekretarijata za narodnu odbranu, broj: 12/6-846-1690/94, od 26.10.1994. godine¹³² i Obavještenja o popunjenosti Odreda El Mudžahidin sa vojnim obveznicima, broj 11.7.1-456-1/95 od 10.04.1995. godine¹³³ može utvrditi da je ministarstvo odbrane imalo evidencije u Odredu, ali i da je raspolagalo informacijom da je ova vojna jedinica popunjena vojnim osobama po planu popune 110% i da se ubuduće vojni obveznici u istu ne upućuju. Također, iz Zapisnika o kontroli racionalnog korištenja mobilnih objekata za potrebe V.J. 5689 Zenica od 17.06.1995. godine¹³⁴, sačinjenog od strane komande V.J. 5689 (koju oznaku je imao Odred) proizilazi da se mobilisani objekat “Vatrostalna”, gdje je bila smještena komanda Odreda, racionalno koristi, kao i da je podnesen zahtjev za naknadnu mobilizaciju objekta apatinske pivare koji se nalazio pored zgrade “Vatrostalne”, a koji zapisnik je dostavljen i Komandi Trećeg korpusa.

256. Pored navedenog, u Odredu su se vodili jedinični kartoni, dok su matični kartoni pripadnika vođeni od strane nadležnog odjeljenja pri ministarstvu odbrane, te se iz dokaza koji se odnose na navedeno može utvrditi da isti sadrže vojni broj jedinice – 5689 i grb Armije R BiH, kakav su imale i sve druge jedinice u sastavu Armije.¹³⁵

257. U vezi s tim, optuženi je izdao naređenje dana 14.11.1995. godine¹³⁶ za, između ostalog, spravljanje evidencije podataka u jediničnim i matičnim kartonima, VOB-ovima,

---

¹³¹ Dokaz broj T-47

¹³² Dokaz broj T-251

¹³³ Dokaz broj T-1021

¹³⁴ Dokaz broj T-1006

¹³⁵ Dokazi pod brojevima T-1037 do T-1057

¹³⁶ Ustrojavanje i ažuriranje personalne evidencije – naređenje, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-282, od 14.11.1995. godine – T-555

formacijskim knjižicama, kartotekama i dr., te je isto dostavio i Odredu, što potvrđuje da je Komanda Trećeg korpusa vršila kontrolu vođenja evidencija u svojim jedinicama, odnosno, u jedinici Odreda.

258. Kada su u pitanju imena stranih dobrovoljaca navedena u spiskovima pripadnika Odreda, odbrana je tvrdila da to nisu prava imena, međutim, svjedok odbrane „S-20“, naveo je da je glavni razlog za to bio strah jer su isti došli iz druge države i da se plaše za sigurnost svojih porodica koje su ostale u tim državama, te da razlog za to nije nepoštivanje Komande Korpusa. U ovom dijelu, Vijeće se ponovo poziva na stav zauzet u presudama MKSJ u predmetima *Blaškić, Orić i Hadžihasanović i drugi*, u kojima je utvrđeno da se odgovornost nadređenog može utvrditi i bez navođenja imena direktnih počinitelja relevantnih krivičnih djela, kao i da nadređenom ne mora biti poznat identitet pojedinaca, „*ako je dokazano barem da oni pripadaju nekaj kategoriji ili grupi ljudi nad kojima je optuženi imao efektivnu kontrolu*“, a suprotno navodima odbrane u završnoj riječi, koji se odnose na to da je prije utvrđivanja efektivne kontrole optuženog, bilo neophodno utvrditi odgovornost komandnog kadra Odreda El Mudžahidin.

259. Pored toga, iz dokaza se jasno može utvrditi da je optuženi održavao sastanke sa komandantom Odreda, Abu Maalijem, na kojima je prisustvovao i prevodilac za kojeg su svjedoci izjavili da se zvao *Ajman*, obzirom da komandant nije govorio bosanski jezik. Da je optuženi komunicirao i sa zamjenikom komandanta Odreda, Muatezom, potvrđuje i Knjiga zapisnika sa referisanja komande 3. Korpusa na IKM „F“, od 22.08.1995. godine¹³⁷ u kojoj je navedeno da je komandant Trećeg korpusa na referisanju održanom tog dana obavijestio komandante drugih jedinica da je tog dana poginuo Muatez, koju činjenicu potvrđuje i svjedok „S-20“ u svom iskazu na glavnom pretresu.

260. Kada su u pitanju sastanci i referisanja u vezi prijema zadataka, pripreme izvođenja borbenih dejstava, u toku i nakon istih, Vijeće je imalo veliki broj dokaza koji pokazuju da su na velikom broju istih prisustvovala i lica iz komande Odreda, a sve po prethodnoj naredbi optuženog.¹³⁸ Navedeno su potvrdili i svjedoci, između ostalih i svjedok „S-20“, koji je naveo da je i sam prisustvovao sastancima u vezi izvršavanja

---

¹³⁷ Dokaz broj T-115

¹³⁸ U tom smislu, Vijeće je izvršilo uvid u dokaze uložene pod brojevima T-7, 69, 114, 290 i mnoge druge

borbenih akcija u maju, julu i septembru 1995. godine, te da se na istima razgovaralo o svemu što je potrebno za pripremu ofanzivnog borbenog djelovanja, kao i svjedok Nešad Šabić, koji se prisjetio da su starješine Odreda prisustovale referisanjima i u toku napadnog boja „Proljeće 95“ i u toku operacije „Farz-95“, koja referisanja su se održavala kod komandanta Trećeg korpusa.

261. Svjedok Kadir Jusić izjavio je da se sjeća da je vidio komandanta Odreda na referisanju koje je bilo nakon prvog dana borbenih dejstava u Vozuđoj, koje je organizovano u cilju analize izvršenih zadataka i regulisanja narednih aktivnosti, a što potvrđuje i Ratni dnevnik komande Trećeg korpusa¹³⁹ u kojem je navedeno da je referisanje zaista i održano 10.09.1995. godine u 20,00 sati.

262. Starješine Odreda prisustovale su i referisanju održanom prilikom posjete Predsjednika Predsjedništva Alije Izetbegovića Vozuđoj dana 12.09.1995. godine, na kojem je bio i optuženi lično, što je potvrdio svjedok Mirza Glavaš¹⁴⁰, a kojem je predodčen i video snimak smotre nakon oslobađanja Vozuće.

263. Svjedok Fuad Zilkić¹⁴¹ izjavio je da je referisanje održano 13. ili 14.09.1995. godine, na kojem su bili prisutne i starješine iz Odreda, kao i pripadnici Komande Trećeg korpusa, ali nije bio siguran da li je na tom referisanju bio prisutan optuženi lično.

264. Dana 15.09.1995. godine održan je sastanak optuženog sa starješinama Odreda na IKM-u 35. Divizije, na kojem je optuženi dao Odredu zadatke u čije izvršenje su krenuli istog dana nakon 20,00 sati.¹⁴²

265. Na referisanju održanom dana 22.09.1995. godine kod komandanta Trećeg korpusa, bile su prisutni predstavnici jedinica koje su učestvovala u akcijama na tom području, na kojem je starješina Odreda izvijestio prisutne o tome da se ljudi povlače iz 375. brigade bez naređenja, zbog čega je optuženi izdao zadatak u tom pravcu, što samo ukazuje na činjenicu da su starješine Odreda redovno izvještavale nadređenog komandanta, u konkretnom slučaju optuženog, o napretku ili gubicima na borbenim

---

¹³⁹ Dokaz broj T-48

¹⁴⁰ Transkript glavnog pretresa od 11.11.2017. godine

¹⁴¹ Transkript glavnog pretresa od 05.10.2016. godine, strana 19.

¹⁴² Dokaz broj T-48, strana ERN: 01855118

linijama, ali i na činjenicu da je optuženi istima direktno izdavao naredbe za dalje borbene zadatke, kao što je to radio i prema drugim jedinicama u zoni odgovornosti Trećeg korpusa.

266. Kada je u pitanju izdavanje naređenja od strane optuženog Sakiba Mahmuljina Odredu El Mudžahidin, Vijeće je u vidu imalo iskaz svjedoka odbrane „S-20“ u dijelu kojem je ovaj svjedok naveo da Odred nije primao naređenja od Komande Korpusa niti od bilo kakvih struktura kada je u pitanju komanda Armije R BiH, međutim, ovaj svjedok je također izjavio da su sva naređenja dobijali od Muateza, ali da ne zna da li je Muatez prije toga kontaktirao nekog drugog i od njega dobijao usmene ili pismene naredbe. Naime, jasno je da ovaj svjedok nije ni mogao znati da li je zamjenik komandanta Odreda Muatez, naredbe dobijao od nadređene komande, u konkretnom slučaju Komande Trećeg korpusa, zbog čega Vijeće u ovom dijelu nije ni moglo cijeliti iskaz u pogledu navodnog nepostojanja naređenja od strane optuženog, a sve to imajući u vidu mnogobrojnu uloženu dokumentaciju koja se odnosi na naređenja, zapovijesti i plan izvođenja akcija „Proljeće 95“ i „Farz-95“, pogotovo cijeneći i činjenicu da su mnogi svjedoci potvrdili da je kompletna borbena dokumentacija za ove akcije dostavljena komandi Odreda, što se može vidjeti iz samih dokumenata u kojima su tačno navedeni konkretni zadaci koje treba izvršiti Odred, ali i iz iskaza da su starješine Odreda redovno prisustvovali referisanjima kod komandanta Trećeg korpusa.

267. Pored toga, odbrana je tvrdila da je Odred dobijao donacije iz inostranstva, što, po mišljenju odbrane, znači i to da je neko izvana komandovao Odredom. U tom smislu, Vijeće ponovo podsjeća na iskaz svjedoka „S-20“, koji je u vezi s tim naveo da su u inostranstvo slali informacije i razne video snimke o borbenih uspjesima, ali da se u suštini radilo o propagandnom materijalu, koji je isključivo služio za dobijanje novih donacija za jedinicu, ali i da se privole novi pojedinci da istoj pristupe.

268. Da niko izvan BiH nije mogao upravljati Odredom, pokazuje i sam čin rasformiranja Odreda 14.12.1995. godine, koje se desilo upravo po naređenju optuženog, a nakon što je načelnik Generalštaba naredio rasformiranje Odreda.¹⁴³

---

¹⁴³ Naređenje komandanta 3. Korpusa o rasformiranju odreda „El-Mudžahidn“, broj: 05/8-8, od 14.12.1995. godine – T-36

269. Odbrana je u tom smislu u spis uložila Uredbu o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane¹⁴⁴ kojom je predviđeno da je redovan način opskrbljivanja jedinica sredstvima neophodnim za život i vođenje borbe u ratu iz ratnih rezervi, ratnog plijena, dobrovoljnih davanja građana, kupovinom ili na drugi način, što, po ocjeni ovog Vijeća, upravo i znači da nije bilo prepreke da se Odred opskrbljuje donacijama iz inostranstva. Međutim, navedeno se ne može cijeliti u smislu nepostojanja odnosa nadređeni – podređeni od strane komandanta Trećeg korpusa, posebno imajući u vidu da je, kako je to već nekoliko puta Vijeće i istaklo, u svakom naređenju o borbenim zadacima navedeno da se Odred logistički oslanja na logističku bazu Trećeg korpusa.

270. U prilog navedenom zaključku Vijeća ide i iskaz svjedoka Kadira Jusića, koji je naveo da Odred ne bi ni mogao izvršavati zapovijesti komandanta Sakiba Mahmulinja da nije bila logistički obezbijedena od strane Korpusa, te da bi se u suprotnom radilo o paravojnoj formaciji, što Komanda Korpusa nije smjela dozvoliti niti je to dozvoljavala.

271. Nadalje, sve do sada istaknuto, potvrđuje zaključak ovog Vijeća da je Odred El Mudžahidin, od njenog formiranja 13.08.1993. godine do njenog rasformiranja 14.12.1995. godine, formalno i stvarno bila u organskom sastavu Trećeg korpusa Armije, čiji komandant je bio optuženi Sakib Mahmulin u inkriminisano vrijeme, koji je samim tim, direktno bio nadređen i Odredu.

272. Navedeni zaključak Vijeća potvrđuju i iskazi svjedoka, koji su u to vrijeme bili članovi Komande Trećeg korpusa. Tako je pomoćnik komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa, Ekrem Alihodžić¹⁴⁵ na pitanje koji komandant je bio neposredno nadređen Odredu u toku 1995. godine, odgovorio da nije sporno da je to bio komandant Korpusa, što su potvrdili i svjedoci Zaim Mujezinović¹⁴⁶, koji je izjavio da je prvi pretpostavljeni Odredu bio komandant Korpusa, dok je svjedok Salih Spahić¹⁴⁷ naveo da zna da su dolazili iz jedinice El Mudžahidin u komandu Korpusa i kontaktirali s komandantom

---

¹⁴⁴ Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u Oružane snage i druge potrebe odbrane, Vlada Republike Bosne i Hercegovine od 26.10.1992. godine – dokaz odbrane broj O-18

¹⁴⁵ Transkript glavnog pretresa od 15.02.2017. godine, strana 15.

¹⁴⁶ Transkript glavnog pretresa od 05.04.2017. godine, strana 30.

¹⁴⁷ Transkript glavnog pretresa od 12.04.2017. godine, strana 5.

Sakibom Mahmuljinom, kao i da je Odred ima svoju organizacionu šemu kao i sve druge jedinice, ali da su morali raditi po nalogu nadređenog, odnosno, komandanta Korpusa.

273. Da je optuženi bio direktno nadređeni komandant Odredu El Mudžahidin, potvrdili su i svjedoci „S-9“ i „S-10“, navodeći da je ta jedinica bila u sastavu Korpusa i da joj je neposredno nadređeni bio komandant Korpusa¹⁴⁸, kao i da je bilo incidentnih situacija u kojima su učestvovali pripadnici Odreda i da se o tome izvještavalo, ali da je cijenio da je ta jedinica bila u sistemu RIK-a.¹⁴⁹ Svjedok Fadil Hasanagić izjavio je da je Odred bio u sastavu Trećeg korpusa Armije R BiH i da je u toku 1995. godine optuženi istoj bio neposredno nadređen.

274. Vještak Martin Frančešević, obrazlažući svoj nalaz i mišljenje na glavnom pretresu, izjavio je da je imao uvid u borbene zapovijesti koje su izdavane u toku 1995. godine, te da na osnovu istih smatra da je Odred prvenstveno bio namijenjen za izvođenje glavnih udarnih jurišnih probojnih djelovanja, kao glavna snaga 35. Divizije, odnosno, Trećeg korpusa za probijanje prve neprijateljske linije.

275. Dakle, na osnovu svega navedenog, Vijeće nalazi da je Odred El Mudžahidin, od svog formiranja do samog rasformiranja, neposredno prije potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, bio jedinica u sastavu Trećeg korpusa Armije R BiH, koja je bila de iure potčinjena komandantu Trećeg korpusa. Kako je Vijeće već navelo, Odred je u periodu od marta do septembra 1995. godine bio pretpočinjen komandi 35. Divizije, a po naređenju optuženog.¹⁵⁰ Dakle, u tom periodu, komandant 35. Divizije, Fadil Hasanagić, bio je neposredno potčinjen komandantu Trećeg korpusa, pa je, slijedeći lanac komandovanja, sam Odred bio potčinjen komandantu Trećeg korpusa, optuženom Sakibu Mahmuljinu. U tom smislu, Vijeće se poziva na stav zauzet u prvostepenoj presudi u predmetu *Blaškić*¹⁵¹ koji se odnosi na to da pojam „nadređenog“ u smislu komandne odgovornosti nije ograničen na neposredno nadređenog u lancu komandovanja, te da se

---

¹⁴⁸ Transkript glavnog pretresa od 01.11.2017. godine, strana 9.

¹⁴⁹ Transkript glavnog pretresa od 10.01.2018. godine, strana 14.

¹⁵⁰ Naređenje, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-145, od 31.03.1995. godine – T-194; Angažovanje „El – Mudžahedina“ u z/o 35. divizije - Naređenje, 3. Korpus, broj: 02/3-1-302, od 02.06.1995. godine – T-159; Borbeno naređenje Komande 3. Korpusa, broj: 02/3-1-146, od 31.03.1995. godine – T-65

¹⁵¹ Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Blaškić*, par. 303.

više nadređenih koji su u lancu komandovanja mogu smatrati odgovornim zato što nisu spriječili ili kaznili isti zločin koji je počinio neki podređeni.

Efektivna kontrola nad Odredom El Mudžahidin

276. Komandni položaj nadređenog u odnosu na počinioca pravna je osnova dužnosti nadređenog da djeluje, kako bi spriječio krivična djela podređenih ili te podređene kaznio, kao i iz toga izvedene odgovornosti u slučaju kada ne preduzme mjere da to učini.¹⁵²

277. Postojanje odnosa nadređeni – podređeni zavisi od dva faktora: a) počinioci su u vrijeme počinjenja krivičnog djela bili podređeni optuženom, odnosno, optuženi je „na osnovu svog položaja, formalno ili neformalno, bio na višem mjestu u hijerarhiji od počinioca“ i b) nadređeni je imao efektivnu kontrolu nad svojim podređenim“.¹⁵³

278. Subordinacija unutar hijerarhije može biti ili *de iure*, tj. sastojati se ili biti izražena u formalnom činu, ili *de facto*, tj. onda kada, čak i bez ikakvog formalnog čina kojim se subordinacija uspostavlja i nadređeni i podređeni u praksi djeluju kao da subordinacija postoji. Nakon što se vijeće uvjeri van razumne sumnje da je subordinacija dokazana, ono mora utvrditi da li je postojala efektivna kontrola nad podređenim, bez obzira na to da li je posrijedi subordinacija *de iure* ili *de facto*.¹⁵⁴

279. U vezi s navedenim, Vijeće je već u prethodnom poglavlju, koje se odnosi na elemente komandne odgovornosti, utvrdilo da je Odred El Mudžahidin *de iure* bio jedinica u sastavu Armije R BiH, odnosno, da je u inkriminisanom periodu djelovao u zoni odgovornosti Trećeg korpusa i da je bio podređen optuženom kao komandantu Trećeg korpusa Armije R BiH.

280. Efektivna kontrola jeste stvarna mogućnost nadređenog da spriječi ili kazni počinjenje krivičnih djela podređenih.¹⁵⁵ Dok god nadređeni ima efektivnu kontrolu nad podređenima, u toj mjeri da ih može spriječiti da počine krivična djela ili ih kazniti nakon

---

¹⁵² Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 76.

¹⁵³ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 303.

¹⁵⁴ *Ibid*, par. 193-195.

¹⁵⁵ *Ibid*, par. 192.

što su ih počinili, smatrat će se odgovornim ukoliko nije iskoristio svoju mogućnost kontrole.¹⁵⁶

281. Kako je to Vijeće već istaklo, u prethodnom poglavlju analizirani su dokazi na osnovu kojih je Vijeće utvrdilo da je Odred *de iure* bio potčinjen optuženom, međutim, samo posjedovanje *de iure* vlasti predstavlja samo dio dokaza o efektivnoj kontroli, te, da bi se komandant mogao smatrati odgovornim za djela pripadnika snaga pod njegovom kontrolom, mora se dokazati da su, u vrijeme počinjenja zločina, pripadnici tih snaga bili pod efektivnom kontrolom tog komandanta.¹⁵⁷

282. Pokazatelji efektivne kontrole više su dokazno nego pravno pitanje i ograničeni su na dokaze o tome da je optuženi imao moć da spriječi, kazni ili preduzme korake za pokretanje postupka protiv počinitelaca kada je to primjereno.¹⁵⁸ Faktori koji mogu biti pokazatelji da neka osoba ima ovlaštenja i efektivnu kontrolu mogu biti sljedeći: procedura po kojoj je izvršeno imenovanje optuženog na dužnost; njegov službeni položaj; moć da izdaje naređenja i pretpočinjavanje jedinica; raspolaganje materijalno-tehničkim sredstvima i ljudstvom; ovlaštenja za primjenu disciplinskih mjera; ovlaštenja za unapređivanje, smanjenje čina vojniku ili udaljšavanje pojedinih vojnika i sposobnost da postupanje podređenih u skladu s naređenjima ostvaruje zastrašivanjem.¹⁵⁹

283. Iz iskaza većeg broja svjedoka proizilazi da su Odred i komandant Sakib Mahmuljin imalo vrlo poseban odnos, te su uvijek neposredno komunicirali. Navedeno je potvrdio svjedok Kadir Jusić, koji je istakao da su kontakti uvijek bili neposredni i da je skoro uvijek komandant tog Odrada dolazio s najmanje jednim čovjekom, koji je bio kao organ bezbjednosti u toj jedinici, u kancelariju optuženog.

284. Svjedok Fadil Hasanagić, nakon što je istom predočen redovni borbeni izvještaj od 02.08.1995. godine¹⁶⁰, izjavio je da se sjeća tog sastanka na kojem su tog dana prisustvovali Predsjednik Predsjedništva Alija Izetbegović, zatim komandant GŠ Rasim

---

¹⁵⁶ *Ibid*, par. 198.

¹⁵⁷ Prvostepena presuda u predmetu *Kunarac*, par. 399.

¹⁵⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 69.

¹⁵⁹ Presuda u predmetu *Tužilac protiv Alexa Tambe Brime i drugih*, SCLS-04-16-T, od 20.06.2007. godine, par. 788.

¹⁶⁰ Redovni dnevni borbeni izvještaj, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 02/2-1-000-822/95, od 02.08.1995. godine, dokaz broj T-424

Delić, optuženi kao komandant Trećeg korpusa, komandanti brigada koje su učestvovala na ratištu u zoni odgovornosti Korpusa, te sam svjedok i da se tada osjećao „*jadno i nepoželjno*“ jer mu je optuženi naredio da zajedno s komandantima brigada napusti prostoriju nakon što je završio izlaganje, dok je u prostoriji ostao, kako svjedok ističe, „*najuži dio države, odnosno vjerske*“ zajedno sa pripadnicima Odreda El Mudžahidin, koja jedinica je tada bila pridodata 35. Diviziji.

285. Svjedok je dalje naveo da se sve dešavalo u pripremi dejstava za operaciju „Farz-95“ u septembru mjesecu 1995. godine, kada je Odred bio prepočinjen ranijom naredbom optuženog 35. Diviziji, ali da je komunikacija između optuženog i Odreda i dalje bila isključiva, bez obzira što je svjedok, kao komandant Divizije, trebao komandovati istim.

286. Da je komandant Odreda redovno i blagovremeno, direktno izvještavao komandanta Trećeg korpusa nakon otpočinjanja borbenih dejstava u operaciji „Farz-95“ pokazuje i operativni dnevnik osmatračnice Korpusa.¹⁶¹

287. S tim u vezi, Vijeće je u vidu imalo i iskaz svjedoka odbrane „S-20“ koji je izjavio da je komandant Trećeg korpusa obećao pokloniti džip komandantu Odreda, Abu Maaliju, ukoliko zauzmu kotu Paljenik u vojnoj operaciji „Farz-95“.

288. Svjedok Fadil Hasanagić također je izjavio da je, na druženju održanom dana 01.01.1996. godine, na kojem su bili prisutni komandant Odreda, komandant GŠ Armije i komandant Trećeg korpusa, komandant GŠ rekao da je Odred bio u sastavu Armije R BiH, a da je optuženi na to rekao da je Odred bio jedna od najboljih jedinica Armije u Trećem korpusu, da su izvršili sve borbene zadatke i da su se istakli u širenju vjere na ovim prostorima.¹⁶²

289. Svjedok „S-10“, jedan od pripadnika Komande Korpusa, izjavio je da je Odred formiran po naredbi Generalštaba, da je imao svog komandanta, svoje organe, bio u organizacionoj strukturi Korpusa, na direktnoj vezi Komande Korpusa, što je podrazumijevalo da je direktno pretpostavljeni komandant Korpusa, te da je, obzirom na

---

¹⁶¹ Operativni dnevnik osmatračnice komandanta 3. Korpusa, dokaz broj T-47

¹⁶² Transkript glavnog pretresa od 21.02.2018. godine, strana 69.

jednostarješinstvo, subordinaciju i sve drugo, komandant Korpusa mogao ocijeniti da li je neka jedinica u sistemu RIK-a ili da li odudara od uobičajenog ponašanja kada je u pitanju rukovođenje i komandovanje.¹⁶³

290. Svjedok Jusuf Jašarević, tadašnji načelnik Uprave SVB GŠ u svojoj izjavi¹⁶⁴ naveo je da je komandant Korpusa taj koji mora imati kontrolu nad svim jedinicama Korpusa, pa tako i nad jedinicom El Mudžahidin, koja jedinica je u sastavu tog Korpusa, te da je komandant Korpusa smatrao da nema kontrolu nad tom jedinicom, njegova dužnost bi bila da tu jedinicu rasformira, a imao bi podršku komandanta Delića. Svjedok je također izjavio da je optuženi „očigledno procijenio da mu ta jedinica funkcioniše u sistemu RIK-a, da stariješine ove jedinice izvršavaju njegove naredbe i očigledno nije rasformirao ovu jedinicu.“

291. Kada su u pitanju iskazi ovog svjedoka, koji su u skladu s odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitane na glavnom pretresu, obzirom da je stalni sudski vještak medicinske struke, nakon obavljenog pregleda i uvida u medicinsku dokumentaciju koja se odnosi na zdravstveno stanje ovog svjedoka, izjavila da bi dolazak na Sud za ovog svjedoka mogao biti rizičan i po njegovo zdravlje zbog stresa, te iz obavljenog razgovora sa svjedokom proističe da se isti boji da će nešto reći pogrešno, da će zamjeniti neke događaje zbog tih kognitivnih oštećenja, te bi samo pojavljivanje pred Sudom, za svjedoka predstavljao stres koji bi mogao biti riziko faktor od ponovljenog infarkta mozga. Vještak je također navela da svjedok nema tešku demenciju, nekih stvari se sjeća dobro, nekih ne, te miješa neke činjenice i ne može da ih poveže, tako da se ništa što bi svjedok naveo ne može uzeti kao precizno i vjerodostojno.

292. Također, uvidom u iskaze ovog svjedoka, date u toku 2015. godine, jasno se može zaključiti da je svjedok u istima bio u potpunosti koncizan i precizan, te da se ovakvi njegovi iskazi podudaraju s iskazima drugih svjedoka na okolnosti odnosa optuženog sa Odredom El Mudžahidin, te da ovaj svjedok nije rekao ništa drugačije od onog što su izjavili svjedoci Fadil Hasanagić, „S-10“, „S-9“, „S-11“ i mnogi drugi, osim što je mnogo

---

¹⁶³ Transkript glavnog pretresa od 10.01.2018. godine, strana 14.

¹⁶⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusuf Jašarević, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 07.09.2015. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusuf Jašarević, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 14.09.2015. godine, sastavni dio dokaza T-991

bolje bio upoznat s pravima i obavezama optuženog kao komandant Korpusa, obzirom da je svjedok bio visokoobrazovani oficir u samom vrhu Armije.

293. U vezi sa uključenosti Odreda El Mudžahidin u sastav RIK-a Armije, u toku postupka provedeni su i dokazi koji se odnose na izvođenje operativne akcije pod nazivom „Vranduk“ u mjesecu maju i junu 1995. godine. Cilj ove akcije, kako to navode svjedoci i kako se to može zaključiti iz materijalnih dokaza, bio je da se provjere određena saznanja za pojedince afro-azijskog porijekla u vezi obavještajnih poslova za strane obavještajne službe i da se takva lica isključe iz Armije, odnosno, da se protjeraju sa teritorije BiH, među kojima je bila i jedinica El Mudžahidin.

294. U aktu pod nazivom „Analiza rezultata operativnog angažovanja OSVB i VP 3. Korpusa za 1995. godinu“, broj: 03/1-234-19, od 25.12.1995. godine¹⁶⁵ navodi se da se protiv pojedinaca iz većeg broja jedinica u sastavu Trećeg korpusa vode operativne obrade i operativne akcije, te da ne znači da su sve te jedinice protiv kojih se takve akcije vode izvan sistema RIK-a, što je potvrdio i svjedok „S-10“, ali i dokument pod nazivom „Plan realizacije operativne akcije „VRANDUK“¹⁶⁶ u kojem je jasno navedeno da je cilj akcije *“preduzimanje mjera i radnji na dokumentovanju i presjecanju subverzivne i druge protivustavne i protivzakonske cjelatnosti i jednog bratstva pripadnika Odreda El Mudžahidin i njihovih veza”*.

295. Svjedok „S-11“ izjavio je da u okviru ove operacije Odred nije rasformiran jer je ušao u sastav RIK-a i nisu preduzimate mjere koje su bile predviđene iz toga razloga.¹⁶⁷ Navedeni iskaz svjedoka potvrđuje i akt Uprave SVB GŠ od 20.11.1995. godine¹⁶⁸ u kojem je, na sastancima Uprave SVB, organa bezbjednosti Trećeg korpusa i SDB, utvđreno da Odred ne narušava sistem RIK-a.

296. Da ova akcija nikad nije provedena do kraja, niti je realizovan pomenuti plan akcije, pokazuje i činjenica nepostojanja dokumenata koji se odnose na navedeno. U vezi s tim, Vijeće je cijenilo iskaz vještaka Martina Frančeševića, koji je izjavio da je komandant

---

¹⁶⁵ Dokaz broj T-201

¹⁶⁶ Dokaz broj T-143

¹⁶⁷ Transkript glavnog pretresa od 15.11.2017. godine, strana 28.

¹⁶⁸ Preduzete mjere i radnje u cilju sagledavanja do sada poduzetih aktivnosti na realizaciji OA „Vranduk“ – izvještaj, Uprava SVB GŠ ARBiH, od 20.11.1995. godine, dokaz broj T-205

Sakib Mahmuljin već 02.06.1995. godine, dakle nedugo nakon donošenja plana akcije, poslao pismo Predsjedniku Predsjedništva u kojem je pisao o uspjesima i rezultatima koje je ostvario Odred El Mudžahidin, te da je iste pohvalio zbog njihovog zalaganja u borbama.

297. Kada je u pitanju ova operativna akcija, svjedok Jusuf Jašarević je u svojoj izjavi također potvrdio da je postojao plan za provođenje iste i da su prijedlog plana te akcije, u skladu s tada važećim propisima potpisali upravo ovaj svjedok i pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, Nedžad Ugljen, a koji prijedlog je odobren od strane komandanta GŠ Rasima Delića i ministra unutrašnjih poslova, Bakira Alispahića. Svjedok je također naveo da je izražena spremnost GŠ Armije i MUP-a komandantu Trećeg korpusa da, ukoliko isti smatra da jedinica El Mudžahidin ne funkcioniše po RIK-u, ne izvršava naredbe i ako se pripadnici te jedinice nedisciplinirano ponašaju, da se ista rasformira, odnosno, da se preduzmu represivne mjere prema pripadnicima ili čak starješinama te jedinice.

298. Međutim, kako ovaj svjedok ističe, komandant Trećeg korpusa procijenio je da ova jedinica izvršava naredbe RIK-a i da u skladu s ovom operativnom akcijom nije potrebno da se ista rasformira.

299. S druge strane, svjedok „S-11“ izjavio je da je sličan problem bio početkom 1994. godine s jedinicom „Gerila Mudžahedin“, te da je organ bezbjednosti Trećeg korpusa dana 24.03.1994. godine obavijestio SVB GŠ da je uhapšen određeni broj pripadnika te jedinice, čime je ista i rasformirana.¹⁶⁹

300. Na osnovu navedenog, Vijeće zaključuje da je optuženi Sakib Mahmuljin, kao komandant Trećeg korpusa, mogao predložiti rasformiranje Odreda El Mudžahidin, da je smatrao da isti ne izvršavaju zadatke i naredbe komande Korpusa, ali da to nije učinio, obzirom da nije smatrao da je to slučaj, nego sasvim suprotno, da su isti u sistemu RIK-a i da su jedna od boljih i uspješnijih jedinica u Armiji R BiH.

---

¹⁶⁹ Privođenje stranih državljana, mišljenje i stav, Uprava bezbjednosti Ministarstva odbrane, broj: 01.3/94-50, od 23.03.1994. godine, dokaz broj T-296

301. Iz velikog broja materijalnih dokaza može se utvrditi da je optuženi pretpočinjao Odred drugim jedinicama za potrebe određenih borbenih dejstava. Tako je dana 16.06.1994. godine, nakon održanog sastanka komandanta Trećeg korpusa i predstavnika komande Odreda El Mudžahidin u prostorijama komande Trećeg korpusa, komandant Trećeg korpusa, Odred pretpočinio OG Sjever.¹⁷⁰

302. Nakon toga, optuženi dana 20.08.1994. godine izdaje zadatke za izvođenje napada na objekte „Pišana jelika“ i „Visoka glava“, među kojim jedinicama je bio i Odred, koji zadatak je kasnije uspješno izvršen od strane Odreda.

303. Pored navedenog, Odred je učestvovao u operacijama „Manevar“¹⁷¹, „Proljeće-95“ i „Farz-95“, o čemu će više riječi svakako biti u nastavku obrazloženja pojedinačnih tačaka osuđujućeg dijela izreke presude.

304. Borbenim naređenjem Komande 3. Korpusa, broj: 02/3-1-146, od 31.03.1995. godine¹⁷² komandant Korpusa pretpočinio je Odred 35. Diviziji i izdao zadatke Odredu i 35. Diviziji za izvođenje borbenih dejstava u zoni odgovornosti 35. Divizije u akciji pod nazivom „Sabur“, po kojim naređenjima je Odred i postupio, što se može utvrditi na osnovu analize borbenih dejstava nakon završene akcije.¹⁷³

305. Dana 24.05.1995. godine, komandant 35. Divizije izdaje zapovijest za napad u akciji „Proljeće-95-1“, koja zapovijest je obuhvatala i Odred, a na osnovu prethodnih zadataka dobijenih od komandanta Trećeg korpusa.¹⁷⁴

306. U vezi s tim, Vijeće je cijeno iskaz svjedoka Fadila Hasanagića, koji je naveo da mu se Odred El Mudžahidin pretpočinjao radi izvršenja konkretnih zadataka koje je određivao komandant Trećeg korpusa, te da se Odred, nakon izvršenja zadataka vraća u sastav pretpostavljene komande.

---

¹⁷⁰ Naređenje Komande 3. Korpusa o pretpočinjavanju Odreda "El Mudžahid", broj: 02/3-2-561, od 24.06.1994. godine, dokaz broj T-61

¹⁷¹ Odluka komandanta 3. Korpusa za napad, broj: 02/3-1-747, od 24.10.1994. godine, dokaz broj T-70

¹⁷² Dokaz broj T-65

¹⁷³ Analiza izvedenih of. b/d u z/o 35. dKoV, komanda 35. dKoV, broj: 02/3-947-3, od 10.04.1995. godine, dokaz broj T-373

¹⁷⁴ Zapovijest za napad, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-572/95, od 24.05.1995. godine, dokaz broj T-376

307. Međutim, kako ovaj svjedok navodi, ukoliko se radilo o naređenjima i zadacima koje nije izdavao komandant Trećeg korpusa, dakle optuženi, Odred El Mudžahidin ih, kao takve, nije izvršavao, odnosno, nije izvršavao bilo kakva naređenja koja su se razlikovala od naređenja koje je izdavao komandant Korpusa.

308. Kada su u pitanju naredbe za akcije „Proljeće-95-2“ i „Farz-95“ u sklopu kojih akcija su i počinjena krivična djela koja se optuženom stavljaju na teret, Vijeće će detaljnije u dijelu koji se odnosi na predmetne akcije, zbog čega se neće posebno osvrnuti na iste u dijelu koji se odnosi na postojanje efektivne kontrole.

309. Na osnovu navedenog, Vijeće zaključuje da je proveden veliki broj dokaza koji potvrđuju da je Odred El Mudžahidin izvršavao zadatke navedene u zapovijestima od strane optuženog kao komandanta Trećeg korpusa.

310. Kao sljedeći kriterij postojanja efektivne kontrole jeste posjedovanje službenog položaja i moći, odnosno komandovanje i kontrola nad izvršavanje izdatih naređenja potčinjenima. Vijeće u tom smislu, prije svega, podsjeća na već iznesenu činjenicu formalnog postavljenja optuženog na dužnost komandanta Trećeg korpusa, naredbom Predsjedništva R BiH od dana 26.02.1994. godine, koja naredba je donesena na prijedlog komandanta GŠ Rasima Delića.¹⁷⁵

311. Postavljenjem na ovu dužnost, optuženi je, slijedom člana 12. Uredbe sa zakonskom snagom o oružanim snagama R BiH¹⁷⁶, imao ovlaštenja da rukovodi i komanduje jedinicama u sastavu Trećeg korpusa, što je, kako je već istaknuto, i činio.

312. Odredba člana 13. pomenute Uredbe propisuje načela na kojima se zasniva rukovođenje i komandovanje u Armiji, odnosno, jednostarješinstvo i subordinacija propisani su kao glavni principi na kojima počiva vojna organizacija, pri čemu jednostarješinstvo podrazumijeva neprikosnoveno pravo komandanta da rukovodi i komanduje potčinjenom komandom i jedinicama koje su pod njegovom kontrolom, dok

---

¹⁷⁵ Naredba Predsjednika Predsjedništva, broj: 02-111-134/94, od 26.02.1994. godine, dokaz broj T-24

¹⁷⁶ Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama R BiH, Službeni list R BiH, broj 4/92, PR broj 1163/92 od 20.05.1992. godine, dokaz broj O-3

subordinacija predstavlja načelo RIK-a kojim se osigurava tačno i uredno izvršavanje zadataka.¹⁷⁷

313. S tim u vezi, svjedok Kadir Jusić naveo je da je komandant koji je komandovao Odredom bio komandant Korpusa i on je jedini imao ovlaštenje da izdaje naređenja za pretpočinjenje te jedinice.

314. Svjedok Fadil Hasanagić, na pitanje da li mu je poznato da li je komandant Trećeg korpusa Sakib Mahmuljin komandovao jedinicom Odred El Mudžahidin i imao kontrolu nad istom, izjavio je da je optuženi, kao komandant Korpusa, komandovao tom jedinicom, isto kao što je njemu, kao potčinjenom komandantu, izdavao naređenja, te da je imao kontrolu nad tom jedinicom na isti način kako je to imao i nad drugim jedinicama u sastavu.

315. S tim u vezi, upitan da li nadređeni komandant može ostvarivati komandovanje nad potčinjenom jedinicom, u slučaju kada ga ta jedinica direktno izvještava o izvršenju njegovih naređenja, a ne dostavlja izvještaje organima komande nadređenog nivoa, izjavio je to stvar komandanta Korpusa, te da na to ima pravo jer je to njegova jedinica, isto kako je to bila i jedinica ovog svjedoka (Divizija), na taj način ostvarujući komandovanje i kontrolu.¹⁷⁸

316. Da je optuženi komandovao Odredom El Mudžahidin i da je sistem RIK-a u tom pravcu funkcionisao, potvrdio je i svjedok Ekrem Alihodžić, pomoćnik komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa, ističući kako zna da nije bio narušen sistem RIK-a jer bi se u suprotnom i sam pokušao boriti protiv toga.

317. Vještak Martin Frančešević izjavio je da je mišljenja, kako je to naveo i u svom Nalazu i mišljenju, da je optuženi, kao komandant Trećeg korpusa, imao potpunu i efektivnu kontrolu nad svim jedinicama, pa tako i nad Odredom El Mudžahidin, kao i da je tokom 1995. godine, formalno i stvarno bio komandant Trećeg korpusa sa svim ovlastima koje nosi ta dužnost, te je bio nadređenim svim jedinicama Korpusa, među kojima je bio i sam Odred.

---

¹⁷⁷ Nalaz i mišljenje vještaka Martina Frančeševića, strana 8-10.

¹⁷⁸ Transkript glavnog pretresa od 21.02.2018. godine, strana 21.

318. U aktu pod nazivom „Mjesečna analiza b/d u z/o 3. Korpusa za mjesec mart 1995. godine“, iz aprila 1995. godine¹⁷⁹ optuženi navodi da je *“sistem RIK-a jako dobar, sistem veza i komandovanja potčinjenim jedinicama funkcionira bez ikakvih teškoća”*, što samo po sebi govori da je tvrdnja odbrane da se radilo o još uvijek mladoj, neorganizovanoj vojsci i da sistem RIK-a nije bio u potpunosti uređen, sasvim neprihvatljiva.

319. I vještak Martin Frančešević naveo je da nema razumnih razloga koji bi ukazivali na bilo kakvu sumnju u istinitost ocjena koje su iznešene od strane komandanta Trećeg korpusa u pomenutoj mjesečnoj analizi, te da, ako se pogledaju procedure izrade borbenih dokumenata, zapovijedi za napad, kao i iz borbenih izvještaja komande Trećeg korpusa ili njenih potčinjenih jedinica, može se vidjeti da sistem RIK-a funkcionira bez poteškoća i da je Treći korpus, u 1995. godini, jedna vrlo dobro organizovana vojna struktura.

320. Da je optuženi redovno bio informisan o svim dešavanjima na terenu u toku borbenih dejstava, ali i da su mu dostavljane sve aktuelne bezbjednosne situacije u zoni odgovornosti njegovih jedinica, potvrđuje i akt organa bezbjednosti Trećeg korpusa od 25.12.1995. godine¹⁸⁰ u kojem je navedeno da se komandant redovno informiše o značajnim KOZ i rezultatima, a i kroz redovna referisanja, tako da nema niti je bilo nesporazuma, te da su, po prijedlozima OSVB upućivane ekipe linijom RIK-a u potčinjenim jedinicama da otklanjaju određene slabosti.

321. U skladu s navedenim, a imajući u vezi iskaze pojedinih svjedoka ali i konkretne zapovijesti za napad izdate od strane optuženog lično, jasno se može zaključiti da je optuženi izdavao naredbe, između ostalog, i Odredu El Mudžahidin, kao i drugim jedinicama u sastavu Trećeg korpusa, da su iste takve naredbe izvršavali, a da je kontrolu vršio na način da ga je komandni kadar tog Odreda neposredno izvještavao o izvršenim zadacima ili se to dešavalo na brojnim referisanjima kod komandanta Trećeg korpusa.

322. U pogledu formiranja samog Odreda El Mudžahidin, Vijeće je već ranije navelo dokumente koji se odnose na ulogu optuženog Sakiba Mahmuljina u pregovorima sa

---

¹⁷⁹ Dokaz broj T-6

¹⁸⁰ Analiza rezultata operativnog angažovanja OSVB i VP 3. Korpusa za 1995. godinu, broj: 03/1-234-19, od 25.12.1995. godine, dokaz broj T-201

starješinama tadašnje jedinice „mudžahedina“ iz Zenice, po pitanjima njihovog ulaska u sastav Armije i upotrebe jedinice u borbenih zadacima, kao i način ulaska jedinice u sastav Trećeg korpusa. U to vrijeme, dakle prije 13.08.1993. godine kada je Odred zvanično formiran, optuženi je još uvijek bio na dužnosti načelnika štaba Trećeg korpusa.

323. Prije samog rasformiranja Odreda dana 14.12.1995. godine, održan je niz sastanaka s prethodnicima NATO snaga, ali i sa vojnim i državnim vrhom, kada se razgovaralo o jedinici El Mudžahidin, o kojoj su predstavnici NATO izrazili interesovanje o brojnosti, sastavu, opremljenosti jedinice i slično, te je od strane načelnika OSVB Trećeg korpusa rečeno da je jedinica formacijski formirana kao Odred, da je pod kontrolom i u sastavu Trećeg korpusa i da izvršava zadatke koji im se postavljaju od strane komande.¹⁸¹

324. Na sastancima održanim dana 10.12.1995. godine, na kojima su bili prisutni Predsjednik Predsjedništva, komandant GŠ, optuženi i starješine Odreda, rečeno je da će se Odred rasformirati.¹⁸²

325. Nakon toga, na sastanku dana 13.12.1995. godine u komandi Trećeg korpusa održan je još jedan sastanak između optuženog i pripadnika Odreda, koje je predvodio šejh Šaban, na kojem se također razgovaralo o rasformiravanju ove jedinice i regulisanju statusa pripadnika iste.¹⁸³

326. Naređenjem optuženog u svojstvu komandanta Trećeg korpusa od 14.12.1995. godine¹⁸⁴ rasformiran je Odred El Mudžahidin, a kasnije je, ponovo naređenjem optuženog Sakiba Mahmuljina, organizovan ispraćaj pripadnika Odreda u Domu Armije u Zenici.¹⁸⁵

327. Kada je u pitanju logističko obezbjeđenje Odreda El Mudžahidin, Vijeće se već referisalo na činjenicu da je u svim zapovijestima za borbene aktivnosti i stavljanje pod

---

¹⁸¹ Što je potvrdio i svjedok "S-11", koji je također prisustvovao ovom sastanku, ali i dokaz broj T-297

¹⁸² Informacija, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-4-4, od 11.12.1995. godine, dokaz broj T-297

¹⁸³ Informacija Službe bezbjednosti 3. Korpusa o održanom sastanku sa rukovodstvom Odreda „El-Mudžahidin“, broj: 03/1-60-4-8, od 15.12.1995. godine, dokaz broj T-96

¹⁸⁴ Naređenje, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-98, od 14.12.1995. godine, dokaz broj T-630

¹⁸⁵ Naređenje komande 3. Korpusa o organizovanju dostojnog ispraćaja pripadnika Odreda „El-Mudžahidin“, broj: 04/14-158, od 27.12.1995. godine, dokaz broj T-98

neposrednu komandu Trećeg korpusa, nakon prepočinjavanja drugim jedinicama, navedeno da se Odred „naslanja“ na logističku bazu Trećeg korpusa.

328. Optuženi je imao ovlaštenje da izdaje naredbe za prekomandu vojnika iz drugih jedinica u Odred ili obrnuto, što dokazuju i brojni materijalni dokazi.¹⁸⁶

329. Također, optuženi je, kao komandant Korpusa, a prema odredbi člana 24. Pravilnika o vojnoj disciplini¹⁸⁷, imao ovlaštenje za izricanje disciplinskih mjera, a što je bila uobičajena praksa u Trećem korpusu. Procedura je bila da, ukoliko se radi o određenoj disciplinskoj grešci nekog vojnika, vojna policija je bila ta koja je upućivala zahtjev nadređenom starješini tog vojnika u cilju pokretanja disciplinskog postupka protiv istog, o čemu bi dostavila izvještaj i komandantu Trećeg korpusa. Iz dokumenta pod nazivom „Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka od strane bataljona vojne policije“, broj: DU 134/95, od 02.08.1995. godine¹⁸⁸ vidi se da je bataljon vojne policije Trećeg korpusa komandantu Odreda El Mudžahedin uputio zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka protiv nekog od njegovih pripadnika, s naznakom da će, ukoliko komandant Odreda ne postupi po tom zahtjevu, vojna policija o tome izvijestiti komandanta Trećeg korpusa.

330. Vještak Martin Frančešević u svom Nalazu i mišljenju navodi da je pokretanja disciplinskih postupaka bila uobičajena praksa u Trećem korpusu, što se najbolje može vidjeti iz analize OSVB za 1995. godinu, gdje je navedeno da je samo u toku 1995. godine podneseno 916 disciplinskih prijava protiv ukupno 1015 lica.

331. Za vođenje takvih postupaka u toku 1995. godine nadležan je bio Vojni disciplinski sud u Zenici, koji je djelovao za područje Trećeg korpusa, a predsjednik tog suda bio je pomoćnik komandanta Trećeg korpusa za pravne poslove, kako je to izjavio svjedok odbrane, Jusuf Halilagić.¹⁸⁹

332. Da je komandant Trećeg korpusa imao ovlaštenja da pokrene procedure za smjenjivanje sa dužnosti nediscipliniranih i neodgovornih starješina, potvrđuje, između

---

¹⁸⁶ Dokazi pod brojevima T-1016 i 1017

¹⁸⁷ Pravilnik o vojnoj disciplini, Službeni list R BiH, broj 12/92, broj 05/1-1/92 od 03.08.1992. godine, dokaz broj O-10

¹⁸⁸ Dokaz broj T-80

¹⁸⁹ Transkript glavnog pretresa od 16.01.2019. godine

ostalog i Informacija o podnesenim krivičnim prijavama od 19.09.1995. godine¹⁹⁰ u kojoj se navodi da su podnesene krivične prijave protiv komandanata bataljona 329. brigade zbog samovoljnog napuštanja rejona razmještaja, a uporedo s tim izvršeno je i smjenjivanje komandanta 329. brigade, ali i svih komandanata bataljona u istoj.¹⁹¹

333. Naredbom Predsjedništva R BiH o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama R BiH, broj:1291/92, od 23.08.1992. godine¹⁹² navedene su obaveze poštivanja ratnog prava, ali i ovlaštenja i obaveza pozivanja na krivičnu odgovornost pripadnika sopstvenih snaga koji su naredili ili izvršili ratni zločin i ostale teške povrede ratnog prava.

334. U skladu s navedenim aktima, optuženi je, kao i svaki drugi komandant u sastavu Armije R BiH, bio odgovoran za primjenu pravila međunarodnog ratnog prava.

335. U vezi s tim, vještak Martin Frančešević naveo je da je GŠ Armije u nekoliko navrata dostavljao svim korpusima naređenja ili instrukcije u vezi poštivanja međunarodnog ratnog prava, a u kojima je također ukazivao na postojeće propuste i nalagao komandantima korpusa poduzimanje mjera na otklanjanju uočenih slabosti.

336. Svjedok Fadil Hasanagić izjavio je da su borbeni dokumenti za akcije „Proljeće-95“ i „Farz-95“ propisivali način postupanja sa ratnim zarobljenicima, koji dokumenti su također dostavljani Odredu El Mudžahidin, obzirom da je i ova jedinica učestvovala u navedenim borbenim aktivnostima.

337. U vezi s tim, a imajući u vidu dosadašnju ocjenu Vijeća u pogledu elemenata komandne odgovornosti i efektivne kontrole, podsjeća i na zauzeti stav MKSJ u pogledu pokazatelja efektivne kontrole, a koja je *prvenstveno stvar dokaza i ti pokazatelji služe samo tome da pokažu da je optuženi imao moć da sprječi, kazni ili preduzme korake za pokretanje postupka protiv počinitelaca kada je to primjereno*¹⁹³.

---

¹⁹⁰ Informacija o podnesenim krivičnim prijavama, broj: 03/1-242-622, od 19.09.1995. godine, dokaz broj T-87

¹⁹¹ Mjesečna analiza b/g 3. Korpusa za mjesec septembar 1995. godine, broj: 02/3-2-610, od 25.09.1995. godine, dokaz broj T-95

¹⁹² Dokaz broj T-99 i T-100

¹⁹³ Prvostepena presuda u predmetu *Prlić i drugi*, tom IV, par. 244.

338. Dakle, Vijeće je, na osnovu pomenutih dokaza, zaključilo da je komandni položaj optuženog, komandanta Sakiba Mahmuljina bio neupitan i da je isti imao stvarnu i efektivnu moć u lancu komandovanja nad jedinicama Trećeg korpusa, a samim tim i nad komandovanjem Odredom El Mudžahidin, kao jednom od tih jedinica, bilo to posredno ili neposredno (u akcijama „Proljeće-95“ i „Farz-95“ posredno preko komandanta 35. Divizije), kome je prije toga ovaj Odred lično pretpočinio.

iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo

339. Kada je u pitanju četvrti, zajednički, element bića krivičnih djela ratnog zločina koja se optuženom stavljaju na teret, Vijeće ističe da se u konkretnom slučaju, potrebno osvrnuti na dužnosti optuženog, obzirom na njegovu ulogu nadređenog nad počiniocima zabranjenih radnji, odnosno na njegove obaveze i dužnosti prema oštećenim licima, kao i prema licima koja su mu bila podređena, u kojem smislu je Vijeće detaljno ispitalo postojanje takve obaveze optuženog, obzirom da je, van razumne sumnje, našlo da je optuženi navedena krivična djela počinio nečinjenjem.

340. Komandna, odnosno odgovornost nadređenog, ogleda se u propuštanju nadređenog da učini radnje koje proizilaze iz njegovog položaja i dužnosti koje taj položaj nosi, tačnije, odgovornost za nečinjenje radnji koje je bio obavezan učiniti prema podređenima koji izvrše bilo koju zabranjenu radnju predviđenu zakonom i međunarodnim pravom, nije predviđena kao *vid odgovornosti* KZ SFRJ, a koji zakon je primijenjen u konkretnom slučaju.

341. Da bi se optuženi mogao smatrati odgovornim prema članu 7. stav 3. Statuta MKSJ, on je morao znati ili imati razloga da zna da će podređeni izvršiti ili da je već izvršio krivično djelo.¹⁹⁴ Zaključak o znanju može se posredno izvesti na osnovu posrednih

---

¹⁹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, IT-95-14/2-A od 17.12.2004. godine, par. 839.

dokaza, ali se moraju ocijeniti konkretne okolnosti svakog predmeta i voditi računa o „konkretnj situaciji nadređenog u vrijeme događaja“.¹⁹⁵

342. U vezi s tim, Vijeće je u vidu imalo odredbu člana 30. KZ SFRJ, koja glasi:

(1) Krivično djelo može se izvršiti činjenjem ili nečinjenjem

(2) Krivično djelo može biti izvršeno nečinjenjem samo kad je učinilac propustio činičenje koje je bio dužan da izvrši.

343. Dakle, iako sama radnja nečinjenja nije navedena u zakonskom opisu krivičnih djela koja se optuženom stavljaju na teret, odnosno da je u istima opisana radnja činjenja – „naredi“ ili „počini“, u konkretnom slučaju radi se o tzv. Garantnim krivičnim djelima, gdje biće djela nije opisano u zakonu, ali je upravo odredba citiranog člana 30. KZ SFRJ pravna osnova krivičnih djela nečinjenja. Naime, izjednačavanje propuštanja (nečinjenja) sa činjenjem pretpostavlja dužnost učinioca da otkloni posljedicu – povredu, koje je obilježje tog krivičnog djela i koje se po zakonu ostvaruje činjenjem. Ta dužnost mora biti pravna dužnost, koja se ne mora zasnivati na nekom izričitom pravnom propisu – normi, već može proisticati iz opštih pravnih principa, u konkretnom slučaju iz vojnog i međunarodnog prava.¹⁹⁶

344. Da bi uopšte došlo do primjene člana 30. KZ SFRJ, odnosno da bi krivična djela u zakonu opisana kao činjenje mogla biti počinjena i nečinjenjem, potrebno je da učinitelj djela ima i poseban odnos prema zaštićenom dobru iz kojeg proizilazi i njegova posebna obaveza – dužnost prema tom dobru – garantni obaveze. Garant može da bude samo ona osoba od koje se zahtijeva određeno ponašanje, poduzimanje određene radnje u cilju nepovredivosti zaštićenog dobra.

345. U konkretnom slučaju, kako je već utvrđeno, optuženi je bio direktno nadređeni počiniocima krivičnih djela, odnosno, obavljajući dužnost komandanta Trećeg korpusa Armije R BiH, u čijem organskom sastavu je bio i Odred El Mudžahidin, dakle, optuženi

---

¹⁹⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Milorada Krncjelca, IT-97-25-A, od 17.09.2003. godine, par. 156.*

¹⁹⁶ Komentar KZ SFRJ

je imao obavezu, ali i ovlaštenje nadzora nad svojim podređenim, nad istima je imao efektivnu kontrolu, pa je samim tim bio i garant sigurnosti temeljnih prava u odnosu na sve osobe koje su se, iz bilo kojeg razloga, nalazile u nadležnosti pripadnika njemu podređene jedinice, te je samim tim imao i moć da preduzme radnje kako bi počinioci zločina bili spriječeni, odnosno kažnjeni.

346. Dakle, standard znanja "znao ili imao razloga da zna" primjenjuje se na sve kategorije nadređenih, a pored *ad hoc* tribunala Ujedinjenih nacija, ovakav standard za *mens rea* usvojili su, između ostalih, Specijalni sud za Sierra Leone, Specijalni paneli za teške zločine u Istočnom Timoru, te vanredna vijeća sudova u Kambodži. Za razliku od *ad hoc* tribunala, Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda, kada je u pitanju *mens rea*, značajno odstupa od stave međunarodnog običajnog prava, imajući u vidu da je članom 28. istog predviđen dvojni režim odgovornosti nadređenog, ovisno o prirodi ovlaštenja koje je optuženi ostvarivao u datom vremenskom periodu, te tako, ukoliko se radi o "vojnom nadređenom" ili "osobi koja je efektivno postupala kao vojni komandant", dokazivanje njegove *mens rea* formulisano je na način da je "znao ili, s obzirom na okolnosti datog perioda trebao znati" da su njegovi vojnici izvršili ili se spremaju da izvrše zločine.

347. U presudi Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu protiv *Nasera Orića* (par. 18.) utvrđeno je da se mora dokazati da optuženi nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ili kazni počinjenje krivičnih djela za koje se tereti, da bi se mogao smatrati odgovornim po osnovu komandne odgovornosti. Utvrđivanje koje su mjere nužne i razumne da bi se spriječila ili kaznila krivična djela koje su počinili podređeni, nije pitanje materijalnog prava, nego činjenica.¹⁹⁷

348. „Nužne“ mjere su „*one odgovarajuće mjere koje nadređeni treba preduzeti da bi ispunio svcju obavezu*“ da spriječi ili kazni krivično djelo u osnovi, dok su „razumne“ mjere „*one mjere koje objektivno spadaju u okvir stvarnih ovlasti nadređenog*“.¹⁹⁸

349. Da je odgovornost nadređenog za krivična djela počinjena od strane njegovih podređenih, bila predviđena samom kodifikacijom običajnih pravila međunarodnog

---

¹⁹⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par 72.

¹⁹⁸ Drugostepena presuda u predmetu protiv *Sefera Halilovića*, par. 63.

humanitarnog prava, potvrđuje i pravilo broj 153. Haške konvencije iz 1907. godine, u kojoj je navedeno da: „*zapovjednici i drugi nadređeni su krivično odgovorni za ratne zločine koje počinju njihovi podređeni, ukoliko su znali, ili su imali razlog da znaju, da su se njihovi potčinjeni spremali počinuti ili su već počinili takve zločine i nisu poduzeli sve potrebne i razumne mjere u njihovoj moći kako bi se spriječilo njihovo činjeno, ili ako su takvi zločini počinjeni, da se kazne odgovorne osobe.*“

350. Ovakvo pravilo primijenjeno je u međunarodnim i nemeđunarodnim sukobima, što je vidljivo u predmetima MKSJ protiv *Hadžihasanovića i dr., Brđanina i Strugara*. Nadalje, kako je to zaključilo prvostepeno vijeće Suda BiH u predmetu *Rašević i drugi, optuženi su bili svjesni da mogu krivično odgovarati u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava u vrijeme kada su krivična djela počinjena*.¹⁹⁹

351. Pored toga, Vijeće podsjeća i na činjenicu da je pitanje da li je komandna odgovornost bila predvidiva sa aspekta primjenjivosti međunarodnog prava u vremenskom periodu ratnih dešavanja devedesetih godina prošlog stoljeća, razmatrano i u odlukama Ustavnog suda BiH (predmet *Zoran Babić*) i ESLJP (*Šimšić*) za krivično djelo *Zločini protiv čovječnosti*, u kojima je data izričita uputa za primjenu svih onih instituta koji su tempore criminis bili primjenjivi prema međunarodnom pravu, dok su domaći sudovi ovlaštani da, nakon što se ustanovi krivica optuženog, kaznu određuju na osnovu unutrašnjeg krivičnog zakonodavstva.

352. Dakle, cijeneći elemente bića krivičnih djela za koja je optuženi oglašen krivim, odnosno da djelo počinio mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, da kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, da djelo počinio mora biti povezano sa ratom, te da počinilac mora narediti ili počinuti djelo (*nečinjenjem*), Vijeće je utvrdilo ispunjenost svih elemenata krivičnih djela u odnosu na optuženog.

---

¹⁹⁹ Prvostepena presuda predmetu Suda BiH, broj X-KR-06/275 od 28.02.2008. godine, strana 121.

Tačka 1. osuđujućeg dijela izreke presude (napadni boj „Proljeće – 95-2“)

353. Prvom tačkom osuđujućeg dijela izreke presude, optuženom se stavlja na teret da je propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela, i to:

Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile napadni boj pod nazivom "Proljeće 95-II" na širem području Vozuće u općini Zavidovići, pripadnicima Odreda, koji su bili podređeni komandantu Trećeg korpusa Armije R BiH, Sakibu Mahmuljinu, predali su se dana 21.07.1995. godine vojnicima VRS i to ratni zarobljenici Momir Mitrović, Predrag Knežević, Igor Gujčević, Krstan Marinković, Petko Marić, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Goran Stokanović, Vinko Aksentić, Vlado Ćučić, Gorko Vujičić, Duško Pejičić i sanitetsko osoblje "S5" i Velibor Trivičević, koje su isti sproveli do mjesta Livade, gdje su držani tri dana, nakon čega su preživjeli zarobljenici iz mjesta Livade prebačeni u logor Odreda u mjestu zvanom "13. kilometar", u blizini Kamenice, općina Zavidovići, gdje su držani sve do 24.08.1995. godine, kada su pripadnici Odreda predali navedene zarobljenike Trećem bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH, koji su ih sproveli u Centar za prihvatanje ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su u periodu od 23.07.1995. godine do 24.08.1995. godine pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju, na način što su:

a) U noći 23/24.07.1995. godine, u logoru jedinice Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici ove jedinice su sanitetsko osoblje "S5" i Velibora Trivičevića, te ratne zarobljenike Igora

Guļevateja, Krstana Marinkovića, Velibora Tošića, Miodrag Samca, Gcjka Vujičića, Petka Marića, Vladu Ćučića, Vinka Aksentića, Gorana Stokanovića i Duška Pejičića, najerali da legnu potrbuške na zemju i vezali za neutvrđeni visoki predmet u precjelu skočnih zglobova vcnim opasačem, tako da se samo gorrjim dijelom tjela i glavom oslanjao na zemju, a ostalim zarobjenicima su vezali noge u precjelu skočnih zglobova crjevom u kcje su naizmjenično upumpavali i ispuštali vazduh, usjed čega se crjevo povremeno širilo i stezalo skočne zglobove tih zarobjenika, što je kod istih izazvalo veliki bol i istovremeno su ih udarali rukama, nogama i drvenim predmetima po cijelom tijelu, dok su još Krstanu Marinkoviću prosipali mokraću po glavi, na kcji način su pripadnici Odreda navedenim ratnim zarobjenicima i sanitetskom osobju namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede,

b) U drugcj polovini rjeseca jula 1995. godine, u logoru Odreda u rjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnik Odreda je ratnog zarobjenika Gcjka Vujičića lišio života pucanjem iz vatrenog oružja u precjelu glave, a potom mu je odsjekao glavu kcju su pripadnici Odreda prinosili zarobjenom sanitetskom osobju "S5" i Veliboru Trivičeviću, te ratnim zarobjenicima Igoru Guļevateju, Krstanu Marinkoviću, Veliboru Tošiću, Miodragu Samcu, Petku Mariću, Vladi Ćučiću, Vinku Aksentiću, Goranu Stokanoviću i Dušku Pejičiću i jerali ih da jube tu odsječenu glavu, te su potom Gcjkovu glavu okačili na zidu prostorje, ispred imenovanih zarobjenika, na kcji način su ovim zarobjenicima namjerno nanosili tešku duševnu patnju,

c) U vremenskom periodu od 23.07. do 23.08.1995. godine, u logoru Odreda u rjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su zarobjenom sanitetskom osobju "S5" i Veliboru Trivičeviću i ratnim zarobjenicima Igoru Guļevateju, Krstanu Marinkoviću, Veliboru Tošiću, Miodragu Samcu, Petku Mariću, Vladi Ćučiću, Vinku

Aksentiću, Goranu Stokanoviću i Dušku Pejičiću, namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ih u više navrata udarali nogama, rukama, štapovima i kundacima od pušaka po svim djelovima tijela, od kojih udaraca su zarobljenici bili krvavi, Igoru Guljevatej su izbili 11 zuba, Miodrag Samac je od navedenih udaraca nekoliko puta padao u nesvijest, Vinku Aksentiću su tim udarcima polomili nekoliko rebara sa desne strane i isti je izgubio vid na jednom oku od udaraca tzv. "čvokom", Krstanu Marinkoviću je oko bilo natečeno i krvavo od tih "čvoka", odnosno udaraca prstom u precjelu oka, a Velibor Trivičević trpio je bolove od zabijanja sablje u njegovu nogu,

d) U vremenskom periodu od 23.07. do 23.08.1995. godine u logoru jedinice Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici ove jedinice su zarobljenom sanitetskom osobju "S5" i Veliboru Trivičeviću i ratnim zarobljenicima Krstanu Marinkoviću, Miodragu Samcu, Veliboru Tošiću, Vinku Aksentiću i Igoru Guljevateju, namjerno nanosili tešku duševnu patnju, prjetivši im da će ih ubiti, stavljajući im pri tome ispod vrata nož, sablju ili ručnu testeru, Igoru Guljevatej stavili vrh pištolja u usta i ispalili metak iz puške pored uha, dok su još zamahivali prema njima sjekirama i noževima.

354. Na navedene okolnosti saslušani su prvenstveno oštećeni pripadnici saniteta i ratni zarobljenici i to svjedoci: „S-5“, Velibor Trivičević, Igor Guljevatej, Miodrag Samac, Velibor Tošić i svjedok „S-12“, koji su u svojim iskazima detaljno opisali zabranjene radnje preduzete prema njima od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin.

355. Tako je svjedok „S-5“²⁰⁰ izjavio da je u toku sedmog mjeseca 1995. godine bio pripadnik VRS, odnosno, pripadao je sanitetskoj službi, jer je bio ..., zajedno sa tehničarem Veliborom Trivičevićem i Miroslavom Kneževićem. Bili su u formaciji stacionarne sanitetske službe, u tom periodu smješteni u selu Krčevine, u jednoj napuštenoj kući, na kojoj je jasno bio znak običnog krsta, obojen crvenom bojom. Dalje

---

²⁰⁰ Transkript glavnog pretresa od 06.04.2016. godine

je naveo da je zadatak sanitetske službe bio da ukazuju prvu pomoć. Svjedok je naveo da su dana 21.07.1995. godine, nakon što je izvedena akcija od strane jedinica Armije R BiH, zarobljeni od strane pripadnika jedinice El Mudžahidin, u kojem trenutku su se nalazili u objektu saniteta, obzirom da su prije toga ukazivali pomoć osmorici povrijeđenih pripadnika VRS. Tada su ih, kako svjedok navodi, s uperenim puškama dočekali pripadnici jedinice El Mudžahidin, nakon čega su se istima predali, te su ih ovi pripadnici odveli do lokaliteta na kojem su se u tom trenutku nalazili ostali pripadnici Odreda. Svjedok navodi da su ih zarobila dva mlađa „mudžahedina“ i odveli do jednog izmasakriranog vojnika, koji nije imao glavu, gdje su im naredili da legnu, u kojem trenutku je jedan od njih povikao „*tekbir*“, dok je ostalih pet ili šest odgovaralo „*Allahu ekber*“, nakon čega je ovaj odsjekao glavu jednom od zarobljenika, kako svjedok navodi, „*kao kad c.jepate drva*“.

356. Nakon toga, svjedok navodi da su odvedeni u selo Livade, gdje su maltretirani od strane „mudžahedina“ sve do 23.07.1995. godine u jutarnjim satima, kada su kombijem odvedeni u blizinu sela Kamenica, te da ih je bilo 12, među kojima se sjeća Velibora Trivičevića, Igora Guljevateja, Velibora Tošića, Vinka Aksentića, Gorana Stokanovića, izvjesnog Čučića, Krstana Marinkovića, Petka Marića, Duška Pejičića i Miodraga Samca.

357. U tom mjestu primijetio je veći broj bijelih šatora i „mudžahedine“, navodeći da su po dolasku dobili jednu konzervu i manju količinu hljeba, koje je svjedok svima dijelio. Navečer, oko 21 sati, izvedeni su ispred šatora, pokriveni dekama, nakon čega su ih, kako svjedok ističe, mučili na način da su svi bili potrbuške, ruku povezanih na leđima, skočni zglobovi su također bili vezani konopcem, te su tako mučeni do šest ujutro narednog dana. To jutro, jedan od zarobljenih, Gojko Vujičić, rekao je da više ne može izdržati, jer je i prilikom zarobljavanja bio ranjen, te je opsovao Boga i rekao da ga ubiju, nakon čega je jedan od „mudžahedina“ skuhao kafu, a Velibor Trivičević je vidio kada je drugi ispalio metak u glavu Gojku i nakon toga ju i odsjekao. Gojkovu glavu su im kasnije tog dana donijeli u prostoriju u napuštenoj kući u kojoj su bili smješteni, žicom je fiksirali na zid, a prije toga su glavu dali svakom od njih u ruke i naredili da „ljube brata svoga“, što su zarobljeni i učinili. Glavu su odnijeli u večernjim satima, dok se tijelo Gojka Vujičića još uvijek vodi kao nestalo.

358. Dalje je ovaj svjedok naveo da su u tom mjestu boravili od 23.07. do 23.08.1995. godine, kao i da je tu bilo oko 400 „mudžahedina“, te su njih jedanaest zarobljenih uveli unutar te grupe od 400 „mudžahedina“ koji su se uhvatili za ruke i napravili „bedem“, dok su ostali u njih uperili noževe, sjekire i slične predmete, nakon čega je jedan od, kako svjedok ističe, komandanata držao megafon i zastrašivao ih, dok jedan od njih nije povikao „emir“, za šta je svjedok mislio da znači „dosta“, obzirom da je zastrašivanje prestalo. Nakon toga su odvedeni u prostoriju u kojoj su boravili do 23.08., a u kojoj su također maltretirani na način da su svakom zarobljeniku omotali teške lance oko skočnih zglobova, koji su dodatno zaključavali katancem, te su tako boravili sve do 23.08. Za to vrijeme, svjedok navodi da su povremeno, pet, šest puta, odlazili da se okupaju na rijeci Gostović, za koje vrijeme bi im skinuli katance, te ponovo vraćali po izlasku iz rijeke. Svjedok navodi da su sve vrijeme bili bos, a da su im, umjesto njihove odjeće, dali neke trenerke i kapute. Također je izjavio da su imali dva obroka dnevno, ali i da su bili žedni tokom cijelog perioda boravka u logoru. Svjedok je izjavio da su, u cilju iznude određenih priznanja, na njima upotrebljavali elektrošokove, te da su ih fizički maltretirali svaki drugi, treći dan.

359. Dana 23.08.1995. godine „mudžahedini“ su im skinuli katance i lance, Igora Guljevateja su odveli iza kuće da mu „skinu“ glavu, međutim, Igor je vraćen i s njima uveden u autobus, nakon čega su prebačeni u Zenicu.

360. U vezi fizičkog izgleda „mudžahedina“, svjedok je naveo da su neki imali uniformu, neki su bili u bijelim haljinama, keceljama, jedan manji broj bio je sa gumenom keceljom okačenom o vrat, svi su bili tamnopusi i govorili su da su iz Tunisa, Maroka, Saudijske Arabije i drugih arapskih zemalja.

361. Svjedok Velibor Trivičević²⁰¹ bio je medicinski tehničar u sanitetu Lake pješadijske brigade, koji sanitet je kritične prilike bio smješten u jednoj kući bijele boje, koja je na gornjoj etaži imala jasno nacrtan krst crvene boje, da se zna da se radi o sanitetu. Ovaj svjedok također je potvrdio da su s njim u sanitetu još bili svjedok „S-5“ i Miroslav Knežević, koji je tada bio student medicine, te da su zarobljeni 21.07.1995. godine od strane „mudžahedina“. Svjedok je također potvrdio da su, po dovođenju u logor Odreda

---

²⁰¹ Transkript glavnog pretresa od 20.04.2016. godine

u Kamenici, svakodnevno maltretirani od strane pripadnika istog, kao i da zna da su jednog od njih zvali „emir“, za šta svjedok smatra da se ne radi o imenu, nego o nekoj vrsti titule, odnosno da izraz „emir“ znači „komandant“.

362. Svjedok je izjavio da je u logoru vidio i dvije zastave, obje su bile crne boje, na jednoj je bilo ispisano nešto arapskim slovima, dok je na drugoj bio „neki krug i nešto u njemu“.

363. Sjeća se da su im u jednom od tih šatora u kojima se nalazio taj „emir“, donijeli da jedu rižu i hljeb, te da su ih odveli do wc-a svezane, pa je „emir“ pitao ko je tu najstariji, nakon čega se javio Krstan Marinković, pa ga je ovaj htio zaklati, međutim, „emir“ je naredio „S-5“ da zakolje Krstana Marinkovića, na šta je „S-5“ rekao da neće, ako neko treba da gine, neka to bude on i njegova glava, nakon čega je „emir“ vratio mač i na tome se završilo.

364. Kada su u pitanju ratni zarobljenici, na glavnom pretresu su, između ostalih, na okolnosti događaja iz tačke 1. osuđujućeg dijela izreke presude, saslušani Igor Guljevatej, Miodrag Samac, Velibor Tošić i „S-12“.

365. Svjedok Igor Guljevatej²⁰² naveo je da je bio pripadnik Trećeg bataljona Prnavorske lake brigade Prvog krajiškog korpusa VRS, te da je zarobljenih 21.07.1995. godine u rejonu Ozrena, na prvoj borbenoj liniji. Sjeća se da je tog dana napad počeo u ranim jutarnjim satima, nakon čega su opkoljeni u jednom dijelu šume i preko megafona im je naređeno da se predaju. Svjedok u tom trenutku nije vidio ko naređuje, ali se predao, nakon čega je došla grupa ljudi s uperenim puškama, ističući kako su razgovarali njemu nejasnim jezikom, ali da je ovaj, koji je govorio preko megafona, znao jezik. Tada im je naređeno da čučnu, stave ruke na glavu, počeli su da im prijete noževima i sabljama, oborili su ih da kleknu na koljenja i ruke, prijeteći da će im odsjeći glavu.

366. Svjedok navodi da su bili u nekim uniformama, imali su troftraljne hlače žućkaste boje, prsluke, velike brade, dok je osoba koja im se obraćala putem megafona bila sva u crnom.

---

²⁰² Transkript glavnog pretresa od 18.05.2016. godine

367. Nakon što su proveli kraće vrijeme u selu Livade u jednoj kući, gdje su boravili sa pripadnicima saniteta i gdje su također svi bili svezani za kolčeve i tučeni svako malo, svjedok navodi da su plavim kombijem prebačeni u neki kamp u Gostovićima kod Zavidovića. Tu su ih izvukli iz kombija, kako su ležali jedan na drugom „kao vreće“, bili su utrnuti, pa su ih odvukli do jednog od šatora koji je imao drveni pod, kada je neko tražio da se napije vode, nisu im dali, nego su ih poljevali po licima pa su, kako ističe, hvatali vodu kako su mogli. Nakon toga, svjedok se sjeća da se pojavio jedan pripadnik koji je bio obučen kao i ostali i naredio „S-5“ da zakolje Krstana Marinkovića, ali ovaj nije htio.

368. Za vrijeme boravka u tom kampu, svjedok je naveo da su ih vezali velikim lancem koji je imao alke i zaključali katancem, nakon čega su im svezali oči i jednog po jednog izvodili i vodali dok ne bi izgubili orijentaciju gdje se nalaze. Svjedok je izjavio da su ga svezali crijevom koje se širilo i stezalo ga, od čega i danas osjeća posljedice. Dalje je svjedok naveo da su svakodnevno ulazili u prostoriji u kojoj su se nalazili zarobljenici, udarajući ih raznim predmetima, nanosili povrede „od glave do malog prsta“, te da je u jednom trenutku izgubio 11 zuba, za šta posjeduje i medicinsku dokumentaciju, povrede glave i grudi od vezanja žicom. Svjedok je također naveo da su često skidali i dršku sa lopate i time ih tukli, kao i da su palili motornu pilu u hodniku radi zastrašivanja, a tukli su ih još i motikama i krampovima.

369. U vezi sa smrću Gojka Vujičića, svjedok je izjavio da je isti bio njegov saborac koji je zarobljen u isto vrijeme kad i svjedok, te da zna da je Gojko ranjen prilikom tog zarobljavanja u predjelu butnog mišića, koji se inficirao i počeo usljed toga raspadati, da je tražio pomoć jer je imao jake bolove, te da je jednog dana samo čuo pucanj i da Gojka više nije bilo, naglasivši da nije vidio jer su im oči bile vezane. Nakon toga su im skinuli poveze sa očiju, natjerali ih da sjednu u krug i tada je svjedok vidio odsječenu Gojkovu glavu koja je stajala pored njegovog tijela, a koju su nosili okolo i govorili im da ljube brata, što su svi morali i uraditi. Ovaj svjedok također je naveo da je vidio da su zarobljenog Krstana Marinkovića „čvokali“ u zjenicu oka.

370. Svjedok je također vidio i zastave koje su bile u kampu, od kojih je jedna bila crne boje i visila je na stubu, na kojoj je natpis bio na arapskom jeziku, a na drugoj je bio neki krug u kojem je pisalo „El Mudžahidin“. Sjeća se da su 23.08.1995. godine izvedeni iz

kuće u kojoj su tu boravili, te su ih tada položili na fudbalski teren i tako povezane natjerali da gledaju u sunce, da bi im u jednom trenutku stavljali flašu u usta, rekavši da, ako kome flaša ispadne, tog će ubiti. Nakon toga su ih okrenuli u pravcu te kuće, bacili ključeve i naredili da svako nađe svoj, jer su svi imali svoj ključ, pa kada su ključevi pali ispred svjedoka, jedan od njih mu je rekao da nađe svoj, ali kako svjedok nije mogao da nađe svoj ključ, udarali su ga po leđima i govorili da požuri. Tada mu je ovaj „mudžahedin“ stavio pištolj u usta i rekao da će ga istim ubiti, te su ga položili na travu, udarali u predjelu stomaka sve dok nije počeo povraćati krv, pa su iz puške ispucali metak u zemlju, te su mu svezali oči zavojem da ne vidi kuda se kreće, u kojem momentu je svjedok, kako je naveo, prvi put čuo „čisto“ naš jezik i tada mu je rečeno da krene. Poslije toga su ga doveli do jednog mjesta i rekli da samo stoji i ne gleda, poslije je čuo da dovode jednog po jednog, ubacili su ih u autobuse i tada su krenuli, da bi tek po dolasku na odredište, saznao da su stigli u KPD Zenica.

371. Da su bili psihički i fizički maltretirani od strane pripadnika Odreda, potvrdili su i svjedoci Miodrag Samac, Velibor Tošić i svjedok „S-12“. Tako je svjedok Miodrag Samac²⁰³, također pripadnik Lake pješadijske brigade VRS, izjavio da su mu, nekoliko dana nakon što su zarobljeni, jedne noći stavili zavoj preko očiju i naredili da uhvati štap, čiji drugi kraj je držao jedan od „mudžahedina“, koji je trčao u „cik-cak“ potezima, tjeravši svjedoka da i dalje drži taj štap, nakon čega ga je doveo do jednog mjesta, gdje mu je naredio da legne potrbuške. Svjedok navodi kako je poslušao naređenje, osjetio je da tu ima još zarobljenika, te su im crijevom svezali noge, koje crijevo je bilo priključeno na kompresor, pa kako se crijevo puhalo, svjedok navodi kako je osjećao velike bolove od kojih je pada u nesvijest po nekoliko puta u toku te noći. Tom prilikom im nisu dozvolili da jauču i traže pomoć, nakon čega su sjedali na njih i tukli ih, svjedoka su tukli, kako je izjavio, „pljosnatom“ stranom noža.

372. I ovaj svjedok potvrio je da mu je u jednom momentu prinesena odsječena glava Gojka Vujičića, koju je morao poljubiti, isto kao što su to morali i drugi zarobljenici, te koju su nakon toga okačili na kuku za meso i objesili na vrata da bi je svi mogli gledati.

---

²⁰³ Transkript glavnog pretresa, 08.06.2016. godine

373. Svjedok je dalje naveo da su ga tukli na razne načine, vezali su mu ruke na leđa, hodali po njemu, gazili ga nogama, stavljali u ležeći položaj, za koje je vrijeme morao noge držati dignutim, te bi ga tako svezanog tukli štakama po cijelom tijelu, zastrašivali ih riječima da će ih ubiti, zaklati. Nisu ih tukli jedino kada bi jedan od njih kojeg su oslovljavali sa „emir“ naredio da se ne tuku, pa je svjedok pretpostavio da se radilo o nekom komandiru kojeg su svi slušali.

374. Svjedoci Velibor Tošić i „S-12“ također su bili među ovim ratnim zarobljenicima, te su tokom svjedočenja na glavnom pretresu izjavili da su svi tučeni skoro svaki dan. Svjedok Velibor Tošić²⁰⁴ izjavio je da su bili svezani u krugu nakon što su dovedeni u kamp, koje prilike je ubijen Gojko Vujičić jer je prije toga počeo da psuje i da govori da on to više ne može izdržati, te su im kasnije naredili da ljube njegovu odsječenu glavu. Svjedok je dalje naveo da su skoro sve vrijeme boravka u kampu bili vezani na razne načine, te ih je tukao ko god je htio i čime god je htio, a uglavnom su to radili nogama, puškama, drvenim predmetima, svuda po tijelu, najviše po leđima i glavi. Za svjedoka „S-12“ svjedok je naveo da je stalno bio u bunilu, nije znao za sebe, niti je znao šta priča, bio je sav krvav.

375. Svjedok „S-12“²⁰⁵ potvrdio je da je jedan od „mudžahedina“ kundakom puške izbio nekoliko zuba Igoru Guljevateju, jer ovaj nije htio priznati da je silovao Muslimanke tokom rata. Svjedok je također potvrdio da su svi zarobljeni tučeni, među kojima je bio i pripadnik saniteta, svjedok „S-5“, koji mu je pomogao tako što mu je odstranio dio ruke koji je bio inficiran od ranijeg ranjavanja. Za vrijeme boravka u kampu Odreda El Mudžahidin, svjedok je izjavio da su stalno tučeni, kao i da su ih zastrašivali riječima da će i njima odsjeći glave motorkom, da su prijetili sabljama i slično.

376. Cijeneći iskaze ovih svjedoka oštećenih, Vijeće nalazi da su isti potvrdili navode inkriminacija navedenih u tački 1. osuđujućeg dijela izreke presude, odnosno, prije svega, način na koji su oni lično, ali i ostali zarobljenici, pretrpjeli teške psihičke i fizičke patnje i povrede. Ovi svjedoci su također detaljno opisali način zarobljavanja od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin dana 21.07.1995. godine, zatim način na koji su odvedeni u kamp

---

²⁰⁴ Transkript glavnog pretresa od 08.06.2016. godine

²⁰⁵ Transkript glavnog pretresa od 13.07.2016. godine

Određa na „13. kilometru“ u mjestu Kamenica kod Zavidovića dva dana kasnije, koje dijelove iskaza je Vijeće i interpretiralo, obzirom da je optuženi Sakib Mahmuljin oslobođen od optužbe za radnje pripadnika Određa koje su se dešavale od 21.07. do 23.07.1995. u selu Livade, o čemu će kasnije biti više riječi.

377. Dakle, iskazi ovih svjedoka su, po ocjeni Vijeća, međusobno saglasni i nadopunjuju se u pogledu samog čina zarobljavanja, zatim ubistva i nečovječnih postupanja, te kasnije prebacivanja u Zenicu. Vijeće također smatra da se na osnovu iskaza ovih svjedoka može jasno zaključiti da su zabranjene radnje preduzimate od strane pripadnika Određa (dakle, podređenih optuženom) sa sviješću i htijenjem za njihovim činjenjem, na šta ukazuje i način na koji su iste preduzimate, zatim dužina trajanja istih, istrajnost i upornost u činjenju tih radnji.

378. Da su oštećeni zarobljeni dana 21.07.1995. godine i prvobitno odvedena u mjesto Livade od strane pripadnika Određa, potvrdili su i svjedoci Izudin Hajdarhodžić, tadašnji pomoćnik komandanta za obavještajne poslove i Sejfulah Mrkaljević, načelnik analitike u obavještajnom odjeljenju Trećeg korpusa. Svjedok Izudin Hajdarhodžić²⁰⁶ naveo je da je, nakon što je dobio informaciju da su „mudžahedini“ zarobili određeni broj osoba u mjestu Livade, zajedno sa Fadilom Imamovićem, pomoćnikom komandanta za bezbjednost 35. Divizije, otišao u to mjesto kako bi obavio razgovor sa istima i kako bi možda dobio određene informacije. Kada su došli u mjesto Livade, svjedok navodi da su imali problema odmah na samom ulasku i da im nije bio dozvoljen razgovor sa zarobljenim licima, te da su vidjeli kada je doveden jedan od njih, čije ruke i noge su bile svezane za kolac, ali s kojim nisu mogli obaviti razgovor, ističući kako misli da je Imamović uspio samo da zapiše ime tog čovjeka, nakon čega su otišli odatle.

379. Svjedok Sejfulah Mrkaljević²⁰⁷ izjavio je da je tri puta išao u mjesto Livade kako bi provjerio informacije da pripadnici Određa drže zarobljene pripadnike VRS, međutim, sve što je uspio da dobije jeste određeni dio oduzete dokumentacije, te da je ubrzo nakon toga saznao da su zarobljeni pripadnici odvedeni u mjesto koje su zvali „13. kilometar“.

---

²⁰⁶ Transkript glavnog pretresa od 08.02.2017. godine

²⁰⁷ Transkript glavnog pretresa od 10.05.2017. godine

380. Pored iskaza svjedoka, Vijeće je cijenilo i veliki broj uloženi materijalnih dokaza na okolnosti izvedenog napadnog boja „Proljeće-95“, pa je tako, uvidom u Informaciju o borbenih dejstvima u zoni odgovornosti 35. Divizije od 24.07.1995. godine utvrđeno da je dana 21.07.1995. godine u ovom napadnom boju zarobljeno 11 pripadnika radnih vodova VRS muslimanske nacionalnosti i 12 pripadnika VRS.²⁰⁸ S tim u vezi, iz akta OSVB Komande 35. Divizije proizilazi da pripadnici Odreda El Mudžahidin ove zarobljenike drže u selu Livade, kao i da je tih 11 pripadnika radnih vodova, obzirom da su bili muslimanske nacionalnosti, predali pripadnicima vojne policije 35. Divizije, dok za 11 pripadnika VRS Odred ne dozvoljava preuzimanje.²⁰⁹

381. U informaciji OSB Trećeg korpusa od 22.07.1995. godine koju potpisuje pukovnik Ekrem Alihodžić, koji je u to vrijeme ovlašten od strane optuženog da obavlja poslove u ime komandanta Korpusa, obzirom na njegovo odsustvo, koja informacija je upućen Upravi bezbjednosti Generalštaba Armije, navedeno je da je u borbenim dejstvima zarobljeno oko 50 agresorskih vojnika, među kojima i 11 Muslimana koji su korišteni kao radni vod, kao i da su svi zarobljeni pod kontrolom Odreda El Mudžahidin, koji ne dozvoljava nikakav pristup, ali i da su zarobljena lica muslimanske nacionalnosti predata SVB 35. Divizije.²¹⁰

382. Da je optuženi dana 23.07.1995. godine bio upoznat da su među ratnim zarobljenicima i dva člana saniteta Prnjavorske lake brigade, odnosno „S-5“ i Velibor Trivičević, potvrđuje i Informacija OSVB Trećeg korpusa od 23.07.1995. godine u kojoj su navedeni lični podaci i svojstvo istih, ali i da Odred ne dozvoljava preuzimanje „*ovih agresorskih vojnika*“.²¹¹

383. Imena svih 11 zarobljenih pripadnika muslimanske nacionalnosti navedeno je u Informaciji OSVB Trećeg korpusa od 25.07.1995. godine, koja informacija je dostavljena Upravi bezbjednosti GŠ Armije.²¹²

---

²⁰⁸ Informacija o b/d u z/o 35.dKoV, broj: 02/2-1-2223-075/95 od 24.07.1995. godine – dokaz Tužilaštva broj T-112

²⁰⁹ Razgovor sa ratnim zarobljenicima – Izvještaj, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-99-24, od 22.07.1995. godine – dokaz T-164

²¹⁰ Informacija OSVB 3. Korpus, broj: 03/1-174-171, od 22.07.1995. godine – dokaz T-171

²¹¹ Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici, broj: 03/1-163-292-1, od 23.07.1995. godine – dokaz T-237

²¹² Informacija, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-295-1, od 25.07.1995. godine – dokaz T-271

384. Da su zarobljena lica prebačena u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici dana 24.08.1995. godine potvrđuje Informacija Trećeg bataljona vojne policije²¹³ u kojem je navedeno da je od Odreda El Mudžahidin preuzeto 11 ratnih zarobljenika koji su bili zarobljeni u toku izvođenja borbenih dejstava na Vozućkom ratištu dana 21.07.1995. godine, u kojoj informaciji su također navedena i imena zarobljenih lica, kao i podatak da se preuzimaju iz logora Odreda u blizini Kamenice.

385. O tome da je 11 zarobljenih lica, pripadnika Trećeg bataljona Prve prnjavorske lake pješadijske brigade VRS, preuzeto od strane Odreda dana 24.08.1995. godine obaviješten je i komandant Trećeg korpusa, optuženi Sakib Mahmuljin, obzirom da je ova informacija dostavljena na ruke komandanta²¹⁴, a što je potvrdio i sam svjedok „S-10“, koji je istu i potpisao.²¹⁵

386. Dakle, iz iskaza oštećenih, ali i iz pomenutih materijalnih dokaza, jasno proizilazi da su dana 21.07.1995. godine, od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, u napadnom boju „Proljeće 95-2“ zarobljeni: Momir Mitrović, Predrag Knežević, Gojko Vujičić, „S-5“, Velibor Trivičević, Igor Guljevatej, Krstan Marinković, Petko Marić, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Goran Stokanović, „S-12“, Vlado Čučić i Duško Pejičić.

387. Kada je u pitanju zapovijest za napad „Proljeće 95-2“, istu je, na osnovu ranije odluke optuženog u svojstvu komandanta 3. korpusa, donio komandant 35. Divizije koja je bila podređena komandi 3. korpusa, Fadil Hasanagić, a koja zapovijest je obuhvatala i Odred El Mudžahidin koji je bio pretpočinjen 35. Diviziji i koje je svoje zadatke izvršio, što potvrđuju brojni materijalni dokazi, ali i iskazi svjedoka, o kojima je više riječi bilo u dijelu koji se odnosi na elemente komandne odgovornosti.

388. Dana 21.07.1995. godine, komandant 35. Divizije, Fadil Hasanagić, donio je odluku za nastavak borbenih dejstava, a optuženi se u zoni odgovornosti Korpusa nalazio već narednog dana u večernjim satima, nakon što je helikopterom stigao sa sarajevskog ratišta.

---

²¹³ Akt - Sprovodni list, 3. Bataljon vojne policije, od 24.08.1995. godine – dokaz T-594

²¹⁴ Informacija – Rezultati IR sa ratnim zarobljenicima, broj: 03/1-163-337, od 26.08.1995. godine – dokaz T-245

²¹⁵ Transkript glavnog pretresa od 10.01.2018. godine, strana 22.

389. Iz iskaza svjedoka proizilazi da je naredno jutro, 23.07.1995. godine, optuženi obaviješten o dešavanjima u mjestu Livade, zbog čega je Vijeće istog oslobodilo od optužbe za krivična djela počinjena u dane 21. i 22.07.1995. godine, o čemu će biti više riječi u dijelu presude koji se odnosi na oslobađajući dio izreke presude.

390. Vijeće je, dakle, našlo da je optuženi krivično odgovoran za počinjenje zabranjenih radnji od svojih podređenih, pripadnika Odreda El Mudžahidin, obzirom da je, na osnovu provedenih dokaza, utvrdilo da je optuženi imao razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počinuti krivična djela, o čemu će više riječi biti u nastavku.

391. Naime, da bi se dokazalo da je optuženi imao razloga da zna za počinjena krivična djela, mora se dokazati da su mu bile dostupne informacije na osnovu kojih je bio upozoren na protivpravna djela svojih podređenih, koja su već počinjena ili će tek biti počinjena.²¹⁶ U vezi s tim se mora utvrditi da li je, obzirom na okolnosti datog predmeta, on raspolagao informacijama koje su dovoljno alarmantne da bi bile razlog za dalju istragu.²¹⁷

392. Međunarodno običajno pravo propisuje da informacije koje su nadređenom bile dostupne u vrijeme za koje se navodi da nije izvršio svoju dužnost, ne moraju sadržavati konkretne detalje o nezakonitim djelima koja su izvršena ili se sprema njihovo izvršenje,²¹⁸ nego je dovoljno da je sud uvjeren da je optuženi imao „*neke generalne informacije u svom posjedu koje bi ga obavjestile o mogućim nezakonitim djelima njegovih podređenih.*“²¹⁹

393. Informacije koje su stvarno bile dostupne nadređenom ne moraju biti takve da su same po sebi dovoljne da ga navedu na zaključak o postojanju zločina, niti informacije dostupne nadređenom moraju biti detaljne, dovoljno je da su informacije bile dostupne nadređenom i da su upućivale na potrebu dodatne istrage, kako bi se utvrdilo da li njegovi podređeni čine ili se spremaju da počine krivična djela.²²⁰

---

²¹⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Zejnila Delalića*, par. 238.

²¹⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure*, par. 28.

²¹⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Krncjelca*, par. 155.

²¹⁹ Drugostepena presuda u predmetu MKSR, *Tužilac protiv Bagilishema i dr.*, ICTR-95-1A, par. 28.

²²⁰ Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 393.

394. Jedna od prvih i najbitnijih informacija koja je optuženog mogla barem upozoriti na rizik izvršenja krivičnih djela jeste ta da su pripadnici Odreda zarobili pripadnike VRS (ratne zarobljenike i sanitetsko osoblje) i da ne žele da ih predaju vojnoj policiji, kako je već i utvrđeno, prvenstveno na osnovu iskaza svjedoka Fadila Imamovića, Sejfulaha Mrkaljevića i Izudina Hajdarhodžića, koji su, kritične prilike, boravili u mjestu Livade radi obavljanja razgovora sa zarobljenim licima i njihovog konačnog preuzimanja, ali i na osnovu već pomenutih materijalnih dokaza koji potvrđuju da je Komanda Trećeg korpusa pravovremeno obavještavana o svemu što se dešavalo na terenu.

395. U već pomenutoj Informaciji OSVB Trećeg korpusa od 23.07.1995. godine navedeno je da su dana 21.07.1995. godine pripadnici Odreda zarobili 11 pripadnika radnih vodova VRS muslimanske nacionalnosti i 11 pripadnika VRS, te da se svi zarobljenici nalaze u selu Livade i da Odred ne dozvoljava preuzimanje 11 zarobljenika VRS, dok je 11 pripadnika vodova muslimanske nacionalnosti preuzeo organ bezbjednosti 35. Divizije i isti su prebačeni u Zenicu.

396. Nadalje, iz iskaza svjedoka Sejfulaha Mrkaljevića proizilazi da su ovi pripadnici zadržani skoro tri dana u mjestu Livade i da su 23.07.1995. godine u jutarnjim satima prebačeni u logor u Kamenici, u koji ovaj svjedok, po prethodnom naređenju optuženog Sakiba Mahmuljina, nije otišao, iz raloga, kako je istakao, što ni prethodna dva puta nije mogao ništa da učini, obzirom da ga pripadnici Odreda nisu pustili da dođe do zarobljenih lica. Ovaj svjedok također je naveo da je o prebacivanju zarobljenih lica bio upoznat i optuženi, koji se dana 23.07.1995. u jutarnjim satima nalazio na IKM-u na području Zavidovića.

397. Svjedok Ekrem Alihodžić²²¹, tadašnji pomoćnik komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa AR BiH, naveo je da je bio dužan da o svim zarobljenim licima i njihovom kretanju obavijesti komandanta Korpusa jer je to „*prioritet nad prioritetima*“, te da su i te informacije o zarobljavanju pripadnika VRS i odbijanju pripadnika Odreda da iste predaju, zasigurno došle do komandanta, „*ako ništa u zbiru informacija kcje su došle do njega*“.

---

²²¹ Transkript glavnog pretresa od 22.07.2017. godine, strana 17.

398. Svjedok Fadil Hasanagić, komandant 35. Divizije kojoj je u inkriminisanom periodu bio prepočinjen Odred El Mudžahidin, izjavio je da je odmah po zarobljavanju pripadnika VRS, naredio svom oficiru bezbjednosti i obavještajcu da odu na lice mjesta i da vide kakvo je stanje, ali da isti, po dolasku na lice mjesta u Livade, nisu mogli stupiti u kontakt sa komandantom Odreda, odnosno starješinama Odreda, o čemu je obaviještena Komanda Korpusa. Svjedok je dalje naveo da su u međuvremenu sa sarajevskog ratišta stigle jedinice iz sastava Trećeg korpusa, među kojima i sam optuženi Sakib Mahmuljin, dakle, u večernjim satima 22.07.1995. godine, kojeg je, kako je istakao, obavijestio o stanju i rezultatima akcije. Nakon dolaska optuženog, svjedok Fadil Hasanagić navodi da on dalje komanduje ofanzivnim dejstvima, jer je bilo pravilo da komanduje najstariji komandant, u konkretnom slučaju, komandant Korpusa, te da je isti vjerovatno upoznat o dešavanjima u vezi zarobljenih lica VRS.

399. Na poseban upit o tome da li je optuženog informisao o zlostavljanju i ubistvima zarobljenika u mjestu Livade, svjedok je izjavio da se ne može sjetiti detalja i da ne može tvrditi da mu je „*rekao taj dio*“, ali da misli da je morao biti obaviješten od strane svojih pomoćnika, kao što je i on upoznat od strane svojih pomoćnika kao komandant Divizije.²²²

400. Da je optuženi kasnije obaviješten o tome da su dana 24.08.1995. godine od Odreda El Mudžahidin preuzeti zarobljenici koji su bili zarobljeni na Vozućkom ratištu dana 21.07.1995. godine i da su svi bili pripadnici Trećeg bataljona Prve prnjavorske lake brigade, potvrđuje i Informacija OSVB Trećeg korpusa od 26.08.1995. godine, za koju je svjedok „S-10“ potvrdio da je dostavljena komandantu Korpusa.²²³

401. U vezi s tim, Vijeće zaključuje da se optuženi u inkriminisanom periodu kretao u zoni odgovornosti 35. Divizije, gdje su pripadnici Odreda držali zarobljena lica, navedena u tački 1. osuđujućeg dijela izreke presude, zatim da je isti obaviješten o tome da pripadnici Odreda odbijaju predati zarobljena lica, što je samo po sebi nedopustivo, obzirom da je pravilo da su zarobljena lica u nadležnosti organa bezbjednosti i vojne policije, u ovom slučaju 35. Divizije, odnosno Korpusa kao najviše komande, te da je imao informacije o tome da su ovi zarobljenici držani u logoru Odreda u mjestu Kamenica do

---

²²² Transkript glavnog pretresa od 21.02.2018. godine, strana 38-39.

²²³ Informacija – Rezultati IR sa ratnim zarobljenicima, broj: 03/1-163-337, od 26.08.1995. godine, dokaz broj T-245

24.08.1995. godine, dakle duže od mjesec dana, kada su konačno predati vojnoj policiji i prebačeni u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici.

402. Dakle, da je optuženi imao razloga da zna da se pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju počinuti krivična djela ubistva i nečovječnog postupanja potvrđuju iskazi svjedoka u kojima se navodi da je optuženi boravio u zoni odgovornosti u kojima su se odvijala borbena dejstva, odnosno, da je od strane svojih podređenih obaviješten da su pripadnici Odreda zarobili određeni broj članova sanitetskog osoblja i pripadnika VRS i iste odveli u kamp „13. kilometar“ u mjestu Kamenica, u koji nisu pustili pripadnike organa bezbjednosti 35. Divizije, te su držali ratne zarobljenike i sanitetsko osoblje mjesec dana, za koje vrijeme su prema istima poduzimali zabranjene radnje.

403. Pored toga, sama činjenica da pripadnici Odreda ne žele predati zarobljene vojnoj policiji i organima bezbjednosti, kako to svjedoče i svjedoci Sejfulah Mrkaljević (obavještajac 3. korpusa) i Fadil Hasanagić (komandant 35. divizije), iako su to tražile određene starješine iz 35. Divizije, kao i pomoćnik komandanta za obavještajne poslove 3. korpusa Edin Husić, ali i optuženi lično, povlači krivičnu odgovornost i predstavlja zabrinjavajuću informaciju koja upozorava na rizik učinjenja zločina i traži dodatnu istragu da se rasvijetli da li se isti spremaju učiniti ili su već počinili zločin.

404. Kao što je već navedeno, u napadnom boju „Proljeće 95-II“, od strane Odreda zarobljeno je 11 pripadnika radnih vodova VRS muslimanske nacionalnosti i 11 pripadnika VRS koje drže u selu Livade, te je 11 pripadnika muslimanske nacionalnosti predato jedinici vojne policije 35. divizije, dok za 11 pripadnika VRS nije dozvoljeno preuzimanje od strane vojne policije. Ovi zarobljenici držani su tri dana u mjestu Livade, nakon čega su prebačeni u kamp Odreda koji se nalazio na 13. kilometru u blizini mjesta Kamenica, o čemu su bile upoznate starješine 3. korpusa koji se nalazio na IKM-u 3. korpusa u blizini Zavidovića.

405. Sve ove informacije, po ocjeni Vijeća, upućuju na zaključak da je optuženi imao razloga da zna da se pripadnici Odreda spremaju počinuti zločine, odnosno, ove informacije mogle su optuženog barem upozoriti na rizik izvršenja takvih krivičnih djela, jer su ukazivale na potrebu za dodatnom istragom, kako bi se u konačnici utvrdilo da li su njegovi podređeni počinili takve zločine ili su se spremali da ih počine.

406. Vijeće je, dakle, van razumne sumnje, utvrdilo da se optuženi u inkriminisanom periodu kretao u zoni odgovornosti 35. divizije, gdje su pripadnici Odreda El Mudžahidin držali zarobljenike iz tačke 1. osuđujućeg dijela izreke presude, sa istima održavao sastanke, obaviješten je o tome da su pripadnici Odreda odbili predati ratne zarobljenike vojnoj policiji i organu bezbjednosti, koji zarobljenici su držani više od mjesec dana u kampu Odreda, nakon čega su konačno predati vojnoj policiji.

407. Da bi se optuženi smatrao odgovornim po osnovu komandne odgovornosti, mora se dokazati da nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ili kazni počinjenje krivičnih djela za koja se tereti.²²⁴

408. Razumne i nužne mjere mogu uključivati i to da se stvar prijavi nadležnim vlastima u slučaju kada će takva prijava vjerovatno dovesti do otvaranja istrage ili pokretanja disciplinskog ili krivičnog postupka, izdavanje naređenja kojima se izričito zabranjuju ili obustavljaju kažnjive aktivnosti i obebjedivanje da se ta naređenja izvrše²²⁵ i druge.

409. Vijeće je u tom smislu imalo i stav zauzet u predmetu *Tužilac protiv Sefera Halilovića*, koji se odnosi na to da dužnost nadređenog komandanta da kazni uključuje najmanje obavezu da provede istragu, odnosno, da naredi da se provede istraga o mogućim krivičnim djelima, te da utvrdi činjenično stanje i, ako ne može sam inicirati sankcionisanje, da krivična djela prijavi nadležnim organima.²²⁶

410. Dužnost komandanta da podnosi prijave nadležnim organima izričito je predviđena članom 87. Dopunskog protokola I, kako je to već nekoliko puta istaknuto u dijelu presude koji se odnosi na primjenu materijalnog prava.

411. Kada je u pitanju mogućnost optuženog da spriječi počinjenje krivičnih djela od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, Vijeće će se kratko osvrnuti na tvrdnje odbrane u tom pravcu, odnosno, na navode odbrane da bi se time ušlo u oružani sukob sa Odredom, pa čak i da bi to bio još jedan oružani sukob na području BiH. U vezi s tim, odbrana se pozivala i na drugostepenu presudu MKSJ u predmetu Hadžihasanović i Kubura, obzirom da je tom presudom, optuženi Hadžihasanović, kao komandant Trećeg

---

²²⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Nasera Orića*, par. 18.

²²⁵ Prvostepena presuda u predmetu *Tužilac protiv Sefera Halilovića*, par. 78.

²²⁶ Paragraf 100. presude

korpusa, oslobođen krivične odgovornosti za djela počinjena od strane pripadnika Odreda u toku 1993. godine, iz razloga, kako je u istoj navedeno, da nije posjedovao efektivnu kontrolu nad istima.

412. Međutim, uvidom u obrazloženje pomenute odluke, jasno se može utvrditi da se radilo o vremenskom periodu krajem 1993. godine, kada je Odred EL Mudžahidin bio jedinica u nastajanju, obzirom da je formirana 13.08.1993. godine, ali i da je, nakon što su pripadnici iste oteli nekoliko civila hrvatske nacionalnosti, sam komandant Hadžihasanović zaprijetio da će iste napasti, bez obzira što su se borili na istoj strani, a što je bio jedan od odlučujućih argumenata za donošenje oslobađajuće presude u tom dijelu.

413. U konkretnom slučaju, Vijeće je imalo u vidu i izjavu svjedoka odbrane, Ismeta Alije, koji je, na pitanje kakva je bila snaga moći i kapaciteta Odreda, izjavio da je Odred EL Mudžahidin bio beznačajan, imao je 300, 400 ljudi, te da to nije „*Bog zna šta*“²²⁷ u odnosu na Korpus.

414. Pored toga, argument na koji se odbrana poziva a koji se odnosi na nepostojanje efektivne kontrole krajem 1993. godine nad Odredom od strane tadašnjeg komandanta Hadžihasanovića, nikako se ne može cijeliti u pogledu inkriminisanog perioda u drugoj polovini 1995. godine, dakle, skoro pred sami kraj ratnih dejstava, kada je Armija već uveliko bila formirana, odnosno, sistem RIK-a bio je uspostavljen u odnosu na sve jedinice koje su joj pripadale, kako horizontalno, tako i vertikalno, tako da su, po mišljenju ovog Vijeća, 1993. i 1995. godina u pogledu vojne organizacije neuporedive.

415. Također, treba imati u vidu da je optuženom od strane načelnika ŠVK Rasima Delića, dat zadatak da vrši pregovore sa starješinama Odreda kako bi se ta jedinica uvela u sistem RIK-a, što je nedugo nakon toga i učinjeno početkom 1994. godine, a o čemu je više riječi bilo u dijelu koji se odnosi na opće elemente krivičnih djela.

416. Vijeće je, pored navedenog, cijnilo i činjenicu da je u toku akcije „Farz-95“ optuženi, u svojstvu komandanta Trećeg korpusa, izdao naredbu svjedoku „S-11“ da

---

²²⁷ Transkript glavnog pretresa od 19.12.2018. godine, strana 57.

organizuje preuzimanje 10 zarobljenika VRS i tri žene od pripadnika Odreda početkom septembra 1995. godine, što je bez problema i urađeno.

417. Dakle, kako se to može vidjeti, u konkretnom slučaju nije došlo ni do potezanja oružja, niti bilo kakvog sukoba, a kako je to odbrana pokušala dokazati kroz saslušanje određenih svjedoka odbrane, nego je ovaj zadatak izvršen bez ikakvih problema.

418. Činjenica je da optuženi u konkretnom slučaju nije poduzeo bilo kakvu radnju da bi spriječio pripadnike Odreda da vrše započeta krivična djela prema zarobljenim pripadnicima VRS u logoru Kamenica, kao i da su ta lica provela mjesec dana u nemilosti tih pripadnika, iako je na vrijeme obaviješten o tome da se vrše zlostavljanja zarobljenika.

419. S tim u vezi, odbrana Vijeću nije predočila ni jedan razlog zašto optuženi nije učinio baš ništa nakon što je dobio informacije o tome da se zarobljenici zlostavljaju, zbog čega Vijeće nije ni moglo cijiniti eventualnu argumentaciju odbrane u tom pogledu.

420. Vijeće je u tom smislu cijenilo i iskaz svjedoka odbrane Vahida Karavelića²²⁸komandanta Prvog korpusa, koji je izjavio da je, zbog nepoštivanja komande od strane starješina i vojnika iz 10. bbr i 9. mtbr. pod komandom tog Korpusa, zahvaljujući njegovom zalaganju, a uz podršku nadređene komande, izvedena akcija krajem 1993. godine (akcija „Trebević 2“) u kojoj su uhapšeni komandanti ovih brigada i iste u potpunosti stavljene u sistem RIK-a. Navedeno samo govori u prilog tome kakvu je moć imao jedan komandant Korpusa, a iz mnogobrojnih provedenih dokaza proizilazi da su pripadnici Odreda bez pogovora postupali po naredbama optuženog Sakiba Mahmuljina.

421. U prilog tome govori i činjenica da je optuženi, kao komandant Trećeg korpusa, imao ovlasti da naredi upotrebu vojne policije koja je u toku 1995. godine brojala između 600 i 700 pripadnika, odnosno, na kraju 1995. godine imala je 1112 pripadnika²²⁹, dakle tri puta više nego što je sam Odred imao pripadnika.

422. Da je optuženi imao ovlasti da izdaje naredjenja Odredu u pogledu spriječavanja vršenja krivičnih djela potvrđuje i iskaz svjedoka „S-11“ koji je naveo da je u decembru 1995. godine optuženi izdao naredbu vojnoj policiji Korpusa da spriječi pripadnike Odreda

---

²²⁸ Transkript glavnog pretresa od 13.12.2019. godine

²²⁹ Analiza rezultata operativnog angažovanja OSVB i VP 3. Korpusa za 1995. godinu, broj: 03/1-234-19, od 25.12.1995. godine, dokaz broj T-201

El Mudžahidin, koji su bili krenuli da se osvete pripadnicima HVO-a u Žepču, nakon što su ubijene njihove starješine prilikom prolaska kroz Žepče, koja naredba je i izvršena.

423. Dakle, ozbirom da je optuženi bio obaviješten o činjenici da pripadnici Odreda odbijaju da predaju zarobljenike i da iste zlostavljaju, što samo po sebi predstavlja zabrinjavajuću informaciju, zatim da je imao stvarne mogućnosti da spriječi zločine, da je bio u fizičkoj blizini i isključivoj komunikaciji sa starješinama Odreda, Vijeće nalazi da optuženi, u svojstvu komandanta Trećeg korpusa, nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi krivična djela ubistva ratnog zarobljenika Gojka Vujičića i nečovječnog postupanja prema ostalim ratnim zarobljenicima i pripadnicima sanitetskog osoblja, a koja krivična djela su se odvijala u logoru Odreda na „13. kilometru“ u mjestu Kamenica.

Tačka 2. osuđujućeg dijela izreke presude (operacija „Farz-95“)

424. Tačkom 2. osuđujućeg dijela izreke presude optuženom se stavlja na teret da je propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je znao da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela i propustio je da preduzme nužne i razumne mjere da se kazne učinioци navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je znao da su njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin učinili navedena krivična djela, na način da su:

2. Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile, pod komandom komandanta Trećeg korpusa Sakiba Mahmuljina, vojnu operaciju pod nazivom „Farz-95“ na području tzv. „Vozućkog džepa“ u općini Zavidovići, dana 11.09.1995. godine, pripadnicima 5. batajona 328. Brdske brigade, u blizini sela Kesten, predalo se 63 vojnika VRS i tri civila ... nacionalnosti, da bi u selu Kesten ta tri civila „S4“, „S3“ i Slobodanka Jović i 51 ratni zarobljenik iz ove grupe i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagcja) Radcčić, Božidar (Milovan) Todorčić, Čedo (Milivcje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagcjević, Žoran (Ilija) Šalić, Drago (Petar) Sijepanović, Ranko

(Jovo) Đurić, Vejko (Pavo) Vasilić, Jovan (Maksim) Vasić, Milan (Jovo) Vučenović, Nedejko (Branko) Vučić, Nevenko (Spascje) Žarić, Milivcje (Dušan) Ilić, Nedo (Milan) Jović, Miloš (Sreto) Jović, Mitar (Sreto) Jović, Dalibor (Zdravko) Jorgić, Radcjcica (Milan) Jotić, Svetko (Rade) Kaurin, Neđo (Dušan) Koparja, Borislav (Jovo) Kreka, Milanko (Dušan) Lazarević, Ranko (Dujko) Lazić, Dragutin (Ranko) Lukić, Marko (Marko) Marić, Mirko (Miroslav) Matičić, Slađan (Milan) Pavlović, Zdravko (Jovo) Panić, Miladin (Janko) Pejić, Miloš (Milivcje) Pejić, Dejan (Miloš) Pejić, Slobodan (Nedejko) Petrović, Vlado (Dragić) Pi.jagić, Nedejko (Stevo) Rauković, Sveto (Čedo) Ristić, Milovan (Borislav) Savić, Branko (Blago) Todorović, Mirko (Milan) Čupejjić, Borislav (Vcjin) Vasić, Jovica (Simeun) Đukić, Novak (Milenko) Ilić, Radenko (Branko) Kodžo, Drago (Branko) Marković, Simon (Milan) Pirc, Stevo (Jovan) Rajak, Nenad (Božo) Gligorić, Slobodan (Vaskrsija) Marković, Zdravko (Bogdan) Narić i Obrad (Đorđe) Pterušić, oteli pripadnici Odreda, uz prjetnju upotrebe oružja od pripadnika 5. batajona 328. bbr i odveli u logor Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini sela Kamenica, te su zatim dana 15.09.1995. godine od pripadnika jedinice vjone policije 35. Divizije oteli, uz prjetnju upotrebe oružja Milenka (Ljubo) Petrovića, dok su još dana 17.09.1995. godine zarobili i u logor Odreda na 13. kilometru u blizini sela Kamenice doveli još 10 pripadnika VRS i to: Nebcjšu Barjca, Dragu Gajića, Boru Glavića, Mila Gcjića, Milorada Parjića, Nedejka Pećanca, Radivcja Račića, "S2", Nedejka Vučkovića i još jednog vcnika, koje je ovih deset zarobjenika držano sve do 29.09.1995. godine, kada su ih zajedno sa tri navedena civila predali batajonu vjone policije Trećeg korpusa Armije R BiH i prebačeni su u Centar za prihvrat ratnih zarobjenika u Zenici, pri čemu su, u periodu od 11.09.1995. godine do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija o postuparju sa ratnim zarobjenicima od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postuparje prema ratnih zarobjenicima i prema dvcje civila, na način što su:

- a) U periodu od 11.09.1995. do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, uz upotrebu vatrenog i hladnog oružja, ubili su 52 ratna zarobjenika i to: Savu (Đorđe) Todorovića, Radovana (Blagcja) Radcjcjića, Božidara (Milovan) Todorića, Čedu (Milivcje) Dabića, Miodraga (Božo) Đakovića, Radomira

(Vlado) Blagcjevića, Zorana (Ilija) Šalića, Dragu (Petar) Sijepanovića, Ranka (Jovo) Đurića, Vejka (Pavo) Vasilića, Jovana (Maksim) Vasića, Milana (Jovo) Vučenovića, Nedejka (Branko) Vučića, Nevenka (Spascje) Žarića, Milivcja (Dušan) Ilića, Nedu (Milan) Jovića, Miloša (Sreto) Jovića, Mitra (Sreto) Jovića, Dalibora (Zdravko) Jorgića, Radcjicu (Milan) Jotića, Svetka (Rade) Kaurina, Neđu (Dušan) Koparju, Borislava (Jovo) Kreku, Milanka (Dušan) Lazarevića, Ranka (Dujko) Lazića, Dragutina (Ranko) Lukića, Marka (Marko) Marića, Mirka (Miroslav) Matičića, Slađana (Milan) Pavlovića, Zdravka (Jovo) Panića, Miladina (Janko) Pejića, Miloša (Milivcje) Pejića, Dejana (Miloš) Pejića, Slobodana (Nedejko) Petrovića, Vladu (Dragić) Pijagića, Nedejka (Stevo) Raukovića, Svetu (Čedo) Ristića, Milovana (Borislav) Savića, Branka (Blago) Todorovića, Mirka (Milan) Čupejića, Borislava (Vcjin) Vasića, Jovicu (Simeun) Đukića, Novaka (Milenko) Ilića, Radenka (Branko) Kodžu, Dragu (Branko) Markovića, Simona (Milan) Pirca, Stevu (Jovan) Rejaka, Nenada (Božo) Gligorića, Slobodana (Vaskrsja) Markovića, Zdravka (Bogdan) Narića, Obrada (Đorđe) Pterušića i Milenka Petrovića, od kojih je do sada pronađeno i identifikovano deset ratnih zarobljenika i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagcje) Radcjić, Božidar (Milodan) Todorić, Čedo (Milovcje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagcjević, Zoran (Ilija) Šalić, Drago (Petar) Sijepanović, Obrad (Đorđe) Petrušić, i Milenko (Ljubo) Petrović, dok su ostali navedeni ratni zarobljenici evidentirani kao nestale osobe i do danas nisu pronađeni.

- b) *U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku "S2" namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede na način da su ga prilikom ispitivanja udarili nogom u precjelu stomaka, od kojeg udarca je izgubio dah, zatim su ga udarili crjevom po leđima, od kojih udaraca su mu leđa bila modra, zatim su mu prislanjali spravu na vrat, koja je proizvodila elektrošokove i od kojih elektrošokova se sav gršio*

i još su ga udarali drvenom drškom po golim tabanima, od kojih udaraca je trpio snažne bolove.

- c) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Bori Glaviću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja više puta udarili nogom u predjelu stomaka, zatim su ga više puta udarili metalnom šipkom po leđima, a jedne prilike ga je jedan pripadnik ove jedinice gazio vojničkim čizmama po leđima, što je izazvalo velike bolove.*
- d) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Neđi Pećancu namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja više puta udarili metalnom šipkom po leđima i nogama, iako je bio vezan, od kojih udaraca je Neđo Pećanac osjećao velike bolove, a nakon završenog ispitivanja ga je pripadnik Odreda gurnuo niz stepenice i Neđo Pećanac je pao i slomio rebro.*
- e) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Nedejku Vučkoviću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarili nogom u glavu i slomili mu jedan od prednjih zuba, zatim su ga udarali železnim šipkama i kablovima po leđima i glavi, te drvenom palicom po tabanima, od kojih je udaraca Nedejko Vučković trpio snažne bolove i bio je modar po leđima.*
- i) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Miletu Gajiću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku*

- patrju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarili više puta plastičnim crjevom po glavi i ramenima, zatim željeznom šipkom po leđima, te su ga podvrgavali električnim udarcima tako što su mu stavljali žice oko vrata ili nogu i priključivali žicu na akumulator, usljed čega je Mile Gajić pao u nesvijest.*
- g) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Miloradu Paniću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali željeznom šipkom i šlaufom za vodu po leđima, te drvenom šipkom po tabanima, zbog čega je trpio tešku fizičku i duševnu bol.*
- h) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Nediću Barjcu namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da je, prilikom vođenja na ispitivanje prolazio kroz "špalir", tako da su ga pripadnici ove jedinice prilikom prolaska pored njih, udarali rukama, nogama i kundacima pušaka po tijelu i glavi, a potom su ga udarali kablovima po leđima, drvenom letvom po bosim tabanima i koljenima, te su mu zaboli nož u lijevu nogu, od kojih udaraca je Nedić Barjac pao u nesvijest i izbjena su mu tri zuba iz gornje vilice i šest zuba iz donje vilice.*
- i) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Dragi Gajiću namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali drvenom palicom po leđima, bosim tabanima i ispod koljena, usljed čega je Drago Gajić trpio snažne bolove i bio modar po leđima, tabanima i ispod koljena, a od udaraca mu je pukla koža na leđima i tabanima.*

j) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su ratnom zarobljeniku Radivoju Račić namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su ga prilikom ispitivanja udarali pesnicom u stomak, kablom po leđima i grudima, drvenom drškom po golim tabanima i ispod kojena, te su mu prislanjali na tjelo crni marji predmet i pravili elektrošokove, tako da je od ovih udaraca gubio svijest, te mu je popucala koža na leđima.

k) U vremenskom periodu od 11.09. do 13.09.1995. godine, u logoru Odreda na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidovići, pripadnici Odreda su civilima "S4" i "S3" namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede, na način da su prilikom ispitivanja "S4" u više navrata tukli gumenom palicom po cijelom tijelu, od čega i danas osjeća bolove u prečjelu ruku i glave, a "S3" su u više navrata tukli rukama po glavi i upotrebom električnog uređaja pržili po dlanovima, zbog čega je zadobila opekotine po dlanovima.

425. Navedena krivična djela od strane pripadnika Odreda počinjena su za vrijeme odvijanja operacije „Farz-95“ u septembru mjesecu 1995. godine, čiji cilj je bio deblokada putne komunikacije Tuzla – Zavidovići preko Vozuće, te deblokada Maglaja i Zavidovića, što je na kraju i postignuto.

426. Direktivom GŠ Armije za 1995. godinu izdat je zadatak Trećem korpusu da izvodi ofanzivna borbena dejstva na području Vozučkog džepa.²³⁰

427. Svjedok Kadir Jusić izjavio je da je Komanda Trećeg korpusa razradila plan akcije, a nakon što je komandant Korpusa sazvao organe Komande i dao zadatak da se izrade prijedlozi za izvođenje operacije. Ovi borbeni dokumenti predati su komandantu Trećeg

---

²³⁰ Direktiva za nastavak ofanzivnih borbenih dejstava Armije BiH, Generalštab Armije, broj SP 1 – 70 – 1 od 05.01.1995. godine – dokaz odbrane broj O-70

korpusa, koje je isti detaljno pregledao i potpisao, a potom su predati komandantu GŠ, koji je svojim potpisom odobrio borbena dejstva.²³¹

428. Odluku za izvođenje ove operacije donio je optuženi lično, što se jasno vidi iz Naređenja od 18.08.1995. godine²³², te je isti njome i komandovao, kako je to izjavio svjedok Kadir Jusić, a što je u svom nalazu i mišljenju naveo i vještak Martin Frančešević.

429. Svjedok Kadir Jusić također je istakao i da je sam optuženi operaciji dao naziv „Farz-95“.

430. Operacija naziva „Farz-95“ počela je 10.09.1995. godine u koje vrijeme je Odred El Mudžahidin i dalje bio pretpočinjen 35. Diviziji²³³, nakon čega je optuženi, kao komandant Trećeg korpusa, dana 23.09.1995. godine donio naredbu kojom se stavlja van snage naredba o pretpočinjavanju Odreda El Mudžahidin 35. Diviziji, te se Odred stavlja pod neposrednu komandu Komande Trećeg korpusa.²³⁴

431. Nosilac zadatka na glavnom pravcu napada bila je jedinica Odred El Mudžahidin, a zadatak je bio zauzimanje objekta pod nazivom Paljenik, koji je na kraju i izvršen.²³⁵

432. Iz već pomenute Zapovijesti optuženog od 18.08.1995. godine može se vidjeti na koji način su određeni zadaci operacije, a na glavnom pravcu napada bili su 35. Divizija, sa Odredom El Mudžahidin, Druga manevarska i Treća tenkovska četa, kojima su istom Zapovijesti određeni zadaci. Pored ovih jedinica, u napadu su učestvovala i Sedma muslimanska brigada, 375. brigada, Prvi i Treći manevarski bataljon, 329. brdska brigada, Treći izviđačko-diverzantski bataljon, Treći bataljon vojne policije i druge.²³⁶

433. U skladu sa ovom Zapovijesti komandanta Trećeg korpusa za napad u operaciji „Farz-95“, svoju zapovijest donio je i komandant 35. Divizije, Fadil Hasanagić,²³⁷ što je isti

---

²³¹ Poboľšanje borbene gotovosti – naređenje, komanda 3. Korpusa, broj: 5028-2, od 22.08.1995. godine – dokaz broj T-446

²³² Zapovijest k-ta 3. Korpusa za napad, broj: 02/3-1-381/02, od 18.08.1995. godine, dokaz broj T-26

²³³ Angažovanje „El – Mudžahedina“ u z/o 35. Divizije - Naređenje, 3. Korpus, broj: 02/3-1-302, od 02.06.1995. godine – dokaz broj T-159

²³⁴ Naređenje Komande 3. Korpusa o izvlačenju Odreda "El Mudžahidin", broj: 02/3-1- 381, od 23.09.1995. godine – dokaz broj T-66

²³⁵ Kako je to, između ostalog, izjavio i svjedok Ahmet Odžakić

²³⁶ Već pomenuti dokazi Tužilaštva uloženi pod brojevima T-26 i T-170

²³⁷ Zapovijest komandanta 35. dKoV za napad operacija „F-95“, broj: 02/2-1-000-914/95, od 25.08.1995. godine, dokaz broj T-170

i potvrdio na glavnom pretresu, dodavši kako su u istoj navedeni zadaci za jedinice koje učestvuju u napadu, među kojima je bio i Odred, kao i da su zadaci proizašli iz prethodne zapovijesti komandanta Korpusa, dok su u njegovoj zapovijesti samo detaljnije definisani.

434. Pripreme za ovu operaciju podrazumijevale su, između ostalog, obuku vojnika čije jedinice učestvuju u operaciji, izviđanja, inženjersko uređenje i deminiranje, postavljanje punktova u zoni borbenih dejstava i kontrola kretanja, sastanke kod komandanta Trećeg korpusa i referisanja.²³⁸

435. Također, iz zapovijesti optuženog i komandanta 35. Divizije, kao i na osnovu iskaza svjedoka Mladena Sepija i Fadila Hasanagića, utvrđeno je da se logistička podrška jedinicama Trećeg korpusa koje su učestvovala u ovoj operaciji, među kojima je bio i Odred, vršila se logističke baze Trećeg korpusa, a preko Komande 35. Divizije.

436. Operacija „Farz-95“ počela je u ranim jutarnjim satima 10.09.1995. godine.²³⁹ Uvidom u ratni dnevnik²⁴⁰ utvrđeno je da je optuženi odredio početak napada.

437. Obzirom da je ključni objekat i cilj operacije bilo osvajanje objekta Paljenik, isti je prvi zauzet od strane pripadnika Odreda, kako je navedeno, u sadejstvu sa drugim jedinicama.²⁴¹

438. Prvog dana napada, jedinice Trećeg korpusa uspjele su pod kontrolu staviti Vozuću sa okolnim objektima, što je obuhvatalo oko 110 kvadratnih kilometara, a ubijeno je i zarobljeno više desetina neprijateljskih vojnika.

439. Dana 11.09.1995. godine, kako se to može vidjeti iz Izvještaja sa terena za dan 11.09.1995.godine komandira II čete od 15.09.1995. godine²⁴², zarobljeno je 57 ratnih zarobljenika.

440. U vezi s tim, Vijeće je u vidu imalo iskaz svjedoka Ahmeta Šehića²⁴³, tadašnjeg komandanta 5. Bataljona 328. brigade, koji je izjavio da ga je dana 11.09.1995. godine

---

²³⁸ Redovni borbeni izvještaji Komande Trećeg korpusa – dokazi pod brojevima T-459; 464 i 482

²³⁹ Vanredni borbeni izvještaj, Komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-574, od 10.09.1995. godine, dokaz broj T-500; Operativni dnevnik osmatračnice komandanta 3. Korpusa, dokaz broj T-47

²⁴⁰ Ratni dnevnik od 26.08.1995. godine ERN:0185-5096-0185-5152, „Ratni dnevnik od 26.08.1995. godine ERN:0185-5096-0185-5152, dokaz broj T-260

²⁴¹ Već pomenuti operativni dnevnik osmatračnice i ratni dnevnik

²⁴² Dokaz Tužilaštva broj T-108

²⁴³ Transkript glavnog pretresa od 07.09.2016. godine

komandir čete Ismet Šogolj obavijestio da imaju više zarobljenih, te da mu je rečeno da postupa po naređenjima pretpostavljene komande, a ovaj svjedok je tražio da dođe neko vozilo kako bi se prebacio do sela Kesten, gdje su se nalazili vojnici i zarobljena lica. Dalje je svjedok naveo da je u tom jednom danu oslobođen veliki dio teritorije i da je zbog toga bilo teško držati sve pod kontrolom. Kada je uspio dobiti vozilo, svjedok navodi da je otišao do sela Kesten, gdje je vidio zarobljene vojnike u jednoj grupi u prostoriji doma koji se tu nalazio, jer su ta zarobljena lica, kako je istakao, pokušavali zaštititi od mogućnosti da neki od vojnika nekoga ošamari ili udari, kao i da zna da je te prilike zarobljeno oko 60 lica.

441. Ovom svjedoku predočen je spisak zarobljenih lica²⁴⁴ za koje je svjedok potvrdio da je to spisak zarobljenika koji je u selu Kesten sačinio njegov pomoćnik za bezbjednost, Izet Karahasanović. Na navedenom spisku pobrojan je 51 zarobljenik, te je svjedok potvrdio da je on lično dopunio spisak i da su bila ukupno 62 zarobljenika, od koji su četvoricu odmah odveli pripadnici Odreda El Mudžahidin, da su tri žene, od kojih je jedna bila po imenu Slobodanka, odmah odvojene jer je tako ovaj svjedok i naredio, ali da su i te tri žene oteli pripadnici Odreda. Svjedok je dalje naveo da je na taj spisak dodao i dva vojna lica koja su ubijena na putu prema selu Kesten, a da su dva mlađa vojnika koja su mu izgledali kao dječaci, izdvojena iz te grupe, kako bi iste sačuvali od pripadnika Odreda.

442. Za jednog od ova dva mlađa vojnika utvrđeno je da se zvao Rajko, obzirom da je istog prepoznao vojnik Armije po imenu Ramiz Herić, jer je bio kućni prijatelj njegovog oca, a kako je to potvrdio svjedok Omer Muhić.²⁴⁵

443. Svjedok Muhamed Omerašević, također pripadnik 5. bataljona 328. brigade, naveo je da ga je te prilike jedan od „mudžahedina“ ispred doma u selu Kesten, uzeo za rame i odgurnuo, te da mu se predstavio i tražio od tog „mudžahedina“ da se i on njemu predstavi, da bi mu ovaj samo rekao da je iz Maglaja i da ga nije briga ko je. Tada svjedok navodi da je taj „mudžahedin“ prema njemu repetirao pušku, što su uradili i ostali „Arapi“, kojih je bilo oko 80, ali i pripadnici bataljona, kojih je bilo samo oko 20. Svjedok je nakon toga izvjesnom Ekremu dao nalog da pripadnici bataljona spuste oružje, kada ga je četiri

---

²⁴⁴ Spisak Izeta Karahasanovića – logor, ERN:0466-2156-0466-2157 – dokaz broj T-502

²⁴⁵ Transkript glavnog pretresa od 02.11.2016. godine, strana 7.

ili pet „mudžahedina“ gurnulo u stranu i počeli su izvoditi zarobljenike iz doma. Nakon što su ih sve izveli, krenuli su cestom prema selu Krčevine.²⁴⁶

444. Ovaj svjedok dalje je izjavio da je kasnije vidio zarobljenike u nekom kombiju, ali da ne zna kakva im je bila dalja sudbina. Također je naveo da su zarobljene žene odveli “Arapi” koji su ih stavili u džip, kao i da zna da je komandant Ahmet Šehić donekle sa sobom poveo dvojicu mladih vojnika, koji su bili maloljetni i iste predao. Svjedok je također naveo da je čuo da su kasnije i žene i ta dva mladića odvedeni u Zenicu, a kasnije i na razmjenu, dok za ostale ne zna šta se zvanično desilo, ali da je čuo priče kako njihove glave plutaju niz rijeku Gostović, da su neki ubijeni, a neki razmijenjeni, ali da ih je posljednji put vidio u selu Krčevine kada su ih odveli “Arapi”.

445. Kada je u pitanju već pomenuti spisak zarobljenih lica, koji je sačinio Izet Karahasanović, a koji je dopunjen od strane svjedoka Ahmeta Šehića, kako je isti to i potvrdio, Vijeće je uvidom u isti utvrdilo da su zarobljena sljedeća lica: Nedo (Milana) Jović, Nenad (Bože) Gligorić, Savo (Đorđa) Todorović, Slobodan (Vaskrsije) Marković, Dragutin (Ranka) Lukić, Svetko (Rada) Kaurin, Mirko (Milana) Čupeljić, Mitar (Srete) Jović, Radovan (Blagoja) Radojčić, Božidar (Milovana) Todorović, Milivoje (Dušana) Ilić, Jovan (Maksima) Vasić, Vlado (Dragića) Piljagić, Nedeljko (Steve) Rauković, Neđo (Dušana) Kopanja, Čedo (Milivoja) Dabić, Veljko (Pave) Vasilić, Obrad (Đorđa) Petrušić, Sveto (Čede) Ristić, Drago (Branka) Marković, Simon (Milana) Pirc, Nedeljko (Branka) Vučić, Miodrag (Bože) Đaković, Radomir (Vlade) Blagojević, Zoran (Ilije) Šarić, Drago (Petra) Stjepanović, Ranko (Jove) Đurić, Milan (Jove) Vučenović, Nevenko (Spasoja) Žarić, Miloš (Srete) Jović, Dalibor (Zdravka) Jorgić, Radojica (Milana) Jotić, Borislav (Jove) Kreka, Milanko (Dušana) Lazarević, Rajko (Dujka) Lazić, Marko (Marka) Marić, Mirko (Miroslava) Matičić, Slađan (Milana) Pavlović, Zdravko (Jove) Panić, Miladin (Janka) Pejić, Miloš (Milivoja) Pejić, Dejan (Miloša) Pejić, Slobodan (Nedeljka) Petrović, Milovan (Borislava) Savić, Branko (Blage) Todorović, Mirko (Milana) Čupeljić, Borislav (Vojina) Vasić, Jovica (Simeun) Đukić, Novak (Milenka) Ilić, Radenko (Branka) Kodžo, Stevo (Jovana) Rajak i Zdravko (Bogdana) Narić.

---

²⁴⁶ Transkript glavnog pretresa od 21.09.2016. godine

446. Svjedok „S-6“²⁴⁷ izjavio je da je bio u grupi vojnika koji su zarobljeni dana 11.09.1995. godine i odvedeni u salu u selu Kesten, navodeći da se sjeća da su s njim bili vojnici Nenad Gligorić, Savo Todorović i njegov sin Živinko, Slobodan Marković, Mirko Čupeljić, Božidar Todorović, Čedo Dabić i njegov sin Draženko, Drago Marković, Simon Pirc i drugi.

447. Navedeno je potvrdio i sam zarobljeni Draženko Dabić, navodeći da se sjeća da su po zarobljavanju odvedeni u neku salu, nakon čega ga je jedan od pripadnika Armije izveo iz sale u drugu prostoriju u kojoj se tada nalazio Miomir Todić, te su njih dvojica kasnije odvedeni u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici. Ovo je potvrdio svjedok Ahmet Šehić, obzirom da je i sam izjavio da je odvojio dva mlađa vojnika koji su izgledali kao dječaci, a sve radi toga da ih zaštiti od pripadnika Odreda, zbog čega su isti kasnije uspješno prebačeni u Zenicu.²⁴⁸

448. Ovaj svjedok također je potvrdio da je te prilike među zarobljenim vojnicima VRS bio i njegov otac Čedo, koji je kasnije ekshumiran i izvršena je identifikacija njegovog tijela.²⁴⁹

449. Svjedok „S-3“, navela da je zarobljena dana 11.09.1995. godine u blizini sela Kesten, zajedno sa civilima „S-4“ i Slobodankom Jović, te sa još 60 vojnika VRS, koji su također s njima zarobljeni, a među kojima se sjeća da su bili: Miloš Pejić, Dejan Pejić, Borislav i Branislav Vasić, „S-6“, „S-7“, Milovan Vasić i drugi. Dalje je svjedok navela da je, odmah po zarobljavanju, jedno uniformisano lice ubilo Živinka Todorovića i Milenka Stanića²⁵⁰, dok su te prilike izdvojeni „S-6“ i „S-7“ iz kolone. Svjedok je izjavila da su nju, svjedoka „S-4“ i Slobodanku Jović kratko uveli u salu u Kestenu u kojoj su se tada nalazili zarobljeni muškarci, te da je neko od vojnika rekao kako su ubili Slobodana Jogumirovića, kojeg je i ona poznavala.

450. Poslije toga svjedok je navela da su njih tri svezali, stavili povez na oči i uveli u kombi, te da su od lica koja su ih vozila saznali da voze i dva kamiona sa zarobljenicima

---

²⁴⁷ Transkript glavnog pretresa od 14.06.2017. godine

²⁴⁸ Transkript glavnog pretresa od 14.06.2017. godine

²⁴⁹ Navedeni iskaz svjedoka potvrđuju i materijalni dokazi uloženi od strane optužbe, a na okolnosti smrti, ekshumacije i identifikacije lica po imenu Čedo (Milivoje) Dabić

²⁵⁰ Da su dva lica ubijena potvrdio je i svjedok Ahmet Šehić, izjavivši da je on lično na spisak dopisao da su dva lica ubijena na putu u selo Kesten, kako je to već i navedeno.

i da su došli do logora Kamenica. Nakon toga su ih uveli u jedan objekat, gdje je, za vrijeme ispitivanja, tučena, što se desilo i „S-4“ i Slobodanki Jović, te je, kada je skinula povez s očiju, vidjela kroz daske na objektu, kako vještaju i razapinju ljude, a te prilike je čula i pucjavu. Svjedok je izjavila da su tu ostale dva dana i dvije noći, nakon čega su prebačene u Podbriježje u Zenici, a dana 28.09.1995. godine u zatvor u Zenici, gdje su više puta saslušavane.

451. Iskaz ovog svjedoka, potvrdila je i svjedok „S-4“²⁵¹, ističući da su kritične prilike, odmah po zarobljavanju, odvedeni u selo Kesten, gdje su nakratko uvedeni u salu koja se tamo nalazila, a u kojoj su te prilike bili zarobljenici, nakon čega su uvedeni u kombi.

452. U vezi s tim, svjedok je navela da su u toku vožnje više puta stajali i svjedok je čula kako lica koja ih voze govore „*vozimo tri sabine i dva kamiona četnika*“ i da izraz „*sabina*“ znači „*kurva*“, kao i da je tokom vožnje čula kako se kamion kreće iza njih, nakon čega su saznali da su stigli u logor u Kamenicu. Svjedok je također izjavila kako je u logoru, gdje je boravila dva dana i dvije noći, više puta tučena gumenom palicom po tijelu, odnosno glavi, desnoj strani tijela i rukama, te je čula krikove, pucnjeve, kao i da je jedno lice koje se tu nalazilo reklo Slobodanki da su joj ubili oca.

453. Svjedok Edin Šarić potvrdio je da je organ bezbjednosti 35. Divizije dostavio izvještaj u kojem obavještava da su pripadnici Odreda oteli 52 zarobljenika od pripadnika 328. bbr, te da je imao priliku vidjeti taj spisak, kao i da je čuo da su, pored tih ratnih zarobljenika, te prilike zarobljene i tri žene, ali i da su svi osim njih tri ubijeni.

454. Ovaj svjedok također je izjavio da je obavio razgovor sa tri zarobljene žene, za koje je naveo da su bile u vidno zapuštenom stanju i imale su tragove vezivanja na rukama, te da je iz obavljenih razgovora s istima saznao da su žene bile zajedno sa ostalim zarobljenicima u logoru na 13. kilometru uz rijeku Gostović, o čemu je obavijestio svog pretpostavljenog u organu bezbjednosti.²⁵²

455. Svjedok „S-7“ izjavio je da je isti bio u grupi zarobljenika dana 11.09.1995. godine, te da su kratko vrijeme boravili u sali u selu Kesten, gdje su još bili i „S-4“, „S-3“, Miloš Pejić i Miloš Jović, te da je, zajedno sa vojnicima Milošem Jovanovićem, Draganom

---

²⁵¹ Transkript glavnog pretresa od 30.08.2017. godine

²⁵² Transkript glavnog pretresa od 11.10.2017. godine

Tobićem i Mirkom Simićem izdvojen iz grupe za nošenje ranjenog borca Armije i kasnije prebačen u zatvor u Tuzli.

456. Iskaze ovih svjedoka u pogledu zarobljavanja, boravka u sali doma u selu Kesten i odvođenju od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, potvrđuje i Redovni borbeni izvještaj 328. brgiade od 13.09.1995. godine²⁵³, u kojem je navedeno: „Dana 11.09.1995. godine 2. četa 5/328. b.br. u rejonu sela Kesten je zarobila 61 nepr.jatejskog vcjnika i 3 žene srpske nacionalnosti. Sve zarobljene osim dvcjice zarobljenika su preuzeli pripadnici jedinice El Mudžahidin, a dva zarobljena su predata V.P. 328.b.br.“

457. Navedeno je potvrdio i svjedok Fuad Zilkić²⁵⁴, tadašnji komandant 328. brdske brigade, navodeći da ga je u prisustvu Ahmeta Odžačkića, Ahmet Šehić izvijestio da je Odred oteo oko 40 zarobljenika od 5. bataljona, te da su isti transportovani sa dva kamiona.

458. Svjedok Ahmet Odžačkić, tadašnji načelnik za operativno-nastavne poslove Komande 35. Divizije, potvrdio je iskaz svjedoka Fuada Zilkića, izjavivši da je s istim bio na IKM-u 328. brigade, kada je komandant Petog bataljona, Ahmet Šehić, izvijestio komandanta Fuada Zilkića o tome da su pripadnici Odreda oteli oko 50 zarobljenika koje su oni prethodno zarobili, o čemu je i ovaj svjedok odmah obavijestio i svog komandanta 35. Divizije, Fadila Hasanagića.²⁵⁵

459. Pomoćnik komandanta 35. Divizije za obavještajne poslove, svjedok Izudin Hajdarhodžić, naveo je da je usmeno obaviješten o tome da je četa čiji je komandir bio Ismet Šogolj, zarobila oko 50 zarobljenika u rejonu sela Kesten i da su iste oteli „mudžahedini“, za koje zarobljenike je kasnije čuo da su pobijeni i da su pod terminom „mudžahedini“ podrazumijevali pripadnike Odreda El Mudžahidin.²⁵⁶

460. Svjedok Enes Maličbegović, tadašnji pomoćnik komandanta za bezbjednost 328. brigade izjavio je da ga je pomoćnik komandanta za bezbjednost Petog bataljona, Izet Karahasanović, izvijestio da su 61 zarobljenika oteli pripadnici Odreda i odveli u

---

²⁵³ Redovni dnevni borbeni izvještaj komandanta 328. brdske brigade, broj: 02/2-1147/95, od 13.09.1995. godine, dokaz broj T-15

²⁵⁴ Transkript glavnog pretresa od 05.10.2016. godine

²⁵⁵ Transkript glavnog pretresa od 07.12.2016. godine

²⁵⁶ Transkript glavnog pretresa od 08.02.2017. godine

Kamenicu, te da je tu informaciju već imao komandant brigade jer je istog o tome obavijestio komandant Petog bataljona, te da su „*svi znali i da to nije bila skrivena informacija*“.²⁵⁷ Svjedok je također izjavio da je navedenu informaciju proslijedio službi bezbjednosti 35. Divizije.

461. Svjedok Hamdija Šljuka, pripadnik organa bezbjednosti 35. Divizije, naveo je da ga je Fikret Skejić obavijestio o tom događaju, te da je tim povodom, a po zadatku ili komandanta 35. Divizije, Fadila Hasanagića ili njegovog pomoćnika za bezbjednost, Fadila Imamovića, išao na „13. kilometar“ uz rijeku Gostović, gdje se nalazila kasarna Odreda, kako bi provjerio dobijene informacije, međutim, vojnici mu nisu dali ući u kasarnu, o čemu je izvijestio komandanta Divizije ili njegovog pomoćnika komandanta, navodeći da je ova informacija poslana organu bezbjednosti Trećeg korpusa.²⁵⁸

462. Svjedok Salih Spahić²⁵⁹, tadašnji šef Odsjeka za analitiku SVB Trećeg korpusa, naveo je da za vrijeme borbenih dejstava na području Vozuće, čuo da su pripadnici Odreda od jedne jedinice oduzeli oko 50 zarobljenika i „*navodno da su ih mučili, da su ih maltretirali, da su vrlo nehumano se ponašali prema njima, da su ih klali ovaj, pravili su zvjerstva velika, eto ako mogu tako da kažem.*“

463. Pored iskaza navedenih svjedoka, Vijeće je posebno cijenilo iskaz svjedoka „S-9“²⁶⁰, koji je u inkriminisano vrijeme bio pripadnik Trećeg korpusa, koji je naveo da je iz 328. brigade proslijeđena informacija o tome da su kod sela Kesten zarobili oko 50 zarobljenika i tri žene, zbog čega je svjedok, kako ističe, po naređenju pomoćnika komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa, krenuo sa pripadnicima vojne policije i zatvorenim kamionom kako bi preuzeli te zarobljenike, ističući da je kamion imao ceradu radi zaštite zarobljenika, obzirom da su ranije imali slučaj da su pripadnici Odreda tako oteli jednog zarobljenika.

464. Dalje je svjedok naveo da, kada su došli do objekta „Panorama“ u Zavidovićima, jedan pripadnik organa bezbjednosti 35. Divizije rekao mu je da su te zarobljenike oteli pripadnici Odreda El Mudžahidin u rejonu sela Kesten, o čemu je svjedok odmah

---

²⁵⁷ Transkript glavnog pretresa od 02.11.2016. godine, strana 11.

²⁵⁸ Transkript glavnog pretresa od 24.05.2017. godine

²⁵⁹ Transkript glavnog pretresa od 12.04.2017. godine

²⁶⁰ Transkript glavnog pretresa od 01.11.2017. godine

obavijestio pomoćnika za bezbjednost Trećeg korpusa, koji mu je rekao da će on o tome obavijestiti komandanta Trećeg korpusa, ali mu je također naložio da tu informaciju pošalje u upravu bezbjednosti u Sarajevu.

465. Svjedok „S-9“ također je izjavio da mu je pomoćnik komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa kasnije rekao da je o navedenom događaju obavijestio komandanta Korpusa, dakle optuženog lično, te da mu je optuženi rekao da će on preduzeti mjere da se oslobode zarobljenici. Svjedok je dalje naveo da je u odjeljenju bezbjednosti čuo da se ti zarobljenici zlostavljaju i ubijaju i da se leševi odnose na nepoznate lokacije, o čemu je također obavijestio pomoćnik komandanta za bezbjednost Korpusa, koji mu je ponovo rekao da će o navedenom obavijestiti optuženog.

466. Poslije je ovaj svjedok na referisanju čuo kako je pomoćnik komandanta za bezbjednost rekao da je komandanta obavijestio i o zlostavljanjima i ubijanju zarobljenika, koje prilike je Mahmud Smailagić, pripadnik organa bezbjednosti Trećeg korpusa, rekao da će „šef to uraditi onako kao što je uradio sa Prr.javorcima, oslobodit će ih“, te da se pod „šefom“ smatrao komandant Trećeg korpusa, optuženi Sakib Mahmuljin.

467. Svjedok „S-9“ također je naveo da su nekoliko dana nakon ovog događaja pripadnici Odreda zarobili još 10 zarobljenika, koji su nedugo nakon toga razmijenjeni zajedno sa tri žene koje su ranije zarobljene, dok ova grupa od 51 zarobljenika nikada nije razmijenjena niti je vođen bilo kakav postupak u vezi razmjene.

468. Ovaj svjedok također je izjavio da je u međuvremenu zarobljen i Milenko Petrović, te da su imali saznanja da njegova supruga odaje informacije i htjeli su da ga saslušaju, ali su od strane pripadnika organa bezbjednosti obaviješteni da su i ovog zarobljenika oteli pripadnici Odreda El Mudžahidin. I o ovom događaju svjedok navodi da je obavijestio pomoćnika komandanta za bezbjednost Trećeg korpusa, da ne zna da li je isti o tome obavijestio optuženog, ali i da je to bila dužnost pomoćnika komandanta za bezbjednost kada su u pitanju ratni zarobljenici.

469. U vezi s tim, u Informaciji OSVB Trećeg korpusa od 15.09.1995. godine, navodi se da je „dana 14.09.1995. godine, prilikom preuzimanja RZ Petrović Milenka iz pritvora, prišlo je vozilo Odreda „El Mudžahidin“ iz kojeg je izašlo šest naoružanih pripadnika i od

*patrole Vojne policije 35. dKov, uz prijetnju upotrebe oružja, istog oteli i odvezli sa sobom*²⁶¹, te je navedeno da je o tome upoznat komandant Trećeg korpusa.

470. Nadalje, iz iskaza svjedoka „S-10“ proizilazi da je informaciju o zarobljavanju lica u rejonu sela Kesten dobio od svjedoka „S-9“, kojem je naložio da ode u Zavidoviće u organ bezbjednosti 35. Divizije i da reguliše pitanja preuzimanja tih zarobljenika i njihovog sprovođenja u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici. Međutim, isti je obaviješten da su ovi zarobljenici oteti od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin i da su iste odveli u svoju kasarnu na „13. kilometru“ u mjestu Kamenica. Ovaj svjedok također je potvrdio da je dobio informaciju o tome da se zarobljenici maltretiraju i ubijaju, te je otišao u Zavidoviće, gdje se sreo sa optuženim Sakibom Mahmulinom i o svemu tome istog obavijestio.

471. Svjedok navodi da mu je optuženi tom prilikom rekao „*R, ješit će se to*“, međutim, potvrdio je da nikad nije dobio bilo kakav zadatak od optuženog u tom pravcu.²⁶²

472. Još jedan od pripadnika Trećeg korpusa Armije R BiH, svjedok „S-11“²⁶³, izjavio je da su od potčinjene jedinice dobili informaciju o otmici 51 zarobljenika i tri žene od strane pripadnika Odreda i da su isti odvedeni na „13. kilometar“. Svjedok je naveo da se pričalo da su ih sve pogubili, ali da o tome nikad nije dobio zvaničnu informaciju, kao i da je o navedenom obaviješten pomoćnik komandanta za bezbjednost koji je o tome bio dužan obavijestiti komandanta Korpusa.

473. Ovaj svjedok također je potvrdio da su poslije tog događaja pripadnici Odreda zarobili još 10 zarobljenika, te da mu je optuženi lično naredio da organizuje preuzimanje tih zarobljenika, koji zadatak je svjedok i izvršio izdajući naredbu vojnoj policiji koja je tih 10 zarobljenika i još tri žene preuzela.

474. Svjedok Fadil Hasanagić, komandant 35. Divizije, naveo je da je o otimanju, zlostavljanju i ubijanju zarobljenika obavijestio komandanta Trećeg korpusa.

---

²⁶¹ Informacija – Ponašanje pripadnika Odreda „El – Mudžahidin“ na prikupljanju ratnog plijena na vozućkom bojištu i odnos prema drugim jedinicama“, OSB 3. Korpusa broj: 03/1-174-218, od 15.09.1995. godine, dokaz broj T-247

²⁶² Transkript glavnog pretresa od 10.01.2018. godine, strana 12.

²⁶³ Transkript glavnog pretresa od 15.11.2017. godine

475. Kada su u pitanju zlostavljanja i ubistva zarobljenika koji su oteți od strane pripadnika Odreda i koji su bili smješteni u njihovom logoru na „13. kilometru“, Vijeće je cijeniło iskaz svjedoka „S-8“, pripadnika Odreda El Mudžahidin, koji je izjavio da je na „13. kilometru“ bio „*poko.j zarobljenika*“²⁶⁴, te da je, po ulasku u logor, iza kuće i šatora vidio između 40 i 50 srpskih zarobljenika na travnjaku ili manjem fudbalskom stadionu, dok je jedan zarobljenik bio „*otješen na prečku*“, te je isti umro narednog dana. Zarobljenici koji su bili na travnjaku, bili su vezani i u sjedećem položaju, a kasnije su vezani u ležećem položaju za ruke i noge, a povremeno su i odvezivani.

476. Svjedoku su prilikom svjedočenja predočene fotografije koje su sastavni dio dokaza uloženog pod brojem T-863²⁶⁵, te je svjedok potvrdio da su zarobljenici bili vezani kao na fotografijama, a prepoznao je i šator u kojem je boravio, zatim je pokazao s koje strane se ulazi u logor i da su se zarobljenici koji su bili na travnjaku mogli vidjeti s puta koji je bio odmah uz logor, ističući da su tim putem prolazili vojnici koji nisu bili pripadnici Odreda i koji su iste mogli vidjeti.

477. Da su se ovi zarobljenici mogli vidjeti s puta pored logora, potvrdio je i svjedok Sejfulah Mrkaljević, koji je izjavio da je 13. ili 14.09.1995. godine motornim vozilom prolazio pored logora, te da je tada, između šatora, vidio nekoliko pripadnika VRS kako kleče na koljenima, s rukama na leđima, ali da nije mogao primijetiti da li su bili vezani.

478. Svjedok je također izjavio da prvih nekoliko dana ti zarobljenici nisu maltretirani, nakon čega se, iz svjedoku nepoznatih razloga, dozvolilo njihovo ubijanje.

479. Pored ovih zarobljenika koji su, kako je istakao, sve vrijeme bili na tom travnjaku, bilo još 10 zarobljenika u objektu sa zagrađenim prozorom, a u susjednoj prostoriji tog objekta bilo je još četiri ili šest zarobljenika. Što se tiče sudbine ovih zarobljenika, svjedok je naveo da je tih 10 zarobljenika razmijenjeno, dok su svi ostali zarobljenici, njih 40-50 i ta grupa od 4 ili 6 zarobljenika „*likvidirani*“.

---

²⁶⁴ Transkript glavnog pretresa od 04.10.2017. godine, strana 9.

²⁶⁵ Šest fotografija zarobljenih lica srpske nacionalnosti u mjesecu septembru 1995. godine, na području mjesta Vožuća, dostavljene TBIH uz Službenu zabilješku Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) broj: 17-04/2-2-04-2-1217/10 od 19.11.2010. godine

480. U pogledu načina likvidacije ovih zarobljenika, svjedok je naveo: „*uglavnom je to bilo onaj klanje noževima, bilo je i motornih pila, bilo je i strjevanja. Na koji način motornom pilom? Pa doslovno motornom pilom gla..rezačem glave.*“²⁶⁶ Također, prema navodima ovog svjedoka, svi zarobljenici nisu odjednom ubijeni, te da se činilo da će samo dio njih biti ubijen, ali da je kasnije te zarobljenike mogao ubijati ko hoće, te da misli da je od početka do kraja ubijanja prošlo sedam do deset dana.

481. Svjedok je također naveo da su se tijela ubijenih zarobljenika nalazila zaključana i da se nakon nekog vremena osjetio neprijatan miris, što je zasmetalo pripadnicima Odreda i kamionom su odvezeni na njemu nepoznatu lokaciju.

482. Da je druga grupa od 10 zarobljenika razmijenjena, tadašnjih pripadnika Druge krajiške brigade VRS, koji su se predali pripadnicima Odreda, potvrdili su i sami zarobljenici: svjedok „S-2“, Boro Glavić, Neđo Pećanac, Nedeljko Vučković, Mile Gojić, Milorad Panić, Nebojša Banjac, Drago Gajić i Radivoje Račić, koji su također potvrdili iskaz svjedoka „S-8“ u pogledu boravka u jednoj od prostorija objekta u logoru Odreda, koja prostorija je imala prozor zakovan drvenim daskama.

483. Navedena lica predata su dana 29.09.1995. godine vojnoj policiji Trećeg bataljona Vojne policije i isti su sprovedeni u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici.²⁶⁷

484. Da je u drugoj prostoriji bilo još 4 ili 6 zarobljenika, potvrdili su i svjedoci Radivoje Račić i Milorad Panić. Tako je svjedok Milorad Panić²⁶⁸ izjavio da je jedne noći umro jedan od starijih zarobljenika i da su pripadnici Odreda naredili četvorici zarobljenika iz susjedne prostorije da odnesu tijelo tog starijeg čovjeka, koje zarobljenike su kasnije doveli u prostoriju u kojoj je bio ovaj svjedok, te su prenoćili zajedno s njima. S tim u vezi, svjedok je naveo da su mu ti zarobljenici pričali da ih je zarobljeno 54 i da su svi pobijeni osim njih četvorice, kao i da su zarobljenike ubijali motorkom i ručnim testerama, a da su ostale tjerali da piju krv i jedu meso. Svjedok je također izjavio da je narednog jutra ušao jedan

---

²⁶⁶ Transkript glavnog pretresa od 04.10.2017. godine, strana 12.

²⁶⁷ Službena zabilješka, 3. Bataljon vojne policije, broj: 03/1008-01/95, od 29.09.1995. godine, dokaz broj T-252

²⁶⁸ Transkript glavnog pretresa od 05.07.2017. godine

vojnika i toj četvorici zarobljenika rekao da ostalima slobodno ispričaju o ubistvima, tom prilikom svima pokazavši testeru na kojoj su bili tragovi krvi, kose i kože.

485. Svjedoci „S-3“ i „S-4“ izjavile su da su njima zarobljena i dva brata Jović, Miloš i Mitar, što potvrđuje i već pomenuti spisak, sačinjen od strane Izeta Karahasanovića.²⁶⁹

486. Na ove okolnosti svjedočio je svjedok Slobodan Jović²⁷⁰, koji je izjavio da je svog oca Miloša Jovića i strica Mitra Jovića zadnji put vidio 11.09.1995. godine, kojeg dana je zarobljena i njegova sestra Slobodanka Jović, koja je razmijenjena 15.09.1995. godine. Svjedok je svog oca Miloša i Savu Todorovića prepoznao na jednoj od predočenih fotografija²⁷¹, na kojoj fotografiji se vidi da su isti svezani konopcem i štapovima, kako je to izjavio svjedok „S-8“.

487. Da se stric svjedoka Slobodana Jovića, Mitar Jović, nalazio u logoru Odreda, potvrdio je i svjedok „S-13“, koji je istog prepoznao među zarobljenicima, a kojeg je od ranije poznao jer je Mitar radio u prodavnici namještaja u Zavidovićima i s kojim je te prilike kratko razgovarao. Ovaj svjedok također je naveo da ga je jedan „Arap“, kada je krenuo iz logora, pitao da li želi ubiti jednog zarobljenika.²⁷²

488. Posmrtni ostaci zarobljenih Save Todorovića (na spisku pogrešno naveden kao Slavko, međutim, na osnovu iskaza svjedoka Draženka Dabića i „S-6“ jasno se može zaključiti da je ime oštećenog Savo), Radovana Radojčića, Božidara Todorića, Čede Dabića, Miodraga Đakovića, Radomira Blagojevića (isti je na spisku označen kao Radenko, međutim, identifikacioni podaci su isti kao za lice Radomir, a ne Radenko), Zorana Šalića i Drage Stjepanovića ekshumirani su iz masovne grobnice na lokalitetu Kamenice, iz „šljunkare vl. Edina Porobića“, općina Zavidovići.²⁷³

489. Ekshumacija je izvršena po naredbi Kantonalnog suda u Zenici, dok su sudsko-medicinske obrade, kriminalističko-tehničke obrade, reasocijacije i identifikacije vršene po naredbama nadležnih tužilaštava.

---

²⁶⁹ Dokaz T-502

²⁷⁰ Transkript glavnog pretresa od 14.06.2017. godine

²⁷¹ Dokaz T-863

²⁷² Transkript glavnog pretresa od 07.06.2017. godine

²⁷³ Navedeno potvrđuju dokazi uloženi od broja T-709 do T-759

490. Navedena lica identifikovana su od strane Kancelarije za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske 28.11.2006. godine, a koji nestali su navedeni na spisku sačinjenom od strane Izeta Karahasanovića dana 11.09.1995. godine.²⁷⁴

491. Posmrtni ostaci lica Obrada Petrušića ekshumirani su na lokalitetu kamenoloma u Kamenici (14. kilometar – Gostovići) dana 21.07.2006. godine, po naredbi Okružnog suda u Doboju.²⁷⁵

492. Preostala lica navedena na spisku Izeta Karahasanovića, prije nego su oteta od strane pripadnika Odreda, i dalje se vode kao nestala.²⁷⁶

493. Posmrtni ostaci ubijenog Milenka Petrovića dobijeni su putem razmjene obavljene u Gradačcu dana 04.12.1995. godine, prethodno ekshumirani na lokalitetu masovne grobnice „Banovići“, a reekshumirani su dana 26.06.1997. godine na lokalitetu „Gradskog pravoslavnog groblja Šušnjar“ u Doboju.

494. Vještak Sabiha Brkić Silajdžić²⁷⁷ u svom Nalazu o izvršenoj antropološkoj, odontološkoj i sudsko-medicinskoj obradi ekshumiranih tijela na lokalitetu Kamenica od 27.07.2006. godine²⁷⁸ konstatovala je da je smrt na dostavljenim tijelima nastupila „*vjerovatno nasilnim putem i usjed potpunog prekida kontinuiteta vratne kičme, a kcje je dovelo do odvajanja glave od tijela*“, u kojem nalazu su opisani usjeci nastali usljed djelovanja oštrice zamahnutog tvrdog mehaničkog sredstva na prednji dio obje golenjače, što samo potvrđuje iskaze svjedoka na okolnosti načina ubijanja zarobljenih lica od strane pripadnika Odreda.

495. Pored toga, iz završne analize sudsko-medicinske i kriminalističko-tehničke obrade i reasocijacije skeletnih ostataka, ekshumiranih na lokalitetu Kamenice²⁷⁹, sačinjene od strane stalnog sudskog vještaka medicinske struke, dr Željka Karana²⁸⁰ i

---

²⁷⁴ Dokazi uloženi pod brojevima T-718, 725, 733 i 741

²⁷⁵ Što potvrđuju dokazi uloženi od broja T-811 do T-815

²⁷⁶ Kartice nestalih lica uložene u dokaze Tužilaštva BiH

²⁷⁷ Iznijela Nalaz i mišljenje dana 06.06.2018. godine

²⁷⁸ Nalaz sudsko – medicinske obrade ekshumiranih tijela, lokacija Kamenica – Zavidovići, sačinjen od strane sudskog vještaka Silajdžić – Brkić dr Sabihe, specijalista sudske medicine, Visoko 27.07.2006. godine, dokaz broj T-712

²⁷⁹ Završna analiza sudsko-medicinske i kriminalističko-tehničke obrade i reasocijacije skeletnih ostataka, od 02.11.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. dr Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing., dokaz broj T-710

²⁸⁰ Vještak Željko Karan saslušan je na glavnom pretresu dana 06.06.2018. godine

stalnog sudskog vješta balističara, Milka Marića, vidljivo je da pregledani skeletni ostaci ukazuju na postojanje najmanje deset osoba, kojom prilikom je od strane vještaka Željka Karana konstatovano da je identifikovana lobanja za lica: Radovan Radojčić, Savo Todorović i Miladin Pejić.

496. Dakle, iz prethodno navedenih dokaza proizilazi da su, drugog dana po otpočinjanju operacije „Farz-95“, pripadnici Odreda su oteli 51 ratnog zarobljenika VRS i tri civila srpske nacionalnosti, koji su prethodno zarobljeni od strane 5. bataljona 328. brdske brigade u blizini sela Kesten.

497. Dana 15.09.1995. godine pripadnici Odreda oteli su zarobljenog Milenka Petrovića od strane pripadnika vojne policije 35. Divizije, a 17.09.1995. godine zarobljavaju još 10 pripadnika Druge krajiške brigade VRS, nakon čega su iste odveli u logor na „13. kilometar“ u blizini mjesta Kamenica.

498. Vijeće je, na osnovu iskaza svjedoka, ali i brojnih materijalnih dokaza, utvrdilo da su zarobljenici, oteti 11.09.1995. godine i zarobljeni Milenko Petrović, osim tri zarobljena civila srpske nacionalnosti, ubijeni od strane pripadnika Odreda, dok je preostalih 10 zarobljenih, zajedno sa ovim civilima, dana 29.09.1995. godine preuzeti od strane vojne policije, a kasnije i razmijenjeni.

499. Da je optuženi Sakib Mahmuljin znao da su zarobljena lica oteta od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, Vijeće je prvenstveno utvrdilo na osnovu iskaza svjedoka „S-10“, koji je, kako je već navedeno, izjavio da je dobio usmenu informaciju od svjedoka „S-9“ da je Peti bataljon 328. brigade zarobio 51 vojnika VRS i tri žene, zbog čega mu je ovaj svjedok naložio da ode u organ bezbjednosti 35. Divizije koji se tada nalazio u Zavidovićima i da reguliše pitanja preuzimanja tih zarobljenika i njihovo sprovođenje u Centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Zenici, međutim „S-9“ mu je prenio da su mu u organu bezbjednosti dali informaciju o tome da su zarobljenici oteti i odvedeni u kasarnu na 13. kilometru.

500. Svjedok je zatim naveo kako je otišao u Zavidoviće gdje se sreo sa komandantom 3. korpusa Sakibom Mahmuljinom i istog upoznao s tim da su zarobljenici i civili oteti i da postoje sumnje da se zlostavljaju i ubijaju, na šta mu je optuženi rekao „*r, ješit će se*“.

501. Navedeni iskaz potvrdio je i svjedok „S-9“. Svjedok Fadil Hasanagić, komandant 35. divizije, koji je naveo da je o otimanju, zlostavljanju i ubijanju zarobljenika obavijestio optuženog, kao i svjedok Salih Spahić.

502. Kada je u pitanju razmjena preostalih 10 ratnih zarobljenika i tri civila, svjedok „S-11“ izjavio je da mu je komandant 3. korpusa Sakib Mahmuljin, lično naredio da organizuje preuzimanje tih zarobljenika, što je ovaj svjedok i učinio, tako što je naredio vojnoj policiji koja je zadatak uspješno izvršila.

503. Iz svih provedenih dokaza proizilazi da je optuženi znao da se pripadnici Odreda spremaju počiniti zločine, posebno imajući u vidu činjenicu da su oteli zarobljenike od druge jedinice s kojom su zajedno išli u borbena dejstva, da su ih odveli u svoj logor i da su slično već uradili tokom operacije u julu mjesecu iste godine, kao i da je znao da su ubili te zarobljenike.

504. Činjenica je, dakle, da optuženi Sakib Mahmuljin, u svojstvu komandanta Trećeg korpusa, nije poduzeo ništa po pitanju zarobljenika koji su oteti 11.09.1995. godine, dok su zarobljenici koji su zarobljeni od strane pripadnika Odreda nekoliko dana kasnije, uspješno preuzeti od Odreda i razmijenjeni po naredbi optuženog lično.

505. Također je činjenica da je komandant Trećeg korpusa imao ovlasti da naredi upotrebu vojne policije, što je nekoliko puta i učinio.

506. Pored toga, Vijeće je utvrdilo i da je izostala reakcija optuženog u vezi navedenih zločina i nakon što je predsjednik Predsjedništva R BiH dana 18.09.1995. godine sačinio akt²⁸¹ u kojem navodi da je obilaskom jedinica na području Vozuće, obaviješten o nehumanom postupanju sa ratnim zarobljenicima i kojim nalaže odgovornim licima da ispituju svaki slučaj nehumanog ponašanja.

507. Dakle, činjenica da su zarobljenici oteti od strane jedinice u sastavu iste vojske, u konkretnom slučaju Armije, sama po sebi je zabrinjavajuća i povlači obavezu komandanta da poduzme nužne i razumne mjere da spriječi ubistva i nečovječna postupanja, obzirom

---

²⁸¹ Popratni akt GŠ ARBiH broj: 6/1372 od 19.09.1995.godine sa „Akt - pismo Predsjednika Alije Izetbegovića“ od 18.09.1995. godine, dokaz broj T-104

da je o istima bio obaviješten od strane svojih podređenih, ali i da se samo odbijanje predaje ratnih zarobljenika i civila vojnoj policiji smatra kažnjivim.

508. Vijeće je navedenu činjenicu posebno cijenilo iz razloga što se nečovječno postupanje i ubistvo zarobljenika već dogodilo krajem mjeseca jula od strane pripadnika Odreda (tačka 1. osuđujućeg dijela izreke presude).

509. Prvostepeno vijeće u predmetu *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure* zauzelo je stav da je „komandant kcji svjesno koristi vojnike za kcje zna ili ima razloga da zna da su počinili djela kažnjiva po međunarodnom humanitarnom pravu, izlaže se riziku da ga se smatra krivično odgovornim za zločine kcje kasnije počinje ti vojnici. Također, ako komandant koristi vojnike, mada zna ili ima razloga da zna da postoji ozbiljan rizik da se oni neće pokoravati njegovim naređenjima, uključujući i ona kcja se tiču poštivanja međunarodnog humanitarnog prava, on se ne može pozvati na nemogućnost kontrole nad njima, kako bi izbjegao odgovornosti na osnovu člana 7(3) Statuta. Dakle, komandant ne može izbjeci krivičnu odgovornost pozivajući se na nepostojanje efektivne kontrole, ako iz njegovog postupanja proizilazi da je prihvatilo mogućnost da neće moći kontrolisati vojnike.“²⁸²

510. S tim u vezi, kako je već nekoliko puta istaknuto, odluku o upotrebi Odreda El Mudžahidin i zapovijest za operaciju „Farz-95“ donio je komandant Trećeg korpusa, odnosno, optuženi lično.

511. Kako su to naveli svjedoci „S-10“, Fadil Hasanagić i „S-11“, optuženi je pravovremeno bio obaviješten o tome da su pripadnici Odreda oteli zarobljenike i tri civila i da iste drže u svom logoru u mjestu Kamenica, ali i da iste ti pripadnici Odreda zlostavljaju na razne načine i, u konačnici, ubijaju.

512. Svjedok „S-10“ je na pitanje da li mu je optuženi izdao bilo kakvo naređenje ili dao zadatak u vezi tih zarobljenika, odgovorio da mu je isti samo rekao „riješit će se“, ali da nikakav konkretan zadatak nije dobio.

513. Iz provedenih dokaza također proizilazi da je izostala bilo kakva reakcija optuženog na ovu informaciju o otmici, zlostavljanju i ubijanju zarobljenika, dok je s druge

---

²⁸² Paragraf 89. presude

strane, naredio da se grupa od 10 zarobljenika i tri žene – civila preuzme od Odreda, što je u učinjeno 29.09.1995. godine.

514. S tim u vezi, Vijeće zaključuje da nije smjelo biti bilo kakve razlike u postupanju optuženog kao najvišeg komandanta u hijerarhiji, ali i na terenu, u dva navedena slučaja, kao što je to urađeno, smatrajući da dužnost komandanta da kazni uključuje najmanje obavezu da provede istragu, odnosno, da naredi da se ista provede, a u vezi mogućih povreda međunarodnog humanitarnog prava i da na kraju, utvrdi činjenično stanje.

515. U konkretnom slučaju, optuženi nije ni morao provoditi dalju istragu, obzirom da mu je dostavljena informacija od strane njegovih pomoćnika koji su bili na licu mjesta, odnosno, optuženi je znao da se dešavaju krivična djela u logoru Odreda, ali njegove pripadnike nije spriječio u učinjenju istih nakon što je dobio prvu informaciju o otmici zarobljenika, kao i da iste nije kaznio nakon što je od strane najbližih saradnika, ali i pisanih akata, o stravičnim zločinima počinjenim u logoru od strane njegovih potčinjenih vojnika.

516. Pored toga, Vijeće je cijenilo iskaz svjedoka Fadila Hasanagića, komandanta 35. Divizije, koji je izjavio da se sve moglo riješiti direktnom komunikacijom između optuženog i komandanta Odreda El Mudžahidin, prvenstveno imajući u vidu da su, kako je svjedok naveo, pripadnici Odreda „isključivo slušali komandanta Trećeg korpusa, Sakiba Mahmujina“, što se može zaključiti i iz provedenih materijalnih dokaza, prvenstveno dnevnika i redovnih borbenih izvještaja, u kojima se vidi da su starješine Odreda na terenu isključivo komunicirali sa optuženim, ali i prisustvovali sastancima i referisanjima kod istog.

517. Dakle, imajući u vidu provedene dokaze, Vijeće je, van svake razumne sumnje, utvrdilo da su pripadnici Odreda El Mudžahidin bili pod efektivnom kontrolom optuženog Sakiba Mahmujina, da je optuženi, u lancu komandovanja, bio komandant sa svim ovlaštenjima, pravima i dužnostima koje taj položaj nosi, svjestan svog nadređenog položaja i prihvatajući ga, svjestan svoje dužnosti, koja proizilazi iz uspostavljenog odnosa subordinacije, da spriječi ili kazni zločine svojih podređenih.

518. Vijeće je utvrdilo da je optuženi imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju počinuti ratne zločine nad ratnim

zarobljenicima i sanitetskom osoblju u napadnom boju "Proljeće-95-2", ali i da je znao da se isti ti pripadnici spremaju počinuti ratne zločine prema ratnim zarobljenicima i civilima u toku operacije "Farz-95", te da je propustio nužne i razumne mjere da iste u tome spriječi, ali i da iste kazni nakon počinjenja krivičnih djela u toku operacije "Farz-95".

E. IZMJENE U ODNOSU NA ČINJENIČNI OPIS IZ OPTUŽNICE

519. Vijeće je u odnosu na uvodni dio osuđujućeg dijela izreke presude načinilo izmjene u činjeničnom opisu, pri čemu je vodilo računa da se i dalje radi o istim djelima, odnosno istom događaju sa svim bitnim obilježjima koji predstavljaju tih krivičnih djela, čime je objektivni identitet između optužnice i presude očuvan.

520. Naime, Vijeće je izvršilo intervenciju u pogledu ostalih okolnosti koje doprinose tačnijem određivanju okolnosti izvršenja krivičnih djela, ne narušavajući integritet bića istih u konkretnom slučaju.

521. Tako je Vijeće u uvodu osuđujućeg dijela presude intervenisao u pogledu vremenskog perioda koji se odnosi na oružani sukob između Armije R BiH i VRS na području opštine Zavidovići, pa je, umjesto naznačenog perioda u izmijenjenoj optužnici Tužilaštva BiH od 22.07.2020. godine koji je glasio: "*u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine*", navelo: "*u periodu od druge polovine mjeseca jula do kraja septembra mjeseca 1995. godine*", imajući u vidu da je van razumne sumnje utvrdilo da su se događaji za koje je optuženi oglašen krivim dogodili u periodu kako je to naznačeno u osuđujućem dijelu izreke presude.

522. Pored toga, Vijeće je izostavilo tačke 1.a), 1.b), 1.c) i 1.d) izmijenjene optužnice iz osuđujućeg dijela izreke presude, obzirom da je optuženog oslobodilo od odgovornosti za počinjena djela od strane njegovih potčinjenih, kako je to navedeno u činjeničnom opisu ovih tačaka, a o čemu će biti riječi u nastavku koji se odnosi na oslobađajući dio presude.

523. Vijeće podsjeća da je u pogledu izmjene činjeničnog opisa optužnice uzelo u obzir stav Apelacionog odjeljenja Suda BiH²⁸³, koje je navelo da u ovakvim slučajevima prvostepeni sud nije u obavezi donositi oslobađajuću presudu, već je dovoljno u obrazloženju dati razloge zašto su pojedine radnje i posljedice izostavljene iz izreke presude. Jedino u slučaju da se optužnicom optuženima stavlja na teret više tačaka optužnice izvršenjem i drugih djela koja nisu vezana istom činjeničnom osnovom, u tom slučaju bi bilo primjereno donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa svake ili svih konkretnih tačaka optuženja.

F. KRIVIČNA ODGOVORNOST

524. Vijeće je optuženog za radnje u tačkama 1.a), b), c) i d) osuđujućeg dijela izreke presude oglasilo krivim za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika – nečovječno postupanje, iz člana 143. KZ SFRJ, radnjama u tačkama 1.b) i 2.a) osuđujućeg dijela izreke presude za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika – ubistvo iz člana 144. KZ SFRJ, radnjama u tačkama 1.a), b), c), d), 2.b), c), d), e), f), g), h), i) i j) krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika – nečovječno postupanje iz člana 144. KZ SFRJ, te radnjama u tački 2.k) osuđujućeg dijela izreke presude krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva – nečovječno postupanje iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.

525. Elemente obilježja ovih krivičnih djela Vijeće je, prije svega, našlo činjenicom da je Tužilaštvo BiH dokazalo da je optuženi, propuštajući da poduzme nužne i razumne mjere da spriječi i kazni podređene pripadnike u i zbog činjenja krivičnih djela na način kako je to već obrazloženo, postupao suprotno pravilima međunarodnog običajnog prava, kao i odredbama članova 86. i 87. Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije od 12. avgusta o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba i zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, odnosno protivno zabrani ubistva i nečovječnog postupanja, a kako je to već ranije obrazloženo.

---

²⁸³ Presuda Suda BiH broj S1 1 K 013165 13 Krž od 01.07.2013. godine, strana 11-12

a) Ubistvo (tačke 1.b) i 2.a) osuđujućeg dijela izreke presude)

526. Vijeće je na temelju provedenih dokaza zaključilo da je optuženi propustio da preduzme nužne i razumne radnje da spriječi i kazni svoje podređene koji su, radnjama opisanim u tačkama 1.b) i 2.a) osuđujućeg dijela izreke presude ostvarili sva obilježja djela ubistva u okviru krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ.

527. Kada je u pitanju način počinjenja krivičnih djela od strane optuženog i njegova svijest u pogledu istih, Vijeće podsjeća da se u konkretnom slučaju radi o izvršenju krivičnih djela nečinjenjem, odnosno da je utvrđeno da je optuženi propustio činjenje koje je bio dužan da izvrši, odnosno da se radi o specifičnom obliku odgovornosti – komandnoj. Vijeće je već prethodno obrazložilo na koji način je utvrdilo da je optuženi, u svojstvu komandanta Trećeg korpusa Armije R BiH, bio svjestan toga da se njegovi podređeni spremaju počinuti krivična djela, a na kraju i da su ista počinili.

528. U pogledu elemenata krivičnog djela ubistva, Vijeće se rukovalo utvrđenom praksom MKSJ-a. U vezi s tim, u predmetu *Tužilac protiv Mitra Vasijevića*, Pretresno vijeće MKSJ navelo je da: *“Elementi definicije „ubistva“ po međunarodnom običajnom pravu su sljedeći: smrt žrtve, smrt je uzrokovana radnjom ili propustom optuženog, odnosno osobe ili osoba za čije radnje i propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost. Radnja ili propust optuženog, odnosno osobe ili osoba za čije radnje ili propuste on snosi krivičnu odgovornost, počinjeni su s namjerom: „lišavarja života, ili nanošenja teške tjelesne povrede, ili nanošenja teške ozljede sa razumnom mogućom sviješću o tome da će takav čin ili propust vjerovatno uzrokovati smrt”.*

529. Nadalje, u presudi Pretresnog vijeća u predmetu *Kordić i dr.*, Pretresno vijeće u presudi zaključuje: *“...da je, kad se radi o krivičnom djelu hotimičnog lišavarja života, actus reus – fizička radnja nužna za krivično djelo – usmrćenje žrtve kao rezultat postupanja ili propusta optuženog. S tim u vezi, Vijeće primjećuje da postupanje optuženog mora biti bitan uzrok smrti žrtve, koja mora biti “zaštićena osoba”. Da bi se zadovoljio uslov mens rea za hotimično lišavarje života, mora se pokazati da je optuženi*

imao namjeru da ubije, ili da nanese tešku tjelesnu povredu uz bezobzirnu nebrigu za ljudski život.”

530. Obzirom na navedeno, Vijeće se neće posebno baviti postojanjem umišljaja kod direktnih počinitelja djela ubistva, odnosno pripadnika Odreda El Mudžahidin, imajući u vidu da optuženi odgovara po komandnoj odgovornosti, odnosno za izvršenje krivičnih djela nečinjenjem.

531. Vijeće također ističe da djelo ubistva kao krivično djelo Ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ nije posebno propisano kao jedan od načina izvršenja ovog krivičnog djela, međutim, Vijeće se u ovom dijelu pozvalo na odredbu zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12.08.1949. godine, koji, kao osnovna obilježja ovog krivičnog djela propisuje:

- *žrtva je mrtva;*
- *radnja ili propust optuženog ili lica za čije radnje ili propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost, prouzrokovala je, to jest značajno pridonijela, smrti i*
- *radnje ili propust optuženog ili lica za čije radnje ili propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost, izvršeni su sa namjerom da liše života ili nanesu teške tjelesne povrede ili tešku ozljedu za koje je objektivno mogao znati da bi mogle prouzrokovati smrt;²⁸⁴*
- *Žrtva je bila zaštićena osoba u vrijeme kada je ubijena.²⁸⁵*

532. Pred MKSJ i MKSR nije neophodno imati tijelo kao dokaz smrti. Može se izvesti zaključak da je žrtva mrtva na osnovu posrednih dokaza, odnosno indicija, pod uslovom da je to jedini zaključak.²⁸⁶ Pred MKSJ, takvi dokazi uključuju: svjedok očevidac utvrdio da je žrtva ubijena, svjedok je dao iskaz da je žrtva nestala ili da je mrtva, žrtva imenom navedena u smrtovnici koju je izdao lokalni sud, dokaz o incidentima maltretiranja žrtve, dosljednost maltretiranja i nestanka drugih pojedinaca, mjesto gdje su djela počinjena, dužinu vremena proteklog od nestanka osobe, činjenicu da između te osobe i osoba za

---

²⁸⁴ Prvostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 381, Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 424, 909

²⁸⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i dr.*, par. 38.

²⁸⁶ Prvostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 383-385

koje bi se očekivalo da će im se ona javiti, npr. članova porodice, nije bilo nikakvog kontakta i slično.

533. U konkretnom slučaju, kako je to već istaknuto, tijelo Gojka Vujičića još uvijek nije pronađeno, dok je glava istog identifikovana i ukopana, kao i da se tijela većine ubijenih ratnih zarobljenika iz tačka 2.a) osuđujućeg dijela izreke presude još uvijek vode kao nestala.

534. Vijeće je na osnovu izvedenih dokaza, koji su analizirani i detaljno opisani u obrazloženju tačaka osuđujućeg dijela izreke presude, van razumne sumnje utvrdilo da je optuženi propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi ubistvo ratnog zarobljenika Gojka Vujičića (tačka 1.b) od strane pripadnika Odreda El Mudžahidin, kao i da je propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi i kasnije da kazni podređene pripadnike Odreda koji su počinili ubistvo 52 ratna zarobljenika VRS (tačka 2.a)) čime su se stekli svi elementi bića krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, a suprotno pravilima međunarodnog običajno prava i odredbama zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija.

b) Nečovječno postupanje

535. Krivični zakon SFRJ ne definiše pojam „*nečovječno postupanje*“, međutim, praksa Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nudi mnogobrojne primjere tih konkretnih krivičnih djela i to: sakaćenje ili nanošenje teških tjelesnih povreda²⁸⁷; premlaćivanje i druge nasilne radnje²⁸⁸; nanošenje teških ili ozbiljnih povreda²⁸⁹; teške povrede tjelesnog ili duševnog integriteta²⁹⁰; ozbiljan napad na ljudsko dostojanstvo²⁹¹; prisilni rad koji je izazvao tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu, ili je radnja predstavljala ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo²⁹²; deportacija i prisilno

---

²⁸⁷ Predmet *Kvočka i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-30/1, paragraf 208.

²⁸⁸ Ibid, paragraf 208.

²⁸⁹ Predmet *Kordić i Čerkez*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14/2, paragraf 117.

²⁹⁰ Predmet *Blaškić*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14 paragraf 239. predmet *Krstić*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-33 paragraf 523.

²⁹¹ Vidjeti predmet *Vasićević*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 239-240.

²⁹² Vidjeti predmet *Naletilić i Martinović*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragrafi 271, 289, 303.

premještanje grupa civila²⁹³; prisiljavanje na prostituciju²⁹⁴ i nestajanje ljudi pod prisilom.²⁹⁵

536. Prvostepeno vijeće MKSJ u predmetu *Delalić i dr.* ponudilo je definiciju pojma „nečovječno postupanje“, u kojoj se kaže da je to „...namjerna radnja ili propust, tj. radnja koja nanosi tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo“, što dakle, podrazumijeva sljedeća bitna obilježja ovog krivičnog djela:

da su ta radnja ili propust prouzrokovali tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili ozljedu, odnosno da predstavljaju težak napad na ljudsko dostojanstvo;

da su radnju ili propust namjerno izvršili optuženi ili lice, odnosno lica za čije radnje i propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost.

537. Kako bi se procijenila težina nekog djela, nužno je razmotriti sve činjenične okolnosti. Neke od tih okolnosti mogu na primjer biti: karakter radnje ili propusta, kontekst u kojem su se oni dogodili, lične prilike žrtve, uključujući starost, pol i zdravstveno stanje, kao i fizičke, psihičke i moralne posljedice tog čina za žrtvu.

538. Patnje koje dotična radnja nanosi žrtvi ne moraju biti trajne, dovoljno je da su stvarne i ozbiljne²⁹⁶. U konkretnom slučaju, Vijeće je, cijeneći iskaze oštećenih pripadnika saniteta, zatim preživjelih ratnih zarobljenika i civila „S-3“ i „S-4“, kako je to detaljnije navedeno u obrazloženju pojedinačnih tačaka osuđujućeg dijela presude, utvrdilo da su pripadnici Odreda El Mudžahidin prema ovim zaštićenim licima dominirajući položaj i moć, kao i da su ti pripadnici Odreda imali povlašteni status spram potčinjenih žrtava u stanju beznađa i stalnom strahu za vlastiti život, koje radnje podređenih su imale za posljedicu povredu fizičkog i psihičkog digniteta oštećenih, ali koje su ostavile trajne posljedice po zdravlje većine zarobljenika.

---

²⁹³ Vidjeti predmet *Kupreškić i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 566.

²⁹⁴ Ibid, paragraf 566.

²⁹⁵ Ibid, paragraf 566.

²⁹⁶ Vidjeti predmet *Krcnjelac*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 131.

539. S tim u vezi, Vijeće je posebno imalo u vidu način na koji su pripadnici Odreda nečovječno postupali prema zarobljenim osobama, pred kojima su, između ostalog, ubijali druge zarobljenike, zatim su u slučaju ubistva Gojka Vujičića istom odsjekli glavu i naterali druga zarobljena lica da istu glavu uzmu u ruke i poljube je, da su im stalno prijetili smrću, da su ovi zarobljeni duži vremenski period boravili u logoru u mjestu Kamenica, te da su, po izjavama mnogih od njih, te posljedice zlostavljanja vidljive i danas.

540. Kada je u pitanju *mens rea (subjektivni element)* za nečovječna djela iz ovog člana, koja je zadovoljena u slučaju da je počinitelj u trenutku činjenja ili nečinjenja imao namjeru da nanese tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili da izvrši težak napad na ljudsko dostojanstvo žrtve, ili ako je znao da će to njegovo činjenje ili nečinjenje vjerovatno prouzrokovati tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili teški napad na ljudsko dostojanstvo i ponio se sa namjerom da to učini, Vijeće još jednom podsjeća da se istom neće posebno baviti, obzirom da se u konkretnom slučaju radi o nečinjenju, kao načinu izvršenja krivičnih djela, za koja djela je optuženi, kao nadređena osoba, oglašen krivim.

541. U vezi s navedenim, Vijeće je, van svake razumne sumnje, našlo dokazanim da je optuženi Sakib Mahmuljin, u inkriminisanom periodu, imao razloga da zna (tačka 1.) i da je znao (tačka 2.) da se njegovi podređeni pripadnici spremaju počinuti djela nečovječnog postupanja prema zaštićenim osobama, odnosno da su krivična djela već počinili, te je propustio da preduzme nužne i razumne mjere da iste spriječi da ista počine, odnosno da ih kazni nakon što je dobio informacije da su njegovi podređeni počinili krivična djela.

IV ODMJERAVANJE KAZNE

542. Svrha kažnjavanja određena je članom 33. KZ SFRJ, te se ogleda u: (1) *spriječavanju učinioca da čini krivična djela*, (2) *vaspiti uticaj na druge da ne čine krivična djela* i (3) *jačanju morala društva i uticaj na razvijanje društvene odgovornosti i discipline građana*.

543. Nalazeći na nesumnjiv način dokazanim da je optuženi Sakib Mahmuljin krivično odgovoran za krivična djela kako je to navedeno u izreci presude, Vijeće je prilikom

odmjeravanja kazne imalo u vidu sve okolnosti koje utiču na visinu kazne, a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinioca, njegove lične prilike i držanje nakon učinjenog djela, kao i druge okolnosti koje su od uticaja za odmjeravanje kazne.

544. Također, imajući u vidu da je optuženi oglašen krivim za krivična djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. KZ SFRJ, te Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, Vijeće je, u skladu sa odredbom člana 48. KZ SFRJ, dakle, u slučaju kada se radi o sticaju krivičnih djela, prvo utvrdilo kazne za svako krivično djelo pojedinačno, nakon čega je optuženom, primjenom pravila o odmjeravanju kazne o sticaju, izreklo jedinstvenu kaznu zatvora.

545. Tako je Vijeće, za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, optuženom utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 8 godina, koja kazna je u okviru zakonom propisane za ovo djelo, pritom cijeneći olakšavajuće okolnosti koje se ogledaju u porodičnom stanju optuženog, dosadašnjoj neosuđivanosti, korektnim držanjem pred Sudom, neosporavanje počinjenih krivičnih djela, iskazanim žaljenjem za svim žrtvama, dok Vijeće nije našlo otežavajuće okolnosti.

546. Vijeće je posebno cijenilo činjenicu da je optuženi i sam, tokom proteklog rata, doživio strašnu porodičnu tragediju, u kojoj su ubijena njegova tri brata Osman, Nagib i Omer i dvije sestre, kao i njegov zet, što se može smatrati olakšavajućom okolnosti, obzirom da je i optuženi žrtva proteklog rata.

547. Kada je u pitanju visina kazne za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Vijeće je za ovo djelo utvrdilo kaznu zatvora u trajanju od 1 (godine) i Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika, za koje djelo je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine.

548. Pritim je Vijeće imalo u vidu iste olakšavajuće okolnosti kao i kod odmjeravanja kazne za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, s tim što je u vezi navedenih dodatno cijenilo činjenicu izostanka težih posljedica po oštećene u odnosu na to krivično djelo, a koje okolnosti je, u svojoj sveukupnosti, Vijeće cijenilo kao osobito olakšavajuće,

što, po ocjeni ovog Vijeća, opravdava izricanje kazne ispod zakonskog minimuma za ova djela, smatrajući da će se izrečenom jedinstvenom kaznom u trajanju od 10 (deset) godina zatvora ostvariti svrha kažnjavanja, kako to i predviđa odredba člana 33. KZ SFRJ.

V ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

549. Vijeće je, na osnovu odredbe člana 188. stav 1. ZKP BiH, optuženog obavezalo na naknadu troškova krivičnog postupka u osuđujućem dijelu presude, dok će se o visini troškova odlučiti posebnim rješenjem, nakon što se pribave potrebni podaci.

550. Naime, u ličnim podacima optuženog naznačeno je da je isti srednjeg imovnog stanja, pa shodno navedenom, Vijeće cijeni da na strani optuženog ne postoje okolnosti iz člana 188. stav 4. ZKP BiH, niti je na iste ukazivala odbrana, što bi dovelo do oslobađanja optuženog dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

VI ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

551. Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinskopравnim zahtjevom upućeni na parnicu, obzirom da podaci krivičnog postupka ne pružaju dovoljan osnov ni za potpuno ni djelimično presuđenje.

NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE

552. Vijeće je optuženog Sakiba Mahmuljina oslobodilo od optužbe da je:

tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Vojске Republike Srpske na području općine Zavidovići, u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine i to:

1. za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin, izvodile napadni bcj pod nazivom "Projeće 95-II" na širem području Vozuće u općini Zavidovići, pripadnicima Odreda El Mudžahidin, kcji su bili podređeni komandantu Trećeg korpusa A RBiH, Sakibu Mahmudjini, su se dana 21.07.1995. godine predali vojnicima Vojne Republike Srpske i to ratni zarobljenici Mitrović Momir, Predrag Knežević, Igor Gujevatej, Krstan Marinković, Petko Marić, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Goran Stokanović, Vinko Aksentić, Vlado Ćučić, Gajko Vujičić, Duško Pejičić i sanitetsko osoblje "S5" i Velibor Trivičević, kcje su isti sproveli do mjesta Livade, gdje su držani tri dana, nakon čega su preživjeli zarobljenici iz mjesta Livade prebačeni u logor Odreda El Mudžahidin u mjestu zvanom "13. kilometar", u blizini Kamenice, općina Zavidovići, gdje su držani sve do 24.08.1995. godine, kada su pripadnici Odreda predali navedene zarobljenike Trećem bataljonu vojne policije Trećeg korpusa Armije R BiH, kcji su ih sproveli u Centar za prihvat ratnih zarobljenika u Zenici, pri čemu su u periodu od 23.07.1995. godine do 24.08.1995. godine pripadnici Odreda, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, počinili ubistvo i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju, na način što su:

a) u vremenskom periodu od 21.07. do 23.07.1995. godine u mjestu Livade, općina Zavidovići, pripadnici Odreda El Mudžahidin lišili života ratne zarobljenike Momira Mitrović i Predraga Knežević, na način što su im odsjekli glave kcje su pokazivali ratnim zarobljenicima "S5", Veliboru Trivičević, Igoru Gujevatej, Miodragu Samac i Vinku Aksentić,

b) dana 21.07.1995. godine u mjestu Livade, više pripadnika Odreda El Mudžahidin su namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede ratnim zarobljenicima Vinku Aksentić i Igoru Gujevatej i to na način što su Vinka Aksentić istovremeno udarali nogama, rukama, kundacima pušaka, drvenim palicama i crjevom za vodu po cijelom tijelu, a jedan pripadnik ove jedinice je za to vrijeme prebacio dio ocajeće preko Vinkovog bosog stopala i zagrizao mu prst

od noge i od ovih udaraca je izgubio svijest i tekla mu je krv iz usta, a Igora Gujevatej su udarali rukama, nogama i držalicom od lopate po svim djelovima tijela, od kojih udaraca je Igor Gujevatej krvario u prečjelu nosa, ruku i kojena.

c) u vremenskom periodu od 21.07. do 23.07.1995. godine, u prostorji kuće u mjestu Livade, općina Zavidovići, nakon što su sanitetsko osoblje "S5", Velibor Trivičević i ratni zarobljenici Igor Gujevatej, Krstan Marinković, Velibor Tošić, Miodrag Samac, Gajko Vujičić, Petko Marić, Vlado Čučić, Vinko Aksentić, Goran Stokanović i Duško Pejičić, dovedeni i zatvoreni u navedenu prostorju, pripadnici Odreda El Mudžahidin su ih vezivali na način da su im stavljali kolac ispod savjenih kojena, a ruke ispod kolca, tako da unutrašnjom stranom laktova obuhvate kolac i potom im žicom vezali ruke u prečjelu zglobova ispred kojena, a oko vrata su im vezali omču od žice koju su povezali sa kolcem između nogu, tako da su bili u zgrčenom položaju i licem uz savjena kojena, a svaki pokret djelovima tijela je stezao omču oko vrata i davio ih, te su ih pripadnici Odreda El Mudžahidin držali u ovakvom položaju najmanje jednu noć i za to vrijeme ih udarali nogama po cijelom tijelu i drvenim štapovima po savjenim kojenima, usjed čega su trpili velike bolove u leđima, mišićima i ručnim zglobovima, dok su još Velibora Trivičević, Igora Gujevatej, Miodraga Samac i Vinka Aksentić vezivali na način da su im naredili da legnu na stomak, te im noge savili u kojenima, stavili ruke na leđa, pa im žicom povezali skočne zglobove sa ručnim zglobovima i sve to žicom povezali sa vratom u obliku omče, tako da su bili oslonjeni na pod samo stomakom, a najmanji pokret nogama im je stezao omču oko vrata i davio ih i u ovakvom položaju držali najmanje jednu noć, a Miodraga Samac su vezanog tukli šakama po cijelom tijelu, od kojih udaraca je gubio svijest, na koji način su pripadnici Odreda El Mudžahidin navedenim ratnim zarobljenicima i sanitetskom osoblju namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i povrede.

d) Dana 22.07.1995. godine, u mjestu Livade, općina Zavidovići, dva pripadnika Odreda El Mudžahidin su namjerno nanosili tešku duševnu i fizičku patnju i

povrede ratnom zarobljeniku Miodragu Samac i sanitetskom osoblju Veliboru Trivičević i "S5" i to na način što je jedan od njih čak.jom Veliboru Trivičević zarezao oba uha i ubadao ga tom čak.jom po licu, a Miodrag Samac je zarezao jedno uho i ubadao ga po licu, dok je drugi pripadnik Odreda El Mudžahidin "S5" nagazio grlo stajanjem čizmom na vrat, od čega je "S5" trpio bolove u precjelu vrata,

a komandant Trećeg korpusa Arm.je R BiH Sakib Mahmu.jin, kao nadređena osoba je, suprotno pravilima međunarodnog običajnog prava, kao i odredbama članova 86. i 87. Dopunskog protokola br.j I uz Ženevske konvenc.je od 12. Avgusta 1949. Godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, suprotno zajedničkom članu 3. Ženevskih konvenc.ja od 12. avgusta 1949. Godine, te suprotno Naredbi Predsjedništva R BiH o prim.jeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama R BiH, propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učin.jenje navedenih krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupar.ja jer je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva krivična djela,

čime bi radnjama u tačkama 1. c) i a) oslobađajućeg djela izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika iz člana 143. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslav.je, odnosno radnjama u tačkama 1.a), b), c) i a) oslobađajućeg djela izreke presude krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, a sve u vezi sa članom 30. stav 2. istog Zakona.

553. Dakle, kako je to navedeno, optuženom se ovim tačkama optužnice na teret stavlja da je propustio da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnih djela ubistva i nečovječnog postupanja, jer je imao razloga da zna da se njemu podređeni pripadnici Odreda El Mudžahidin spremaju učiniti takva djela u periodu od 21. do 23.07.1995. godine u mjestu Livade, u okviru napadnog boja „Proljeće-95-2“, gdje su pripadnici Odreda zarobili vojnike VRS i sanitetsko osoblje.

554. Međutim, Vijeće je optuženog oslobodilo za navedeni propust da spriječi učinjenje takvih djela, imajući u vidu da iz dokaza proizilazi da se optuženi nije nalazio na IKM-u Trećeg korpusa na području općine Zavidovići, odnosno da je isti tek u večernjim satima stigao helikopterom sa sarajevskog ratišta.

555. Kada su u pitanju ubistva i nečovječna postupanja prema ratnim zarobljenicima od strane pripadnika Odreda, Vijeće iste neće posebno utvrđivati, obzirom da je optuženog oslobodilo od krivične odgovornosti iz razloga što Tužilaštvo BiH nije dokazalo da je optuženi, u navedenom vremenskom periodu, imao razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počinuti krivična djela u mjestu Livade.

556. Vijeće je prvenstveno imalo u vidu iskaz svjedoka Fadila Hasanagića, komandanta 35. Divizije, koji je izjavio da je komandovao napadom „Proljeće-95-2“ nekad u mjesecu julu, dok je dio jedinica Trećeg korpusa bio na sarajevskom ratištu, zajedno sa optuženim Sakibom Mahmuljinom. Svjedok je izjavio da se 21.07.1995. godine desilo zarobljavanje, te da je odmah nakon toga svojim starješinama naredio da odu na lice mjesta i izvide šta se može uraditi, što su oficir bezbjednosti i obavještajac i učinili. Tako svjedok navodi da njegovi oficiri nisu mogli stupiti u kontakt sa komandantom odreda, odnosno, njegovim starješinama, o čemu je obaviještena Komanda Korpusa.

557. Ovaj svjedok također je izjavio da su u međuvremenu sa ratišta došle i druge jedinice iz sastava Trećeg korpusa, kao i da je s njima došao komandant Korpusa, Sakib Mahmuljin, te da se to desilo 22.07.1995. godine u večernjim satima, kada je istog na referisanju obavijestio o stanju na terenu.

558. Na poseban upit o tome da li je optuženog informisao o zlostavljanju i ubistvima zarobljenika u mjestu Livade, svjedok je izjavio da se ne može sjetiti detalja i da ne može tvrditi da mu je „*rekao taj dio*“, ali da misli da je morao biti obaviješten od strane svojih pomoćnika, kao što je i on upoznat od strane svojih pomoćnika kao komandant Divizije.²⁹⁷

559. Svjedok Ekrem Alihodžić²⁹⁸, pomoćnik komandanta Trećeg korpusa za bezbjednost, upitan o tome da li je o sadržaju informacije koja se odnosi na zarobljene pripadnike VRS obavijestio komandanta Korpusa, izjavio je ne zna konkretno, ali da je to

---

²⁹⁷ Transkript glavnog pretresa od 21.02.2018. godine, strana 38-39.

²⁹⁸ Transkript glavnog pretresa od 22.02.2017. godine, strana 24-25.

bila ozbiljna stvar, te da pretpostavlja da je optuženi obaviješten kroz RIK i na drugi način, kao i da se ne može sjetiti gdje se komandant nalazio 23.07.1995. godine, da li u Zavidovićima ili u komandi Korpusa.

560. Svjedok Fadil Hasanagić, na pitanje je li mu poznato da li je Ekrem Alihodžić zastupao komandanta Trećeg korpusa u vrijeme dok je komandant Korpusa u sedmom mjesecu 1995. godine bio na sarajevskom ratištu, svjedok je izjavio da se ne sjeća, te da je potvrdio da je na predloženom dokumentu naznačeno da komandanta *“zastupa komandant pukovnik Ekrem Alihodžić”*.

561. Da je optuženi na određeni način i reagovao na informaciju o zarobljenim osobama od strane pripadnika Odreda, dokazuje i iskaz svjedoka Sejfulaha Mrkaljevića, koji je bio u obavještajnom odjelu Komande Trećeg korpusa, koji je naveo da mu je dana 23.07.1995. godine, oko podne, optuženi Sakib Mahmuljin lično naredio da ode do mjesta Livade i obavi razgovor sa ratnim zarobljenicima, pa kada svjedok nije uspio da pristupi u bazu Odreda, istom je optuženi naredio da insistira na tome da se stupi u kontakt sa zarobljenicima. Ovo naređenje svjedok na kraju nije ni ispoštovao, navodeći da mu je njegov nadređeni Edin Husić rekao da to pitanje prepusti organu bezbjednosti.²⁹⁹

562. Dakle, jasno je da je optuženi, odmah nakon što je obaviješten o tome da su pripadnici Odreda zarobili određena lica u mjestu Livade, insistirao na tome da se stupi u kontakt sa zarobljenicima. Pored toga, obzirom da optuženi, kao komandant 3. korpusa, nije na vrijeme mogao imati informaciju o zarobljavanju i nehumanom postupanju pripadnika Odreda El Mudžahid jer se nalazio na sarajevskom ratištu do popodnevnih sati 22.07.1995. godine, a da su pripadnici VRS i sanitetsko osoblje zarobljeni dan ranije u jutarnjim satima, nakon čega je, po njihovim iskazima, započelo nehumano postupanje, te za koji period ga je zvanično mijenjao njegov pomoćnik za bezbjednost, Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi krivičnu odgovornost optuženog za propust da spriječi svoje podređene da počine zabranjene radnje.

---

²⁹⁹ Transkript glavnog pretresa od 10.05.2017. godine, strana 9-12.

563. Dakle, optuženi nije mogao spriječiti nešto za šta je dobio informaciju tek nakon što se navedeno desilo, zbog čega je Vijeće istog i oslobodilo od optužbe za navedene radnje, odnosno propust.

564. Pored toga, Vijeće podsjeća da će nadređeni, kada je u pitanju tumačenje standarda „*imao razloga da zna*“, po principima odgovornosti nadređenog biti krivično odgovoran samo ako je imao informacije koje su ga mogle upozoriti na djela počinjena od strane podređenih, što je u skladu sa standardom *mens rea* u običajnom pravu kakav je važio u trenutku počinjenja djela koja se navode u optužnici.³⁰⁰

565. U vezi s tim, Tužilaštvo se tek u završnoj riječi osvrće na dokaze provedene na okolnosti nedozvoljenog ponašanja pojedinih pripadnika Odreda El Mudžahidin, ističući da je optuženom i ranije bilo poznato da u toj jedinici ima nedisciplinovanih pripadnika, međutim, Tužilaštvo je propustilo u optužnici naznačiti koje su to informacije na osnovu kojih se može zaključiti da je isti *imao razloga da zna* da se pripadnici Odreda spremaju počiniti krivična djela.

566. Dakle, obzirom na sve navedeno, Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi imao razloga da zna da se pripadnici Odreda spremaju počiniti krivična djela ubistva i nečovječnog postupanja u mjestu Livade na dane 21., 22. i 23.07.1995. godine, prije nego su zarobljena lica prebacili u logor na „13. kilometru“ u mjestu Kamenica.

567. U pogledu troškova krivičnog postupka u oslobađajućem dijelu presude, Vijeće optuženog oslobodilo od naknade istih, kako to i propisuje odredba člana 189. stav 1. ZKP BiH.

568. U skladu s odredbom člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinskopравnim zahtjevima upućeni na parnicu.

NALAZI SUDA – ODBIJAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE

---

³⁰⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 241.

569. Vijeće je, na osnovu odredbe člana 283. tačka b) ZKP BiH, odbilo optužbu u odnosu na optuženog, kojom se optuženom na teret stavlja da je: *tokom rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Vojске Republike Srpske na području općine Zavidovići, u periodu od kraja maja do sredine novembra 1995. godine i to:*

2. Za vrijeme dok su jedinice Trećeg korpusa Armije R BiH, a među kojima je bio i Odred El Mudžahidin (Odred), izvodile, pod komandom komandanta Trećeg korpusa Sakiba Mahmuljina, vojnu operaciju pod nazivom "Farz-95" na području tzv. "Vozučkog džepa" u općini Zavidovići, dana 11.09.1995. godine, pripadnicima 5. batajona 328. Brdske brigade, u blizini sela Kesten, predalo se 63 vojnika VRS i tri civila ... nacionalnosti, da bi u selu Kesten ta tri civila "S4", "S3" i Slobodanka Jović i 51 ratni zarobljenik iz ove grupe i to: Savo (Đorđe) Todorović, Radovan (Blagcja) Radcčić, Božidar (Milovan) Todorović, Čedo (Milivcje) Dabić, Miodrag (Božo) Đaković, Radomir (Vlado) Blagcjević, Žoran (Ilja) Šalić, Drago (Petar) Sijepanović, Ranko (Jovo) Đurić, Vejko (Pavo) Vasilić, Jovan (Maksim) Vasić, Milan (Jovo) Vučenović, Nedejko (Branko) Vučić, Nevenko (Spascje) Žarić, Milivcje (Dušan) Ilić, Nedo (Milan) Jović, Miloš (Sreto) Jović, Mitar (Sreto) Jović, Dalibor (Zdravko) Jorgić, Radcjica (Milan) Jotić, Svetko (Rade) Kaurin, Neđo (Dušan) Koparja, Borislav (Jovo) Kreka, Milanko (Dušan) Lazarević, Ranko (Dujko) Lazić, Dragutin (Ranko) Lukić, Marko (Marko) Marić, Mirko (Miroslav) Matičić, Slađan (Milan) Pavlović, Zdravko (Jovo) Panić, Miladin (Janko) Pejić, Miloš (Milivcje) Pejić, Dejan (Miloš) Pejić, Slobodan (Nedejko) Petrović, Vlado (Dragić) Pijagić, Nedejko (Stevo) Rauković, Sveto (Čedo) Ristić, Milovan (Borislav) Savić, Branko (Blago) Todorović, Mirko (Milan) Čupejić, Borislav (Vojin) Vasić, Jovica (Simeun) Đukić, Novak (Milenko) Ilić, Radenko (Branko) Kodžo, Drago (Branko) Marković, Simon (Milan) Pirc, Stevo (Jovan) Rajak, Nenad (Božo) Gligorić, Slobodan (Vaskrsja) Marković, Zdravko (Bogdan) Narić i Obrad (Đorđe) Pterušić, oteli pripadnici Odreda, uz prjetnju upotrebe oružja od pripadnika 5. batajona 328. bbr i odveli u logor Odreda u mjestu "13. kilometar" u blizini sela Kamenica, te su zatim dana 15.09.1995. godine od pripadnika jedinice vojne policije 35. Divizije oteli, uz prjetnju upotrebe oružja

Milenka (Ljubo) Petrovića, dok su još dana 17.09.1995. godine zarobili i u logor Odreda na 13. kilometru u blizini sela Kamenice doveli još 10 pripadnika VRS i to: Nebcju Barjca, Dragu Gajića, Boru Glavića, Mila Gcjića, Milorada Parjića, Nedejka Pećanca, Radivcja Račića, "S2", Nedejka Vučkovića i još jednog vcnjnika, goje je ovih deset zarobjenika držano sve do 29.09.1995. godine, kada su ih zajedno sa tri navedena civila predali batajONU vcnje policije Trećeg korpusa Armije R BiH i prebaćeni su u Centar za prihvati ratnih zarobjenika u Zenici, pri ćemu su, u periodu od 11.09.1995. godine do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda, kršćći odredbe zajednićkog ćlana 3. Źenevskih konvencija o postuparju sa ratnim zarobjenicima od 12. avgusta 1949. godine, poćinili ubistvo i nećovjećno postuparje prema ratnih zarobjenicima i prema dvcje civila, na naćin Źto su:

k) U vremenskom periodu od 17.09. do 29.09.1995. godine, pripadnici Odreda El MudŹahidin izveli iz logora Odreda El MudŹahidin na 13. kilometru, u blizini Kamenice, općina Zavidović, ratnog zarobjenika "S1", kako bi im pokazao mjesto na kćjem je odbacio pušku i tom prilikom ga je pripadnik ove jedinice ubadao noŹem po lećima i glavi i htio mu je odsjeći uho zbog ćega mu je iz tih mjestu tekla krv i trpio je velike fizićke bolove,

ćime bi optuŹeni, radrjama u taćki 2.k) optuŹnice TuŹilaŹtva BiH od 23.12.2015. godine, potvrćene dana 31.12.2015. godine, poćinio krivićno ojeo Ratni zloćin protiv ratnih zarobjenika iz ćlana 144. KZ SFRJ, u vezi sa ćlanom 30. stav 2. istog Zakona.

570. Odredba ćlana 283. taćka b) ZKP BiH propisuje obavezu Suda da donese presudu kojom se optuŹba odbija u slućaju da tuŹilac, od zapoćinjanja pa do zavrŹetka glavnog pretresa odustane od optuŹnice.

571. S tim u vezi, postuparjuć tuŹilac je dana 22.07.2020. godine na glavnom pretresu izjavio da odustaje od taćke 2. I) optuŹnice TuŹilaŹtva BiH, broj T20 0 KTRZ 0003206 15

od 23.12.2015. godine, potvrđene dana 31.12.2015. godine, navodeći da je ova tačka zbog toga izostavljena iz izmijenjene optužnice.

572. Međutim, uvidom u činjenični opis tačaka izmijenjene optužnice od 22.07.2020. godine, Vijeće je utvrdilo da je tužilac, omaškom naveo pogrešnu oznaku tačke od koje odustaje, te da se zapravo radi o tački 2.k) od koje je tužilac odustao, zbog čega je Vijeće u tom dijelu donijelo presudu kojom se optužba odbija.

573. Pritom Vijeće podsjeća na stav zauzet od strane Apelacionog vijeća ovog Suda u predmetu protiv Ahmeta Sejdića³⁰¹ u kojem je navedeno da se „*propustom prvostepenog suda da za pomenute tačke donese presudu kcjom se optužba odbija šteti optuženom licu, obzirom da nema traga o tome da je za iste tačke ikada bio gonjen ili suđen, što u konačnici, obzirom da iste čine samostalne krivičnopravne radnje, optuženog može potencijalno izložiti ponovnom krivičnom progonu za iste, što n,je u skladu sa načelom ne bis in idem, kao u konačnici ni sa širim aspektom tumačenja prava na pravično suđenje.*“

574. Također, Vijeće je u ovom dijelu izreke presude, optuženog oslobodilo od naknade troškova krivičnog postupka, kako to propisuje odredba člana 189. stav 1. ZKP BiH, a oštećenog „S-1“, na osnovu odredbe člana 198. stav 3. uputilo na parnicu.

ZAPISNIČAR:

Pravni savjetnik

Amela Spahić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Zoran Božić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom odjeljenju ovog Suda u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka iste.

*Žalba se u dovoljnom broju primjeraka predaje ovom Sudu.

---

³⁰¹ Presuda Suda BiH, broj S1 1 K 020481 19 Krž 4 od 27.12.2019. godine, strana 11.

ANEKS (POPIS MATERIJALNIH DOKAZA)

a) Dokazi Tužilaštva BiH

T-1	„Naređenje Generalštaba Armije o organizacijskim promjenama RJ u Z/O 3. Korpusa“, broj: 4/19-3, od 12.01.1995. godine
T-2	„Mobilizacijski razvoj jedinica 3. Korpusa“, broj: 05/8-23, od 17.03.1995. godine.
T-3	„Spisak pripadnika odreda „El-Muždahid“ broj: 05/4-1028, od 07.05.1995. godine.
T-4	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Gojić Mile“, 3.bVP, broj: 09/29-6/95, od 29.09.1995. godine.
T-5	„Analiza jednogodišnjeg rada A RBiH“, Štaba Vrhovne komande OS R BiH, broj: 31-2-03-302-7/2-6/99.
T-6	„Mjesečna analiza b/d u z/o 3. Korpusa za mjesec mart 1995. godine“, iz aprila 1995. godine.
T-7	„Naređenje za prijem zadatka“, broj: 02/2-1-000-567/95, od 22.05.1995. godine.
T-8	„Zapovijest komandanta za odsudnu odbranu operacija „F-95“, 328. bbr, od 01.09.1995. godine.
T-9	„Zapovijest za napad komandanta 3. manevarskog bataljona“, od 02.09.1995. godine.
T-10	„Naređenje komandanta 3. Korpusa za sagledavanje stanja u jedinicama OG „3-SJEVER“, od 10.09.1994. godine.
T-11	„Naređenje“ komandanta 35. divizije broj: 02/461-1, od 22.05.1995. godine.
T-12	„Naređenje“ komandanta 3. Korpusa broj: 02/3-1-381/20, od 22.08.1995. godine.
T-13	„Naređenje“ komandanta 328. brigade broj: 02/2-789/95, od 25.06.1995. godine.
T-14	„Analiza napadnog boja „proljeće-95“, broj: 02/2-1-BoV-435/95, od 04.06.1995. godine.

T-15	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“ komandanta 328. Brdske brigade, broj: 02/2-1147/95, od 13.09.1995. godine.
T-16	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/410, od 23.09.1995. godine.
T-17	„Vanredni borbeni izvještaj“ komandanta 328. Brigade, broj: 02/2-1041/95, od 23.08.1995. godine.
T-18	„Informacija o b/d na Podsjelovu“, broj: 01/1-1-38, od 02.06.1995. godine.
T-19	„Naređenje za inženjersko obezbjeđenje 35. divizije u napadu“ broj: 02/4-70/95, od 15.07.1995. godine.
T-20	„Izvođenje b/d – izvještaj“ broj: 02/2-1-000-759/95, od 18.07.1995. godine.
T-21	„Izvještaj o izvođenju aktivnih b/d“, broj: 02/3-2-506, od 18.07.1995. godine.
T-22	„Zapažanja sa obilaska terena“, od 16.04.1995. godine.
T-23	“Naredba Predsjednika Predsjedništva”, broj: 02-111-562/93, od 04.10.1993. godine.
T-24	“Naredba Predsjednika Predsjedništva”, broj: 02-111-134/94, od 26.02.1994. godine.
T-25	„Naredba Predsjednika Predsjedništva“, broj: 02-111-693/95, od 30.10.1995. godine.
T-26	„Zapovjest k-ta 3.Korpusa za napad“, broj: 02/3-1-381/02, od 18.08.1995. godine.
T-27	„Čestitka povodom godišnjice jedinice“, broj: 04/06-77, od 16.08.1995. godine.
T-28	„Referisanje komandanta 3. korpusa Predsjedniku Predsjedništva R BiH“, od 10.03. 1995. godine.
T-29	„Informacija o Odredu „EL MUDŽAHID““, broj 21-01/11-1849/94, od 10.08.1994. godine.
T-30	„Informacija“, broj: 04/288, od 19.07.1995. godine.
T-31	„Ovlaštenje“, broj: 1/297-54, od 23.07.1993. godine.
T-32	„Prijedlog komande 3. korpusa za formiranje odreda od stranih državljana“ broj: 05/900-90, od 12.08.1993. godine.

T-33	„Naređenje komandanta Rasima Delića za formiranje Odreda „El-Mudžahidin““, broj: 14/75-86, od 13.08.1993. godine.
T-34	„Prijedlog preformiranja odreda El-Mudžahidin“, broj: 05/8-85, od 04.10.1995. godine.
T-35	„Naređenje za rasformiranje odreda El-Mudžahidin““, broj: 4/43-96, od 12.12.1995. godine.
T-36	„Naređenje komandanta 3. Korpusa o rasformiranju odreda „El-Mudžahidn“, broj: 05/8-8, od 14.12.1995. godine.
T-37	„Naređenje“ komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-622, od 02.09.1994. godine.
T-38	„Naređenje za preuzimanje zone odgovornosti“, broj: 02/3-2-896, od 01.11.1994. godine.
T-39	„Naređenje komande 3. Korpusa za težišne zadatke po OOb za 1995. godinu“, broj: 01/1-98-1, od 10.02.1995. godine.
T-40	„Naređenje komande 3. Korpusa za dovođenje jedinica u stanje pune b/g i spremnost za izvođenje b/d“, broj: 02/3-1-58, od 13.02.1995. godine.
T-41	„Naređenje komande 3. Korpusa za Marš i prevoženje jedinica“, broj: 02/3-1-529, od 26.07.1995. godine.
T-42	„Dopuna Zapovjesti za napad komandanta 3. Korpusa“, broj: 02/3-3-381/261-1, od 17.09.1995. godine.
T-43	„Naređenje komande 3. Korpusa o Angažavanju i upotrebi jedinice 3.bVP“, broj: 02/3-1-381/11, od 18.08.1995. godine.
T-44	„Zapovijest komandanta 3. Korpusa za napad“, broj: 02/3-1-381/368, od 20.09.1995. godine.
T-45	„Izvještaj o izvedenim b/d“, broj: 02/3-1-294/530, od 21.07.1995. godine.
T-46	„Knjiga zapisnika sa referisanja na IKM“, od 22.08.1995. godine.
T-47	„Operativni dnevnik osmatračnice komandanta 3. Korpusa“.
T-48	„Ratni dnevnik komande 3.Korpusa „F“.
T-49	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi Prijedloga kandidata za školovanje“, broj: 05/5-143, od 13.11.1994. godine.

T-50	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi dostavljanja izvještaja o stanju municije“, broj: 02/3-1-13, od 09.01.1995. godine.
T-51	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi preduzimanja mjera jačanju b/g“, broj: 02/-1-41, od 30.01.1995. godine.
T-52	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi preuzimanja novih pečata“, broj: 05/5-9, od 05.02.1995. godine.
T-53	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi izrade ratnih zastava“, broj: 05/5-10, od 17.02.1995. godine.
T-54	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi dostavljanja operativnih podataka“, broj: 02/3-2-182, od 05.03.1995. godine.
T-55	„Naređenje i Plan Mjera Komande 3. Korpusa u vezi bezbjednosnog obezbjeđenja napadnih b/d“, broj: 02/3-1-224, od 25.04.1995. godine.
T-56	„Plan obavještajnog obezbjeđenja“, od 26.04.1995. godine.
T-57	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi priprema za angažovanje protivterorističke čete u boju“, od 26.04.1995. godine.
T-58	„Naređenje Komande 3. Korpusa u vezi preduzimanja mjera za odsutnu obranu“, broj: 02/3-1-310, od 04.06.1995. godine
T-59	„Naređenje Komande 3. Korpusa za prekid vatre na BH ratištu“, broj: 02/3-2-652, od 11.10.1995. godine.
T-60	„Naređenje Komande 3. Korpusa o grupisanju snaga i formiranju OG“, broj: 02/3-2-359, od 05.04.1994. godine
T-61	„Naređenje Komande 3. Korpusa o pretpočinjavanju Odreda "El Mudžahid"", broj: 02/3-2-561, od 24.06.1994. godine.
T-62	„Naređenje Komande 3. Korpusa o pretpočinjavanju Odreda "El Mudžahid"", broj: 02/3-2-378, od 09.04.1994. godine
T-63	„Naređenje Komande 3. Korpusa o pretpočinjavanju Odreda "El Mudžahid"", broj: 02/3-2-426, od 20.04.1994. godine.
T-64	„Pripremno naređenje Komande 3. Korpusa Odredu "El Mudžahid"", broj: 02/3-1-129, od 24.03.1995. godine.

T-65	„Borbena naređenje Komande 3. Korpusa“, broj: 02/3-1-146, od 31.03.1995. godine.
T-66	„Naređenje Komande 3. Korpusa o izvlačenju Odreda "El Mudžahidin"“, broj: 02/3-1- 381, od 23.09.1995. godine.
T-67	„Naređenje komande 3. Korpusa o podjeli z/o“, broj: 02/3-1-356, od 07.04.1994. godine.
T-68	„Naređenje komande 3. Korpusa“, broj: 02/3-2-470, od 03.05.1994. godine.
T-69	„Naređenje komande 3. Korpusa“, broj: 02/3-1-746, od 24.10.1994. godine.
T-70	„Odluka komandanta 3. Korpusa za napad“, broj: 02/3-1-747, od 24.10.1994. godine.
T-71	„Izveštaj Komande 35.divizije komandantu 3. Korpusa o realizaciji plana „F-95““, broj: 02/2-1-000-931/95, od 28.08.1995. godine.
T-72	„Referat Komandanta 35. dKoV Komandi 3. Korpusa“, broj: 02/2-1-000-949/95, od 30.08.1995. godine.
T-73	„Naređenje Komande 3. Korpusa za upotrebu pečata“, od 20.03.1995. godine.
T-74	„Izvod iz Zapovjesti komandanta 3. Korpusa za napad“, broj: 02/3-1-381/64, od 30.08.1994. godine.
T-75	„Naređenje komandanta 3. Korpusa: Pretpočinjavanje odjeljenja pionira Slb-a, namjenska upotreba i zaštita istih“, broj: 02/3-1-662, od 16.09.1995. godine.
T-76	„Vanredni operativni izvještaj Komande 35. Divizije“, broj: 02/2-1-000-795/95, od 28.07.1995. godine.
T-77	Dva popratna akta Uprave za moral GŠ ARBiH broj 6/131 od 28.01.1995.god. i 6/61 od 12.01.1995.godine sa „Pravilnik o vojnoj disciplini uz akt uprave za moral“, broj: 6/61, od 12.01.1995. godine.
T-78	„Upozorenje komande 3. Korpusa“, broj: 05/5-52, od 05.07.1995. godine.
T-79	„Upozorenje komande 3. Korpusa“, broj: 05/5-260, od 18.10.1995. godine.
T-80	„Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka od strane bataljona vojne policije“, broj: DU 134/95, od 02.08.1995. godine.
T-81	„Izveštaj Komandanta bVP za mjesec august 1993. godine, broj 2337/93 od 03.09.1993. godine“

T-82	„Dnevni izvještaj bataljona Vojne policije 3. Korpusa“, broj: 02-06/95, od 06.01.1995. godine.
T-83	„Izvještaj 3. bataljona Vojne policije o podnesenim KP“, broj: 03/703-01/95, od 28.07.1995. godine.
T-84	„Izvještaj Odjeljenja Službe bezbjednosti o krivičnim prijavama“, broj: 03/1-242-580, od 28.07.1995. godine.
T-85	„Informacija“ 3.bataljona Vojne policije, broj: 03/844-01/95, od 28.08.1995. godine.
T-86	„Informacija o podnesenim krivičnim prijavama“, broj: 03/1-242-619, od 13.08.1995. godine.
T-87	„Informacija o podnesenim krivičnim prijavama“, broj: 03/1-242-622, od 19.09.1995. godine
T-88	„Informacija – podmetanje eksplozivne naprave“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-111-1, od 13.06.1995. godine.
T-89	„Pismena pohvala“, broj: 04/192, od 04.06.1995. godine.
T-90	„Prijedlog za priznanja i stimulatívne mjere Komande 3. Korpusa“, broj: 04/15-114, od 10.11.1995. godine.
T-91	„Naredba“, broj: 8/2-4856-9, od 01.12.1995. godine.
T-92	„Dodjela ratnih priznanja značka „ZLATNI LJILJAN““, broj: 8/2-5638-2, od 23.12,1995. godine.
T-93	„Dodjela ratnih priznanja „SREBRENI ŠTIT““, broj: 8/2-5638-3, od 23.12,1995. godine.
T-94	„Pohvale u povodu treće godišnjice korpusa“, broj 539, rukom ispisan na prvoj strani od 23.11. 1995.godine.
T-95	„Mjesečna analiza b/g 3. Korpusa za mjesec septembar 1995. godine“, broj: 02/3-2-610, od 25.09.1995. godine.
T-96	„Informacija Službe bezbjednosti 3. Korpusa o održanom sastanku sa rukovodstvom Odreda „El-Mudžahidin“, broj: 03/1-60-4-8, od 15.12.1995. godine

T-97	„Izveštaj oficira za vezu iz 3. Korpusa za dan 15.12.1995. godine“, broj: 14-12/8-144, od 15.12.1995. godine.
T-98	„Naređenje komande 3. Korpusa o organizovanju dostojnog ispraćaja pripadnika Odreda „El-Mudžahidin““, broj: 04/14-158, od 27.12.1995. godine.
T-99	„Naredba Predsjedništva R BiH o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama R BiH“, broj:1291/92, od 23.08.1992. godine.
T-100	Popratni akt GŠ ARBiH broj 6/667 od 04.05.1995.god. sa „Uputstvo o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine“, broj: 22/67-1/92, od 05.11.1992. godine i Naredba Predsjedništva R BiH o primjeni pravila Međ. ratnog prava broj: 1291/92 od 23.08.92.god.
T-101	„Naređenje Generalštaba za provođenje odredaba međunarodnog ratnog prava“, broj: 1/2-600, od 08.05.1995. godine.
T-102	„Dopuna zapovjesti Komandanta GŠA za napad“, op.br.1, od 30.05.1995. godine.
T-103	„Instrukcija Uprave SVB za obradu ratnih zarobljenika“, broj: 7-1/5-183, od 31.08.1995. godine.
T-104	Popratni akt GŠ ARBiH broj: 6/1372 od 19.09.1995.godine sa „Akt - pismo Predsjednika Alije Izetbegovića“ od 18.09.1995. godine.
T-105	„Redovni borbeni izvještaj komandanta 3. Diverzantskog odreda“, od 23.09.1995. godine.
T-106	„Redovni dnevni b/i“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-215, od 25.07.1995. godine.
T-107	„Redovni dnevni b/i“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/387, od 21.09.1995. godine.
T-108	„Izveštaj sa terena za dan 11.09.1995.godine“ komandira II b.čete, od 15.09.1995. godine.
T-109	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Račić Radivoje“, 3.bVP, broj: 09/29-10/95, od 29.09.1995. godine.
T-110	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“ komanda 35.divizije, broj: 02/2 1-000-772/95 od 21.07.1995. godine.

T-111	„Vanredni operativni izvještaj komande 35.divizije“, broj: 02/2-1-2223-065/95, od 22.07.1995. godine.
T-112	„Informacija o b/d u z/o 35.dKoV“, broj: 02/2-1-2223-075/95 od 24.07.1995. godine.
T-113	„Analize borbenih djelovanja komandanata 1. i 2. manevarskog bataljona u vremenu od 24.08. – 10.10.1995. godine, broj: 01/2-20, od 14.10.1995. godine
T-114	„Analiza napadnog boja „PROLJEĆE-95““, komandanta 35. Divizije, broj: 02/2-1-2223/95 od 01.06.1995. godine.
T-115	„Knjiga zapisnika sa referisanja komande 3. Korpusa na IKM „F“ počev od 22.08.1995. godine
T-116	„Plan angažiranja starješina štaba 35. dKoV na praćenju b/d po planu „F““, broj: 02/2-1-000-918/95, od 24.08.1995. godine.
T-117	„Akt“, komanda 3. Korpusa, broj: 03/100-472-4, od 12.12.1993. godine
T-118	„Naredba komande 3. Korpusa o premještanju pripadnika SDB u Odred“, broj: 05/1-1259, od 22.10 1994. godine.
T-119	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-740, od 16.08.1995. godine
T-120	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-742, od 16.08.1995. godine.
T-121	„Akt Odsjeka SVB 35. divizije o prelasku pripadnika 328.bbr. i 4. mnbat u "El-Mudžahidin““, broj: 03/1 157-499, od 06.08.1995. godine.
T-122	„Naređenje komande 3. Korpusa za povrat v/l“, broj: 05/5-194, od 09.08.1995. godine.
T-123	„Redovni dnevni borbeni izvještaj komande 328. brigade“ broj: 02/2-454/95 od 16.04.1995. godine.
T-124	„Akt komandata 35. divizije kojim dostavlja zahtjev Odreda za MTS“, broj: 01/1-617-1, od 27.08.1995. godine
T-125	„Akt komande 35. divizije o popuni MTS“, broj: 02/2-1-2223-053/95, od 20.07.1995. godine.
T-126	„Vanredni operativni izvještaj komande 35. Divizije“, broj: 02/2-1-000-793/95, od 28.07.1995. godine.

T-127	„Referisanje komandantu 35.dKoV – izvještaj“, 328.bbr, broj:02/2-1070/95 od 29.08.1995. godine.
T-128	„Naređenje komande 35. divizije za organizaciju i evakuaciju ranjenika“, broj: 02/2-1-000-919/95 od 25.08.1995. godine
T-129	„Naređenje komande 328. bbr za punu b/g potčinjenih jedinica, broj: 02/2-658/95, od 23.05.1995. godine.
T-130	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Gajić Drago“, 3.bVP, broj: 09/29-09/95, od 29.09.1995. godine.
T-131	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Glavić Boro“, 3.bVP, broj: 09/29-03/95, od 29.09.1995. godine.
T-132	“Bilten Sektora bezbjednosti broj 23”, od 30.01.1994. godine.
T-133	“Akt Uprave bezbjednosti u vezi privođenja stranih državljana”, broj: 01.3/94-50, od 23.03.1994. godine.
T-134	“Informacija Odsjeka službe bezbjednosti 3. Korpusa - Presjek neprijateljske djelatnosti državljana iz AAZ u z/o 3. Korpusa”, broj: 258-33, od 14.09.1994. godine.
T-135	„Bilten Uprave vojne bezbjednosti broj 7“, od 10.01.1995. godine.
T-136	„Akt Uprave službe vojne bezbjednosti o rušenju nadgrobnih spomenika“, broj: 7-3/29-175, od 21.03.1995. godine.
T-137	„Akt Uprave službe vojne bezbjednosti - Novi podaci o ponašanju pojedinih pripadnika odreda „El-Mudžahid““, broj: 7-3/29-408, od 15.05.1995. godine.
T-138	„Akt Uprave službe vojne bezbjednosti - Neke neprihvatljive aktivnosti dobrovoljaca iz arapskih zemalja u zoni odgovornosti 3. Korpusa“, broj: 7-3/29-245, od 12.04.1995. godine.
T-139	„Informacija o bezbjednosnim aspektima boravka i aktivnosti pojedinih lica iz AA zemalja“, od 28.04.1995. godine.
T-140	„Akt Odjeljenja za Analitičko informativne poslove - PRESJEK saznanja o aktivnostima lica iz Afro Azijski zamalja neposredno prije rata i u toku rata na tlu R BiH“ od 06.05.1995. godine

T-141	„Naređenje Uprave službe vojne bezbjednosti - Uvođenje OA „VRANDUK“, broj: 7-1/29-411-1, od 13.05.1995. godine.
T-142	„Akt Uprave Službe vojne bezbjednosti - Priprema za realizaciju OA "VRANDUK", broj: 7-1/29-411-2, od 13.05.1995.godine.
T-143	„Plan realizacije operativne akcije „VRANDUK“, ERN: 04030850-04030853
T-144	„Plan Komande 3. Korpusa za realizaciju op.obuhvata akcije „VRANDUK“, od 22.05.1995. godine.
T-145	„Informacija Odjeljenja službe bezbjednosti 3. Korpusa - "EI - Mudžahidin“, saznanja, broj: 03/1-174-125, od 15.06.1995. godine.
T-146	„Bilten Uprave Službe vojne bezbjednosti broj 137“, od 22.07.1995. godine.
T-147	„Službena zabilješka“ ERN 04654349
T-148	„Akt: Pseudonim: "BIJELA KOKA“, broj: 03/1-174-154, od 07.07.1995. godine.
T-149	„Akt Uprave službe vojne bezbjednosti - Prijetnje pripadnika Odreda "EI-Mudžahidin" borcima 328. bbr, broj: 7-3/29-695, od 10.07.1995. godine.
T-150	„Akt Odsjeka SVB 35. divizije: Referisanje Načelniku OSVB 3. Korpusa Armije R BiH“, broj: 03/1-32-308, od 30.08.1995. godine.
T-151	„BILTEN Uprave Službe vojne bezbjednosti broj 161“, od 19.08.1995. godine.
T-152	„Informacija Odjeljenja službe bezbjednosti 3. Korpusa: Odred "EI-Mudžahidin", neriješeni predmeti“, broj: 03/1-174-191-1, od 17.08. 1995. godine.
T-153	„Informacija Uprave službe vojne bezbjednosti“, broj: 7-3/62-108, od 22.10.1995. godine.
T-154	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Panjić Milorad“, 3.bVP, broj: 09/29-08/95, od 29.09.1995. godine.
T-155	„Prethodna OTA operacije ARBiH Vozuća – Farz 95“ komande za razvoj 153. pbr. broj:484-4/99, 09. decembar 1999. godine.
T-156	„Službena zabilješka“, MUP R BiH – CSB Zenica, broj: 19-1/N-1482/93, od 08.11.1993. godine.
T-157	„Zapovijest za nastavak napadnog boja „Proljeće – 95“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-757/95, od 18.07.1995. godine.

T-158	„Organizacija RiK - naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-752/95, od 16.07.1995. godine.
T-159	Angažovanje „EI – Mudžahedina“ u z/o 35. divizije - Naređenje, 3. Korpus, broj: 02/3-1-302, od 02.06.1995. godine.
T-160	„Prijedlog“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-037/95, od 02.06.1995. godine
T-161	“Plan napada Odreda “EI – Mudžahedin””, broj: 03-801/95, od 15.05.1995. godine.
T-162	„Zapovijest za odsudnu odbranu“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-445/95, od 25.04.1995. godine.
T-163	“Analiza dosada izvršenih b/d i prijedlog angažovanja snaga”, 35. dKoV, br. 02/2-1-2223-16/95, od 28.05.1995. godine
T-164	“Razgovor sa ratnim zarobljenicima – Izvještaj”, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-99-24, od 22.07.1995. godine
T-165	„Izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 09/109-03-48/95, od 24.07.1995. godine
T-166	„Zapovijest za napad – Sabur 95“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-368/95, od aprila 1995. godine ERN 06082513-06082522
T-167	„Napad – potiskivanje jedinica agresora sa područja južnih i j/i padina pl.Ozren, općina Maglaj i Zavidovići iz Vozučkog džepa“ – „Farz – 95“ – Završna operativno taktička analiza, 1. Korpus Vojske Federacije, Zenica, april 2001. godine
T-168	„Sadržaj dokumenata uz zapovijest za napad“, broj: 02/2-1-000-759/95, komanda 35. dKoV, od 18.07.1995. godine
T-169	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-714-1, od 21.08.1994. godine
T-170	„Zapovijest Komadanta 35. dKoV za napad operacija „F-95““, broj: 02/2-1-000-914/95, od 25.08.1995. godine
T-171	„Informacija“ OSVB 3. Korpus, broj: 03/1-174-171, od 22.07.1995. godine
T-172	„Plan mjera bezbjednosti i samozaštite 35. dKoV za ofanzivna borbena dejstva“, august 1995. godine
T-173	„Zadatak“, OSVB 3. Korpusa, broj: 03/1-250-21-1, od 08.02.1995. godine
T-174	Informacija“, BVP 3. Korpusa, broj: 03/786-02/95, od 07.09.1995. godine.

T-175	„Službena zabilješka o dovođenju lica“ 3.bVP, broj: 09/29-7/95, od 29.09.1995. godine.
T-176	„Dnevni izvještaj 3. Bataljona vojne policije“, broj: 03/1017-07/95, od 07.10.1995. godine
T-177	„Zapovijest za logistiku“, komanda 35. dKoV, broj: 06/1-237-1, od 24.05.1995. godine.
T-178	„Zapovijest za logistiku“, broj: 06/1120-1 od 16.07.1995. godine
T-179	„Analiza logističkog obezbjeđenja boja „PROLJEĆE 95“, broj: 06/1-1384-1, od 02.08.1995. godine
T-180	„Akt – Za Odred „EI – Mudžahedin““, broj: 02/2-1-2223-053-95, od 20.07.1995. godine
T-181	„Odobreni MTS za odred „EI – Mudžahedin““, broj: 02/2-1-2223-069/95, od 22.07.1995. godine
T-182	„Prijedlog LoOB za predstojeća b/d“, 3. Korpus, broj: 06/1-, od 22.08.1995. godine
T-183	„Izvještaj o aktivnostima Odsjeka za moral u toku operacije Proljeće – 95 – 2“, Komanda 35. dKoV, Odsjek za moral, broj: 04/303, od 27.07.1995. godine
T-184	Akt „Sprovodni list“, 3. Bataljon vojne policije, od 28.09.1995. godine
T-185	„Primopredaja ženskih lica srpske nacionalnosti iz Odreda „EI – Mudžahidin““, broj: 03/1001-02/95, 3. Bataljon vojne policije, od 19.10.1995. godine
T-186	Akt „Sprovodni list“, 3. Bataljon vojne policije, od 29.09.1995. godine
T-187	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, 328. bbr., broj: 02/2-70/95, od 26.01.1995. godine
T-188	„Naređenje“, 5. bb 328. bbr., broj.: 01-468/95, od 14.04.1995. godine
T-189	„Naređenje“, 5. bb 328. bbr., broj: 01-671/95, od 24.05.1995. godine
T-190	„Naređenje“, 5. bb 328. bbr., broj: 01-698/95, od 30.05.1995. godine
T-191	„Naređenje“, 5. bb 328. bbr., broj: 01-768/95, od 16.06.1995. godine
T-192	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, 328. bbr., broj: 02/2-829/95, od 04.07.1995. godine
T-193	„Naređenje“, 5. bb 328. bbr., broj: 02-1027/95, od 26.07.1995. godine

T-194	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-145, od 31.03.1995. godine
T-195	“Inženjerijsko uređenje rejona razmještaja logorske prostorije na trinaestom kilometru”, broj: 02/2-1-000-413/95, od 18.04.1995. godine
T-196	“Naredba”, broj: 02/2-1-000-384/95, od 07.04.1995. godine
T-197	„Primopredaja pripadnika tzv. „VRS“ iz Odreda „EI – Mudžahidin“, 3.bVP, broj: 03/1-1008-02/95, od 19.10.1995 . godine
T-198	„Zapovijest za napad“, Komanda 328. bbr., broj: 02/2-640/95, od 19.05.1995. godine
T-199	„Naredba“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-982/95, od 03.09.1995. godine
T-200	„Analiza pripema izvođenja b/d operacije „F – 95““, Komanda 328. bbr., broj: 02/2-1267/95, od 16.10.1995. godine
T-201	„Analiza rezultata operativnog angažovanja OSVB i VP 3. Korpusa za 1995. godinu“, broj: 03/1-234-19, od 25.12.1995. godine
T-202	„Preduzete mjere i radnje u cilju otpočinjanja realizacije OA „Vranduk“ – Izvještaj“, od 30.05.1995. godine
T-203	“Obavještenje o sastanku“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-293, od 30.05.1995. godine
T-204	“Plan operativnih mjera i radnji SVB i SDB na realizaciji OA Vranduk”, broj.: /, od 22.05.1995. godine
T-205	“Preduzete mjere i radnje u cilju sagledavanja do sada poduzetih aktivnosti na realizaciji OA „Vranduk“ – izvještaj”, Uprava SVB GŠ ARBiH, od 20.11.1995. godine
T-206	„Sastanak sa predstavnicima NATO-a zadaci USVB GŠ ARBiH“, broj: 7-1/29-1359, od 14.12.1995. godine
T-207	„Vujičić Gojko, zarobljeni četnik, provjera“, komanda 2. Korpusa, broj: 06710-190/95, od 01.09.1995. godine
T-208	“Zahtjev za primjenu TKT”, OSB 3. Korpusa ,broj: 03/1-8-3, od 08.11.1995 godine
T-209	“Akt“, CSB – Sektor, SDB Zenica, broj: 02-4418, od 15.12.1995. godine

T-210	““Esad Alabaidi Rašid pripadnik ARBiH, indikativno ponašanje“, MO RBiH –UB, broj: 06/29-252-1/01, od 29.12.1994. godine
T-211	„Informacija – Op.O Vazal presjek saznanja“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-8-4-1, od 05.11.1995. godine
T-212	“Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-253-1, od 19.10.1995. godine
T-213	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-4-1, od 30.11.1995. godine
T-214	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-4-5, od 12.12.1995. godine
T-215	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-276-2, od 20.11.1995. godine
T-216	„Podaci o stranim državljanima“, 319. Ob, od 27.10.1995. godine
T-217	“Regulisanje stanja u službi – prijedlog“, Štab vrhovne komande oružanih snaga, broj: 05-0/10-64, od 28.02.1994. godine
T-218	„Akt Opštinskog sekretarijata za narodnu odbranu“, broj: 12/6-846-1690/94, od 26.10.1994. godine
T-219	„Podaci o učešću stranaca u jedinicama 3. Korpusa“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-161-96, od 03.12.1994. godine
T-220	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-98-1, od 02.06.1995. godine
T-221	„Zahtjev za provjeru podataka OSB“, broj: 03/1-225-218, od 13.03.1995. godine
T-222	“Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-263, od 27.10.1995. godine
T-223	“Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-33, od 18.12.1995. godine
T-224	“Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-44, od 20.12.1995. godine
T-225	“Informacija – pripadnici jedinice “El – Mudžahedin” sve češće izazivaju incidentne situacije, broj: 03/1-174-29, od 10.03.1995. godine
T-226	“Informacija - pripadnici jedinice “El – Mudžahedin” porušili katoličko groblje na mjestu Ovnak“, broj: 03/1-174-79, od 14.05.1995. godine
T-227	“Informacija - pripadnici jedinice “El – Mudžahedin” porušili katoličko groblje na mjestu Ovnak“, broj: 03/1-174-154, od 09.07.1995. godine
T-228	“Postupak sa r/z prebjeglim, ranjenim i prognanim – naređenje“, broj: 03/1-163-204, od 27.05.1995. godine
T-229	“Informacija - učešće jedinice “El – Mudžahedin” u ofanzivnim dejstvima“, broj: 03/1-174-95-1, od 30.05.1995. godine

T-230	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-188-1, od 10.08.1995. godine
T-231	„Informacija – Komentari koji se odnose na akciju jedinice „El – Mudžahedin““, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-176-1, od 28.07.1995. godine
T-232	“Službena zabilješka”, broj: 02-2132, od 25.09.1995. godine
T-233	“Informacija”, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-80-29a, od 24.10.1995. godine
T-234	„Akt“, CSB Zenica – Sektor kriminalističke policije, broj: 21-02/1-6-965/95, od 20.05.1995. godine
T-235	“Ponašanje stranih državljana u z/o 3. i 7. Korpusa – Naređenje“, Štab Vrhovne komande oružanih snaga, kabinet komandanta, broj: 01-1/21-639, od 28.08.1994. godine
T-236	„Informacija – „El – Mudžahedin“ - saznanja“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-201-3, od 03.09.1995. godine
T-237	“Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici”, broj: 03/1-163-292-1, od 23.07.1995. godine
T-238	“Razmjena r/z i tijela poginulih boraca, zadatak”, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-251-28, od 05.08.1995. godine
T-239	“Informacija – Rezultati IR ”, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-482, od 09.10.1995. godine
T-240	“Službena zabilješka”, Komanda 7. Korpusa, Odsjek bezbjednosti, broj: 03/1107-143-1/95, od 07.01.1995. godine
T-241	„Informacija – Rušenje nadgrobnih spomenika Ćurići i o. Zavidovići“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-217-950, od 26.05.1995. godine
T-242	„Informacija – Narušavanje JRiM od strane pripadnika „El – Mudžahedin““, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-123, od 26.05.1995. godine (u opt, na dokumentu je 14.06.1995. godine)
T-243	„Informacija – Nasilničko ponašanje pripadnika Odreda „El – Mudžahedin““, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-201-1, od 03.09.1995. godine
T-244	„Informacija – „El – Mudžahedin“ – saznanja “, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-125, od 15.06.1995. godine

T-245	„Informacija – Rezultati IR sa ratnim zarobljenicima“, broj: 03/1-163-337, od 26.08.1995. godine
T-246	„Informacija – Odred „EI – Mudžahedin“, operativna saznanja, OSB 3. Korpusa broj: 03/1-174-223, od 16.09.1995. godine
T-247	„Informacija – Ponašanje pripadnika Odreda „EI – Mudžahedin“ na prikupljanju ratnog plijena na vozućkom vojištu i odnos prema drugim jedinicama“, OSB 3. Korpusa broj: 03/1-174-218, od 15.09.1995. godine
T-248	„Akt Uprave Službe Vojne Bezbjednosti GR ARBiH – Postupanje u skladu sa ženevskim konvencijama prema zarobljenim pripadnicima agresorskih formacija –zadatak“, broj7-1/25-115, od 24.09.1995. godine
T-249	„Akt Uprave za moral GŠ ARBiH“, broj: 6/1372, od 19.09.1995. godine
T-250	„Informacija – Ponašanje pripadnika Odreda „EI – Mudžahedin“, u z/o 7. i 3. Korpusa“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-243-1, od 05.10.1995. godine
T-251	„Dostava spiska stranaca u oružanim snagama“, Opštinski sekretarijat za narodnu odbranu, broj: 12/6-846-1690/94, od 26.10.1994. godine
T-252	„Službena zabilješka“, 3. Bataljon vojne policije, broj: 03/1001-01/95, od 29.09.1995. godine
T-253	„Službena zabilješka“, 3. Bataljon vojne policije, broj: 03/1008-01/95, od 29.09.1995. godine
T-254	„Informacija – Zarobljeni agresorski vojnici i lica sprske nacionalnosti, obavijest“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-163-489, od 10.10.1995. godine
T-255	„Akt komande 3. Korpusa“, broj: 02/3-2-885, od 25.10.1994. godine
T-256	„Informacija“, OSB 3. Korpusa broj: 03/1-163-337-1, od 29.08.1995. godine
T-257	„Spisak ratnih zarobljenika zarobljenih u b/d 21. i 22.07.1995. godine na zavidovićko – vozućkom ratištu“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-339-1, od 03.09.1995. godine
T-258	„Zapovijest“, broj: 02/2-1-000-757/95, od 18.07.1995. godine
T-259	„Učešće jedinice „EI – Mudžahedin“ u ofanzivnim borbenim dejstvima“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-95-2, od 07.06.1995. godine

T-260	„Ratni dnevnik od 26.08.1995. godine ERN:0185-5096-0185-5152„Ratni dnevnik od 26.08.1995. godine ERN:0185-5096-0185-5152
T-261	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-274, od 06.11.1995. godine
T-262	„Akt – Pripadnici Odreda „EI – Mudžahedin““, Uprava službe vojne bezbjednosti GŠ ARBiH, broj: 7-1/29-21, od 30.01.1995. godine
T-263	„Akt“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-207-78, od 13.03.1995. godine
T-264	„Službena zabilješka“, Obavještajno odjeljenje 3. Korpusa, broj: 09/6-49-1, od 15.09.1995. godine
T-265	„Odluka Komandata 3. Korpusa za napad“, Komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-712, od 20.08.1994. godine
T-266	„Naređenje“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/3-1-142, od 28.03.1995. godine
T-267	„Naređenje“, 3. Korpus ARBiH, broj: 03/1-163-204, od 27.05.1995. godine
T-268	„Naređenje“, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1276, od 16.07.1995. godine
T-269	„Naređenje“, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1306, od 17.07.1995. godine
T-270	„Dopuna redovnog b/i“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/3-2-518, od 22.07.1995
T-271	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-295-1, od 25.07.1995. godine
T-272	„Naređenje“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/3-1-58, od 13.02.1995. godine
T-273	„Referisanje Komadanta 3. Korpusa Predsjedniku Predsjedništva R BiH“, ERN: 0415-2658-0415-2665 od 10.03.1995. godine
T-274	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/1-153 od 27.05.1995. godine
T-275	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/1-211, od 21.07.1995. godine
T-276	„Mjesečna analiza b/g 3. Korpusa za mjesec juli 1995. godine
T-277	„Nastavak b/d – naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-12223-148/95 od 15.09.1995. godine
T-278	„Angažovanje snaga – naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-12223-120/95, od 11.09.1995. godine
T-279	„Angažovanje snaga i sredstava – naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-12223-110/95, od 10.09.1995. godine

T-280	„Zahtjev za MTS Odreda „El – Mudžahedin“
T-281	„Plan mjera bezbjednosti i zaštite u pripremi i izvođenju b/d i odsudne odbrane, 328.bbr, od septembar 1995. godine
T-282	„Zapisnik o uručanju zapovijesti za napad sa priložima“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-921/95, od 25.08.1995. godine
T-283	„Naređenje“, 3. Korpus ARBiH, br.: 02/3-1-381-405, od 23.09.1995. godine
T-284	„Dopuna zapovijesti za napad komandanta 35. dKoV“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-153/95, od 14.09.1995. godine
T-285	„Izvlačenje snaga iz z/o 328. bbr.“, 35. dKoV broj: 02/2-1-000-982/95, od 03.09.1995. godine
T-286	„Inžinjerijsko uređenje VP“, 35. dKoV, broj: 02/9-056/95, od 02.09.1995. godine
T-287	„Izdvajanje snaga za izvođenje obuke i pripremu b/d – naređenje, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-864/95, od 13.08.1995. godine
T-288	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/1-224, od 02.08.1995. godine
T-289	„Analiza iskustava u izvođenju b/d“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-941/95, od 29.08.1995. godine
T-290	„Naređenje“, 3. Korpus ARBiH, broj: 02/3-2-877, od 23.10.1994. godine
T-291	„Spisak dokumenata“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-375/95, od 05.04.1995. godine
T-292	„Dostava podataka OE – Naređenje“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-513/95, od 08.05.1995. godine
T-293	„Dostavljanje operativnih izvještaja“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-754/95, od 17.07.1995. godine
T-294	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-206-1, od 03.09.1995. godine
T-295	„Vanredni operativni izvještaj“, 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-060/95, 35. dKoV, od 21.07.1995. godine
T-296	„Privođenje stranih državljana, mišljenje i stav“, Uprava bezbjednosti Ministarstva odbrane, broj: 01.3/94-50, od 23.03.1994. godine
T-297	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-4-4, od 11.12.1995. godine

T-298	„Naredba“ ŠVK OS RBiH, broj: 1/297-492, od 25.10.1993. godine
T-299	„Akt“, UB ŠVK OS RBiH, broj: 03/5-156-1, od 23.11.1993. godine
T-300	„Naredba“ ŠVK OS RBiH, broj: 1/297-516, od 03.11.1993. godine
T-301	„Prijedlog plana pripremnih aktivnosti, akcija Trebević 3“, SB 3. Korpus, br. 03/100-409-2, od 05.11.1993. godine
T-302	„Angažovanje SVB u okviru akcije Trebević“, UB ŠVK OS RBiH, broj: 03/5-156, od 22.11.1993. godine
T-303	Štab Vrhovne komande OS, Uprava bezbjednosti, „Specijalna informacija“ – br. 234, od 02.12.1993. godine
T-304	„Zadaci na daljem presjecanju nezakonitih radnji u jedinicama ARBiH“ od 09.12.1993. godine, ERN: 04654129-04654130
T-305	„Operativna akcija Trebević 3“, UB, broj: 01.3/94-47, od 17.03.1994. godine
T-306	„Akt“, SB 3. Korpusa, broj: 03/1-206-2, od 24.03.1994. godine
T-307	„Informacija“, Sektor SDB Zenica, broj: 02-248, od 24.02.1994. godine
T-308	„Postupak sa zaplijenjenom dokumentacijom i ratnim zarobljenicima – Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 01/1-1-71, od 13.09.1995. godine
T-309	„Preuzimanje mjera po Direktivi za 1995. – Naređenje“, GŠ ARBiH, broj: 1/1119-1, od 26.08.1995. godine
T-310	„Akt GŠ ARBiH“, broj: 1/825-1875, od 02.08.1995. godine
T-311	„Operativni dnevnik“, broj: 0185-5061-0185-5095
T-312	„Službena zabilješka o dovođenju lica – S-2“, 3.bVP, broj: 09/29-4/95, od 29.09.1995. godine
T-313	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Banjac Nebojša“, 3.bVP, broj: 09/29-5/95, od 29.09.1995. godine
T-314	„Knjiga dnevne zapovjesti IKM 3.K.“, broj: 0185-5456-0185-5475
T-315	Sprovođenje Ženevske konvencije“, komanda 3. Korpusa – logistika, broj: 02/33-2542, od 27.07.1993. godine
T-316	„Pretpočinjavanje i upotreba jedinice – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/33-2589, od 04.12.1993. godine

T-317	„Odluka o prijemu u aktivnu vojnu službu i proizvođenju u čin ARBiH“, Predsjedništvo RBiH, broj: 02-111-821/93, od 14.12.1993. godine
T-318	„Imenovanje Načelnika štaba 3. Korpusa“, komanda 3. Korpusa, 02/33-2243, oktobar 1993. godine
T-319	„Analiza 3. Korpusa“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-42, od 05.01.1994. godine
T-320	„Akt komande 3. Korpusa“, broj: 03/1-74-2, od 28.01.1994. godine
T-321	„Obavještenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 01/311-1, od 28.01.1994. godine
T-322	„Krivična prijava“, MUP CSB Zenica, broj: 22/94, od 01.02.1994. godine
T-323	Spisak stranih državljana koji su napustili odred“, komanda 3. Korpusa – Odred EI – Mudžahidin, od 09.02.1994. godine
T-324	„Pregled elemenata mob. razvoja 3. Korpusa sa stanjem na dan 09.02.1994. godine“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/4-321, od 09.02.1994. godine
T-325	„Upotreba jedinica“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-211, od 05.03.1994. godine
T-326	„Obavijest“ 3. Korpus broj: 04/12-44 od 19.08.1994. godine
T-327	„Posijedanje zone odgovornosti - naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-346, od 01.04.1994. godine
T-328	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-537, od 14.04.1994. godine
T-329	„Pretpočinjavanje 201. „V“ bbr. u OG Bosna“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-441, od 24.04.1994. godine
T-330	„Dopuna naređenja“, Štab vrhovne komande Oružanih snaga Sarajevo, broj: 01-1/21-386, od 27.04.1994. godine
T-331	„Dostava izvještaja“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-471, od 14.06.1994. godine
T-332	„Formiranje sanitetskog bataljona“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-44, od 06.07.1994. godine
T-333	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-30, od 02.08.1994. godine
T-334	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1002, od 11.08.1994. godine
T-335	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1010, od 13.08.1994. godine

T-336	„Redovni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-295, od 28.08.1994. godine
T-337	„Vanredni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-834, od 03.10.1994. godine
T-338	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1448, od 16.12.1994. godine
T-339	„Sedmična informacija o državno političkim vojnim aktivnostima za potčinjene jedinice“, komanda 3. Korpusa – Odsjek za moral, broj: 04/08-82, od 04.09.1994. godine
T-340	„Datumi formiranja jedinica 3. Korpusa“, komanda 3. Korpusa – Odsjek za moral, broj: 04/12-54, od 14.09.1994. godine
T-341	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1126, od 18.09.1994. godine
T-342	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1127, od 18.09.1994. godine
T-343	„Formiranje 328. bbr – prijedlog“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-53, od 28.09.1994. godine
T-344	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1167, od 29.09.1994. godine
T-345	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1166, od 29.09.1994. godine
T-346	„Zahtjev za dostavljanje podataka“, MUP – CSB Zenica, broj: 21:1/09-2728/94, od 11.10.1994. godine
T-347	„Rasformiranje SDB – Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-59, od 15.10.1994. godine
T-348	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1276, od 25.10.1994. godine
T-349	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1277, od 25.10.1994. godine
T-350	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1278, od 25.10.1994. godine
T-351	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1279, od 25.10.1994. godine
T-352	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1280, od 25.10.1994. godine
T-353	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1281, od 25.10.1994. godine
T-354	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1275, od 25.10.1994. godine
T-355	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1274, od 25.10.1994. godine
T-356	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-1270, od 24.10.1994. godine

T-357	„Saglasnost“, komanda 3. Korpusa – Zenica, broj: 08/4-2-56, od 29.10.1994. godine
T-358	„Službene ocjene PK za moral u z/o 3. Korpusa“, Komanda 3. Korpusa – Odsjek za moral, broj: 04/12-78, od 28.10.1994. godine
T-359	„Indikativna ponašanja odreda „El – Mudžahidin“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-258-13, od 20.11.1994. godine
T-360	„Dostava podataka“, Odred EI – Mudžahidin, broj: 05/01-03, od 21.11.1994. godine
T-361	„Traženje saglasnosti za putovanje u inostranstvo“, Odred EI – Mudžahidin, broj: 03/205-94, od 27.11.1994. godine
T-362	„Saglasnost“, komanda 3. Korpusa – Zenica, broj: 08/4-2-130, od 28.11.1994. godine
T-363	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-168, od 28.11.1994. godine
T-364	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-177, od 06.12.1994. godine
T-365	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-64, od 11.01.1995. godine
T-366	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-91, od 13.01.1995. godine
T-367	„Redovni borbeni izvještaj“, 328. bbr, broj: 02/2-78/95, od 29.01.1995. godine
T-368	„Bilten Uprave vojne bezbjednosti broj 38“, od 12.03.1995. godine
T-369	„Srvnjenje elemenata mobiliz. razvoja“, komanda 7. Korpusa, broj: 05-3/184-1, od 16.03.1995. godine
T-370	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-359, od 20.03.1995. godine
T-371	„Sastav ekipe za praćenje b/d – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/176-1, od 01.04.1995. godine
T-372	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-101, od 09.04.1995. godine
T-373	„Analiza izvedenih of. b/d u z/o 35. dKoV“, komanda 35. dKoV, broj: 02/3-947-3, od 10.04.1995. godine
T-374	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-424, od 10.04.1995. godine
T-375	„Pregled formacijskih naziva i brojeva VJ“, GŠ ARBiH – Uprava za org.mob. poslove, broj: 4/45-7-2, od 10.04.1995. godine

T-376	„Zapovjest za napad“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-572/95, od 24.05.1995. godine
T-377	„Naređenje za obavještajno obezbjeđenje“, komanda 35. dKoV, broj: 09/109-07-16/95, od 25.05.1995. godine
T-378	„Izvođenje b/d u z/o 2.3.4. korpusa ARBiH“, GŠ ARBiH – Uprava za operativno planiranje, broj: 2/863-1, od 31.05.1995. godine
T-379	„Obilazak i kontrola jedinica – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-614/95, od 07.06.1995. godine
T-380	„Dežurstvo na KM 35.dKoV – IKM Klek – Naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-621/95, od 08.06.1995. godine
T-381	„Informacija“, komanda 35. dKoV, broj: 04/197, od 07.06.1995. godine
T-382	„Angažovanje odreda „EI – Mudžahidin“ – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/493-1, od 12.06.1995. godine
T-383	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-174, od 16.06.1995. godine
T-384	„Mjesečna analiza b/g 3. Korpusa za mjesec juni 1995. godine ERN: 0600-4340-0600-4362
T-385	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-182, od 23.06.1995. godine
T-386	„Sagledavanje stanja evidencije pečata i štambilja – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-151, od 02.07.1995. godine
T-387	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-719/95 od 05.07.1995. godine
T-388	„Redovni mjesečni borbeni izvještaj“, 328. bbr., broj: 02/2-815/95, od 07.07.1995. godine
T-389	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-195, od 06.07.1995. godine
T-390	„Aktivnosti pripadnika jedinice „EI Mudžahid“, GŠ ARBiH – USVB, broj: 7-1/29-643, od 07.07.1995. godine

T-391	„Otkomanda v/l – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-163, od 11.07.1995. godine
T-392	„Dejstvo u dubini PZT-e – Naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-739/95 od 12.07.1995. godine
T-393	„Izveštaj za period od 06. do 13.07.1995. godine, 2/328. bbr., broj: 04-1464/95, od 13.07.1995. godine
T-394	„Izvlačenje jedinica bataljona iz dodira i regulisanje održavanja kontinuiteta b/d – naređenje“, komanda 2. mnb, broj: 02/3-4-98, od 14.07.1995. godine (u optužnici broj: 02/3-5-98)
T-395	„Naređenje“, 328. bbr., broj: 02/2-872/95, od 16.07.1995. godine
T-396	„Upotreba traka za obilježavanje – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-753/95, od 17.07.1995. godine
T-397	„Naređenje za vezu broj 2“, komanda 35. dKoV, broj: 02/5-948-50/95 18.07.1995. godine
T-398	„Odluka Komandanta 35. dKoV za nastavak napadnih b/d po planu „Proljeće – 95 – 3“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-058-1/95 od 21.07.1995. godine
T-399	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-889/95, od 21.07.1995. godine
T-400	„Vanredni b/i“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-509, od 21.07.1995. godine
T-401	Obavještenje o neprijatelju, Ob.br. 306/95“, komanda 3. Korpusa – Obavještajno odjeljenje, broj: 09/3-306, od 21.07.1995. godine
T-402	„Dnevni obavještajni izvještaj“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-202/95 21.07.1995. godine
T-403	„Evidencija sačinjenih krivičnih prijava za mjesec juli 1995. Godine u 3.bVP – Odjeljenju za službe“
T-404	„Informacija o uspjesima jedinica 3. Korpusa ARBiH“, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1526, od 22.07.1995. godine
T-405	„Uspjesi boraca ARBiH na dan 21.07.1995. godine“, GŠ ARBiH, broj: 1/825-1525, od 22.07.1995. godine

T-406	„Vanredni operativni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-214, od 23.07.1995. godine
T-407	„Vanredni operativni izvještaj“, komanda 35. dKoV – IKM Klek, broj: 02/2-1-2223-073/95, od 23.07.1995. godine
T-408	„Dnevni obavještajni izvještaj“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-204/95, od 23.07.1995. godine
T-409	„Vanredni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-214-1, od 24.07.1995. godine
T-410	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-898/95, od 24.07.1995. godine
T-411	„Izvještaj“, komanda 35. dKoV – KM Klek, broj: 02/2-1-2223-95/95, od 26.07.1995. godine
T-412	„Informacija – Rezultati IR sa zarobljenim agresorskim vojnicima“, 3. Korpus – OSB, broj: 03/1-163-292-2, od 25.07.1995. godine
T-413	„Priprema i izvođenja b/d – Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-342, od 27.07.1995. godine
T-414	„Vanredni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-217, od 27.07.1995. godine
T-415	„Dnevni obavještajni izvještaj“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-209/95, od 28.07.1995. godine
T-416	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-220, od 29.07.1995. godine
T-417	„Pregrupisavanje snaga – dopuna naređenja“, 329. bbr, broj: 01/1-1399-1, od 29.07.1995. godine
T-418	„Srvanje evidencije, popuna jedinica i promjena RR-a – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-183, od 31.07.1995. godine
T-419	„Dozvola za vađenje pasoša“, 3. Korpus – Odred „El – Mudžahidin“, broj: 01/1-750, od 31.07.1995. godine
T-420	„Prevoženje zarobljenog tenka T-55 na opravku u Lob-3“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/8-1-20, od 01.08.1995. godine

T-421	„Zaključci i zadaci sa savjetovanja starješina OMJ analiza realizacije“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/8-3-7, od 09.08.1995. godine
T-422	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-223, od 01.08.1995. godine
T-423	„Elaborat organizacije unutrašnje službe na IKM – 3 Luke“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/27, od 26.08.1995. godine, ERN:0185-5047-0185-5051
T-424	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, „“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 02/2-1-000-822/95, od 02.08.1995. godine
T-425	„Mjesečni redovni borbeni izvještaj“, 328. bbr, broj: 02/2-941/95, od 03.08.1995. godine
T-426	„Zahtjev za angažovanje jedinica radne obaveze“, 3. Korpus – vojna jedinica 5038, broj: 02/2-1-000-827/95, od 04.08.1995. godine
T-427	„Regulisanje postupka sa helikopterima ARBiH – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 4576-3, od 05.08.1995. godine
T-428	„Naredba o zastupništvu“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/2-41-2918, od 08.08.1995. godine
T-429	„Vanredni borbeni izvještaj“, 328. bbr., broj: 02/2-966-1/95, od 09.08.1995. godine
T-430	„Vanredni borbeni izvještaj“, 328. bbr., broj: 02/2-971/95, od 10.08.1995. godine
T-431	„Saglasnost za izdavanje PI“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-225-512-33, od 11.08.1995. godine
T-432	„Izdvajanje snaga za izvođenje obuke i priprema za predstojeća b/d – naređenje“, 329. bbr, broj: 01/1-1536-4, od 14.08.1995. godine
T-433	„Saglasnost za izdavanje PI“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-225-512-33-1, od 15.08.1995. godine
T-434	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-741, od 16.08.1995. godine
T-435	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-743, od 16.08.1995. godine
T-436	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-744, od 16.08.1995. godine
T-437	„Otklanjanje uočenih slabosti – izvještaj“ komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-099/95, od 16.08.1995. godine

T-438	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-238, od 17.08.1995. godine
T-439	„Dnevni izvještaj“, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-157-596, od 18.08.1995. godine
T-440	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-754, od 20.08.1995. godine
T-441	„Pripremno naređenje za starješine Komande 35. dKoV“, Komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-895/95, od 21.08.1995. godine
T-442	„Upoznavanje sa dokumentima F-95“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-903/95, od 22.08.1995. godine
T-443	„Prijedlog za OOb“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, od 22.08.1995. godine
T-444	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-243, od 22.08.1995. godine
T-445	„Naređenje za obuku u 1995. godini“, GŠ ARBiH, broj: 1-1/1101-1, od 22.08.1995. godine
T-446	„Poboljšanje borbene gotovosti – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 5028-2, od 22.08.1995. godine
T-447	„Plan aktivnosti na pripremi b/d komandi i jedinica 35. dKoV za period od 20.08. – 04.09.1995. godine“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-902/95, od 22.08.1995. godine
T-448	„Procjena naših snaga – prilog“ komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-906/95, od 23.08.1995. godine
T-449	„Utrošak M i MES za mjesec august 1995. godine“, broj: 0608-3459-0608-3464
T-450	„Naređenje za vezu broj 4“, komanda 35. dKoV, broj: 02/5-1-001/95 23.08.1995. godine
T-451	„Naređenje za ThOb, 35. dKoV, broj: 06/2-1707-1, od 23.08.1995. godine
T-452	„Prva tačka zapovijestiza boj „F – 95““, komanda 35. dKoV, broj: 09/109-10-14/95, od 23.08.1995. godine
T-453	„Presjek stanja u komandama i jedinicama 35. dKoV, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-157-615, od 23.08.1995. godine

T-454	„Plan angažiranja starješina štaba 35. dKoV na praćenju b/d po planu „F“, broj: 02/2-1-000-918/95-1, od 24.08.1995. godine
T-455	„Naređenje za OOb“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-07-13/95 od 24.08.1995. godine
T-456	„Naređenje za OOb“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-07-15/95 od 24.08.1995. godine
T-457	„Naređenje za inženjersko obezbjeđenje 35. dKoV u napadu, inz.br. 34“, komanda 35. dKoV, broj: 02/4-90/95, od 24.08.1995. godine
T-458	„Naređenje“, Odsjek SVB 35. dKoV, broj: 03/1-99-36, od 24.08.1995. godine
T-459	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-246, od 25.08.1995. godine
T-460	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-339, od 25.08.1995. godine
T-461	„Mjesečna analiza b/g jedinica 3. Korpusa za mjesec august 1995. godine“, iz augusta 1995. godine ERN: 0600-4169-0600-4196
T-462	„Prijedlog načelnika inženjerije za inženjersko obezbjeđenje 328. bbr. u napadu, 328. bbr., broj: 02/4-217/95, od 26.08.1995. godine
T-463	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-344, od 26.08.1995. godine
T-464	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-926/95, od 26.08.1995. godine
T-465	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-345, od 26.08.1995. godine
T-466	„Naređenje za inženjersko obezbjeđenje 35. dKoV u napadu“, komanda 35. dKoV, broj: 02/4-234/95, od 27.08.1995. godine
T-467	„Naređenje za inženjersko obezbjeđenje 35. dKoV u napadu“, komanda 35. dKoV, broj: 02/4-218/95, od 27.08.1995. godine
T-468	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-774, od 27.08.1995. godine
T-469	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-348, od 28.08.1995. godine

T-470	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-776, od 28.08.1995. godine
T-471	„Priprema i obuka jedinica – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-933/95, od 28.08.1995. godine
T-472	„Mišljenje za angažovanje stranih državljana“, GŠ ARBiH, ERN: D000-5324, od 28.08.1995. godine
T-473	„Prilog tačke zapovjesti inženjeriji“, 328. bbr, broj: 02/4-235/95, od 28.08.1995. godine
T-474	„Pregled brojeva VJ ARBiH“, GŠ ARBiH, broj: 4/45-13, od 28.08.1995. godine
T-475	„Objezbjeđenje prevoženja helikopterom“, komanda 3. Korpusa, broj: 5248-1, od 28.08.1995. godine
T-476	„Informacija“ 3.bataljona Vojne policije, broj: 03/847-01/95, od 29.08.1995. godine
T-477	„Informacija – Rezultati IR sa RZ S-12“ OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-342-1, od 29.08.1995. godine
T-478	„Izvršenje plana i programa obuke – naređenje“, 328. bbr, broj: 02/2-1068/95, od 29.08.1995. godine
T-479	„Informacija – Rezultati IR sa RZ Samac Miodragom“ OSB 3. Korpusa, od 30.08.1995. godine ERN:0403-8107-0403-8108
T-480	„Informacija – Rezultati IR sa RZ Stokanović Goranom i Guljevatej Igorom“ OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-343-1, od 30.08.1995. godine
T-481	„Informacija – Rezultati IR sa RZ Pejčić Duškom“ OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-350, od 30.08.1995. godine
T-482	„Redovni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-555, od 30.08.1995. godine
T-483	„Zapovjest za napad“, 328. bbr, broj: 01/1-1688-4, od 31.08.1995. godine
T-484	„Organizacijske promjene – prijedlog“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-81, od 31.08.1995. godine
T-485	„Akt“, Kantonalno tužilaštvo Zeničko – dobojskog kantona“, broj: A-1773/06, od 24.10.2006. godine

T-486	„Akt Federalnog ministarstva pravde FBiH“, broj: 02-19/02, od 17.05.2002. godine“. ERN:0294-2221-0294-2226
T-487	„Zapisnik sa sastanaka organa bezbjednosti 3. Korpusa ARBiH“, MUP BiH – SSB, od 22.09.1995. godine ERN:0362-7019-0362-7020
T-488	„Izmjena zapovjesti za napad“ broj: 01/1-1718-2, od 02.09.1995. godine
T-489	„Prva tačka zapovjesti za odsudnu odbranu“, ARBiH – Obavještajni organ, broj: 09-328-474/95, od 02.09.1995. godine
T-490	„Zapovijest za logistiku“, 328. bbr, broj: 06-01-425/95, od 02.09.1995. godine
T-491	„Redovni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-560, od 02.09.1995. godine
T-492	„Izvještaj“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-988/95, od 03.09.1995. godine
T-493	„Zahtjev“, komanda 35. dKoV, broj: 02/4-630-1, od 05.09.1995. godine
T-494	„Raspored angažovanja starješina komande 35. dKoV“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-1000/95, od 06.09.1995. godine
T-495	„Obavještenje“, komanda 3. Korpusa – Obavještajno odjeljenje, broj: 09/9-673-19, od 07.09.1995. godine
T-496	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-791, od 07.09.1995. godine
T-497	„Dopuna zapovjesti za napad komandanta 35. dKoV“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-1006/95, od 07.09.1995. godine
T-498	„Izvještaj“, 328. bbr., broj: 01-759/95, od 09.09.1995. godine
T-499	„Naređenje“, komanda 35. dKoV – IKM „Rudače“, broj: 02/2-1-2223-168/95, od 16.09.1995. godine
T-500	„Vanredni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-574, od 10.09.1995. godine
T-501	„Naređenje“, komanda 328. bbr., broj: 02/2-1137/95, od 10.09.1995. godine
T-502	„Spisak Izeta Karahasanovića - logor“ ERN:0466-2156-0466-2157
T-503	„Angažovanje snaga – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-111/95, od 11.09.1995. godine
T-504	„Angažovanje snaga – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-119/95, od 11.09.1995. godine

T-505	„Redovni dnevni b/i“, IKM 3. Korpusa – s. Trepče, broj: 02/3-1-381/341, od 18.09.1995. godine
T-506	„Dnevni obavještajni izvještaj“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-256/95, od 12.09.1995. godine
T-507	„Vanredni obavještajni izvještaj“, komanda 3. korpusa, broj: 09/1-379-5, od 12.09.1995. godine
T-508	„Prijedlog angažovanja snaga“, komanda 35. dKoV – IKM „Babilon“, broj: 02/2-1-2223-123/95, od 12.09.1995. godine
T-509	„Angažovanje snaga – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-125/95, od 12.09.1995. godine
T-510	„Dnevni obavještajni izvještaj“, komanda 35. dKoV – Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-256/95, od 12.09.1995. godine
T-511	„Obavještenje o uspjesima jedinica ARBiH“, komanda 3. Korpusa – Odjeljenje za moral, broj: 04/06-99, od 13.09.1995. godine
T-512	„Informacija o daljnim uspjesima jedinica 2., 3., korpusa, 28.dKoV i 120.lbr. „Crni labudovi“ na ozrenskom ratištu“, GŠ ARBiH – Uprava za moral, broj: 6/1337, od 13.09.1995. godine
T-513	„Redovni borbeni izvještaj“, komande 3. Korpusa, broj: 02/3-2-580, od 13.09.1995. godine
T-514	„Redovno referisanje – obavještenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-140/95, od 13.09.1995. godine
T-515	„Planiranje i praćenje b/d – izvještaj“, komanda 35. dKoV – IKM „Rudače“, broj: 02/2-1-2223-155/95, od 14.09.1995. godine
T-516	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-1151/95, od 14.09.1995. godine
T-517	„Naređenje“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-1154/95, od 14.09.1995. godine
T-518	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/327, od 16.09.1995. godine
T-519	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/313, od 15.09.1995. godine

T-520	„Izmještanje IKM – Naređenje“, komanda 35. dKoV – IKM „Rudače“, broj: 02/2-1-2223-172/95, od 16.09.1995. godine
T-521	„Informacije o uspjesima jedinica ARBiH“, komanda 3. Korpusa, broj: 04/06-103, od 17.09.1995. godine
T-522	„Organizacija ObO u toku izvođenja b/d – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 01/1-1-73, od 17.09.1995. godine
T-523	„Organizacija sistema RiK-a – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-645/95, od 17.09.1995. godine
T-524	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/369, od 19.09.1995. godine
T-525	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/401, od 22.09.1995. godine
T-526	„Izvod iz redovnog operativnog dnevnika“, komanda 35. dKoV – KM „Klek“, broj: 02/2-1-000-1019/95, od 22.09.1995. godine
T-527	Naređenje za vezu broj 12“, komanda 3. korpusa, broj: 02/5-1-5/81 od 23.09.1995. godine
T-528	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-1021/95 od 23.09.1995. godine
T-529	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-1187/95, od 23.09.1995. godine
T-530	„Informacija o obilasku jedinica ARBiH koje su učestvovale u posljednjim oslobodilačkim dejstvima, od strane K-danta GŠARBiH, generala Rasima Delića, GŠ ARBiH – Uprava za moral, broj: 6/1434, od 24.09.1995. godine
T-531	„Ustrojavanje jedinstvene OE – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-608, od 25.09.1995. godine
T-532	„Informacija“, komanda 3. Korpusa – Odjeljenje za moral, broj: 04/09-42, od 25.09.1995. godine
T-533	„Inžinjerijsko uređenje l/o – naređenje“, komanda 3/328.bbr, broj: 01-558/95, od 25.09.1995. godine

T-534	„Angažovanje starješina na praćenju b/d“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-1060/95 od 28.09.1995. godine
T-535	„Racionalnije korištenje mobilisanih objekata za potrebe ARBiH – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-243, od 29.09.1995. godine
T-536	„Redovni dnevni b/i“ komandanta 3. Korpusa, broj: 02/3-1-381/510, od 29.09.1995. godine
T-537	„Redovni dnevni borbeni izvještaj“, komanda 328. bbr, broj: 02/2-1212/95, od 30.09.1995. godine
T-538	„Analiza b/d 3. Korpusa“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-610, od 25.09.1995. godine. ERN:0600-4313-0600-4339
T-539	„Čestitka povodom godišnjice jedinice“, broj: 04/09-49, od 02.10.1995. godine
T-540	„Prijedlog za formiranje izviđačkog diverzantskog bataljona“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-86, od 12.10.1995. godine
T-541	„Angažovanje odreda „El – Mudžahidin“ – naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-2223-229/95, od 12.10.1995. godine
T-542	„Krivična prijava“, 3. Korpus – VJ 5083, broj: 04/1-382, od 15.10.1995. godine
T-543	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-855, od 23.10.1995. godine
T-544	„Analiza b/d po planu „F“ – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-401, od 25.10.1995. godine
T-545	„Analiza b/d za period od 23.08. do 11.10.1995. godine“, komanda 1.mnb, broj: 02/1-1016/95, od 25.10.1995. godine
T-546	„Redovni borbeni izvještaj“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/1-272, od 27.10.1995. godine
T-547	„Uputstvo o angažovanju i vođenju evidencija stranih državljana u ARBiH“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-266, od 27.10.1995. godine
T-548	„Mjesečni izvještaj za 9 –ti mjesec“, 5/328.bbr, broj: 02-10-33/95, od 21.10.1995. godine
T-549	„Čestitka povodom Dana brigade“, komanda 3. Korpusa, broj: 04/06-123, od 02.11.1995. godine

T-550	„Pismena pohvala“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/4-2145, od 03.11.1995. godine
T-551	„Pismena pohvala“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/4-2147, od 03.11.1995. godine
T-552	„Obavještenje“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-217-1494, od 04.11.1995. godine
T-553	„Čestitka povodom svečanosti obilježavanja Prve godišnjice formiranja“, broj: 04/06-127, od 08.11.1995. godine
T-554	„Čestitka povodom godišnjice formiranja“, broj: 04/06-126, od 08.11.1995. godine
T-555	„Ustrojavanje i ažuriranje personalne evidencije – naređenja“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-282, od 14.11.1995. godine
T-556	„Regulisanje statusa neopravdano odsutnih v/l“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-290, od 18.11.1995. godine
T-557	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-923, od 20.11.1995. godine
T-558	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-924, od 20.11.1995. godine
T-559	„Informacija – krivične prijave podnesene u periodu od 01.11.1995. godine“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-242-973, od 23.11.1995. godine
T-560	„Analiza b/g 3. Korpusa“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-2-730, od 25.11.1995. godine, ERN:0600-4087-0600-4109
T-561	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-941, od 26.11.1995. godine
T-562	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-944, od 27.11.1995. godine
T-563	„Testiranje kandidata za West Point – Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-306, od 02.12.1995. godine
T-564	„Naredba“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/1-971, od 14.12.1995. godine
T-565	„Obavijest“, 3.bVP, broj: 03/1350-25/95, od 15.12.1995. godine
T-566	„Obavještenje o neprijatelju“, komanda 3. Korpusa – obavještajno odjeljenje, broj: 09/3-512, od 22.12.1995. godine
T-567	„Akt“, Okružno tužilaštvo u Travniku, broj: 83/95, od 29.12.1995. godine
T-568	„Bilten Sektora bezbjednosti broj 22“, od 29.01.1994. godine

T-569	„Odluka o proizvođenju – unapređenju u činove ARBiH“, Predsjedništvo ARBiH, broj: 02-111-540/94, od 05.08.1994. godine
T-570	„Izjava“, Abu Haris – emir odreda „El – mudžahidin“, od 30.01.1994. godine, broj: 0403 – 3874
T-571	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 26” od 02.02.1994. godine
T-572	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 162”, od 14.08.1994. godine
T-573	Informacija – saznanja i podaci dobijeni primjenom TKT jedinice „El – Mudžahedin“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-258-28, od 11.01.1995. godine
T-574	“Bilten Uprave službe vojne bezbjednosti broj 29”, od 20.02.1995. godine
T-575	„Naređenje za OOb, komanda 3. Korpusa – Obavještajno odjeljenje, broj. 09/7- , od 26.04.1995. godine
T-576	„Prijedlog za uvođenje operativne akcije (OA) Vranduk“, USVB GŠ ARBiH, broj: 7-1/29-412, od 13.05.1995. godine
T-577	„Ispitivanje ratnih zarobljenika – upute“, OSVB 37. dKoV, broj: 03-738-1, od 11.05.1995. godine
T-578	„Izveštaj o izvedenim borbenim dejstvima“, OSVB 35. dKoV, broj: 03/1-99-9, od 27.05.1995. godine
T-579	„Plan angažovanja potrebnih snaga i sredstava 3. i 7. Korpusa, kao i CSB-i Zenica sa ciljem sprječavanja mogućeg narušavanja i uspostavljanja javnog reda i mira, komanda 3. Korpusa, od 22.05.1995. godine
T-580	„Problemi izvođenja zajedničke obuke sa pripadnicima „El – Mudžahedina“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-149-1, od 03.07.1995. godine
T-581	„Problemi izvođenja zajedničke obuke sa pripadnicima „El – Mudžahedina“ – saznanja“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-143-1, od 01.07.1995. godine
T-582	„Informacija – Ponašanje pripadnika odreda „El – Mudžahedin“ u z/o 328.bbr.“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-163, od 15.07.1995. godine
T-583	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 134”, od 19.07.1994. godine
T-584	„Akt“ MUP CSB-Sektor SDB Zenica, broj: 02-1557, od 25.07.1995. godine
T-585	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-163-295-2, od 25.07.1995. godine

T-586	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/5-184, od 31.07.1995. godine
T-587	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 146”, od 01.08.1995. godine
T-588	„Samovoljno udaljavanje pripadnika 329.bbr. iz logorskih prostorija „El – Mudžahidin – Službena zabilješka“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-007-1, od 31.08.1995. godine
T-589	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 155”, od 11.08.1995. godine
T-590	„Akti za potpis i prosljeđivanje u matične jedinice“, 3.bVP, broj: 03/787-01/95, od 13.08.1995. godine, ERN:0403-7709-0403-7711
T-591	„Plan mjera bezbjednosnog obezbjeđenja napada“, 3. Korpus, od 18.08.1995. godine
T-592	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 03/1010-01/95, od 30.09.1995. godine
T-593	„Izveštaj akcije „Al – Kerame“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-188-1, od 10.08.1995. godine
T-594	Akt „Sprovodni list“, 3. Bataljon vojne policije, od 24.08.1995. godine
T-595	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 167”, od 26.08.1995. godine (u optužnici stoji 1994. godina)
T-596	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-340, od 27.08.1995. godine
T-597	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-341, od 27.08.1995. godine
T-598	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-342, od 26.08.1995. godine S-12
T-599	„Službena zabilješka“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-347, od 28.08.1995. godine
T-600	„Službena zabilješka“, OSVB 35.dKoV, broj: 03/1-80-31, od 27.10.1995. godine.
T-601	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 03/1350-19/95, od 10.12.1995. godine
T-602	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 03/1350-07/95, od 12.12.1995. godine
T-603	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 172”, od 04.09.1995. godine (u optužnici stoji 1994. godina)

T-604	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Dabić Draženko“, 3.bVP, broj: 09/13-04/95, od 13.09.1995. godine
T-605	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Todić Miomir“, 3.bVP, broj: 09/13-01/95, od 13.09.1995. godine
T-606	„Sprovodni list – Miomir Todić“, komanda 35. dKoV, od 13.09.1995. godine
T-607	„Dnevni izvještaj“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-027-1, od 15.09.1995. godine
T-608	„Bilten Uprave bezbjednosti broj 181“, od 16.09.1994. godine (u optužnici stoji 1994. godina)
T-609	„Dnevni izvještaj 3.bVP“, 3.bVP, broj: 03/870-17/95, od 17.09.1995. godine
T-610	„Odbijanje naređenja od strane radnog voda – pritvorenika iz BVP“, OB 3. Korpusa, broj: 03/1-353/95, od 18.09.1995. godine
T-611	„Službena zabilješka – ponašanje pripadnika odreda „El – mudžahidin“, SVB 3. Korpusa, broj: 03/1-80-28, od 18.09.1995. godine
T-612	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-228-1, od 19.09.1995. godine
T-613	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-231, od 22.09.1995. godine
T-614	„Zarobljeni agresorski vojnici i civilna lica na ozrensko – vozućkom ratištu, spisak“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-444-1, od 05.10.1995. godine
T-615	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 09/28-06/95, od 28.09.1995. godine – Jović Slobodanka
T-616	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 09/28-05/95, od 28.09.1995. godine – S-3
T-617	„Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 09/28-07/95, od 28.09.1995. godine – S-4
T-618	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-236, od 29.09.1995. godine
T-619	„Dnevni izvještaj 3.bVP“, 3.bVP, broj: 03/870-29/95, od 29.09.1995. godine
T-620	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-163-451, od 01.10.1995. godine
T-621	„Informacija“, komanda 7. Korpusa OSB, broj: 03/1-51-39-3/95, od 03.10.1995. godine
T-622	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-163-520, od 19.10.1995. godine
T-623	„Informacija – stanje u IDČ „Asim Čamdžić“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-47-55, od 24.10.1995. godine

T-624	„Informacija – ponašanje pripadnika jedinice „El – mudžahidin“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-217-1468-2, od 27.10.1995. godine
T-625	„Informacija – UOS sa RZ“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-163-530, od 28.10.1995. godine
T-626	„Teži incident pripadnika „El – mudžahidin“, USVB GŠ ARBiH, broj: 7-3/29-1184, od 28.10.1995. godine
T-627	„Informacija – Razmjena RZ“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-163-251-51, od 16.11.1995. godine
T-628	„Akt Abu Maali Hasan – O.O.“Vazal“, od 20.11.1995. godine.
T-629	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-60-4-5, od 12.12.1995. godine
T-630	„Naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 05/8-98, od 14.12.1995. godine
T-631	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-130-1, od 21.06.1995. godine
T-632	„Informacija – OA Vranduk saznanja“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-60-81, od 26.12.1995. godine
T-633	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 35”, od 13.02.1994. godine
T-634	„Kustura Mirsad – saglasnost“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-250-47-1, od 16.04.1995. godine
T-635	““Esad Alabaidi Rašid pripadnik ARBiH, indikativno držanje, ponašanje i ustupanje POR-a“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-258-7, od 08.04.1995. godine
T-636	„Mhamdi Seddik ben Mokhtar, zahtjev za prijem u državljanstvo ...“, CSB Zenica, broj: 21-1/07-204-1736/95, od 28.04.1995. godine
T-637	“Bilten Uprave službe bezbjednosti GŠ ARBiH broj 85”, od 23.05.1995. godine
T-638	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-184-193-1, od 28.05.1995. godine
T-639	„Naređenje“, komanda 35. dKoV, broj: 02/2-1-000-629/95, od 10.06.1995. godine
T-640	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-144-1, od 03.07.1995. godine
T-641	„Službena zabilješka“, komanda 3. Korpusa od 01.08.1995. godine ERN: 0465-4355-0465-4359
T-642	„Službena zabilješka“, ERN: 0465-4357-0465-4358
T-643	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-161, od 14.07.1995. godine

T-644	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-310-2, od 27.07.1995. godine
T-645	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-184-364, od 29.07.1995. godine
T-646	“Bilten Uprave bezbjednosti broj 171”, od 03.08.1995. godine
T-647	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-180-1, od 08.08.1995. godine
T-648	„Tim za RiK operacijom „F“ – naređenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 02/3-1-385, od 25.08.1995. godine
T-649	Službena zabilješka“, 3.bVP, broj: 03/826-08/95, od 26.08.1995. godine
T-650	„Vanredna informacija“, komanda 7. Korpusa, broj: 03/2-508-62-1/95, od 02.09.1995. godine
T-651	„Zapisnik sa sastanaka održanog 28.08.1995. godine“, MUP BiH – CSB Zenica, broj: 21-10/050-3948/95, od 04.09.1995. godine
T-652	„Informacija“, komanda 7. Korpusa, broj: 03/1-51-39-2/95, od 03.10.1995. godine
T-653	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-244-1, od 07.10.1995. godine
T-654	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-174-239-1, od 22.10.1995. godine
T-655	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-60-87, od 28.12.1995. godine
T-656	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-217-1474-1, od 29.10.1995. godine
T-657	„Informacija“, OSB 3. Korpus, broj: 03/1-178-218, od 03.11.1995. godine
T-658	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-276, od 07.11.1995. godine
T-659	„Obavijest“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-8-4, od 08.11.1995. godine
T-660	„Šema hijerarhijskih odnosa OpO „Vazal“, USVB GŠ ARBiH, od 28.11.1995. godine
T-661	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-174-276-3, od 23.11.1995. godine
T-662	„Upozorenje“, komanda 3. Korpusa, broj: 03/1-174-301, od 26.11.1995. godine.
T-663	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-12, od 14.12.1995. godine
T-664	„Informacija“, OSB 3. Korpusa, broj: 03/1-60-60, od 24.12.1995. godine
T-665	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Vučković Nedeljko“, 3.bVP, broj: 09/29-01/95, od 29.09.1995. godine
T-666	„Službena zabilješka o dovođenju lica – Pećanac Neđo“, 3.bVP, broj: 09/29-02/95, od 29.09.1995. godine

T-667	Kartica nestalog lica – Jović (Milan) Nedo“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0805, broj BAZ-a: 917749
T-668	„Kartica nestalog lica – Čupeljić (Milan) Mirko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2060, broj BAZ-a: 917824
T-669	„Kartica nestalog lica – Kaurin (Rade) Svetko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0856, broj BAZ-a: 917430
T-670	„Kartica nestalog lica – Lukić (Ranko) Dragutin“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1100, broj BAZ-a: 917673
T-671	„Kartica nestalog lica – Jović (Sreto) Mitar“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0808, broj BAZ-a: 966667
T-672	„Kartica nestalog lica – Gligorić (Božo) Nenad“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 4352, broj BAZ-a: 917650
T-673	„Kartica nestalog lica – Jović (Sreto) Miloš“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0807, broj BAZ-a: 917807
T-674	„Kartica nestalog lica – Kreka (Jovo) Borislav“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0987, broj BAZ-a: 917426
T-675	„Kartica nestalog lica – Đurić (Jovo) Ranko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0599, broj BAZ-a: 917709
T-676	„Kartica nestalog lica – Žarić (Spasoje) Nevenko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0640, broj BAZ-a: 917429
T-677	„Kartica nestalog lica – Pejić (Miloš) Dejan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1473, broj BAZ-a: 917827
T-678	„Kartica nestalog lica – Ilić (Milenko) Novak,“ Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2206, broj BAZ-a: 917671
T-679	„Kartica nestalog lica – Pavlović (Milan) Slađan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj:1438, broj BAZ-a: 917830
T-680	„Kartica nestalog lica – Đukić (Simeun) Jovica“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2203, broj BAZ-a: 917644
T-681	„Kartica nestalog lica – Narić (Bogdan) Zdravko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 4355, broj BAZ-a: 917696

T-682	„Kartica nestalog lica – Matičić (Miroslav) Mirko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1167, broj BAZ-a: 917801
T-683	Kartica nestalog lica – Jorgić (Zdravko) Dalibor“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0816, broj BAZ-a: 917503
T-684	„Kartica nestalog lica – Panić (Jovo) Zdravko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1442, broj BAZ-a: 917819
T-685	„Kartica nestalog lica – Pejić (Milivoje) Miloš“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1472, broj BAZ-a: 917689
T-686	„Kartica nestalog lica – Lazić (Dujko) Ranko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1056, broj BAZ-a: 917818
T-687	„Kartica nestalog lica – Marić (Marko) Marko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1144, broj BAZ-a: 917731
T-688	„Kartica nestalog lica – Savić (Borislav) Milovan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1742, broj BAZ-a: 917692
T-689	„Kartica nestalog lica – Todorović (Blago) Branko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1938, broj BAZ-a: 917653
T-690	„Kartica nestalog lica – Ilić (Dušan) Milivoje“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0713, broj BAZ-a: 917672
T-691	„Kartica nestalog lica – Vasić (Maksim) Jovan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0203, broj BAZ-a: 917504
T-692	„Kartica nestalog lica – Piljagić (Dragić) Vlado“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1539, broj BAZ-a: 917216
T-693	„Kartica nestalog lica – Kopanja (Dušan) Neđo“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0949, broj BAZ-a: 917435
T-694	„Kartica nestalog lica – Rauković (Stevo) Nedeljko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1648, broj BAZ-a: 917681
T-695	„Kartica nestalog lica – Pirc (Milan) Simon“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2224
T-696	„Kartica nestalog lica – Marković (Branko) Drago“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2215, broj BAZ-a: 917822

T-697	„Kartica nestalog lica – Vasilić (Pavo) Veljko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0198, broj BAZ-a: 105310
T-698	„Kartica nestalog lica – Ristić (Čedo) Sveto“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1711, broj BAZ-a: 106207
T-699	„Kartica nestalog lica – Vučić (Branko) Nedeljko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0305, broj BAZ-a: 917428
T-700	„Kartica nestalog lica – Kodžo (Branko) Radenko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2209, broj BAZ-a: 917436
T-701	„Kartica nestalog lica – Matičić (Mirko) Miodrag“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1166, broj BAZ-a: 917801
T-702	„Kartica nestalog lica – Rajak (Jovan) Stevo“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2226, broj BAZ-a: 917421
T-703	„Kartica nestalog lica – Vasić (Vojin) Borislav“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2199, broj BAZ-a: 917211
T-704	„Kartica nestalog lica – Vučenović (Jovo) Milan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0302 broj BAZ-a: 917425
T-705	„Kartica nestalog lica – Lazarević (Dušan) Milanko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1050, broj BAZ-a: 917755
T-706	„Kartica nestalog lica – Petrović (Nedeljko) Slobodan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1489, broj BAZ-a: 917748
T-707	„Kartica nestalog lica – Jotić (Milan) Radojica“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0819, broj BAZ-a: 917747
T-708	„Kartica nestalog lica – Marković (Vaskrsija) Slobodan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 4354, broj BAZ-a: 917664
T-709	„Naredba Okružnog tužilaštva u Doboju“, broj: KTA-421/06, od 26.10.2006. godine
T-710	„Završna analiza sudsko medicinske i kriminalističko tehničke obrade i reasocijacije skeletnih ostataka“, od 02.11.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing

T-711	„Naredba Kantonalnog tužilaštva Zeničko – Dobojskog kantona“, broj: KTA-248/06, od 27.06.2006. godine
T-712	„Nalaz sudsko – medicinske obrade ekshumiranih tijela, lokacija Kamenica – Zavidovići“, sačinjen od strane sudskog vještaka Silajdžić – Brkić dr. Sabiha, specijalista sudske medicine, Visoko 27.07.2006. godine
T-713	Službena zabilješka“, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko – Dobojskog kantona, MUP Zenica, Uprava policije, sačinjena od strane kriminalističkog inspektora MUP-a Zeničko – Dobojskog kantona, Mandžuka Amir, od 04.07.2006. godine
T-714	„Kartica nestalog lica – Blagojević (Vlado) Radomir“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0104, broj BAZ-a: 917693
T-715	„DNA Report – Blagojević (Vlado) Radomir“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8291/06, Protocol Key: 0717196863
T-716	„DNA Report – Blagojević (Vlado) Radomir“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8291/06R, Protocol Key: 0865118477
T-717	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Blagojević (Vlado) Radomir“, Protokol broj: 8291/06, ID ICMP: 14464, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-718	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Blagojević (Vlado) Radomir“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 139/2006, od 28.11.2006. godine
T-719	„Kartica nestalog lica – Todorić (Milovan) Božidar“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1942, broj BAZ-a: 917785
T-720	„DNA Report – Todorić (Milovan) Božidar“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8287/06, Protocol Key: 0331882621
T-721	„DNA Report – Todorić (Milovan) Božidar“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8287/06R, Protocol Key: 0383394485
T-722	„DNA Report – Todorić (Milovan) Božidar“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8287/06R, Protocol Key: 1153259668

T-723	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela - Todorić (Milovan) Božidar“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing
T-724	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Todorić (Milovan) Božidar“, Protokol broj: 8287/06, ID ICMP: 10758, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-725	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka – Todorić (Milovan) Božidar“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 138/2006, od 28.11.2006. godine
T-726	„Kartica nestalog lica – Stjepanović (Petar) Drago“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1847, broj BAZ-a: 917687
T-727	„DNA Report – Stjepanović (Petar) Drago“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8290/06, Protocol Key: 1134227014
T-728	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Stjepanović (Petar) Drago“, Protokol broj: 8290/06, ID ICMP: 9337, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-729	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Stjepanović (Petar) Drago“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 137/2006, od 28.11.2006. godine
T-730	„Kartica nestalog lica – Dabić (Milivoje) Čedo“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0465, broj BAZ-a: 966036
T-731	„DNA Report – Dabić (Milivoje) Čedo“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8285/06, Protocol Key: 0815039262
T-732	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Dabić (Milivoje) Čedo“, Protokol broj: 8285/06, ID ICMP: 5815, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-733	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Dabić (Milivoje) Čedo“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 136/2006, od 28.11.2006. godine

T-734	„Kartica nestalog lica – Radojčić (Blagoje) Radovan“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1632, broj BAZ-a: 917683
T-735	„DNA Report – Radojčić (Blagoje) Radovan“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8286/06, Protocol Key: 0286175565
T-736	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Radojčić (Blagoje) Radovan“, Protokol broj: 8286/06, ID ICMP: 9349, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-737	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Radojčić (Blagoje) Radovan“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 135/2006, od 28.11.2006. godine
T-738	„Kartica nestalog lica – Todorović (Đorđe) Savo“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2238, broj BAZ-a: 917794
T-739	„DNA Report – Todorović (Đorđe) Savo“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8342/06, Protocol Key: 0857694954
T-740	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Todorović (Đorđe) Savo“, Protokol broj: 8342/06, ID ICMP: 18132, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-741	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Todorović (Đorđe) Savo“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 134/2006, od 28.11.2006. godine
T-742	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela (opšti elaborat) – lokalitet Kamenica, šljunkara“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-743	„Službena zabilješka“, Uprava policije Zenica, od 21.06.2006. godine
T-744	„Naredba“, Kantonalni sud u Zenici, broj: 004-0-Kpp-06-000-103, od 22.06.2006. godine
T-745	„Zapisnik o ekshumaciji“, Kantonalno tužilaštva Zeničko – Dobojskog kantona, broj: KTA-248/06, od 26.06.2006. godine
T-746	„Zapisnik o uviđaju“, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko – Dobojskog kantona, MUP Zenica, Uprava policije, sačinjen od strane kriminalističkog

	inspektora MUP-a Zeničko – Dobojskog kantona, Mandžuka Amir od 26.06.2006. godine
T-747	„Naredba“, Okružno tužilaštvo u Doboju, broj: T15 O KTARZ 0014763 13, od 08.11.2013. godine
T-748	„Kartica nestalog lica – Šalić (Ilija) Zoran“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 2101, broj BAZ-a: 917433
T-749	„DNA Report – Šalić (Ilije) Zoran“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 14199/12, Protocol Key: 452781632890009589
T-750	„Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša“, MUP RS – CJB Doboj, broj: 09-02/1-230-1187/13, od 12.11.2013. godine
T-751	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Šalić (Ilije) Zoran“, J.Z.U. Zavod za sudsku mediciju RS, broj: ID-12-11-13-01, od 12.11.2013. godine
T-752	„Izveštaj – konačna identifikacija posmrtnih ostataka- Šalić (Ilije) Zoran“, J.Z.U. Zavod za sudsku mediciju RS, od 27.11.2013. godine
T-753	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela - Šalić (Ilije) Zoran“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing
T-754	„Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 5, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-755	„Službena zabilješka“, MUP RS – CJB Doboj, broj: 09-02/1-230-1187/13, od 12.11.2013. godine, sačinjena od strane Goran Sljavuljica
T-756	„Kartica nestalog lica – Đaković (Božo) Miodrag“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0558, broj BAZ-a: 917423
T-757	„DNA Report – Đaković (Božo) Miodrag“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: SC 11004/08
T-758	„Zapisnik o identifikaciji mrtvog tijela - Đaković (Božo) Miodrag“, Institut za nestale osobe BiH, broj: 01-40-10/08, od 30.09.2008. godine

T-759	„Fotodokumentacija obrade ostataka mrtvog tijela - Đaković (Božo) Miodrag“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing
T-760	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-761	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing.
T-762	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 2“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-763	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 2, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-764	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1/8A“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-765	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1/8A, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-766	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1/8B“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-767	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. 1/8B, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing

T-768	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. A“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-769	Zapisnik o sudskomedicijijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. A, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-770	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. F“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-771	Zapisnik o sudskomedicijijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: Kamenica – šljunkara – Zavidovići – br. F, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 26.10.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-772	„Naredba“, Okružni sud u Doboju, broj: 013-0-Kpp-06-000 008, od 12.05.2006. godine
T-773	„Fotodokumentacija lica mjesta – lokalitet planina Ozren - Božići“, broj: BL-05/2006-LM, od 16.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-774	„Službena zabilješka“, MUP RS – CJB Banja Luka, broj: 10-02/2-732/06, od 20.10.2006. godine
T-775	„Fotodokumentacija lica mjesta – lokalitet planina Ozren - Božići“, broj: BL-04/2006-LM, od 15.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-776	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – lokalitet planina Ozren - Božići“, broj: BL-35/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-777	Zapisnik o sudskomedicijijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, broj: BL-35/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing

T-778	„Kartica nestalog lica – Mitrović (Nedo) Momir“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1264, broj BAZ-a: 900477
T-779	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – Mitrović (Nedo) Momir“, broj: BL-36/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-780	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, broj: BL-36/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. Sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-781	„Zapisnik o primopredaji identifikovanog mrtvog tijela - Mitrović (Nedo) Momir“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, broj: 60/2006, od 20.10.2006. godine
T-782	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Mitrović (Nedo) Momir Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 75/2006, od 16.10.2006. godine
T-783	„DNA Report – Mitrović (Nedo) Momir“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8021/06
T-784	„Kartica nestalog lica – Knežević (Ostoja) Predrag“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0921, broj BAZ-a: 9100484
T-785	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – Knežević (Ostoja) Predrag“, broj: BL-37/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-786	Zapisnik o sudskomedicijskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, broj: BL-37/2006-OT, od 19.05.2006. godine, sačinjena od strane Mr. Sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-787	„Zapisnik o primopredaji identifikovanog mrtvog tijela - Knežević (Ostoja) Predrag“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, broj: 54/2006, od 20.10.2006. godine
T-788	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Knežević (Ostoja) Predrag“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 90/2006, od 16.10.2006. godine

T-789	„DNA Report – Knežević (Ostoja) Predrag“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: SC 8077/06P
T-790	„Službena zabilješka“, MUP RS – CJB Banja Luka, broj: 10-02/2-731/06, od 20.10.2006. godine
T-791	„Službena zabilješka“, MUP RS – CJB – Odjeljenje kriminalističke policije Doboj, broj: 11-02/4-230-769/06, od 16.05.2006. godine
T-792	„Kartica nestalog lica – Petrović (Ljubo) Milenko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1468, broj BAZ-a: 917779
T-793	„Zapisnik o obukciji i identifikaciji“, Osnovni sud u Doboju, broj: 39/96, od 05.06.1996. godine
T-794	„Milenko Petrović – dokumentacija“, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i nestalih lica, broj: 08/4.4.566.58.1/15, od 09.07.2015. godine
T-795	„Karton nestalog borca iz sastava 307.pbr - Petrović (Ljubo) Milenko“, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i nestalih lica
T-796	„Fotodokumentacija - Petrović (Ljubo) Milenko“, Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika, od 10.06.1999. godine, sačinjena od strane Marić Milka
T-797	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Petrović (Ljubo) Milenko“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 10/03, od 28.01.2003. godine
T-798	„DNA Report – Petrović (Ljubo) Milenko“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 995/02
T-799	„Fotodokumentacija – Todorović (Savo) Živinko“, Komisija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 12.09.2002. godine, sačinjena od strane Marić Milka
T-800	„Fotodokumentacija – Todorović (Savo) Živinko“, Komisija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, od 01.09.2002. godine, sačinjena od strane Marić Milka
T-801	„Kartica nestalog lica – Vujičić (Risto) Gojko“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 0290, broj BAZ-a: 909026
T-802	„Kartica nestalog lica – Pejić (Janko) Miladin“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1470, broj BAZ-a: 917732

T-803	„DNA Report – – Pejić (Janko) Miladin“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8362/06, Protocol Key: 0215777064
T-804	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – Pejić (Janko) Miladin“, od 26.10.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing
T-805	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Pejić (Janko) Miladin“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 133/2006, od 28.11.2006. godine
T-806	„Kartica nestalog lica – Petrušić (Đorđe) Obrad“, Operativni tim Republike Srpske za traženje nestalih lica, broj: 1493, broj BAZ-a: 105304
T-807	„Najava ekshumacija“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 667/2006, od 19.07.2006. godine
T-808	„Zahtjev za izdavanje naredbe o ekshumaciji i obdukciji tijela“, Okružno tužilaštvo u Doboju, broj: KTA-421/06, od 19.07.2006. godine
T-809	„Naredba“, Okružni sud u Doboju, broj: 013-0-Kpp-06-000 022, od 20.07.2006. godine
T-810	„Ekshumacija na lokalitetu Kamenica, SO Zavidovići“, MUP RS – CJB Doboju, broj: 11-024-230-183/02, od 28.07.2006. godine
T-811	„Fotodokumentacija obrade mrtvog tijela – Petrušić (Đorđe) Obrad“, broj: BL-14-2006-LM, od 01.04.2006. godine, sačinjena od strane Marić Milko, dipl. ing
T-812	„Fotodokumentacija lica mjesta – Petrušić (Đorđe) Obrad“, broj: BL-41/2006-OT, od 26.08.2006. godine, sačinjena od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. Ing
T-813	„Zapisnik o sudskomedicinskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvog tijela“, oznaka: BL-41/2006, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, broj: BL-41/2006-OT, od 26.08.2006. godine, sačinjen od strane Mr. sci. med. Dr. Željko P. Karan i Marić Milko, dipl. ing
T-814	„DNA Report – Petrušić (Đorđe) Obrad“, International Commission on Missing Persons – ICMP, Protocol No.: 8856/07, Protocol Key: 0919470132

T-815	„Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka - Petrušić (Đorđe) Obrad“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Republike Srpske, broj: 58/2007, od 07.05.2007. godine
T-816	„Fotodokumentacija“, Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica RS, broj: BL-10/2006-LM, od 30.06.2006. godine, sačinjen od strane Marić Milko, dipl. ing
T-817	„Fotodokumentacija – sudsko – medicinska obrada ekshumiranih tijela sa lokaliteta Šljunkara – Kamenica – Zavidovići“, broj: 08-03/3-5-46/06, od 04.07.2006. godine
T-818	Fotodokumentacija – asanacija i ekshumacija KTA – 248/06“, broj: 08-03/3-5-45/06, od 28.06.2006. godine
T-819	„Fotodokumentacija – sudsko – medicinska obrada ekshumiranih tijela sa lokaliteta Šljunkara – Kamenica – Zavidovići“, broj: 08-03/3-5-47/06, od 07.08.2006. godine
T-820	Izvod iz matične knjige umrlih – Vujičić Gojko, Opština Prnjavor, broj: 02-202-37/05, od 23.09.2005. godine
T-821	Izvod iz matične knjige umrlih – Čučić Vlado, Opština Prnjavor, broj: 02-202-383/15, od 01.06.2015. godine
T-822	Izvod iz matične knjige umrlih – Marić Petko, Opština Prnjavor, broj: 02-202-66/15, od 09.11.2015. godine
T-823	Izvod iz matične knjige umrlih – Marinković Krstan, Opština Prnjavor, broj: 02-202-60/15, od 02.11.2015. godine
T-824	Fotodokumentacija – fotografisanje povreda na tijelu S-12 na zahtjev Tužilaštva BiH, CJB Banja Luka, broj: 176/15, od 13.05.2015. godine
T-825	Akt MUP RS – CJB Banja Luka – Dostava dokumentacije S-12, broj: 10-4/01-230-394/15, od 01.06.2015. godine
T-826	Naredba za vještačenje, akt Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05, od 29.05.2015. godine
T-827	Fotografija, VOOO-6132 AT 00:40:55, ERN broj: 0610-7715
T-828	Fotografija, ERN broj: 0610-4444

T-829	Izvod iz matične knjige umrlih – Jović Nedo, opština Doboj, broj: 05/2-202-1-443/15, od 11.12.2015. godine
T-830	Izvod iz matične knjige umrlih – Čupeljić Mirko, opština Doboj, broj: 05/2-202-1-444/15, od 11.12.2015. godine
T-831	Izvod iz matične knjige umrlih – Jović Mitar, opština Teslić, broj: 05/2-202-1-445/15, od 11.12.2015. godine
T-832	Izvod iz matične knjige umrlih – Žarić Nedeljko, opština Čelinac, broj: 05/2-202-1-446/15, od 11.12.2015. godine
T-833	Izvod iz matične knjige umrlih – Pejić Dejan, opština Modriča, broj: 05/2-202-1-447/15, od 11.12.2015. godine
T-834	Izvod iz matične knjige umrlih – Ilić Novak, opština Stanari, broj: 05/2-202-1-448/15, od 11.12.2015. godine
T-835	Izvod iz matične knjige umrlih – Đukić Jovica, opština Modriča, broj: 05/2-202-1-437/15, od 11.12.2015. godine
T-836	Izvod iz matične knjige umrlih – Matičić Mirko, opština Prnjavor, broj: 05/2-202-1-449/15, od 11.12.2015. godine
T-837	Izvod iz matične knjige umrlih – Jorgić Dalibor, opština Banja Luka, broj: 05/2-202-1-438/15, od 10.12.2015. godine
T-838	Izvod iz matične knjige umrlih – Todorović Branko, opština Teslić, broj: 05/2-202-1-450/15, od 11.12.2015. godine
T-839	Izvod iz matične knjige umrlih – Ilić Milivoje, opština Modriča, broj: 05/2-202-1-451/15, od 11.12.2015. godine
T-840	Izvod iz matične knjige umrlih – Vasić Jovan, opština Mrkonjić Grad, broj: 05/2-202-1-452/15, od 11.12.2015. godine
T-841	Izvod iz matične knjige umrlih – Piljagić Vlado, opština Banja Luka, broj: 05/2-202-1-459/15, od 11.12.2015. godine
T-842	Izvod iz matične knjige umrlih – Kopanja Neđo, opština Mrkonjić Grad, broj: 05/2-202-1-453/15, od 11.12.2015. godine
T-843	Izvod iz matične knjige umrlih – Ristić Sveto, opština Banja Luka, broj: 05/2-202-1-439/15, od 10.12.2015. godine

T-844	Izvod iz matične knjige umrlih – Vučić Neđeljko, opština Banja Luka, broj: 05/2-202-1-440/15, od 10.12.2015. godine
T-845	Izvod iz matične knjige umrlih – Kodžo Radenko, opština Mrkonjić Grad, broj: 05/2-202-1-454/15, od 11.12.2015. godine
T-846	Izvod iz matične knjige umrlih – Rajak Stevo, opština Mrkonjić Grad, broj: 05/2-202-1-455/15, od 11.12.2015. godine
T-847	Izvod iz matične knjige umrlih – Vučenović Milan, opština Mrkonjić Grad, broj: 05/2-202-1-456/15, od 11.12.2015. godine
T-848	Izvod iz matične knjige umrlih – Petrović Slobodan, opština Doboj, broj: 05/2-202-1-457/15, od 11.12.2015. godine
T-849	Izvod iz matične knjige umrlih – Jotić Radojica, opština Stanari, broj: 05/2-202-1-458/15, od 11.12.2015. godine
T-850	Izvod iz matične knjige umrlih – Rauković Neđeljko, opština Stanari, broj: 05/2-202-1-460/15, od 14.12.2015. godine
T-851	Izvod iz matične knjige umrlih – Narić Zdravko, opština Doboj, broj: 05/2-202-1-461/15, od 15.12.2015. godine
T-852	Zapisnik o saslušanju svjedoka – Krstan Marinković, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05, od 20.05.2015. godine
T-853	Izvod iz matične knjige umrlih Gligorić Nenad, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2033/2015, od 16.12.2015. godine
T-854	Izvod iz matične knjige umrlih Đurić Ranko, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2036/2015, od 16.12.2015. godine
T-855	Izvod iz matične knjige umrlih Panić Zdravko, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2037/2015, od 16.12.2015. godine
T-856	Izvod iz matične knjige umrlih Pejić Miloš, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2038/2015, od 16.12.2015. godine
T-857	Izvod iz matične knjige umrlih Lazić Ranko, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2039/2015, od 16.12.2015. godine
T-858	Izvod iz matične knjige umrlih Marić Marko, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2040/2015, od 16.12.2015. godine

T-859	Izvod iz matične knjige umrlih Savić Milovan, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2041/2015, od 16.12.2015. godine
T-860	Izvod iz matične knjige umrlih Marković Drago, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2042/2015, od 16.12.2015. godine
T-861	Izvod iz matične knjige umrlih Marković Slobodan, opština Zavidovići, broj: 04-13-12-2043/2015, od 16.12.2015. godine
T-862	Vojna analiza i stručno mišljenje, vještak vojne struke Martin Frančešević, novembar 2015. godine
T-863	6 fotografija zarobljenih lica srpske nacionalnosti u mjesecu septembru 1995. godine, na području mjesta Vozuća dostavljene TBiH uz Službenu zabilješku Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) broj: 17-04/2-2-04-2-1217/10 od 19.11.2010. godine
T-864	Video zapis broj: V000- 1719
T-865	Video zapis broj: V000-1962
T-866	866. Video zapis PALJENIK - OZREN- smotra jedinica od strane Predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegović, dostavljen uz dopunu izvještaja o počinjenom krivičnom djelu, MUP RS, CJB Dobroj, broj: 11-02/4-230-1398/05 od 29.09.2009. godine
-	Dokazi za međunarodni oružani sukob (u elektronskoj verziji na CD-u)
T-867	Deklaracija o proglašenju Republike Srpskog naroda u BiH -Službeni glasnik
T-868	Odluka o strateškim ciljevima od 12.05.1992. godine
T-869	Strateški ciljevi srpskog naroda, Momčilo Krašnik broj: 02-130/92 od 12.05.1992.godine
T-870	Ustav Srpske Republike Bosne i Hercegovine, 28. februar 1992. godine;
T-871	Informacija sa 34. Sjednice Narodne skupštine Republike Srpske, Banja Luka, 29. septembar 1993. Godine
T-872	Analiza borbene gotovosti za 1992. godinu od 1. februar 1993.godine
T-873	Analiza borbene gotovosti i aktivnosti Vojske Republike Srpske u 1992. godini, od mjeseca aprila 1993. godine

T-874	Audio snimak sa zasjedanja 50. sjednice NS RS 15 i 16-04-1995. Godine u Sanskom Mostu
T-875	Borbeni i operativni izvještaj komande 2. VO broj 10/36-2467 od 24. aprila 1992.godine
T-876	Izvještaj o komandnoj odgovornosti u GŠ VRS, Richard Butler od 09.06.06. godine
T-877	Dnevni Borbeni izvještaj 1. KK, broj: 44-1-524 od 6. decembar 1992. godine
T-878	Dnevni operativni izvještaj Komanda 17. Korpusa broj: 11/2-17 od 18. april 1992. godine
T-879	Ekspoze GŠ VRS o ostvarenim rezultatima, mjesec septembar 1992. godine
T-880	Instrukcija komande 1.KK, broj: 18/5-27 od 5. avgust 1992-mjere štednje
T-881	Izvod iz direktive za upotrebu VRS, mjesec decembar 1993.godine
T-882	Operativna direktiva br. 6 Vrhovne komande VRS, 11. novembar 1993. Godine
T-883	Komanda 2. VO GŠ oružanih snaga SFRJ, broj: 908-1 od 20.03.1992. godine
T-884	Naredba koju je donio GVJ- Momčilo Perišić broj: 369-1 od 8. jula 1994. godine
T-885	Naredba GŠ VJ o formiranju Kadrovskog centra, broj: 3087-1 od 15.11. 1993. godine
T-886	Naredba Generalštaba VJ o ukidanju 30. KC, 10. april 2001. godine
T-887	Naredba-ukaz predsjednika SRJ o ukidanju 30.kadr.centra 28-03-2001
T-888	Naredba o postupku iz Tehničke službe SSNO-a, broj: 2268-1 od 31. 12 1991.godine
T-889	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 14. Maj 1995. godine
T-890	Obavještajna informacija GŠ VRS od 19 maj 1995
T-891	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 14. septembar 1993. godine
T-892	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 15. septembar 1993. godine
T-893	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 27. jul 1995. godine
T-894	Obavještajna informacija GŠ VRS 12/45-559 od 20. maj 1995. godine
T-895	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 25. jul 1995. godine
T-896	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 26. jul 1995. godine
T-897	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 26. maj 1995. godine

T-898	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 28. jul 1995. godine
T-899	Obavještajna informacija Glavnog štaba VRS, 30. jul 1995. godine
T-900	Odluka Ministarstva Narodne odbrane Vlade Srpske Republike BiH u vezi sa uspostavljanjem Teritorijalne odbrane, broj: 1/92 od 16. april 1992. godine
T-901	Odluka o formiranju VRS
T-902	Odluka o uspostavljanju Teritorijalne odbrane Srpske Republike BiH broj: 21-10/92 od 18.04.1992. godine
T-903	Pozadinski izvještaj 1.KK, broj: 16/1-1 od od 01. januara 1993. godine
T-904	Dokument o pozadinskom obezbeđenju, Ratko Mladić, bez datuma
T-905	Regulisanje statusa JNA broj: 417-2 od 07.05.1992. godine
T-906	Rezolucija UN-a broj: 713, od 25. septembar 1991. godine
T-907	Rezolucija 752 SB UN, 15. maj 1992. godine
T-908	Rezolucija 819 SB UN, 16. april 1993. godine
T-909	Rezolucija 970 SB UN 21. januar 1995. godine
T-910	Telegram GŠ VRS broj: 21/12-138 od 12.09.1992. godine
T-911	Upozorenje IKM 1. KK broj: 3686 od 22. novembar 1992. godine
T-912	Vinko Pandurević personalni dosije, 1. januar 1992. godine
T-913	Fond za socijalno osiguranje vojnih osiguranika, Stanislav Galić od 5. decembar 1994. godine
T-914	Zahtjev za nabavku oružja 2. VO broj: 32/205-16 od 03.03.1992. godine
T-915	Zahtjev za ispomoć u municiji koji je Ratko Mladić uputio Momčilu Perišiću, 19. jun 1995. godine
T-916	Zapisnik sa 16. sjednice Skupštine srpskog naroda u BiH, 12. maj 1992. godine
T-917	Zakon o Vojsci Republike Srpske, Službeni glasnik Srpskog naroda u BiH od 01.06.1992. godine
T-918	Ustav SRJ, Službeni list SRJ od 27.04.1992. godine
T-919	Prijedlog za vanredno unapređenje Talić Momira, GŠ VRS od 14.10.1993. godine
T-920	Zapovijest za operaciju - Drina 1. KK od 21.01.1994. godine
T-921	Penzijski staž Momir Talic, VP Beograd od 28.02.2002. godine

T-922	Penzijski staž Stanislav Galić, Fond za socijalno osiguranje 05.12.1994. godine
T-923	Ukaz predsjednika SRJ - Galić Stanislav od 30.09.1994. godine
T-924	Dopis komande 1. KK za GŠ VJ od 26.08.1993. godine
T-925	Operativni dnevnik Pauk
T-926	Operativni dnevnik br. 1 od 16.11.1994. godine
T-927	Depeša MUP RS 244 95 od 24.06.1995. godine
T-928	Kabinet načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije, Naređenje za izdavanje MS, 6. jul 1994. godine
T-929	Izveštaj Generalštaba VJ o 30. KC, 17. mart 2001. godine
T-930	Zahtjev Ratka Mladića Generalštabu VJ, 26. maj 1995. godine
T-931	Dokumenti u vezi sa obukom za starješine, od 15. i 20. april 1995. godine
T-932	Dopis Generalštaba VJ u vezi sa zahtjevom za pomoć VRS-a, 26. jun 1995. godine
T-933	Naređenje načelnika Generalštaba VJ o kadrovskim centrima, 15. novembar 1993. godine,
T-934	Dopis kabineta načelnika Generalštaba VJ 31. maj 1995. godine
T-935	Uputstvo Generalštaba VJ o kadrovskim centrima, 8. decembar 1993. godine.
T-936	Kabinet načelnika GŠ Vojske Jugoslavije, Naređenje za izdavanje MS, 19. januar 1994. godine
T-937	Bilješke sa sastanka rukovodstava SRJ i RS održanog u Dobanovcima, 25. avgust 1995. godine.
T-938	Naredba GŠ VJ broj: 200-103 od 03.07.1995. godine
T-939	Isplaćeni lični dohodak za generala Ratka Mladića - 1995 godinu od 16.01.1996. godine
T-940	Dopis Saveznog sekretara za NO broj: 5-34 od 06.05.1992. godine
T-941	Naredba predsjednika SRJ, Zorana Lilića broj: 033/93-1 od 10.11.1993. godine
T-942	Dopis GŠ VJ upućen GŠ VRS broj: 17-142 od 23.06.1995. godine
T-943	Dopis GŠ VRS o ustupanju sredstava iz VJ od 07.01.1994. godine
T-944	Naredba za unapređenje broj: 70-16 od 16.07.1995. godine

T-945	Dopis GŠ VJ broj: 308-2 od 26.06.1995. godine u vezi ustupanja oružja na trajno korištenje VRS
T-946	Obavještenje o koordinaciji zadataka u GŠ VJ br 794-1 od 12.05.1995. godine
T-947	Memorandum o koordinaciji zadataka između VJ, VRS i SVK, 19. novembar 1993. godine
T-948	Naredba o postavljenju G VJ broj: 5-186 od 07.06.1994. godine
T-949	Naredba za ustupanje municije broj: 18-246-46 od 27.02.1995. godine
T-950	Ukaz predsjednika SRJ za unapređenje Ratka Mladića od 16.06.1994. godine
T-951	Ukaz predsjednika RS-a o prestanku vojne službe za lice Vinko Pandurević
T-952	Ukaz predsjednika SRJ o prestanku vojne službe od 30.09.1994. za lice Stanislav Galić
T-953	Ukaz Predsjednika SRJ o skidanju sa liste pripadnika VJ, broj: 30/01 od 16.06.2001. godine
T-954	Naredba SSNO broj: 01/48-1 od 06.05.1992. godine
T-955	Rješenje za odvojeni život za lice Ratko Mladić broj: 14-1015 od 18.05.1994. godine
T-956	Naredba o postavljenju GŠ VJ broj 200-208 od 06.10.1995. godine
T-957	Naredba SSNO Blagoje Adžić, broj:585-2 od 03.04.1992. godine
T-958	Zaključci 2. Vojne oblasti, general Milutin Kukanjac 20.03.1992. godine
T-959	Stenografske bilješke sa 5. sjednice VSO, od 07.08.1992. godine.
T-960	Stenografske bilješke sa sjednice VSO, od 10.02.1993. godine.
T-961	Stenografske bilješke sa 9. sjednice VSO, od 02.06.1993. godine.
T-962	Stenografske bilješke sa 14. sjednice VSO, od 11.10.1993. godine.
T-963	Stenografske bilješke sa 15. sjednice VSO, od 10.11.1993. godine.
T-964	Stenografske bilješke sa 16. sjednice VSO, od 25.12.1993. godine.
T-965	Stenografske bilješke sa 17. sjednice VSO, od 10.01.1994. godine.
T-966	Stenografske bilješke sa 18. sjednice VSO, od 07.02.1994. godine.
T-967	Stenografske bilješke sa 19. sjednice VSO, od 16.03.1994. godine.
T-968	Stenografske bilješke sa 20. sjednice VSO, od 15.04.1994. godine.
T-969	Stenografske bilješke sa 21. sjednice VSO, od 07.06.1994. godine.

T-970	Stenografske bilješke sa 22. sjednice VSO, od 11.07.1994. godine.
T-971	Stenografske bilješke sa 23. sjednice VSO, od 21.07.1994. godine.
T-972	Stenografske bilješke sa 25. sjednice VSO, od 30.08.1994. godine.
T-973	Stenografske bilješke sa 27. sjednice VSO, od 27.09.1994. godine.
T-974	Stenografske bilješke sa 28. sjednice VSO, od 02.11.1994. godine.
T-975	Stenografske bilješke sa 30. sjednice VSO, od 09.12.1994. godine.
T-976	Stenografske bilješke sa 31. sjednice VSO, od 18.01.1995. godine.
T-977	Stenografske bilješke sa 37. sjednice VSO, od 13.06.1995. godine.
T-978	Stenografske bilješke sa 35. sjednice VSO, od 13.04.1995. godine
T-979	Stenografske bilješke sa 38. sjednice VSO, od 27.06.1995. godine
T-980	Stenografske bilješke sa 41. proširene sjednice VSO, od 14.08.1995. godine
T-981	Stenografske bilješke sa 44. sjednice VSO, od 12.09.1995. godine
T-982	Stenografske bilješke sa 56. sjednice VSO, od 05.09.1996. godine
T-983	Stenografske bilješke sa 58. sjednice VSO, od 21.11.1996. godine
T-984	Zabilješka sa 42. sjednice VSO od 23.08.1995. godine
T-985	Zapisnik sa 32. sjednice VSO od 23.08.1995. godine
T-986	Zapisnik sa 36. sjednice VSO od 13.06.1995. godine
T-987	Zapisnik sa 39. sjednice VSO od 29.07.1995. godine
T-988	Zabilješka sa sastanka broj 12-5 od 30.08.1995. godine u Dabanovcima
T-989	Stenografske bilješke sa 12. sjednice VSO, od 23. i 25.08.1993. godine.
T-990	Stenografske bilješke sa 6. sjednice VSO, od 09.12.1992. godine.
T-991	Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusuf Jašarević, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 07.09.2015. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Jusuf Jašarević, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 14.09.2015. godine; Nalaz i mišljenje vještaka Muhamed Ahmić
T-992	Zapisnik o saslušanju svjedoka Husein Herceg, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 000 3206 05 od 23.06.2015. godine; Nalaz i mišljenje vještaka Muhamed Ahmić
T-993	Sudsko – psihijatrijski nalaz za Jusufa Jašarevića, dr Alma Bravo Mehmedbašić od 31.01.2020. godine

T- 994	Prijedlog plana popune br. 05/4-1889 od 17.09.1995. godine sa aktom Komande odreda EL – Mudžahidin: „Plan popune ljudstvom i materijalnim sredstvima iz popisa za RJ Armije R BiH od 11.09.1995. godine, sve zajedno sa spiskovima pripadnika jedinice“
T- 995	Preduzimanje potrebnih mjera i aktivnosti u cilju izrade planova popune od strane vojnih jedinica Armije RBiH, str.pov.br. 03-2-12-13/95 od 04.09.1995. godine
T- 996	Sravnjenje evidencije naređenje Komande III Korpusa, br. 05/5-19 od 09.03.1995. godine
T- 997	Izveštaj odsjeka Službe bezbjednosti III Korpusa br. 03/1-157-30 od 15.11.1994. godine
T- 998	Izveštaj o sravnjenju v/e podataka i održavanje radnih sastanaka Ministarstva odbrane str.pov.br. 11.7.1-689-1/95 od 12.07.1995. godine
T- 999	Uvjerenje na ime EL- Aref Mohamed Komande III Korpusa br. 05/4-2180-5 od 14.11.1995. godine
T- 1000	Potvrda Komande odreda EL – Mudžahidin br. 01/4-001 od 14.08.1995. godine na ime Hasan Ahmad El Oraby
T- 1001	Potvrda Komande odreda EL – Mudžahidin br. 01/4-0015 od 21.08.1995. godine na ime Dridi Lotfi Ben Bouzid
T- 1002	Rješenje o otpustu Komande odreda EL – Maudžahidin na ime Aganović Ishak br. 01/7-1067-6 od 25.12.1995. godine

T- 1003	Rješenje o otpustu Komande odreda EL – Maudžahidin na ime Jašarević Safet br. 01/7-1067-295 od 25.12.1995. godine
T- 1004	Rješenje o otpustu Komande odreda EL – Maudžahidin na ime Jašarević Zahid br. 01/7-1067-296 od 25.12.1995. godine
T- 1005	Rješenje o otpustu Komande odreda EL – Maudžahidin na ime Helvida Emir br. 01/7-1067-252 od 25.12.1995. godine
T- 1006	Zapisnik o kontroli racionalnog korištenja mobilisanih objekata za potrebe odreda EL – Mudžahidin br. 03-890/95 od 17.06.1995. godine
T- 1007	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Ozturk Lutfu br. 11/04-2-671 od 19.06.1995. godine
T- 1008	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Jašarević Zahid br. 04/2-196 od 23.02.1995. godine
T- 1009	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Ibrahim Davran br. 11/04-2-570 od 06.09.1995. godine
T- 1010	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Brkić Meho br. 11/04-2-589 od 06.06.1995. godine
T- 1011	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Hajdarević Senid br. 11/04-2-591 od 06.06.1995. godine
T- 1012	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Keškić Naim br. 11/04-2-586 od 06.06.1995. godine

T- 1013	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Murtić Fikret br. 11/04-2-587 od 06.06.1995. godine
T- 1014	Uvjerenje Komande III Korpusa o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin lica Boukmouri Taieb br. 11/04-2-1690 od 28.11.1995. godine
T- 1015	V/k i j/k vojnog obveznika Kozlić Uzeira br. 05/7-27 od 31.10.1994. godine o prekomandovanju odredu EL – Mudžahidin
T- 1016	Obavijest o prekomandi vojnog lica Čelenka Azem u odred EL – Mudžahidin br. 05/4-1547/95 od 20.08.1995. godine
T- 1017	Obavijest o premještanju lica Jusić Mehe iz odreda EL – Mudžahidin u vojnu jedinicu 5363 Zenica br. 05/4/90 od 05.09.1995. godine
T- 1018	Zahtjev za regulisanje statusa vojnih obveznika pripadnika odreda EL – Mudžahidin br. 01/1-274 od 12.04.1995. godine
T- 1019	Spisak pripadnika odreda EL – Mudžahidin sa područja opštine Zenice, str.pov.br. 02/106 od 19.07.1994. godine
T- 1020	Spisak pripadnika odreda EL – Mudžahidin sa područja privremeno okupiranih, str.pov.br. 02/113 od 19.07.1994. godine
T- 1021	Obavještenje o popunjenosti odreda EL – Mudžahidin sa vojnim obveznicima, pov.br. 11.7.1-456-1/95 od 10.04.1995. godine
T- 1022	Odluka štaba Armije Republike BiH o proizvođenju u činove – prijedlog br. 05-1/6-30 od 01.10.1994. godine
T- 1023	Odluka Predsjednika Predsjedništva RBiH o proizvođenju - unapređivanju u činove Armije Republike BiH od 05.10.1994. godine

T- 1024	Odluka o proizvođenju - unapređivanju u činove Armije Republike BiH pripadnika odreda EL – Mudžahidin Jašarević Safeta br. 02-011-697/95 od 30.10.1995. godine
T- 1025	Odluka o proizvođenju - unapređivanju u činove Armije Republike BiH pripadnika odreda EL – Mudžahidin Bašić Abdulmelik br. 02-111-708/94 od 05.10.1994. godine
T- 1026	Saglasnost Komande III Korpusa za izdavanje odobrenja za službeno putovanje u inostranstvo na ime Karfa Azzdine br. 08/4-2-52 od 26.10.1994. godine u prilogu traženje saglasnosti za putovanje u inostranstvo od strane odreda EL – Mudžahidin od 26.10.1994. godine
T- 1027	Informacija za usmeno informisanje komandanta III Korpusa Armije RBiH – Centar službi bezbjednosti – Sektor SDB Zenica br 04-2150 od 28.09.1995. godine
T- 1028	Službena zabilješka Sektora SDB Zenica od dana 25.09.1995. godine
T- 1029	Informacija Sektora SDB Zenica br. 04-3410 od 28.09.1995. godine, upućena MUP-u RBiH SDB Sarajevo o aktivnostima pripadnika odreda EL – Mudžahidin
T- 1030	23 zahtjeva Komande odreda EL – Mudžahidin za izdavanje potvrde za nošenje ličnog naoružanja upućen Komandi III Korpusa i to na ime: Čajlaković Munib, Alihodža Sabahudin, Parić Emir, Selimović Osman, Rešić Naim, Čengić Faruk, Baručija Tarik, Motoruga Elvir, Ramulj Asim, Čolić Muhidin, Mutevelić Nermin, Huseinbegović Zijad, Zukić Sabahudin, Patković Senad, Kovačević Ibro, Hadžimamović Samir, Tahirović Almir, Fežić Fikret,

	Mujanović Sulejman, Odobašić Adem, Nezo Abdulmedžid, Kadirić Emsud, Mehmedović Idriz, Imad Al Husin
T- 1031	Saglasnost Komande III Korpusa za izdavanje dozvola za nošenje oružja br. 03/1-217-267-3 od 12.10.1995. godine
T- 1032	Vojna knjižica Armije RBiH o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin VJ 5689 na ime Abu Hamza Hasan
T- 1033	Vojna knjižica Armije RBiH o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin VJ 5689 na ime Abu Abdelrahman Ahmed
T- 1034	Vojna knjižica Armije RBiH o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin VJ 5689 na ime Ali Abu Šehid
T- 1035	Vojna knjižica Armije RBiH o pripadnosti odredu EL – Mudžahidin VJ 5689 na ime Abu Hamam Nedžaši
T- 1036	Obavijest Komande III Korpusa br. 03/1-206-140-1 od 22.07.1995. godine
T- 1037	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Pezo Adnan
T- 1038	Matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Bašić Edin
T- 1039	Jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Bašić Edin
T- 1040	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Blažević Hasan
T- 1041	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Čivić Enes
T- 1042	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Čolić Muhidin

T- 1043	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Dženanović Nusret
T- 1044	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Fejzić Fikret
T- 1045	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Kovačević Ibro
T- 1046	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Kulašić Nusret
T- 1047	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Meškić Jahija
T- 1048	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Odobašić Šaban
T- 1049	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Okanović Hasan
T- 1050	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Patković Senad
T- 1051	Jedinični karton, matični karton, evidencioni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Piljug Suad
T- 1052	Jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Polić Mehmed
T- 1053	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Redžić Almir
T- 1054	Jedinični i matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Rizvanović Meho

T- 1055	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Selimović Osman
T- 1056	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Spahić Elvir
T- 1057	Matični i jedinični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Jusić Meho
T- 1058	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Talić Latif
T- 1059	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Beganović Ezher
T- 1060	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Podojak Semir
T- 1061	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Mujanović Sulejman
T- 1062	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Šeta Emir
T- 1063	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Kozlić Enver
T- 1064	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Delić Semiz
T- 1065	Matični karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Durguta Safet
T- 1066	Personalni karton pripadnika odreda EL – Mudžahidin, Bašić Abdulmelik

b) Dokazi odbrane

O – 1	Zapovijed, Hrvatsko vijeće odbrane, Glavni stožer, broj Z – 01-11, od 10.04.1992. godine;
--------------	---

O - 2	Uredba sa zakonskom snagom o odbrani, Službeni list Armije RBiH, broj 4/92, broj PR 1153/92 od 14.05.1992. godine;
O - 3	Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama R BiH, Službeni list RbiH, broj 4/92 , PR broj 1163/92 od 20.05.1992. godine.
O - 4	Instrukcija o sprovođenju Naredbe Predsjedništva R BiH o proglašenju opšte javne mobilizacije na teritoriji R BiH od 20.06.1992. godine, Ministarstvo za narodnu odbranu, Štab Teritorijalne odbrane broj 01 – 384 – 1/92 od 23.06.1992. godine;
O - 5	Platforma za djelovanje Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine u ratnim uslovima, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 011 – 437/92 od 30.06.1992. godine;
O - 6	Uredba sa zakonskom snagom o dopuni uredbe sa zakonskom snagom o odbrani, Službeni list RbiH, broj 9/ 92, PR. broj 1221/92 od 12.07.1992. godine
O - 7	Odluka o formiranju jedinica oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, Glavni štab oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, broj 02/585 – 1 od 17.07.1992. godine;
O - 8	Uredba sa zakonskom snagom o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list RBiH 11/92, PR broj 1260/92 od 01.08.1992. godine;
O - 9	Pravilo službe u Armiji Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list RbiH, broj 11/92, PR. broj 1264/92 od 01.08.1992. godine.
O - 10	Pravilnik o vojnoj disciplini, Službeni list R BiH, broj 12/92, broj 05/1-1/92 od 03.08.1992. godine;
O - 11	Uredba sa zakonskom snagom o ratifikaciji međunarodnih konvencija iz oblasti ratnog prava i pravosuđa, Službeni list RBiH, broj 16/ 92, PR. broj 1290/92 od 23.08.1992. godine.
O - 12	Pravilo za rad Vojne policije Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine od septembra 1992. godine;

O - 13	Odluka o formiranju korpusa Armije Republike Bosne i Hercegovine, zonama njihove odgovornosti i pretpočinjavanju, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 111 – 738/92 od 03.09.1992. godine;
O - 14	Pravilo za rad Službe vojne bezbjednosti u oružanim snagama RBiH, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 011 – 714/92 od 11.09.1992. godine;
O – 15	Uredba sa zakonskom snagom o organizaciji republičke uprave, Službeni list RBiH, broj 16/92, PR. broj 1329/92 od 07.10.1992. godine
O – 16	Privremeno uputstvo o organizovanju i funkcionisanju vjerskog života u Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Ministarstvo odbrane RBiH, broj 23 od 07.10.1992. godine;
O – 17	Zapisnik 172. sjednice Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine održane 24.oktobra 1992. godine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 011 – 798/92 od 24.10.1992. godine;
O - 18	Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u Oružane snage i druge potrebe odbrane, Vlada Republike Bosne i Hercegovine od 26.10.1992. godine
O - 19	Uputstvo o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list Armije Republike Bosne i Hercegovine, broj 2/l, M. Broj 22/67 – 1/92 od 05.11.1992. godine;
O - 20	Zapovijed o postavljenju Jurić Zvonke za zapovjednika 115. brigade „Zrinski“ Tuzla, Hrvatsko vijeće odbrane, Odjel odbrane, broj 03-236/92 od 03.12.1992. godine;
O - 21	Naređenje o dosljednoj primjeni vježbovničkih pravila OS RBiH, Armija Republike Bosne i Hercegovine, Komanda 2. korpusa, str. pov. br. 01/1700 od 08.12.1992. godine;
O - 22	Izvešće za period 14.04.1992. do 31.12.1992. godine Glavni stožer HVO HZ H-B, str. pov. br. 01 – 2762/92 od 15.12.1992. godine
O - 23	Naredba, Štab Vrhovne komande Oružanih snaga, pov. br. 02/589 – 110 od 21.12.1992. godine

O - 24	Izvješće za period 14.04.1992. do 31.12.1992. god., Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, HVO, Glavni stožer HVO, broj 01-240/93 od 04.02.1993. godine
O - 25	Uredba sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list broj 8/II, PR broj 1468/93 od 08.04.1993. godine
O - 26	Prijedlog za Predsjedništvo BiH – Organizacione i kadrovske promjene u oružanim snagama od 02.06.1993. godine
O - 27	Izvještaj, Komanda 3. korpusa, str.pov. br. 02/31 – 509 od 13.06.1993. godine;
O - 28	Naredba, Štab Vrhovne komande OS RBiH, pov.br. 13/37 – 84 od 15.06.1993. godine;
O - 29	Upoznavanje sa krivičnim djelima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, RbiH, Komanda 3. Korpusa, broj 04/ od 26.06.1993. godine.
O - 30	Odluka o izmjeni odluke o provođenju, unapređivanju i rješavanju o odnosima u službi vojnih lica za vrijeme ratnog stanja, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 011 – 413/93 od 18.07.1993. godine;
O - 31	Naređenje, Štab Vrhovne komande OS, Uprava bezbjednosti, broj 03/5-60 od 22.07.1993. godine;
O - 32	Naređenje, Armija BiH, Komanda 3. korpusa, broj 01/2414 – 1 od 28.08.1993. godine;
O - 33	Naređenje, Komanda 3. korpusa, str.pov.br. 02/33 – 2043 od 06.09.1993. godine;
O - 34	Zapovijed, Republika Bosna i Hercegovina, Hrvatska zajednica Herceg - Bosna, Ured Predsjednika, broj UP 00223/93 od 14.10.1993. godine;
O - 35	Odluka šure, Odred EI – Mudžahidun, Mehurić, broj 0035 od 23.10.1993. godine;
O - 36	Naredba, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02-111-670/93 od 01.11.1993. godine;

O - 37	Krivična prijava, Štab Vrhovne komande OS, Uprava Bezbjednosti, broj 03/70 – 104 od 21.11.1993. godine;
O - 38	Informacija o aktivnostima stranaca iz arapskih zemalja u zoni odgovornosti 3. Korpusa, Armija R Bosne i Hercegovine, Komanda 3. Korpusa, Zenica, Sektor bezbjednosti, broj 03/100 – 439 – 2 od 28.11.1993. godine;
O - 39	Razbijanje b/g jedinica AR BiH od strane pojedinaca, stranih državljana, saznanja sa izvorom, Armija R Bosne i Hercegovine, Komanda 3. Korpusa – Zenica, Sektor bezbjednosti, broj 03/100 – 439 – 4 od 28.11.1993. godine;
O – 40	Preduzimanje mjera iz nadležnosti SVB i VP, naređenje, Štab Vrhovne komande OS, Uprava bezbjednosti, broj 03/5 – 168 od 03.12.1993. godine;
O - 41	Naređenje načelnika Uprave bezbjednosti broj 03/5 – 156 od 22.11.1993. godine, Štab Vrhovne komande OS Uprava bezbjednosti, broj 03/5 – 173 od 06.12.1993. godine;
O - 42	Dopis Ministarstvu odbrane, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 248 – 70/94 od 02.02.1994. godine, sa prilogom Informacija o stanju nakon dovršene istrage u krivičnom predmetu za Hasić Senada i dr., zamjenik okružnog vojnog tužioca, broj KTV – III 149/93 od 26.01.1993. godine;
O - 43	Informacija, Armija R Bosne i Hercegovine, Komanda 3. Korpusa – Zenica, Sektor bezbjednosti, broj 03/1 – 113 – 2 od 12.02.1994. godine;
O - 44	Neke promjene u organizaciji SVB, Ministarstvo odbrane, Sektor bezbjednosti, broj 03/63 – 5 od 20.01.1994. godine;
O – 45	Naredba, Prefomiranje i preimenovanje SDB u 3. samostalni diverantski bataljon, Štab Vrhovne komande OS, str.pov.br. 05/155 – 20 – 1 od 24.02.1994. godine;
O – 46	Učešće stranaca u Armiji R BiH, Armija R BiH, Komanda 3. Korpusa – Zenica, Sektor bezbjednosti, broj 03/1-149-4 od 26.02.1994. godine.
O - 47	Naredba, Ministarstvo unutrašnjih poslova, broj 10 – 1053 od 22.03.1994. godine i Štab Vrhovne komande OS, broj 01.3-III/5-27 od 22.03.1994. godine
O – 48	Informacija, Armija R Bosne i Hercegovine, Komanda 3. Korpusa – Zenica, Sektor bezbjednosti, broj 03/2 – 15 – 2 od 24.03.1994. godine

O – 49	Privremena formacija broj T – 412.303, Ministarstvo odbrane R BiH sa Prištabskim jedinicama, mart 1994. godine;
O – 50	Naredba, Pretpočinjavanje jedinica i proširenje z/o, Armija RBiH, Komanda 3. korpusa, od 03.04.1994. godine;
O - 51	Odluku o prijemu u aktivnu vojnu službu i proizvođenju u čin Armije Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine , broj 02-111-277/94 od 15.04.1994. godine;
O - 52	Formiranje operativnih timova, Ministarstvo odbrane, Uprava bezbjednosti, broj 01.3/84 – 4 od 19.04.1994. godine;
O - 53	Pravilnik o načinu vođenja evidencije o prijavi i odjavi boravka stranaca koji imaju status pripadnika OS R BiH za vrijeme ratnog stanja, Službeni list RBiH broj 14/94, broj 11-1901 od 13.03.1994. godine;
O - 54	Službena zabilješka Enesa Srebrenice, Armija Republike BiH, 3. korpus, bataljon Vojne policije, broj 226/2 od 24.06.1994. godine;
O - 55	Dopis, Armija R BiH, Komanda 3. korpusa – Zenica, Odsjek bezbjednosti, broj 03/1 – 348 – 1 od 24.06.1994. godine;
O - 56	Dopis, Armija R BiH, Komanda 3. korpusa – Zenica, Odsjek bezbjednosti, broj 03/1 – 370 – 3 od 16.07.1994. godine;
O - 57	Službena zabilješka, Centar službi bezbjednosti, Sektor SDB Zenica, Linija rada 01, broj 143/94 od 05.08.1994. godine;
O - 58	Jedinica „El Mudžahid“, dopuna saznanja, Ministarstvo odbrane, Uprava bezbjednosti, broj 01.3/29 – 207 od 09.08.1994. godine
O - 59	Odluka o proizvođenju – unapređivanju u činove Armije Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, broj 02 – 111 – 708/94 od 05.10.1994. godine;
O – 60	Naredba - Reorganizacija Armije RbiH, organizacijsko naređenje, RBiH, Štab vrhovne komande OS R BiH, broj 01-1/1273-3 od 18.10.1994. godine.
O - 61	Odluka o šemi organizacije Armije Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo RBiH, PR.broj 02-8-841/94 od 24.10.1994. godine.

O - 62	Bilten El Mudžahidin, Odred El Mudžahidin/Odsjek za informisanje, od 11.11.1994. godine.
O - 63	Pravilnik o unutrašnjem ustrojstvu i nadležnostima Generalštaba Armije Republike Bosne i Hercegovine, Štab Vrhovne komande OS RBiH broj 01 – 1/21 – 854 od 24.11.1994. godine
O - 64	Stranci u jedinicama A RBiH, zadaci, Ministarstvo odbrane, Uprava bezbjednosti, broj 06/ 35 – 597 – 3 od 27.11.1994. godine;
O - 65	Privremena ratna formacija broj BH – 100.301 komanda divizije sa prištapskim jedinicama, Generalštab Armije BiH, str. pov.broj: 05 – 7/53 – 2 od 23.12.1994. godine;
O - 66	Presretna komunikacija – pismo Šeihi, od 25.12.1994. godine.
O - 67	Pravilnik o priznanjima i stimulativnim mjerama u oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list RBiH, broj 37/94, broj 04.2-9-236/94 od 26.12.1994. godine.
O – 68	Naređenje, slanje izvještaja, Štab vrhovne komande OS RBiH KM Kakanj, str.pov.broj 02 – 1/1699 – 1 od 27.12.1994. godine;
O - 69	Naređenje, preimenovanje i preformiranje Glavnog Štaba Armije RBiH u Generalštab Armije RBiH, Štab vrhovne komande oružanih snaga RBiH, str.pov.broj: 05/155 – 113 od 30.12.1994. godine
O - 70	Direktiva za nastavak ofanzivnih borbenih dejstava Armije BiH, Generalštab Armije, broj SP 1 – 70 – 1 od 05.01.1995. godine;
O – 71	Bilten broj 9, Generalštab Armije, Uprava vojne bezbjednosti od 13.01.1995. godine;
O – 72	Naredba – obezbjeđivanje propisanog razvoja i rukovođenja Službom vojne bezbjednosti, Generalštab Armije, broj 1/2 - 241 od 13.02.1995. godine;
O - 73	Reorganizacija ARBiH, izvještaj o zatečenom stanju, Generalštab Armije, broj 1-1/334 – 1 od 03.03.1995. godine
O - 74	Prijedlog – zavođenje posebnih operativnih obrada i tehničkog snimanja telefaksa prema pripadnicima Odreda El – Mudžahedin, Armija R BiH – 3.

	Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 28 od 06.03.1995. godine;
O - 75	Izveštaj za inostranstvo o stanju u jedinici, Odred „El Mudžahidin“ od 07.03.1995. godine
O - 76	Naredba o postavljenju na dužnosti u jedinice Armije BiH, Predsjedništvo R BiH, broj 02 – 111 – 188/95 od 31. mart 1995. godine;
O - 77	Naredba, Komanda 35.divizije, str.pov.br: 02/2 – 1 – 000 – 376/95 od 05.04.1994. godine;
O - 78	Naređenje - izvodi iz pripremnog naređenja, Komanda 35. divizije, str.pov.br: 02/2 – 1 – 000 – 385/95 od 07.04.1995. godine;
O - 79	Neke neprihvatljive aktivnosti dobrovoljaca iz arapskih zemalja u zoni odgovornosti 3. korpusa, Generalštab Armije, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7-3/29 – 245 od 12.04.1995. godine;
O - 80	Dopis u vezi dostave biltena u inostranstvo, Odred „El mudžahidin“ od 12.04.1995. godine.
O - 81	Informacija – kategorizacija lica arapskog porijekla sa aktivnostima, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti Armije RBiH – 3. Korpus, broj 03/1 – 174 – 62 od 17.04.1995. godine;
O - 82	Naređenje - Preduzimanje mjera na spravljanju vojne evidencije za mobilisane v/o i MTS u Komandama, Štabovima i jedinicama AR BiH, Generalštab Armije, str.pov. broj 4/57 – 67 – 1 od 27.04.1995. godine;
O - 83	Odluka komandanta 35. divizije za napad, „Sabur – 95“ na karti, 329.bbr
O - 84	Informacija – Abu Maali Hasan, saznanja, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 72 – 1 od 10.05.1995. godine;
O - 85	Informacija – Awad Aiman, saznanja, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 76 – 1 od 12.05.1995. godine;
O - 86	Informacija – Abu Maali Hasan, saznanja, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 84 – 1 od 17.05.1995. godine;
O - 87	Naređenje – Usaglašavanje prijedloga i organizacija sadejstava, Komanda 35. divizije KoV, str.pov. br: 02/2 – 1 – 000 – 555/95 od 19.05.1995. godine;

O – 88	Prijedlog za uvođenje operativne obrade „VAZAL“, Generalštab Armije R BiH, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7 – 1/29 – 360 od 21.05.1995. godine;
O - 89	Odluka Komandanta 35. dKov za napad, „Proljeće – 95“ na karti, Komanda 35. divizije, broj 572-1/95 od 24.05.1995. godine.
O – 90	Naređenje – Uvezivanje i inženjersko uređenje dostignutih linija, Armija R BiH, Komanda 35. dKoV – KM Klek, str.pov.br: 02/2-1-2223-08/95 od 27.05.1995. godine;
O – 91	Dnevni operativni izvještaj, Armija R BiH, 3. Korpus – AR BiH, Komanda 2. manevarskog bataljona, str.pov.br: 02/1 – 3 – 2 od 28.05.1995. godine
O - 92	Bitka El Fethul Mubin „Jasna Pobjeda – treći izvještaj, Odred „El mudžahidin“, od 31.05.1995. godine.
O – 93	Informacija – bezbjednosni aspekt boravka i kretanja stranaca i predstavnika HO na području opštine Zenica, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 152 – 80 od 07.06.1995. godine;
O - 94	Izvještaj, Generalštab Armije, broj 1/825 – 12 od 14.06.1995. godine;
O - 95	Informacija – El Mudžahedin, komentari borbi na vozučkom ratištu, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 128 – 1 od 20.06.1995. godine;
O - 96	Informacija – El Mudžahedin, saznanja, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 112 – 1 od 21.06.1995. godine;
O - 97	Informacija – Pripreme za početak rada islamske škole u odredu „El Mudžahid“, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-131-1 od 22.06.1995. godine.
O - 98	Informacija – problemi izvođenja zajedničke obuke sa jedinicom El – Mudžahedin, saznanja, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1 – 174 – 143 – 1 od 01.07.1995. godine;
O - 99	Pismo generalu Deliću od 16.jula 1995. godine;
O - 100	Naređenje - Aktiviranje dejstava u zahvatu cjelokupnog fronta, R BiH, Generalštab Armije, broj 1/825-1279 od 16.07.1995. godine.

O - 101	Odluka Komandanta 35.dKov za napad, Komanda 35.dKov , „Proljeće – 95“ – 1 na karti, 328 bbr, 329 bbr.
O - 102	Odluka Komandanta 35.dKov za napad, Komanda 35.dKov, „Proljeće – 95“ – 1 na karti u boji, od 19.07.1995. godine.
O - 103	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 3. korpusa, broj: 02/1-209 od 19.07.1995. godine;
O - 104	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 3. korpusa, broj: 02/1-210 od 20.07.1995. godine
O - 105	Dnevni izvještaj, Uprava službe vojne bezbjednosti, R BiH, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-269-191 od 21.07.1995. godine.
O - 106	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 3. korpusa, broj: 02/1-212 od 22.07.1995. godine
O - 107	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, od 09/109-01-203/95 od 22.07.1995. godine
O - 108	Obavještajni izvještaj, Ob. br. 313/95, Armija R BiH – Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/1-313 od 23.07.1995. godine
O - 109	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, 09/109-01-205/95 od 24.07.1995. godine
O - 110	Vanredni operativni izvještaj, Armija R BiH, Komanda 35.dKov, broj: 02/2-1-2223-078/95 od 24.07.1995. godine
O - 111	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-206/95 od 25.07.1995. godine.
O - 112	Informacija o uspjesima jedinica A R BiH – prosljeđivanje informacije GŠ A R BiH, Odjeljenje za morak 3. korpusa, broj: 04/06-58 od 25.07.1995. godine.
O - 113	Informativni razgovori sa zarobljenim licima, Uprava SVB GŠ A R BiH, instrukcija, broj: 7-1/29-801 od 26.07.1995. godine
O - 114	Informacija – Identifikacioni podaci za lica muslimanske nacionalnosti – pripadnike radnog voda zarobljene na ozrensko-vozućkom ratištu, Odjeljenje SVB – Armije R BiH – 3. korpus, broj: 03/1-163-295-1 od 25.07.1995. godine.

O - 115	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-202/95 od 26.07.1995. godine
O - 116	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-208/95 od 27.07.1995. godine
O - 117	Informacija – Pripadnici jedinice „El-mudžahedin“ saznanja, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj: 03/1-174-166-1 od 29.07.1995. godine
O - 118	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH, Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj 09/109-01-210/95 od 29.07.1995. godine.
O - 119	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-211/95 od 30.07.1995. godine
O - 120	Dnevni obavještajni izvještaj, Armija R BiH – Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-212/95 od 31.07.1995. godine
O - 121	Službena zabilješka, Služba državne bezbjednosti, sektor SDB Zenica, od 05.08.1995. godine.
O - 122	Naredba - Namjenska upotreba VP, naređenje, Komanda 35. divizije, broj: 03/1-96-118 od 12.08.1995. godine.
O - 123	Pravilnik o stimulativnom nagrađivanju jedinica Armije R BiH za osvojeni ratni plijen, Komanda 35. divizije, broj: 04/346-1 od 14.08.1995. godine.
O - 124	Specijalna informacija, Uprava SVB GŠ A R 135BiH, broj 87 od 16.08.1995. godine.
O - 125	Službena zabilješka, Armija R BiH – 3. korpus 35. divizija kopnene vojske, broj: 03/1-206-198 od 17.08.1995. godine.
O - 126	Plan obavještajnog obezbjeđenja Komande 3. korpusa od 20.08.1995. godine, operacija F
O - 127	Osnovna zamisao, „F – 95“ na karti, Komanda 35.dKov, Komandant pukovnik Fadil Hasanagić, 329bbr,
O - 128	Uspostavljanje kontrolnih punktova u zoni izvođenja b/d, zadaci, Odjeljenje službe bezbjednosti 3. korpusa, broj: 03/1-206-193-1 od 22.08.1995. godine.

O - 129	Plan „F – 95“, Komanda 35.dKoV, broj: 02/2-1-000-914/95 od 25.08.1995. godine.
O - 130	Odluka komandanta 35.dKov za napad „F-95“ na karti u boji, Komanda 35.dKov, od 25.08.1995. godine.
O - 131	Naređenje - Izuzimanje bestrzajnog topa, Komanda 35. d Kov, broj: 02/2-1-000-925/95 od 26.08.1995. godine.
O - 132	Elaborat organizacije unutrašnje službe na IKM-3 Luke, Komanda 3. korpusa, broj 381/27 od 26.08.1995. godine,
O - 133	Obavještenje, Komanda 3. korpusa, Armija RBiH broj: 02/3-1-381/95 od 29.08.1995. godine
O - 134	Naređenje za redovno dnevno borbeno izještavanje, Komanda 3. korpusa, broj: 02/3-1-381/53 od 29.08.1995. godine.
O - 135	Dnevni izvještaj, 3. Bataljon vojne policije, broj: 03/724-29/95 od 29.08.1995. godine.
O - 136	Naredba - Upućivanje ekipe starješina na IKM 2.K u z/o 3.K A R BiH, Komanda 2. korpusa, 02/IKM-746/36-23 od 01.09.1995. godine.
O - 137	Službena zabilješka SDB Zenica, broj: 2781/95-1 od 06.09.1995. godine.
O - 138	Naredba - Tim za neposredno rukovođenje i komandovanje napadnom operacijom „F“, , Komanda 3. korpusa, broj: 02/3-1-381/205 od 08.09.1995. godine
O - 139	Vanredni obavještajni izvještaj, Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/1-379-1 od 09.09.1995. godine
O - 140	Vanredni obavještajni izvještaj, Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/1-379-3 od 09.09.1995. godine.
O - 141	Vanredni obavještajni izvještaj, Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/1-379-4 od 09.09.1995. godine.
O - 142	Zapisnik sa referisanja PK dana 11.09. do 18.09.1995. godine
O - 143	Upozorenje, Armija R BiH, Komanda 3. Korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj 09/7-105-10 od 11.09.1995. godine.

O - 144	Dnevni obavještajni izvještaj, Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, str.pov.broj: 09/109-01-255/95 od 11.09.1995. godine.
O - 145	Izvod iz Knjige dežurstva za period 05.08. do 14.09.1995. godine, od 11.09.1995. godine, 328.bbr
O - 146	Izvod iz Ratnog dnevnika 328.bbr za period od 10.09.-15.09.1995. godine, 328.bbr
O - 147	Redovni dnevni borbeni izvještaj, 328. bridska brigada, str.pov.br: 02/2-1139/95 od 11.09.1995. godine.
O - 148	Vanredni operativni izvještaj, Komanda 35. dKoV., 328.bbr, broj: 02/2-1143/95 od 11.09.1995. godine
O - 149	Naredba - Preuzimanje logističkog obezbjeđenja, Komanda 35. divizije – IKM Babilon, broj: 02/2-2-2223-131/95 od 12.09.1995. godine.
O - 150	Informacija o uspjesima jedinica 2. i 3. korpusa i 28.dKoV Armije R BiH na vozućko-ozrenskom ratištu, Uprava za moral Generalštab A R BiH, broj: 6/1330 od 12.09.1995. godine.
O - 151	Obavještenje, Armija R BiH, Komanda 35. divizije – IKM Babilon, broj: 02/2-1-2223-128/95 od 12.09.1995. godine
O - 152	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Armija R BiH, 328.bridska brigada, broj: 02/2-1145/95 od 12.09.1995. godine.
O - 153	Dnevni izvještaj, 3. Bataljona vojne policije, broj: 03/870-12/95 od 12.09.1995. godine.
O - 154	Naredba - Angažovanje i upotreba jedinica za naredna b/d – Armija R BiH, Komanda 35. divizije – IKM Babilon, broj: 02/2-1-2223-135/95 od 13.09.1995. godine
O - 155	Dnevni obavještajni izvještaj, Obavještajni odsjek, Komanda 35. divizije, broj: 09/109-01-257/95 od 13.09.1995. godine.
O - 156	Obavještajni izvještaj, Ob. br. 412/95, Armija R BiH, Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/1-412 od 13.09.1995. godine.
O - 157	Dnevni obavještajni izvještaj, Obavještajni odsjek, Komanda 35. divizije, broj: 09/109-01-258/95 od 14.09.1995. godine.

O - 158	Naredba - Postupak sa zaplijenjenom dokumentacijom i ratnim zarobljenicima, Komanda 35. divizije, Komanda 328. bbr., broj: 02/2-1149/95 od 14.09.1995. godine.
O - 159	Obavještenje o neprijatelju, Ob br. 402/95, Komanda 3. korpusa, Obavještajno odjeljenje, broj: 09/3-402 od 14.09.1995. godine.
O - 160	Redovni borbeni izvještaj, Armija R BiH, Komanda 3. Korpusa, broj 02/3-2-582 od 14.09.1995. godine.
O - 161	Dnevni obavještajni izvještaj, Komanda 35. divizije, Obavještajni odsjek, broj: 09/109-01-259/95 od 15.09.1995. godine.
O - 162	Informacija – Rezultati obavljenog informativnog razgovora (IR) sa ratnim zarobljenikom (RZ) Vuković Vidosavom, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-163-376-1 od 15.09.1995. godine.
O - 163	Zapažanja operativnog dežurnog za dan 14/15.09.1995. godine, Komanda 3. korpusa od 15.09.1995. godine.
O - 164	Dostava podataka o zarobljenim agresorskim vojnicima, zadatak, R BiH, Generalštab Armije, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7-1/5-183-1 od 18.09.1995. godine.
O - 165	Informacija, zarobljeni agresorski vojnici prilikom oslobađanja Vozuće, Odjeljenje službe bezbjednosti 3. korpusa, broj: 03/1-163-354 od 19.09.1995. godine.
O - 166	Naređenje, Generalštab Armije, broj: 1/1289-1 od 20.09.1995. godine.
O - 167	Bilten, Uprava službe vojne bezbjednosti, Genralštab A R BiH, broj 184 od 20.09.1995. godine
O - 168	Informacija – rezultati IR sa RZ Panić Miloradom i Pećanac Neđom, Odjeljenje službe bezbjednosti 3. korpusa, broj: 03/1-163-447 od 30.09.1995. godine.
O - 169	Informacija – rezultati IR s RZ Račić Radivojem i Macanović Gojkom, Odjeljenje službe bezbjednosti 3. korpusa, broj: 03/1-163-448 od 01.10.1995. godine.
O - 170	Analiza realizacije mjesečnog plana za septembar 1995. godine, Komanda 3. korpusa Armije R BiH, broj: 02/3-2-562 od 03.10.1995. godine.

O - 171	Obavljanje IR sa licima srpske nacionalnosti, instrukcija, Generalštab Armije, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7-1/29-1085 od 03.10.1995. godine.
O - 172	Zarobljeni agresorski vojnici i civilna lica na ozrensko-vozućkom ratištu, spisak, Odjeljenje službe bezbjednosti – Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-163-444-1 od 05.10.1995. godine.
O - 173	Naredba - Prekid vatre na BH ratištu, GŠ Armije BiH, broj: 1/1478-1 od 11.10.1995. godine.
O - 174	Službena zabilješka, SDB Zenica od 23.10.1995. godine
O - 175	Službena zabilješka, SDB Zenica od 23.10.1995. godine
O - 176	Informacija – Brojevi telefona i faxesa na koje pripradnici Odreda „El mudžahidin“ dostavljaju pošiljke, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj: 03/1-174-265-1 od 31.10.1995. godine.
O - 177	Informacija – OpO „Derviš“, aktivnosti na oslobođanju Arapa iz zatvora u Busovači, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-174-267-1 od 04.11.1995. godine.
O - 178	Informacija – Rezultati tajne kontrole telefona, saznanja, A R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj: 03/1-174-269-1 od 11.11.1995.godine.
O - 179	Naredba - Sagledavanje i ažurnost evidencije i ustrojstva jedinica, Komanda 3. korpusa,pov. broj: 05/5-280 od 13.11.1995. godine
O - 180	Naredba - Dostavljanje podataka o zarobljenim pripadnicima neprijatelja, GŠ A R BiH, broj: 1/2-1198 od 16.11.1995. godine
O - 181	Informacija – Krivične prijave podnesene u periodu od 29.10. do 13.11.1995. godine, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-242-920 od 17.11.1995. godine.
O - 182	Poduzimanje mjera vezano za verifikaciju mirovnog sporazuma, naređenje, GŠ A R BiH, broj: 1/1763-1 od 22.11.1995. godine
O - 183	Informacija – Problemi vezani za djelovanje i ponašanje pripadnika jedinice „El-mudžahidin“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-174-304-1 od 26.11.1995. godine.

O - 184	Informacija – Sastanak sa predstavnicima jedinice „El-mudžahidin“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-60-4-4 od 11.12.1995. godine
O - 185	Službena zabilješka - Uviđajne radnje povodom ubistva pet pripadnika jedinice odred „El-mudžahidin“ u mjestu Varošiste, opština Žepče, A R BiH, 3. bataljon vojne policije, broj: 03/1-1351-01/95 od 14.12.1995. godine.
O - 186	Informacija – Održan sastanak u zapovjedništvu 111.xp pukovnije povodom slučaja ubistva pripadnika Odreda „El-mudžahidin“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-60-4-9 od 15.12.1995. godine.
O - 187	Informacija – OA „Vranduk“, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-60-34 od 19.12.1995. godine.
O - 188	Informacija – OA „Vranduk“, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-60-44 od 20.12.1995. godine.
O - 189	Informacija – Rezultati razgovora sa Awad Aimanom, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj: 03/1-60-82 od 26.12.1995. godine
O - 190	Saglasnost za okončanje OpO „Derviš“, GŠ A R BiH, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj: 7-1/06.1-11-1 OD 21.01.1996. godine
O - 191	Depeša u vezi realizacije OA „Vranduk“, SDB Zenica, broj: 03-52 od 06.03.1996. godine.
O - 192	Prijedlog za okončanje OpO „Derviš“, GŠ Armije BiH, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj: 7-1/05.1-11 od 26.05.1996. godine.
O - 193	Transkript telefonskih razgovora, Građanski i Krivični sud u Milanu – VIII Krivično odjeljenje
O - 194	Pravilo bataljon, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu SFRJ, Generalštab Oružanih snaga SFRJ, Uprava pešadije, in.br. 1147 – 1 od 25.07.1988. godine.
O - 195	Pravilo brigada, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu Generalštab JNA, Uprava pešadije, in. Broj 927 od 20.07.1984. godine.

O - 196	Pravilo divizija kopnene vojske, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab JNA, IV Uprava, broj 286 od 12.02.1979. godine.
O - 197	Pravilo, Korpus kopnene vojske, Centar visokih vojnih škola OS „Maršal Tito“ Generalštab oružanih snaga SFRJ, pov.br. 485 - 1 od 11.04.1990. godine
O - 198	Rukovođenje i komandovanje – udžbenik za vojne akademije, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu SFRJ, broj 8-44 od 24.08.1983. godine.
O - 199	Upotreba strategijskih grupacija - privremeno uputstvo, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab oružanih snaga SFRJ, broj 847 – 1 od 26.04.1990. godine.
O - 200	Uputstvo za rad komande 4. korpusa u izvršavanju prioriternih zadataka u miru i ratu, Komanda 4. korpusa, str.pov.broj 01/15-62 od 29.08.1991. godine.
O - 201	Uputstvo za rad komandi – štabova, nacrt, Centar visokih vojnih škola JNA „Maršal Tito“, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab JNA, I uprava, pov. br. 173 – 1 od 28.01.1983.
O - 202	Mapa 1:50 000 – Zavidovići, MICT – MTPI, Maj 2007. godine
O - 203	Mapa 1:50 000 – Kamenica put, MICT – MTPI, Maj 2007. godine
O - 204	Mapa 1:50 000 – Kesten – Krčevine, MICT – MTPI, Maj 2007. godine
O - 205	Mapa 1:50 000 – Vozuća – Podsjelovo, MICT – MTPI, Maj 2007. godine
O - 206	Mapa 1.50 000 – Zavidovići – Kamenica, MICT – MTPI, Maj 2007. godine
O - 207	Izjave svjedoka Jusufa Jašarevića, Međunarodni sud za bivšu Jugoslaviju, 29.11.2004. i 07.02.2005. godine
O - 208	Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini
O - 209	Dijelovi transkripta svjedočenja Fadila Hasanagića u predmetu Delić pred MKSJ, 24.09.07.
O - 210	Dostava dokumentacije Tužilaštvu BiH, Ministarstvo pravde, broj: 08/4.4./566-19-1/15 od 13.03.2015. godine.
O - 211	Provjera podataka za NN lice po zahtjevu Uprave SVB Ministarstva odbrane, Armija R BiH, Komanda 3. korpusa, broj: 03/1-333-4 od 12.06.1994. godine.
O - 212	Informacija „El Mudžahid“, Armija R BiH, Komanda 3. korpusa, broj: 03/1-348-3 od 24.06.1994. godine.

O - 213	Jedinica „El Mudžahid“, bezbjednosna saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpu, broj: 03/1-093-2 od 27.07.1994. godine
O - 214	Zahtjev za podatke o stranim državljanima, , Ministarstvo odbrane Republike Bosne i Hercegovine, Uprava bezbjednosti, broj: 06.1/79-68 pd 02.09.1994. godine.
O - 215	Informacija, Esad Alabaidi Rašid, pripadnik AR BiH, indikativno držanje i ponašanje, AR BiH – 3. korpus, Odsjek službe bezbjednosti, broj: 03/1-258-6, od 03.10.1994. godine.
O - 216	Informacija – saznanja i podaci o bezbjednosno interesantnim namjerama, AR BiH – 3. korpus, Odsjek službe bezbjednosti, broj: 03/1-258-19 od 14.12.1994. godine.
O - 217	Naredba - Izvodi iz pripremnog naređenja, Komanda 35. divizije, str. pov. broj: 02/2-1-000-385/95 od 07.04.1995. godine.
O - 218	Reprodukcija presretenih komunikacija sa objekta „Kišasa“, CSB – Sektor SDB Zenica, broj: 036/95-11 od 04.01.1995. godine.
O - 219	Odvođenje maloljetnika Doma za nezbrinute u jedinicu „El Mudžahidin“, Uprava Službe vojne bezbjednosti, Generalštab Armije R BiH, broj: 7-1/29-91 od 17.01.1995. godine.
O - 220	Službena zabilješka – Nastavak izvođenja borbenih dejstava u zoni odgovornosti 35. divizije, Odsjek SVB 35. Divizije, broj: 03/1-99-62 od 18.09.1995. godine.
O - 221	Informacija – neosnovane optužbe čelnika HDZ, Armija R BiH – 3. korpusa, Odsjek službe bezbjednosti, broj 03/1-174-16 od 11.02.1995. godine.
O - 222	Ponašanje pojedinih pripadnika jedinice „El Mudžahidin“, Armija R BiH – 3. korpusa, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj: 03/1-174-20 od 19.02.1995. godine.
O - 223	Muhamed Selim Matluk AL – Heniti, identifikacija, zadatak, generalštab Armije R BiH, Uprava Službe vojne bezbjednosti, broj 7-1/15-141 od 24.02.1995. godine.

O - 224	Naređenje za referisanje, AR BiH, Komanda 35. divizije, str.pov.broj 02/2-143-2/95 od 10.03.1995. godine
O - 225	Dokumentovanje nedozvoljenih radnji pripadnika odreda „El Mudžahedin“, zadatak, Generalštab Armije, Uprava Službe vojne bezbjednosti, broj 7-1/29-242 od 08.04.1995. godine.
O - 226	Informacija – Pripadnici jedinice „El Mudžahedin“, indikativna saznanja, AR BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-65-1 od 24.04.1995. godine.
O - 227	Informacija – Saobraćajna nezgoda, Odjeljenje službe bezbjednosti Armije RBiH – 3. Korpus, broj 03/1 – 217 – 427 – 1 od 01.05.1995. godine;
O - 228	Službena zabilješka – novinski članak u listu „Stećak“, Uprava službe vojne bezbjednosti, Odjeljenje za KO poslove, od 12.05.1995. godine.
O - 229	Dnevni izvještaj, A R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-269-122 od 13.05.1995. godine.
O - 230	Informacija – narušavanje JRM od strane pripadnika ARBiH, A R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-217-471 od 14.05.1995. godine.
O - 231	Informacija, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-79-1 od 16.05.1995. godine.
O - 232	Abu Džafer, saznanja, uprava Službe vojne bezbjednosti, Generalštab Armije RBiH, broj 7-1/29-429 od 21.05.1995. godine.
O - 233	Plan mjera i radnji koje će se realizovati kroz OA „Vranduk“, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Sektor SDB Zenica, broj 04-994 od 22.05.1995. godine.
O - 234	Službena zabilješka od 25.05.1995. godine
O - 235	Informacija – Pripadnici jedinice „El Mudžahedin“ pokušali izazvati sukob na IKM 328.bbr, Armija R BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-86-1 od 26.05.1995. godine.
O - 236	Informacija – Pripadnici jedinice „El mudžahedin“, saznanja, R BiH, AR BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-94 od 29.05.1995. godine.

O - 237	Informacija – lica iz kategorije AA zemalja i njihove veze, saznanja, R BiH, AR BiH – 3. Korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-103 od 30.05.1995. godine.
O - 238	Službena zabilješka od 01.06.1995. godine,
O - 239	Informacija – uticaj „mudžahedina“ na implementaciju Sporazuma o Federaciji, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-119-1 od 11.06.1995. godine.
O - 240	Saznanja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-2-4-4306 od 12.06.1995. godine
O - 241	Informacija – Aktivnosti oko angažovanja E. Abdurahmana, stručnjaka za informatiku i kompjutere u Odred „El Mudžahedin“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-116-1 od 14.06.1995. godine,
O - 242	Informacija – „El mudžahedin“, operativna saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-184-247 od 20.06.1995. godine.
O - 243	Službena zabilješka, Sektor SDB Zenica od 22.06.1995. godine.
O - 244	Naredba – Angažovanje i upotreba jedinica za naredna b/d, Komanda 35. divizije – IKM Babilon, str.pov.broj 02/2-1-2223-135/95 od 13.09.1995. godine
O - 245	Informacija – aktivnosti oko rada Medrese – saznanja, R BiH, Armija R BiH – 3. korpus, Odjeljenje službe bezbjednosti, broj 03/1-174-133-1 od 24.06.1995. godine.
O - 246	Službena zabilješka, CSB, SDB Zenica, Odjeljenje 06, broj 2220/95-1 od 29.06.1995. godine.
O - 247	Službena zabilješka od 05.07.1995. godine.
O - 248	Presretnuti razgovor kao rezultat tajne kontrole telefona, Ministarstvo unutrašnjih poslova, CSB, SDB Zenica, broj 02-1415 od 08.07.1995. godine.
O - 249	Informacija – Komentari na događaje u Milanu iz juna mjeseca ove godine, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-164-1 od 27.07.1995. godine

O - 250	Službena zabilješka od 01.08.1995. godine.
O - 251	Službena zabilješka od 02.08.1995. godine.
O - 252	Službena zabilješka od 09.08.1995. godine.
O - 253	Službena zabilješka od 08.09.1995. godine.
O - 254	Informacija – propagandni materijal – proglas – objašnjenje – pouka muslimanima, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-221 od 15.09.1995. godine.
O - 255	Službena zabilješka, 3. bataljon Vojne policije, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1037-01/95 od 05.10.1995. godine.
O - 256	Informacija – ubistvo pripadnika Odreda „Mudžahedin“ od strane pripadnika britanskih UN snaga, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-198-117-2 od 07.10.1995. godine.
O - 257	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Komanda 35. divizije, broj 02/2-1-000-780/95 od 25.07.1995. godine.
O - 258	Informacija - Bojlan Pannell John, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-259-1 od 20.10.1995. godine.
O - 259	Jedinica „El Mudžahid“, saznanja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-03/04-6426 od 21.10.1995. godine.
O - 260	Informacija „El Mudžahidin“, aktivnosti, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-260 od 26.10.1995. godine.
O - 261	Informacija – zadržavanje kamiona i jednog ambulantnog vozila HO Humanitarian Aid International od strane odreda El Mudžahedin, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-217-1468 od 28.10.1995. godine.
O - 262	Transkript razgovora od 29.10.1995. godine
O - 263	Komentari i izvještaji predstavnika međunarodne zajednice, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-04-4-6545 od 31.10.1995. godine.
O - 264	Službena zabilješka od 03.11.1995. godine

O - 265	Dopis Ministarstva za unutrašnje poslove, CSb, Sektor SDB Zenica, broj 02-2424 od 04.11.1995. godine, sa prilogom Službena zabilješka od 08.11.1995. godine
O - 266	Informacija, aktivnosti stranaca arapskog porijekla, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-278 od 12.11.1995. godine.
O - 267	Informacija – Rezultati obavljenog razgovora sa predstavnicima jedinice „Zelene beretke“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-276-1 od 15.11.1995. godine.
O - 268	Presjek saznanja o pojedinim pripadnicima odreda „El mudžahidin“ koji bi mogli biti povezani sa terorističkom akcijom izvedenom u Rijeci, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-03-6728 od 15.11.1995. godine.
O - 269	Problemi vezani za djelovanje i ponašanje pripadnika jedinice „El mudžahid“ u R BiH, presjek saznanja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-04-4-6739 od 16.11.1995. godine.
O - 270	Interesantna saznanja o državljanima arapskih zemalja koji se dovode u vezu sa terorističkom akcijom u Rijeci, Generalštab Armije, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7-3/29-1261 od 17.11.1995. godine.
O - 271	Redovni dnevni borbeni izvještaj, Komanda 3. korpusa Armije R BiH, broj 02/1-213 od 23.07.1995. godine.
O - 272	Informacija – deložacija bespravno useljenih pripadnika odreda „El Mudžahidin“, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-301-4 od 01.12.1995. godine.
O - 273	Informacija – Prolazak pripadnika odreda „El Mudžahidin“ kroz Žepče, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-174-308 od 02.12.1995. godine.
O - 274	Inteziviranje saradnje između OSVB 3. Korpusa i MUP – SDB sektor Zenica, instrukcija, Generalštab Armije, Uprava službe vojne bezbjednosti, broj 7-1/29-1271-1 od 07.12.1995. godine.
O - 275	Ubistvo petorice stranih državljana, saznanja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-04-7125 od 14.12.1995. godine.

O - 276	Zapisnik o preuzimanju leševa od strane predstavnika Armije BiH, MUP HR HB – Policijska uprava Žepče, broj 03-16/03-17/95 od 15.12.1995. godine.
O - 277	Ubistvo pripadnika jedinice „El mudžahidin“, saznanja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo, broj N-04-5-7141 od 15.12.1995. godine.
O - 278	Transkript razgovora između NN iz Rijada i E. Ejema, SDB Zenica, broj 02-4437 od 16.12.1995. godine.
O - 279	Transkript razgovora između Ebu Hasana i NN iz Saudija, SDB Zenica, broj 04-4441 od 16.12.1995. godine.
O - 280	Informacija – mogući eksczesni slučajevi od strane pojedinih stranih lica arapskog porijekla protiv NATO snaga, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-60-28-1 od 17.12.1995. godine.
O - 281	Informacija – Aktivnosti i ponašanje pripadnika Odreda „El Mudžahidin“, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-60-31 od 18.12.1995. godine.
O - 282	Specijalna informacija - Odredu „El Mudžahid“ iz Velike Britanije se nalaže da ostane u BiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova, SDB Sarajevo od 19.12.1995. godine.
O - 283	Informacija – OA „Vranduk“, saznanja, Odjeljenje službe bezbjednosti, Armija R BiH – 3. Korpus, broj 03/1-60-42 od 21.12.1995. godine
O - 284	Službena zabilješka, Agencija za istraživanje i dokumentaciju BiH, Sektor AID Zenica, linija rada 01/01 od 01.08.1996. godine.
O - 285	Dopis Ministarstva odbrane – obrane BiH upućen Tužilaštvu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, Ministarstvo odbrane BiH, broj 08-04-53-6/06 od 19.04.2006. godine.
O - 286	Vojnostručni nalaz i mišljenje u predmetu Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 1 K019201 16 Kri, prof. dr Kenan Dautović, brigadni general, Travnik, februar 2020. godine;
O - 287	Opšta kompetentnost: Vodstvo, komanda i kontrola u savremenom ratovanju, Izvještaj za Sud Bosne i Hercegovine u predmetu generala Sakiba

	Mahmuljina, profesor Paul Cornish, od 21.08.2019. godine, prevod stalnog sudskog tumača za engleski jezik Almira Čomora i originalni primjerak
--	--

O - 288	Dopis advokatu Nerminu Mulaliću, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003206 05 od 07.08.2018. godine;
O - 289	Dopis Tužilaštvu BiH, Tužilaštvo MKSJ od 04.12.2006. godine;
O - 290	Uredba sa zakonskom snagom o vojnoj obavezi, Službeni list R BiH broj 11, PR broj 1261/92 od 01.august 1992. godine;
O - 291	Pravilo o vojnim uniformama, zastavi, oznakama činova, rodova i dužnosti pripadnika Armije Republike Bosne i Hercegovine za vrijeme ratnih stanja, Službeni list R BiH, broj 11, PR broj 1263/92 od 01. augusta 1992. godine;
O - 292	Odluka o izmjenama i dopunama pravila o vojnim uniformama, zastavi, oznakama činova, rodova i dužnosti pripadnika Armiji Republike Bosne i Hercegovine za vrijeme ratnog stanja, Službeni list R BiH, broj 27, PR broj 1582/93 od 29.okobra 1993. godine;
O - 293	Uputstvo o vojnoj evidenciji vojnih obveznika i materijalnih sredstava iz popisa, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab JNA – III uprava, pov.br. 1448 – 1 od 07.09.1983. godine;